

วารสารวิชาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Faculty of Humanities and Social Sciences
Thepsatri Rajabhat University Journal

ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม 2563
Vol. 11 No. 2 July - December 2020

I S S N: 1685-2613
I S S N Online: 2673-0413

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน / ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณภาพของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในภายนอกสถาบัน
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัยและบทความวิชาการทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ สาขาสังคมศาสตร์ รัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ นิติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ บริหารธุรกิจ ศึกษา ศาสตร์ มนุษยศาสตร์ ภาษาและวรรณคดี ปรัชญา จริยธรรมและศาสนา และสหวิทยาการ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ดร.วิทยา เจริญพันธุ์ อดีตคณะกรรมการการอุดมศึกษา

บรรณาธิการ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิดา แสนวิเศษ

ผู้ช่วยบรรณาธิการ : อาจารย์ ดร.สุริยะ หาญพิชัย, อาจารย์สุธินี วงศ์วัฒนากุล, อาจารย์ ดร.วิรัชญ์ บุญส่ง และอาจารย์ชนิดา ไซติช่วง

กองบรรณาธิการ : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รองศาสตราจารย์ ดร.กรลักษ์ เตชะขันหมาก

รองศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ เสี่ยงยม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา พงศ์ไพรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ

ศาสตราจารย์ ดร.จางง อติวัฒน์สิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกสสถิตอัมพร

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี สุขเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร คัยนันทน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนุวัต กระสังข์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ชำคง

พ.ต.ท. ดร. ภูมิพนธ์ น้อมชอบพิทักษ์

ราชบัณฑิต

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน

ศิลปกรรม : อาจารย์ปริญญากุญจน์ ใจสอาด และนางสุภรัตน์ เครือวงษา

ประสานงาน : นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก : ภาพเขียนสีน้ำ เจ้าของภาพ อาจารย์ ดร.จตุรช อนุกุล สงวนสิทธิ์

สำนักงาน : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนนารายณ์มหาราช อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 064-313-8785 Email: husocjo@gmail.com

และ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/index>

จัดพิมพ์โดย : บริษัท พี.เอ.สิฟิง จำกัด

เลขที่ 4 ซอยสิรินธร 7 แขวงบางบำหรุ เขตบางพลัด กรุงเทพฯ 10700 โทร. 02-881-9890

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สรายุทธ เสี่ยงยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร เต๊ะขันหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ปราโมทย์ จันทร์เรือง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พนิตสุภา ธรรมประมวล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไล ทองแผ่	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. อาจารย์ ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
2. รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันตะนี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
3. รองศาสตราจารย์ ดร.นิตยา ปิณฑนานนท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
5. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
6. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
7. รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกศลทิอัมพร	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
9. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผาชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
11. รองศาสตราจารย์ ดร.วราภุต เกื้อนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครสวรรค์
12. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
13. รองศาสตราจารย์ ดร.สรณัฐ ไตลังคะ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
14. รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนัย ประสานนาม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
15. รองศาสตราจารย์ ดร.พยุ่ง ชิดาร์	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี สุขเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
17. พระมหาบุญเลิศ อินทปญโญ (รศ.)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
18. รองศาสตราจารย์ พัฒนา จันทนา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19. รองศาสตราจารย์ ดร.โสมณ แพนพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
20. พระมหาวิจิต ธีรวิโส (ผศ.ดร.)	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สุรินทร์
21. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
22. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลวรรณ วรรณธำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
23. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา ณ ทองคาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรธานี
24. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา หนัสนี้	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
25. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บานัน บุญทรง	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
26. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทคโนโลยีสุรนารี
27. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุยยุทธ ชำคง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
28. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ นันทะเสน	มหาวิทยาลัยแม่โจ้
29. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษณุกร นาคธน	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
30. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวี กฤษณะภูติ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
31. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
32. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์โธสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
33. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สารท ทรัพย์รวงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

34. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ ท้าวเงิน
35. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทิน อุตถากร
36. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรสิทธิ์ ไกรสิน
37. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสน่ห์ ใจสิทธิ์
38. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปันสุวรรณ
39. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดิ์ กัลยาณมิตร
40. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เอกสันธ์ ชินอัครพงศ์
41. พ.ต.ท. ดร.อิศราวุธ อ่อนน้อม
42. พระครูสิริสุตานุยุต (ดร.)
43. อาจารย์ ดร.เขมิกา ทองเรือง
44. อาจารย์ ดร.ญาณกร ไทประยูร
45. อาจารย์ ดร.นารา กิติเมธากุล
46. อาจารย์ ดร.พัชรี ศิลรัตน์
47. อาจารย์ ดร.พัฒนกร สอนไฉ
48. อาจารย์ ดร.ยุทธพล ทวะชาลี
49. อาจารย์ ดร.เรียงดาว ทวะชาลี
50. อาจารย์ ดร.สาคร มหาหงส์
51. อาจารย์ ดร.สุรวงศ์ วรรณปักษ์
52. อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์
53. นาวาอากาศเอก ดร.ณภัทร แก้วนาค
54. ดร.รุ่งเรือง แสนโกษา
55. ดร.อารียา จำนงค์ยา
56. พระมหาอินทร์วงศ์ อีสสระภาณี
57. อ.ดร.อาริตา สัมมนารัตน์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ลำพูน
มหาวิทยาลัยนครพนม
สถาบันรัชต์ภาคย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ร้อยเอ็ด
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ร้อยเอ็ด
วิทยาลัยกองทัพอากาศ ดอนเมือง
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดมหาสารคาม
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจ มาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2563 เป็นปีที่ 11 วารสารได้มีการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้เป็นที่ยอมรับ โดยได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย TCI กลุ่ม 2 วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำครั้งนี้ เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณภาพของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในภายนอกสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในภายนอกสถาบัน เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการมีกำหนดการเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 ระหว่างวันที่ 1 มกราคม – 30 มิถุนายน และฉบับที่ 2 ระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม – 31 ธันวาคม ของทุกปี

เนื้อหาในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการจำนวน 11 เรื่อง คือ 1) ผลกระทบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อธุรกิจสิ่งทอของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา ตลาดโบ้เบ้ 2) การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ 3) นิเวศวิทยาการเมืองกับการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ 4) แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 5) แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 6) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 7) การรับรู้และการตอบสนองบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้ต่อการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมิติกฎหมายและมิติสังคมในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา 8) แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัด กองบังคับการฝึกพิเศษกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน 9) รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร 10) รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล และ 11) การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นเสริมสร้างภูมิทัศน์ทางาน ในวิถีสวนสุขภาพหลังการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19 ทุกบทความได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการกลั่นกรองจากคณะกรรมการจัดทำวารสาร เนื้อหาสาระสำคัญของบทความในฉบับนี้มีความหลากหลาย ทรงคุณค่าในเชิงวิชาการ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณคณะทำงานทุกท่านที่ขับเคลื่อนวารสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์คือการเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของวงวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณาถ้อยแถลงบทความและอาจารย์ นักศึกษา ผู้ที่สนใจทุกท่าน ที่ได้ส่งบทความเผยแพร่ในวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และหวังว่าจะได้รับความไว้วางใจเช่นนี้ต่อไป

ชลิตา แสนวิเศษ

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(2)
บทบรรณาธิการ	(4)
สารบัญ	(5)
ผลกระทบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อธุรกิจสิ่งทอของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีน กรณีศึกษา ตลาดโบ้เบ้	1
: สวรรส กัญญักขจร และกันตพัฒน์ พรศิริวัชรสิน	
การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์	13
: ภูเทพ ประภากร	
นิเวศวิทยาการเมืองกับการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ	31
: อัครศิริ ลาปี่อวี วรุตม์ นาที และศัญฉฎฐภัท ทองเรือง	
แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 2	47
: แววดา ชุ่มอิม ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน และจิตินันท์ ดั่งสุวรรณ	
แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยว	59
: อธิเทพ งามศิลปเสถียร	
การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ	75
: วินัส จันทะวงษ์ศรี อัจฉรา วัฒนาณรงค์ นรา สมประสงค์ และราชันย์ บุญธิมา	
การรับรู้และการตอบสนองบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้ต่อการ ควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมีกฎหมายและมติสังคมในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอรามัน จังหวัดยะลา	93
: ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์ สุปรียา นุ่นเกลี้ยง อีสัยส มะเก็ง นูร์รีเย ลาเตะเกะ และ จงฉาน สุวรรณรักษา	
แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัด กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน	111
: ไทยมณี ไชยฤทธิ์	
รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร	121
: กชวรรณ ลีเทียน	
รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล	133
: วิมล จันท์แก้ว เฉลิมวิทย์ ฉิมตระกูล และสุชิน ม่วงมี	

	หน้า
การสร้างความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นเสริมสร้างภูมิด้านทาน ในวิถีชุมชน สุขภาพหลังการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19	143
: ฤทธิ ชุณหะวัณ ธีรพัทธ์ ชมชื่นจิตต์สิน และนิลุบล ประเคนภัทรา	
ภาคผนวก	155
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
แนะนำผู้เขียน	
ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ	
การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	
รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง	

ผลกระทบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อธุรกิจสิ่งทอของผู้ประกอบการคนไทย เชื้อสายจีน กรณีศึกษา ตลาดโบ้เบ้

Impact of Sufficiency Economy Philosophy on Textile Business of Thai-Chinese Entrepreneurs: A Case Study Bobae Market

สวารส กัญญักขจร^{*}, กันตพัฒน์ พรศิริวัชรสิน^{**}

Sawaros Kanyapakajon, Kantaphat Phonsiriwatcharasin

Received: March 2, 2020 Revised: May 4, 2020 Accepted: May 14, 2020

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยนี้ เพื่อศึกษาผลกระทบจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อธุรกิจสิ่งทอของคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้ เป็นการวิจัยแบบผสมผสานเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 345 ชุดและการสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง 10 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า การนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้มีผลกระทบเชิงปริมาณทำให้การทำธุรกิจมีความมั่นคง เข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์โดยใช้หลักความพอประมาณ สามารถอยู่ได้อย่างมั่นคงด้วยการเข้าถึงหลักวิชาการ และทฤษฎีที่นำมาใช้โดยใช้หลักความมีเหตุผล ตลอดจนมีความยั่งยืนสามารถพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสมกับสภาพที่เกิดขึ้นจริงในอนาคตโดยใช้หลักความมีภูมิคุ้มกัน ได้แก่ การจัดการด้านวัตถุดิบจากต้นน้ำถึงปลายน้ำ การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตนเอง ทำการตลาดในประเทศ และต่างประเทศอย่างเหมาะสม รักษามาตรฐานของสิ่งทอไทย ตลอดจนมีการแบ่งปันโดยให้ความเอื้อเฟื้อต่อชุมชน ผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนหลุดพ้นจากวิกฤตเศรษฐกิจ มีชีวิตที่ดีขึ้น มีความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในบริบทต่าง ๆ มีความสามารถส่งเสริมให้บุตรหลานได้รับการศึกษาที่ดีมีความรู้และคุณธรรมในการบริหารกิจการของครอบครัวอย่างรู้สาเหตุ รู้วิธีแก้ปัญหา และสามารถป้องกันความเสี่ยงในอนาคต ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยรวม 3.89 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ .569 ผลกระทบเชิงคุณภาพทำให้ธุรกิจมีสินทรัพย์ ผลการดำเนินงานของกิจการสูงขึ้นอย่างเป็นสาระสำคัญ

คำสำคัญ: ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง, คนไทยเชื้อสายจีน, ผลกระทบ, ตลาดโบ้เบ้

^{*} สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

^{**} บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Abstract

The main objective of this research is to study the effect of the Sufficiency Economy Philosophy on the textile business of the Chinese people in the Bobae market. The research consisted of 345 questionnaires and interviews with 10 related persons using descriptive statistics, percentage, mean and standard deviation. The research found Sufficiency Economy Philosophy has a quantifiable impact. That Applying Sufficiency Economy Philosophy has the effect of making business prosper, understanding the present situation with moderation. To be able to stay steady with access to theoretical and applied theories using rationality .Sustainable development can be done in the future with the principle of immunity. As well as being sustainable, able to develop operational methods that are suitable for actual conditions in the future by using immunity principles, such as managing rawmaterials from upstream to downstream. Thai-Chinese Businesses Relieved from Economic Crisis Have a better life Be ready to change in the context. They have the ability to encourage their children to receive good education, knowledge and virtue in the management of family affairs cause. Know how to solve And can prevent future risks. The results showed that the mean was 3.89 and the standard deviation was .569. Qualitative impact makes a business an asset. The performance of the Company is significantly higher.

Keywords: Sufficiency Economy Philosophy, Thai-Chinese, Impact, Bobae Market.

บทนำ

เมื่อวันพฤหัสบดีที่ 13 ตุลาคม พ.ศ. 2559 พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหิตลาธิเบศรรามาธิบดี จักรีนฤพดินทร สยามินทราธิราช บรมนาถบพิตร ทรงเสด็จสวรรคต เป็นช่วงเวลาที่ยาวนานของหัวใจพสกนิกรแตกสลายเนื่องด้วยพระเมตตา และการทรงงานอย่างหนักโดยไม่มีวันหยุดของพระองค์ ผู้วิจัยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอย่างหาที่สุดมิได้ จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อต้องการนำเสนอให้คนไทย และคนต่างชาติได้ทราบถึงพระอัจฉริยภาพในการให้แนวทางกับคนไทยเพื่อความอยู่รอดได้อย่างจริงแท้ ภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

คนไทยเชื้อสายจีนได้ใช้แนวทางนี้ในการแก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจในปี พ.ศ. 2540 เช่นกัน ในปีดังกล่าวเกิดวิกฤติทางด้านเศรษฐกิจกับทุกภาคส่วนของประเทศไทย แม้กระทั่งธุรกิจสิ่งทอในตลาดโบ้เบ้ ซึ่งเป็นแหล่งค้าส่งสิ่งทอราคาถูกสำหรับคนทุกที่ทุกจังหวัดเดินทางมาซื้อสินค้าไปจำหน่ายยังจังหวัดของตน ตลอดจนการส่งออกสิ่งทอไปต่างประเทศก็ประสบปัญหาในครั้งนี้ด้วย การส่งออกของตลาดแห่งนี้เป็นการส่งเสื้อผ้าขนาดใหญ่พิเศษกว่าคนไทยที่จะสวมใส่ได้ไปยังประเทศแถบตะวันออกกลาง เมื่อผู้บริโภชาวต่างชาติสวมใส่แล้วจะไม่มีใครซักเพื่อใส่อีกครั้ง แต่จะทิ้งเนื่องจากแถบตะวันออกกลางเป็นประเทศที่ร่ำรวยน้ำมันแต่ขาดแคลนน้ำ ทำให้ไม่สามารถซักเครื่องนุ่งห่มได้เพราะต้องประหยัดน้ำไว้เพื่อการบริโภค หลังจากนั้นเสื้อผ้าเหล่านี้จะถูกส่งเข้าไปขายในประเทศมาเลเซีย และประเทศไทยในสภาพเป็นผ้าเก่าโดยขายเป็นกระสอบแบบซังกิโละ ราคาขายกิโลกรัมละ 10 บาท เมื่อผู้ค้าผ้าเก่าซื้อจะทำการแก้ไขปรับปรุงให้ได้เป็นขนาดรูปร่างของคนไทยสวมใส่ได้ แล้วจำหน่ายในราคาขายส่งตัวละ 30 บาท ผู้ค้าขายเสื้อผ้าจากต่างจังหวัดจะมาซื้อเสื้อผ้ามือสองเหล่านี้ไปขายยังจังหวัดของตนในราคาขายปลีกตัวละ 50-60 บาท คนต่างจังหวัดจะใช้สวมใส่สำหรับไปงานบุญ งานวัด แม้กระทั่งการทำเกษตรกรรมเนื่องจากมีราคาถูกมากเมื่อเทียบกับราคาเสื้อผ้าใหม่ซึ่งมีราคาหลายร้อยบาท จึงถือเป็นยุคทองของตลาดผ้าโบ้เบ้ในรอบทศวรรษ ตลาดโบ้เบ้จึงเป็นตลาดค้าส่งทั้งผ้าเก่า และ ผ้าใหม่ที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย โดยผู้ประกอบการทั้งหมดเป็นคนไทยเชื้อสายจีน (Wikipedia, 2015)

เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤติทางการเงินในไทยไม่มีผู้ประกอบการรายใดตั้งหลักทัน เนื่องจากโรงงานผลิตสิ่งทอเติบโตอย่างรวดเร็วขาดรากฐานความมั่นคง ความรู้ ความเข้าใจในเศรษฐกิจที่แท้จริง เกิดความเสี่ยงจากการที่ไม่มีภูมิคุ้มกันในอนาคต ปัญหาสำคัญคือ การนำเข้าวัตถุดิบ เครื่องจักร เครื่องกล ตลอดจนเทคโนโลยีจากต่างประเทศ การพึ่งพาตลาดต่างประเทศ ไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์วิกฤติขึ้น จักรเย็บผ้า เครื่องตัดผ้า เครื่องรีดผ้า เครื่องเจาะกระดุม เครื่องตีตัวหอน เครื่องจักรขนาดใหญ่ ถูกปล่อยออกขาย กิจการปิดตัวลงผู้ประกอบการหันมาให้ความสนใจกับสิ่งที่ในหลวงรัชกาลที่ 9 ที่ได้ให้แนวทางพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต คนส่วนใหญ่มักเข้าใจว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใช้ได้เฉพาะกับภาคการเกษตรเท่านั้น ในภาคธุรกิจจะสามารถนำมาใช้ได้หรือไม่อย่างไร แต่เนื่องจากโดยพื้นฐานแล้วคนไทยเชื้อสายจีนทุกคนรักพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 พระองค์ให้ความรักความใส่ใจให้ออกาสให้คนชนชาติจีนสามารถเข้ามาทำมาหากินในแผ่นดินสยามได้อย่างสุขสงบ ไร้เชื้อชาติ ไร้พรมแดน ใครขยัน ใครตั้งใจทำงานเป็นสัมมาชีพพระองค์ทรงให้ความเป็นธรรมกับคนจีนเสมอมา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

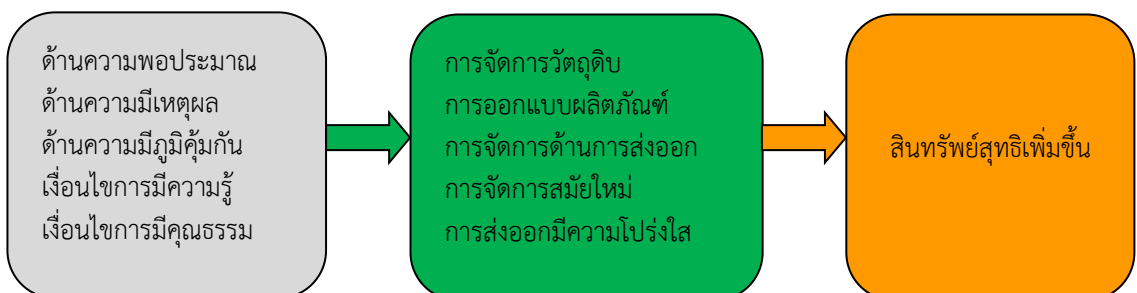
1. เพื่อทราบถึงผลของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความพอประมาณมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้
2. เพื่อทราบถึงผลของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีเหตุผลมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้

3. เพื่อทราบถึงผลของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงด้านความมีภูมิคุ้มกันมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ๊
4. เพื่อทราบถึงผลของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยเงื่อนไขการมีความรู้มาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ๊
5. เพื่อทราบถึงผลของการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงโดยเงื่อนไขการมีคุณธรรมมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ๊
6. เพื่อทราบถึงผลของการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อสินทรัพย์สุทธิของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ๊
7. เพื่อทราบถึงผลของการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงที่มีต่อผลการดำเนินงานของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ๊

ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kanjana (2009) พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศจำนวน 440 แห่งทั่วประเทศ มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ได้ผลในระดับดีมาก การวางแผนงานมีความชัดเจน มีความรู้ความเข้าใจในการทำงานตรงตามหน้าที่ของตนเอง ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการตามความรู้ของตน ตลอดจนมีการติดตามประเมินผลในการดำเนินงานตั้งแต่ระดับต้นน้ำถึงปลายน้ำ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Yates, Andrew J. (1997) กล่าวว่าในเศรษฐกิจโดยทั่วไปนั้นความพอเพียงและความพอประมาณจะถูกนำมาใช้ในการบริหารจัดการที่มีคุณภาพสูงสุด จากงานวิจัยของ Supaporn (2015) ศึกษาการประยุกต์ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการธุรกิจของผู้ผลิตและจัดจำหน่ายเกษตรอินทรีย์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับมาก ด้านการมีคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือด้านความพอประมาณ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแตกต่างกัน ได้แก่ อายุ และลักษณะการดำเนินธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Thanawut Pimki & Jantana Ridsomboon (2014) ทำการศึกษาถึงความเป็นไปได้ของการประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงกับวิสาหกิจชุมชนในจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเป็นไปได้คือการประยุกต์ใช้ในด้านการทำธุรกิจอย่างรอบคอบ ไม่ประมาท และการทำธุรกิจโดยไม่เอาเปรียบคู่ค้าอยู่ในระดับมากที่สุด จากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยเกิดคำถามวิจัยว่าผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ๊ ได้ใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงหรือไม่อย่างไร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เป็นผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งทอในย่านตลาดโบ๊เบ๊ทั้งหมด จำนวน 2,500 ราย (กรมพัฒนาธุรกิจ, 2562) การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie & Morgan เท่ากับ 335 ราย การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ตัวอย่างประชากร 400 ตัวอย่าง ซึ่งเป็นจำนวนสูงกว่า ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling: SRS) ได้รับแบบสอบถามกลับมา 345 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับร้อยละ 86.25 และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้เกี่ยวข้องจำนวน 10 ท่าน งานวิจัยนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากผู้ประกอบการธุรกิจสิ่งทอที่เป็นคนไทยเชื้อสายจีนย่านการค้าตลาดโบ๊เบ๊ ซึ่งประกอบด้วย โบ๊เบ๊เก่า โบ๊เบ๊เซ็นเตอร์ โบ๊เบ๊ทาวเวอร์ ทั้งหมดนี้ตั้งอยู่ในเขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 400 ชุด และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ประกอบการ จำนวน 10 ท่าน

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มี 2 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สอบถามคุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตอนที่ 2 สอบถามผลกระทบที่เกิดจากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพอประมาณ ด้านความมีเหตุผล ด้านการมีภูมิคุ้มกัน และภายใต้ 2 เงื่อนไข ได้แก่ การมีความรู้ การมีคุณธรรม โดยแต่ละด้านมีข้อคำถาม 5 ข้อ มีแนวทางในการเลือก ตอบได้ 5 แนวทางคือ มาก ที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดอธิบายได้ดังนี้

(1) เลือกตอบมากที่สุด	ระดับคะแนนเท่ากับ 5
(2) เลือกตอบมาก	ระดับคะแนนเท่ากับ 4
(3) เลือกตอบปานกลาง	ระดับคะแนนเท่ากับ 3
(4) เลือกตอบน้อย	ระดับคะแนนเท่ากับ 2
(5) เลือกตอบน้อยที่สุด	ระดับคะแนนเท่ากับ 1

2.2 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ประกอบการ จำนวน 10 ท่านใช้อุปกรณ์บันทึกเสียง บันทึกภาพ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกบันทึกลงในเครื่องบันทึกเสียงแล้วนำไปถอดคำต่อคำ

3. การสร้างและทดสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 เกณฑ์การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือของงานวิจัยเชิงปริมาณ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ได้ค่า IOC = 1 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะเช่นเดียวกับประชากร และ ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.929 นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง สำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.2 เกณฑ์การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ของข้อมูล เกณฑ์การตรวจสอบความน่าเชื่อถือได้ (Criteria for establishing Trustworthiness) ของงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Lincoln & Guba, 1985) ซึ่งนำมาใช้ในงานวิจัยนี้มี 4 ประการ ได้แก่

3.2.1 ความน่าเชื่อถือ (Credibility) หมายถึง การใช้วิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายแล้ว และได้นำข้อมูลเหล่านั้นมาตรวจสอบว่าตรงกันหรือไม่

3.2.2 ความสามารถในการถ่ายโอนผล (Transferability) หมายถึง การที่ผู้อ่านผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้วสามารถนำผลสรุปไปปรับใช้กับประชากรอื่นได้ ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้

โดยได้ระบุอย่างชัดเจนว่า งานวิจัยนี้เป็นการศึกษาเจาะจงเฉพาะผู้ประกอบการไทยเชื้อสายจีนที่ตั้งอยู่ในตลาดโบ๊เบ๊ เพื่อให้ผู้อ่านพิจารณานำไปปรับใช้กับประชากรอื่นโดยพิจารณาจากความเหมือน และความแตกต่างระหว่างบริบทของตัวอย่างกับประชากรที่จะนำไปปรับใช้

3.2.3 ความสามารถในการพึ่งพา (Dependability) หมายถึง การที่ผู้อ่านงานวิจัยสามารถติดตามงานวิจัยได้เข้าใจ และสามารถวิพากษ์เรื่องราวได้ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้ โดยผู้วิจัยได้ตรวจสอบความตรง (Validity) ในงานวิจัยซึ่งผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคคลภายในกิจการของผู้ประกอบการที่ศึกษา และผ่านการตรวจสอบโดยบุคคลภายในกิจการของผู้ประกอบการที่ทำการศึกษา มีวิธีการเก็บข้อมูลที่เหมาะสม และถูกต้อง มีการเชื่อมโยงข้อมูลจากการสัมภาษณ์ และข้อมูลจากเอกสารเพื่อให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างแท้จริง ตลอดจนกระบวนการวิเคราะห์ข้อมูลชัดเจน สามารถอธิบายได้ โดยใช้เกณฑ์ 21 ข้อในการประเมินคุณภาพงานวิจัยเชิงคุณภาพ ของสมาคมสังคมวิทยาอังกฤษ (British Sociology Association) (Rice PL, 1999)

3.2.4 ความสามารถในการยืนยันได้ (Confirmability) หมายถึง การตรวจสอบข้อมูลดิบ การวิเคราะห์ข้อมูล และการสรุปผลมีข้อมูลสอดคล้องกัน ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ใช้โดยงานวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากเอกสารงบการเงินบางส่วนของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ๊เบ๊ เอกสารการชำระภาษีต่อกรมสรรพากรจึงสามารถยืนยันได้ดังกล่าว

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ใช้วิธีวิจัยแบบสำรวจโดยการแจกแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 ชุด และผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามมาตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน สมบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ทางสถิติ และวิเคราะห์ สังเคราะห์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้รับแบบสอบถามกลับมา 345 ชุด คิดเป็นอัตราการตอบกลับ ร้อยละ 86.25 และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้เกี่ยวข้องจำนวน 10 ท่าน

4.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตำรา และ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลทั่วไป และผลกระทบการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินธุรกิจทั้ง 3 ด้านและ 2 เงื่อนไขนั้น ใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.2 การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อสินทรัพย์ และผลการดำเนินงานในธุรกิจใช้สถิติเชิงพรรณนา เนื่องจากข้อมูลในส่วนนี้ผู้ให้ข้อมูลไม่ประสงค์จะเปิดเผยตัวเลข อันเป็นคุณลักษณะของคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นคนอ่อนน้อมถ่อมตน ไม่ชอบการโอ้อวด ประกอบกับการไม่ยอมให้ใครมาถือหุ้นในกิจการของตนจึงไม่ได้นำกิจการเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ และนิยมทำการค้าแบบธุรกิจครอบครัวพึ่งพาเงินทุนของตนเองเป็นหลัก

ผลการวิจัย

งานวิจัยนี้สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ดังนี้

1. ผลกระทบเชิงปริมาณในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ๊เบ๊ พบว่า คุณลักษณะส่วนบุคคลทั่วไปของกลุ่มประชากรตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 64.35 มีอายุระหว่าง 35-60 ปี ร้อยละ 87.54 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ ร้อยละ 46.09 สถานภาพสมรส ร้อยละ 58.26 มีจำนวนบุคคลในครอบครัวที่ต้องรับภาระ

เฉลี่ย 3-5 คน ร้อยละ 68.12 นักร้องอาชีพร้อยละ 98.55 ระดับการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ด้าน และ 2 เงื่อนไขมาใช้มีผลกระทบเชิงบวกต่อการดำเนินธุรกิจ ผลการศึกษาพบว่าค่าเฉลี่ยรวม 3.89 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเท่ากับ .569 ดังนี้

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการนำไปใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	ระดับ	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ด้านความพอประมาณ	มาก	4.01	.819
ด้านความมีเหตุผล	มาก	3.99	.907
ด้านความมีภูมิคุ้มกัน	มาก	4.01	.222
เงื่อนไขการมีความรู้	มาก	3.81	.923
เงื่อนไขการมีคุณธรรม	มาก	3.65	.962
รวม	มาก	3.89	.569

1.1 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ด้านความพอประมาณ ผู้ประกอบการมีความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันด้วยการวิเคราะห์ มีการจัดการวัตถุดิบตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำ ไม่บริหารจัดการสิ่งใดมากเกินไปหรือน้อยเกินไปนั่นคือการดำเนินงานตามหลักทางสายกลาง อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.01 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .819

1.2 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ด้านความมีเหตุผล ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในหลักวิชาการและนำทฤษฎีมาใช้ มีการใช้เทคโนโลยีด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคและบริบทของคนไทย สามารถผลิตเสื้อผ้าได้สอดคล้องกับทุกเทศกาล อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.99 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .907

1.3 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในหลักของความไม่เที่ยง มีการเตรียมความพร้อมรับผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และพัฒนาวิธีการปฏิบัติงานอย่างสม มีเครือข่ายด้านการส่งออกในหลาย ๆ ภูมิภาคของโลก อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.01 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .222

1.4 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในเงื่อนไขของการมีความรู้ ผู้ประกอบการ มีความเข้าใจในหลักความรู้สมัยใหม่ เช่น มีการใช้เศษผ้าเศษวัสดุจากการตัดเย็บเสื้อผ้ามาทำการเย็บให้เป็นผ้าเช็ดทำความสะอาดเครื่องจักรตามโรงงานอุตสาหกรรมโดยสามารถขายได้ชิ้นละ 10 บาทจากของที่ไม่มีมูลค่าการทิ้งสามารถทำให้เกิดมูลค่า ผู้ประกอบการสามารถประยุกต์หลักการบัญชีต้นทุนการไหลวัสดุ (Material Flow Cost Accounting: MFCA) ซึ่งเป็นวิธีในการปฏิบัติการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ขึ้นเองโดยผู้ประกอบการหันหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอด้วยตนเองและจากบุคลากรที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นตามยุคสมัย อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.81 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .923

1.5 มีการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในเงื่อนไขของการมีคุณธรรม ผู้ประกอบการมีความเข้าใจในหลักการคำที่ซื่อสัตย์ มีความโปร่งใสในการทำธุรกิจ รักษาชื่อเสียงของประเทศไทยเสมอมา ไม่เคยมีข่าวจากที่ไหนในโลกนี้ว่าสิ่งของของไทยไม่ได้มาตรฐาน มีแต่คำชื่นชมว่าสิ่งของที่ส่งมาจากประเทศไทยเป็นสินค้าส่งออกที่

ได้มาตรฐานสมกับราคา สำคัญที่สุดคือผู้ประกอบการ มีความเอื้อเฟื้อใส่ใจมีการแบ่งปันกันในกลุ่ม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 3.65 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .962

2. ผลกระทบเชิงคุณภาพในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้ พบว่า จากการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้สินทรัพย์ และ ผลการดำเนินงานของธุรกิจสูงขึ้นอย่างเป็นสาระสำคัญ จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ 10 ท่านทำให้ทราบว่า ผู้ประกอบการสามารถทำธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเข้าใจว่าการทำธุรกิจต้องมีความสมดุลของการผลิต การจัดจำหน่าย การเข้าถึงเทคโนโลยีให้ผลผลิตมีคุณภาพทันสมัยตามสถานการณ์ปัจจุบัน มีการใช้หลักวิชาการมาบริหารจัดการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ มีความซื่อสัตย์ในการทำธุรกิจ จึงทำให้ผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้มีผลการดำเนินงานที่สูงขึ้นทำให้มีสินทรัพย์เพิ่มขึ้น สามารถส่งบุตรหลานให้ได้รับการศึกษาที่สูงขึ้น ปัจจุบันบุตรหลานเหล่านี้มักจบการศึกษาจากต่างประเทศ นำความรู้ความสามารถมาใช้ในการบริหารธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องในระบบครอบครัว ทำให้ธุรกิจสามารถส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในตลาดต่างประเทศได้ในหลายภูมิภาค บุตรหลานเหล่านี้บางส่วนอยู่ในวงการแพทย์ วงการตุลาการ เนื่องจากเป็นอาชีพที่มีเกียรติทำให้บิดามารดามีความภาคภูมิใจเป็นผลกระทบมาจากการที่ผู้ประกอบการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตรมาใช้ทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงความล้มเหลวในอดีตมาฟื้นคืนธุรกิจได้ และฟื้นฟ้อุปสรรคในยุคไทยแลนด์ 4.0 ได้อย่างราบรื่น

อภิปรายผล

1. ผลกระทบเชิงปริมาณในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้ พบว่า ด้านความพอประมาณ ผู้ประกอบการมีความเข้าใจสถานการณ์ปัจจุบันดำเนินงานตามหลักทางสายกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของTheeranuch และคณะ (2013) พบว่าการประยุกต์ใช้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียงช่วยให้เกษตรกรสามารถจัดการผลผลิตอย่างมีสติ บริหารหนี้สิน และ การบริโภคอย่างพอเพียงด้านความมีเหตุผล ผู้ประกอบสามารถนำความรู้และเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Pichamon (2019) ทำให้ทราบว่าเศรษฐกิจพอเพียงมีความสัมพันธ์กับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้านการตลาดและการจัดการของวิสาหกิจชุมชน ด้านความมีภูมิคุ้มกัน ผู้ประกอบการดำเนินธุรกิจด้วยความระมัดระวัง มีแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงจากปัจจัยภายนอกได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Oranuch (2010) พบว่าผลกระทบจากการวิกฤติการณ์ทางการเงินนั้น ทุกภาคส่วนของไทยตระหนักถึงความเปลี่ยนแปลง และมุ่งเน้นถึงความสำเร็จที่ยั่งยืนด้านการมีความรู้ ผู้ประกอบการค้นคว้าหาวิธีการบริหารจัดการสมัยใหม่เพื่อลดต้นทุนเพิ่มกำไรอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Siriwut (2015) พบว่าการใช้เทคโนโลยี และ การมีส่วนร่วมในการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงมีผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน และด้านการมีคุณธรรม ผู้ประกอบการมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความซื่อสัตย์ในการทำธุรกิจ ไม่โจมตีคู่แข่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suparp (2018) กล่าวว่าบริษัทได้นำหลักคุณธรรมมาใช้กับพนักงานทำให้พนักงานมีคุณภาพและมีชีวิตที่ดีขึ้น ตลอดจนมีการจัดทำคู่มือปฏิบัติต่อลูกค้าทางธุรกิจ

2. ผลกระทบเชิงคุณภาพในการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในธุรกิจของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนในตลาดโบ้เบ้ พบว่า ผู้ประกอบการมีผลการดำเนินงานสูงขึ้นเนื่องจากการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ครบทั้งสามด้าน สองเงื่อนไข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประเวศ วะสี (2547) เศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์ต้องมีครบทุกองค์ประกอบ ซึ่งขาดองค์ประกอบใดก็จะไม่เป็นเศรษฐกิจพอเพียงที่สมบูรณ์อย่างแท้จริง กล่าวคือหากใช้หลักความพอประมาณ แต่ขาดความรู้และความรอบคอบในการวางแผนงานย่อมเกิดผลกระทบด้านลบได้ หรือ

หากใช้ความรู้ในการวางแผนระยะยาว แต่ขาดความพอประมาณ ขาดภูมิคุ้มกันความเสี่ยง ไม่มีการเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงจากสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ ก็อาจได้รับผลกระทบจากความผันผวนในอนาคต

งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นเพื่อเทิดพระเกียรติและตอบแทนพระคุณแผ่นดินในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชบรมนาถบพิตร โดยนำเสนอถึงผลกระทบของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงซึ่งประกอบด้วยเรื่อง ความพอประมาณความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขการมีความรู้ และการมีคุณธรรมมาใช้ในการประกอบธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่า มีผลกระทบเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญ และการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในธุรกิจทำให้ธุรกิจมีสินทรัพย์ และผลการดำเนินงานสูงขึ้นอย่างมีสาระสำคัญ เหตุผลของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เนื่องจากคนไทยเชื้อสายจีนรัก และเทิดทูลในหลวงรัชกาลที่ 9 มาก พระองค์มีพระเมตตากับทุกชนชั้น ทุกเชื้อชาติ ดังนั้นเมื่อพระองค์ให้แนวทางตามพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทุกคนพร้อมน้อมนำไปปฏิบัติตามภายใต้หลักธรรมที่เรียบง่ายแต่ยิ่งใหญ่ที่สุด และได้ผลลัพธ์ที่สามารถเห็นเป็นรูปธรรมได้จริง พระองค์ทรงมีพระอัจฉริยภาพในทุกด้าน พระองค์เป็นมหาราชที่เก่งและเหนียวที่สุดในโลกเอาชนะความยากจนให้กับพสกนิกรทั้งประเทศ คนไทยเชื้อสายจีนได้นำแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ทำให้เกิดผลลัพธ์เป็นรูปธรรม สามารถดำเนินธุรกิจในยุค Digital Disruption หรือแม้กระทั่งในภาวะที่เกิดโรคระบาดโควิด - 19 ได้อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน

งานวิจัยทุกเรื่องล้วนมีข้อจำกัดทั้งสิ้น งานวิจัยครั้งนี้ก็เช่นเดียวกัน ข้อจำกัดในงานวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับ กลุ่มตัวอย่างมีจำนวนน้อยเกินไป กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ประกอบการเจ้าของคนเดียวไม่เข้าเงื่อนไขการเป็นธุรกิจ SMEs ผู้วิจัยไม่ได้ศึกษาในกลุ่มธุรกิจสหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ข้อจำกัดประการสุดท้ายคือ ในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้ทำการบันทึก ติดตาม ข้อมูลของผู้ประกอบการคนไทยเชื้อสายจีนที่เป็นรุ่นลูกในตลาดโบ้เบ้

ข้อเสนอแนะ

ควรศึกษาในกลุ่มธุรกิจขนาดกลาง และ ขนาดย่อม (SMEs) และ ผู้ประกอบการคนไทยเชื้อชาติอื่นในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- Areewan Oumtane. (2016). **Qualitative Research in Nursing**. CU Press.
- Guntalee Ruenrom. (2013). Applying the philosophy of Sufficiency Economy in Policies and Marketing Plans of Small and Medium Enterprises (SMEs). **Chulalongkorn Business Review**, 135, 49-79.
- Kanjana Boonyoung, Tienkaew Liemsuwan & Ausanakorn Tavarom. (2009). **Sufficiency Economy Philosophy in Sub-district Administration Organization**. Research Paper Supported by The Seceratiat of the Senate.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D.W. (1970). Educational and Psychological Measurement. **Determining Sample Size for Research Activities**, 30(3), 607-610.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985). Naturalistic enquiry. Beverly Hills, CA: Sage Development. **Chulalongkorn Business Review**, 136, 59-90.
- Nisada Wedchayanon & Sunisa Chorkaew. (2014). The sufficiency economy and people-centered development. **European Journal of Training & Development**, 38(9), 822-844.
- Oranuch Pructipibultham. (2010). The sufficiency economy philosophy and strategic HRD: a sustainable development for Thailand. **Human Resource Development International**, 13(1), 99-110.
- Pathama Waithayawongsakul. (2011). The Strategy of SMEs Establishment Base on Tax Benefit Right and Financial Budget in The Sufficiency Economy Concept. **Chulalongkorn Business Review**, 129, 55-75.
- Pichamon Chansuchai. (2019). The value-added product of community enterprise according to sufficiency economy toward sustainable development of entrepreneurs. **Polish Journal of Management Studies**, 20(2), 174-185.
- Prakong kannasut. (1999). **Statistics for Behavioral Science Research**. Bangkok: Chulalongkorn Press.
- Pravet vasi. (2004). **The Sufficiency Economy**. from <http://www.thaingo.org/cgi-bin/content/content2/show.p?0357>.
- Siriporn Chirawatkul. (2012). **Qualitative Study in Nursing**. S. Asia Press.
- Siriwut Buranapin & Thankawin Ratthawatankul. (2015). PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY AND BUSINESS SUSTAINABILITY: A FRAMEWORK FOR OPERATIONAL IMPLICATIONS. **Journal of Business & Behavioral Sciences**, 27(1), 107-133.
- Sumet Tantivejakul. (2012). **Sufficiency Economy Philosophy**. [online]. Accessed on November 12, 2016, from www.chaipat.or.th.
- Supaporn Bumrunyoung. (2015). An Application of Sufficiency Economy Philosophy for the Organic Agricultural Producers and Distributors under The Standard of Organic Thailand's Brand. **Burapha Journal of Business Management**. 40, 72-87.

- Thanawut Pimki & Jantana Ridsomboon. (2014, January - April). The Practical use of the Royal Sufficiency Economy with Community Enterprise in Chanthaburi Province. **SDU Res J**, **10(1)**.
- Theeranuch Pusaksrikit, Siwarit Pongsakornrungsilp & Pimlapas Pongsakornrungsilp. (2013). The Development of the Mindful Consumption Process through the Sufficiency Economy. **Advances in Consumer Research**, **41**, 332-336.
- Wanida Wadecharoen, Athiwat Kanjanavanikul, Rungsun Lertnaisat & Sombat Teekasap. (2013). **Thailand International Investment Position and The Role of Small and Medium Enterprises (SMEs)**. International Joint Ventures (IJV). In Thailand Economic Rice PL.
- and Ezzy D. (1999). **Qualitative Research Methods: A Health Focus**. New York; Oxford University Press.
- Wikipedia. (2015). **Bobae Market**. from <http://th.m.wikipedia.org>.
- Yates, Andrew J. (1997) A Sufficiency result for constrained economics. **Journal of Mathematical Economics**, **27(4)**, 411-423.

การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์

The Development of Mandarin Chinese Communication Skills through the Use of Lexically-based Teaching with Lexical Sets

ภูเทพ ประภากร*
Puthep Prapagorn

Received: March 16, 2020 Revised: May 15, 2020 Accepted: September 8, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียน ด้วยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ในรายวิชาภาษาจีนธุรกิจ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 27 คนได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากนักศึกษาได้ศึกษาในรายวิชาภาษาจีนธุรกิจ จึงสามารถนำรูปแบบการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์เข้ามาประกอบการเรียนการสอนได้ งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลองโดยดำเนินการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการเรียนในรายวิชาภาษาจีนธุรกิจ แบบทดสอบวัดผลทักษะการสื่อสารภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบฝึกหัดชุดคำศัพท์ในบทเรียนประจำรายวิชาภาษาจีนธุรกิจและแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ ระยะเวลาการวิจัย 1 ภาคการศึกษา จำนวน 15 สัปดาห์ โดยนำแนวคิดการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์มาออกแบบขั้นตอนการสอนเป็น 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นเตรียมความพร้อม ขั้นสังเกต ขั้นเรียนรู้ ขั้นนำเสนอ และขั้นสรุป ผลการวิจัย พบว่า ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มตัวอย่างมีผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, $S.D.=0.27$) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการนำความรู้ไปใช้ในการเรียนภาษาจีนกลาง แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีคลังคำศัพท์ที่สามารถนำมาใช้ในการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ศึกษาเนื้อหาในบทเรียนได้เข้าใจมากขึ้น ลดความกังวลด้านไวยากรณ์และช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความรู้สึกทางภาษาที่ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้การสื่อสารภาษาจีนกลางได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทของการสื่อสารตามธรรมเนียมของเจ้าของภาษาได้ งานวิจัยนี้ให้ข้อเสนอแนะต่อการนำการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนที่ต้องให้ระยะเวลาในการจดจำและเรียนรู้ชุดคำศัพท์ที่มากพอแก่ผู้เรียน การฝึกปฏิบัติการนำชุดคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารอย่างต่อเนื่องจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจความหมาย บริบทการใช้ สามารถแปลความหมายได้ถูกต้อง ตลอดจนช่วยลดข้อผิดพลาดในด้านการใช้คำศัพท์ได้

คำสำคัญ: การพัฒนาทักษะการสื่อสาร, การสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์, ภาษาจีนกลาง

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Abstract

The present study aimed at developing students' Mandarin Chinese communication skills by the use of lexically-based teaching with lexical sets and examining the students' satisfaction towards the teaching. The subject groups used in the study, obtained by purposive sampling was twenty-seven fourth years students who enrolled in Mandarin Chinese for Business. Since groups of students were suitable for implementing and learning with the teaching, this paper made use of quasi-experimental design with pre-test and post-test. The research instruments used for collecting the data were lesson plans and in-class exercises for Mandarin Chinese for Business, Mandarin Chinese communication achievement tests – pre and post-tests, and students' satisfaction questionnaire towards the teaching. The research period was one semester with total of fifteen weeks. The teaching instruction was created into five productive phases namely, preparation, observation, learning, presentation, and conclusion. The findings revealed that the students' Mandarin Chinese communication skills from groups was constantly improved with the statistical significance at the level of .05. Also, the finding in the satisfaction questionnaire shows that groups of student was satisfied with the instruction ($\bar{X}$ =4.45, S.D.=0.27). The highest mean score from the questionnaire was that the teaching was very suitable for learning Mandarin Chinese. This indicted that the teaching could significantly increase the students' Mandarin Chinese lexicon which led to effective communication. In addition, the teaching was motivated to learn, easy to understand, and the students were less concerned for grammatical mistakes. The students' communication skills were more suitable and appropriate in different native-like contexts. The research implication was drawn into the use of lexically-based teaching with lexical sets in the language classroom. The implementation may take a numerous time for the students to study and rememorize the vocabulary, but continuous practices will facilitate them to be more understood about meaning, contextual usage, correct translation and less concern for grammatical mistakes.

Keywords: Development of Communication Skills, Lexically-based Teaching with Lexical Sets, Mandarin Chinese.

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพด้านทักษะการสื่อสารภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนชาวไทยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรีเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเรียนการสอนภาษาจีนกลาง ด้วยเหตุนี้จึงได้เปิดหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีนมาอย่างยาวนานมากกว่าสิบห้าปี สาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีปรัชญาในการผลิตบัณฑิตคือ เชี่ยวชาญภาษาและวัฒนธรรมจีน มีคุณธรรมและความรับผิดชอบ ตอบสนองชุมชนและท้องถิ่น (มคอ.2 หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต ศศ.บ. สาขาวิชาภาษาจีน หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2560) พันธกิจที่สำคัญคือการพัฒนาศักยภาพของนักศึกษาให้มีความเชี่ยวชาญด้านการสื่อสารภาษาจีน สามารถเป็นบัณฑิตที่มีความรอบรู้ทั้งภาษาและวัฒนธรรมจีน กระบวนการจัดการเรียนการสอนจึงต้องตอบสนองปรัชญาและพันธกิจดังที่กล่าวมานี้ ด้วยเหตุนี้การออกแบบหลักสูตร หรือแสวงหาแนวทางการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปพัฒนาทักษะการสื่อสารให้แก่ผู้เรียนจึงมีความสำคัญ และแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับเนื้อหา วัตถุประสงค์ของรายวิชา รวมถึงระดับความรู้ ความสามารถของผู้เรียนประกอบกันด้วย

การศึกษารายวิชาภาษาจีนในฐานะภาษาที่สอง สำหรับผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่นั้น จำเป็นต้องศึกษาองค์ประกอบของภาษาจีนกลางสี่องค์ประกอบหลัก ได้แก่ การออกเสียง คำศัพท์ หลักภาษาหรือไวยากรณ์ และตัวอักษรจีน ในองค์ประกอบเหล่านี้ การออกเสียงและคำศัพท์จะเป็นสิ่งแรกๆ ที่ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ ระยะเวลาที่ศึกษาจะเริ่มจากการเรียนรู้คำศัพท์พยางค์เดี่ยว ซึ่งเป็นคำศัพท์พื้นฐานที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน เมื่อเรียนรู้ได้ระยะเวลาหนึ่งจึงนำคำศัพท์ที่เคยเรียนไป มาประกอบเป็นกลุ่มคำ ประโยคอย่างง่าย แล้วจึงพัฒนาไปสู่การเขียนที่มีเนื้อหาเพิ่มมากขึ้น ดังนั้นหากผู้เรียนเข้าใจการประกอบคำศัพท์แต่ละคำขึ้นมาเป็นชุดคำศัพท์ที่สามารถนำมาใช้สื่อสารได้ทันที ย่อมทำให้การสื่อสารสัมฤทธิ์ผลได้ง่ายขึ้น นำไปสู่การพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารภาษาจีนได้รวดเร็วมากขึ้น กลวิธีการสอนภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่เน้นชุดคำศัพท์จึงได้รับความสนใจนำมาใช้ในการเรียนการสอน แบบเรียน อีกทั้งมีงานวิจัยที่ศึกษากลวิธีการสอนอย่างต่อเนื่อง แม้ว่ากลวิธีการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์นี้จะมีที่มาจากนักจิตวิทยาชาวอเมริกันสองคนคือ Miller และ Selfridge ในปี ค.ศ. 1950 ที่ทดลองและวิจัยทางด้านจิตวิทยา ระบุว่ากระบวนการจำของมนุษย์นั้น จะนำข้อมูลหนึ่งมาประกอบเข้ากับข้อมูลอื่นอีกชุดหนึ่ง เมื่อประกอบกันแล้วจะได้ข้อมูลที่ขยาย ชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เป็นเช่นนี้ไปเรื่อยๆ กลวิธีนี้จึงเรียกว่า “การประกอบเป็นกลุ่ม (Chunking)” (Zhou J, Chen Q, 2011, p. 31) จากนั้นในปี ค.ศ. 1975 นักภาษาศาสตร์ Becher ได้นำแนวคิดนี้มาใช้ในการค้นคว้า วิจัยทางภาษาศาสตร์ จนพบว่า การจำ การเก็บข้อมูล และการสื่อสารของมนุษย์มิได้เกิดจากการนำคำเดี่ยวๆ มาใช้สื่อสาร แต่เป็นการนำคำศัพท์ สำนวนที่มีการใช้ตายตัว หรือกึ่งตายตัวอยู่แล้วมาใช้สื่อสาร จึงทำให้มนุษย์สามารถสื่อสารออกมาได้ตามที่ตนต้องการ สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยาดังที่กล่าวมา เมื่อแนวคิดนี้ได้รับการพัฒนา ต่อยอดตีพิมพ์เผยแพร่เป็นหนังสือจาก Michael Lewis ในปี ค.ศ. 1993 โดยใช้ชื่อหนังสือว่า The Lexical Approach จึงมีการนำไปใช้ในการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศในการศึกษาของชาวตะวันตกมากขึ้น (Michael Lewis, 1993) จนกระทั่งเผยแพร่เข้าสู่การเรียนการสอนภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติจึงได้เริ่มนำแนวคิดนี้เข้ามาใช้ แม้ว่าจะมีรูปแบบ กลวิธีการเรียนการสอนแตกต่างกันไปบ้าง รวมถึงการจำแนกประเภทของชุดคำศัพท์ออกไปหลากหลายรูปแบบนั้น แต่ทว่าการเรียนการสอนด้วยกลวิธีนี้ยังสามารถนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนให้แก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ

สำหรับข้อดีของกลวิธีการสอนที่เน้นชุดคำศัพท์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนนี้ นักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาจีนกลาง สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่ไม่ได้ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่ได้ศึกษา วิจัย และสรุปข้อดีที่สำคัญ (Zhou J, Chen Q, 2011, p.34-39; Bi X, 2019) ดังนี้

1. ช่วยฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาจีนได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถรับรู้ได้ถึงความรู้สึกทางภาษา (语感) ที่ถูกต้องอีกทั้งยังช่วยให้การสื่อสารเหมาะสมกับบริบทของสภาพแวดล้อมสถานการณ์ รวมถึงตัว

บุคคลที่สนทนากับ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการสื่อสารได้อย่างเต็มศักยภาพ เกิดความมั่นใจในการสื่อสาร โดยไม่ต้องกังวลว่าจะผิดพลาดไวยากรณ์ภาษาจีนกลาง ช่วยลดข้อผิดพลาดด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางในฐานะภาษาที่สอง (中介语) ซึ่งเป็นภาษาเป้าหมายของผู้เรียนในการศึกษาได้

2. ผู้เรียนสามารถเรียบเรียงประโยค หรือนำไปใช้ในการพัฒนาทักษะด้านการเขียนข้อความที่มีความยากเพิ่มมากขึ้นได้ ชุดคำศัพท์ไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบคงที่ตายตัว หรือรูปแบบกึ่งตายตัว จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารได้ทันที มิจำเป็นต้องนึกคำศัพท์ทีละคำ แล้วค่อยนำมาเรียบเรียงอีกครั้ง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับกลวิธีการสอน ความสามารถในการจำของผู้เรียน และจำนวนชุดคำศัพท์ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ประกอบด้วยแน่นอนว่าหากผู้เรียนสามารถจดจำ หรือฝึกฝนด้วยการนำชุดคำศัพท์ในบทเรียนไปใช้สื่อสารบ่อยครั้ง สม่่าสมอย่อมทำให้ผู้เรียนสามารถจดจำได้อย่างแน่นอน

3. ลดปัญหาอิทธิพลเชิงลบจากภาษาแม่ (母语负迁移) เป็นอีกหนึ่งประการที่การสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์สามารถช่วยแก้ไขปัญหานี้ได้ เนื่องจากผู้เรียนจะได้รับการปรับพฤติกรรมในการสื่อสารภาษาจีนที่ไม่จำเป็นต้องนึกคำพูดหรือการสื่อสารผ่านภาษาแม่ก่อน แล้วจึงค่อยแปลเป็นภาษาจีน หากเป็นเช่นนี้เรื่อยไป การสื่อสารภาษาจีนที่มีประสิทธิภาพของผู้เรียนคงประสบผลสำเร็จได้ยาก หรืออาจสื่อสารได้เพียงระดับพื้นฐานเท่านั้น งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการสื่อสารภาษาจีนของผู้เรียนชาวต่างชาติ ส่วนใหญ่จะระบุสาเหตุหนึ่งของปัญหาหรือข้อผิดพลาดในการสื่อสารภาษาจีนว่าเกิดอิทธิพลเชิงลบของภาษาแม่ เนื่องจากภาษาทุกภาษาย่อมมีวิธีการเรียงคำ ประโยคหรือไวยากรณ์ที่แตกต่างกันไป หากผู้เรียนสามารถนำการเรียนรู้ภาษาจีนแบบเน้นชุดคำนี้ไปใช้ในการสื่อสารได้ ย่อมลดปัญหาดังกล่าวได้

4. ในด้านจิตใจ และความรู้สึกของผู้เรียนสามารถช่วยให้ผู้เรียนไม่รู้สึกท้อต่อการจำคำศัพท์ภาษาจีนทีละคำ แล้วนำมาเรียบเรียงด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจว่าการเรียนภาษาจีนให้ประสบความสำเร็จเป็นเรื่องที่ยากมาก อีกทั้งการสอนในรูปแบบนี้ยังช่วยให้ผู้เรียนรู้สึกสนุก ไม่เคร่งเครียด เกิดความท้าทาย และภูมิใจในตนเอง เมื่อสามารถนำชุดคำศัพท์ที่ศึกษามาใช้ในการสื่อสารได้อย่างดี ส่งผลต่อการสร้างแรงจูงใจในการเรียนและการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียนให้มีเพิ่มมากขึ้นได้

จากข้อดีที่มีผู้วิจัยหลายท่านสรุปมานี้ จะพบว่าข้อดีประการสำคัญของการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์คือช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารให้แก่ผู้เรียน ลดปัญหาหรือความผิดพลาดจากการใช้ภาษาจีนกลางในการสื่อสาร ช่วยยกระดับความสามารถในการสื่อสารภาษาจีนกลางให้แก่ผู้เรียนได้ สอดคล้องกับความต้องการของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน พันธกิจในการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญด้านภาษาจีน การออกแบบกระบวนการเรียนการสอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียนโดยการนำกลวิธีการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์มาใช้ในชั้นเรียนของนักศึกษา สาขาวิชาภาษาจีนนับว่าเป็นที่ท้าทายทั้งผู้สอนที่ต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการนำชุดคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารแล้วต้องเกิดผลลัพธ์ที่ดีเกิดขึ้นกับตัวผู้เรียน แม้ว่าผลที่เกิดกับตัวผู้เรียนย่อมแตกต่างกันออกไป ผู้สอนต้องกลับมาศึกษาปัจจัยอื่น ๆ พร้อมพัฒนาการสอนของตนไปพร้อม ๆ กับการเรียนรู้ของผู้เรียนส่วนผู้เรียนเองต้องเตรียมความพร้อมในการปรับตัวเข้ากับการสอนในรูปแบบใหม่ จากเดิมที่มีการจดจำคำศัพท์เดียว ๆ อยู่แล้ว ต้องมาจดจำเป็นชุดคำศัพท์ที่มีความหลากหลายในระยะเวลาเพียงหนึ่งภาคการศึกษา จึงนับว่าผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างมากด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนจึงได้คิด วิเคราะห์ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงออกแบบกระบวนการจัดการเรียนการสอน กรอบแนวคิดการวิจัย และวิธีการดำเนินงานวิจัย เพื่อให้ผลการวิจัยสะท้อนผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของผู้เรียนให้ถูกต้องครบถ้วนมากที่สุด ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยนี้จะมีส่วนช่วยพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน มีคุณค่าต่อผู้เรียน และต่อผู้ที่สนใจ สามารถนำไปศึกษา หากมีข้อผิดพลาด หรือการวางกรอบการวิจัยยังไม่รัดกุมมากพอผู้วิจัยขออภัย ณ ที่นี้ เนื่องจากตัวผู้วิจัยเองเลือกการสอนแบบเน้นชุด

คำศัพท์นี้มาใช้ในการสอนของตนเป็นครั้งแรก ผู้วิจัยจะนำผลการวิจัยไปพัฒนาต่อยอดให้แก่ผู้เรียนในโอกาสครั้งต่อไป ซึ่งทักษะการสื่อสารภาษาจีนของผู้เรียนย่อมได้รับการพัฒนาอย่างแน่นอน

สมมติฐานการวิจัย

1. ทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียนได้รับการพัฒนาสูงขึ้นหลังการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์
2. ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์อยู่ในระดับมาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียน ด้วยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1. แนวคิดการสอนภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่ไม่ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่

ผู้เรียนชาวต่างชาติ หมายถึง ผู้เรียนที่ไม่ได้ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่ แล้วได้ศึกษาภาษาจีนกลางในประเทศจีนหรือสภาพแวดล้อมที่ผู้คนในสังคมใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารเป็นภาษาหลัก Lu Bi Song (1996, p. 72) กล่าวเพิ่มเติมว่าการศึกษาภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติจะมีเกิดหลังจากได้ศึกษาภาษาแม่มาแล้วระยะเวลาหนึ่ง ดังนั้นเมื่อผู้เรียนเข้ามาศึกษาภาษาจีนกลางในประเทศจีน ภาษาจีนกลางจึงกลายเป็นภาษาที่สองของผู้เรียนเหล่านั้น ลักษณะเฉพาะของผู้เรียนชาวต่างชาติที่หลากหลายสัญชาติ มาจากหลากหลายประเทศ ย่อมส่งผลให้กฎเกณฑ์ ลักษณะการจัดการเรียนการสอน รวมถึงการจัดปัญหาหรือทิวทัศน์เชิงลบจากภาษาแม่ต้องได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องกับบริบท ภูมิหลังของผู้เรียน แนวคิดการสอนภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติจึงได้รับการพัฒนาขึ้น พร้อมกับการเปิดประเทศและการเปิดโอกาสทางการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีนในช่วงระยะเวลา 60 ปีที่ผ่านมา (ตั้งแต่การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน ค.ศ. 1949) แนวคิดนี้มีหลักการที่สำคัญ (Li Z., Jiang L., 2013, p. 9-11; Lu F., 2010, p. 5) ดังนี้

1.1 วัตถุประสงค์หลักคือ การพัฒนาทักษะความสามารถด้านการสื่อสารภาษาจีนกลางให้เกิดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นการฝึกฝน ทบทวน และพัฒนาทักษะการสื่อสารให้ครบทุกด้าน ผู้สอนจึงควรใช้ภาษาจีนกลางในการสอน หากจัดการเรียนการสอนในประเทศจีน ผู้สอนสามารถใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษากลาง เพื่อใช้สื่อสารในชั้นเรียนระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน แต่หากสอนในต่างประเทศ ผู้สอนควรใช้ภาษาจีนกลางสื่อสารกับผู้เรียนทุกครั้งที่มีโอกาส ลักษณะเนื้อหาที่ใช้ในการเรียนการสอนจะเน้นการศึกษาการใช้ภาษาจีนกลางในสถานการณ์ทางสังคมต่าง ๆ หลักภาษา ตัวอักษรจีน และข้อควรระวังในการใช้ภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

1.2 แนวคิดด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนเน้นการฝึกฝนเป็นกลยุทธ์หลัก เพื่อนำความรู้ภาคทฤษฎีในเนื้อหาวิชาไปสู่การปฏิบัติทักษะการสื่อสารของผู้เรียน การฝึกฝนทักษะการสื่อสารแต่ละด้านจึงจำเป็นต้องได้รับความรู้ที่ถูกต้องตามหลักภาษาและวัฒนธรรมการใช้ภาษาจีนกลางในการสื่อสารของชาวจีน การอธิบายเนื้อหาในบทเรียนจึงต้องเข้าใจง่าย นำไปใช้สื่อสารได้จริง

1.3 แนวคิดด้านการออกแบบสถานการณ์จำลอง และการสาธิตที่ใกล้เคียงกับสภาพแวดล้อมจริงที่จะพบเจอในการสื่อสารเป็นสิ่งช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสารที่หลากหลายได้ การศึกษาภาษาจีนกลางหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่จะต้องพบเจอกับสถานการณ์การสื่อสารในบริบท สภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไป เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้

เรียนรู้ ผักผ่นการใช้ภาษาจีนกลางที่แปลกใหม่ สามารถสื่อสารได้ในสถานการณ์ที่อาจต้องไปเจอในการดำเนินชีวิตประจำวัน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องออกแบบสถานการณ์จำลอง หรือการสาธิตที่เอื้อต่อการนำความรู้ด้านภาษาจีนกลางไปประยุกต์ จนกลายเป็นทักษะการสื่อสารที่สามารถพลิกแพลงเปลี่ยนแปลงไปให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้อย่างเชี่ยวชาญ

2. แนวคิดการสอนภาษาจีนกลางแบบเน้นชุดคำศัพท์

การสอนภาษาต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นภาษาอังกฤษหรือภาษาจีนกลาง มีกลวิธีที่หลากหลาย การสอนแบบเน้นคำศัพท์เป็นฐาน (Lexically Based Language Teaching) เป็นวิธีที่มีนักภาษาศาสตร์ตะวันตกนำมาใช้ในการสอนภาษาอังกฤษให้สัมฤทธิ์ผล ภายใต้กรอบแนวคิดที่ว่าหากผู้เรียนมีวงคำศัพท์จำนวนมากพอจะสามารถสร้างรากฐานความรู้ด้านภาษาและนำความรู้นั้นไปต่อยอดได้อย่างสะดวกมากขึ้น อีกทั้ง**การนำคำศัพท์ที่สามารถปรากฏร่วมกันบ่อยครั้ง**มาใช้ในการสื่อสารจะช่วยลดความผิดพลาดด้านการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวคิดเหล่านี้จึงเป็นต้นกำเนิดของการสอนภาษาที่เน้นคำศัพท์เป็นฐาน บุคคลที่นำแนวคิดนี้มาใช้อย่างโดดเด่นคือ Michael Lewis ดังที่กล่าวไว้เบื้องต้นว่าได้ตีพิมพ์หนังสือที่ชื่อว่า Lexical Approach ได้เสนอแนวคิดที่เชื่อว่าคลังศัพท์ในสมองมีขนาดใหญ่มากกว่าที่มนุษย์จะทราบได้ ดังนั้นหากมนุษย์สามารถเรียนรู้จดจำคำศัพท์ได้มากเพียงใด สามารถเลือกใช้คำศัพท์ที่อยู่ในรูปแบบสำเร็จรูป พร้อมนำมาใช้สื่อสารได้ทันที ไม่ได้แยกเป็นคำเดี่ยว ๆ (อรุณี อรุณเรือง, 2551, หน้า 256) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารภาษาได้ตรงตามหลักภาษา และลดข้อผิดพลาดลงได้ ทั้งนี้ Michael Lewis ได้เสนอขั้นตอนการสอนภาษาที่เน้นคำศัพท์ไว้ 3 ขั้นตอน (เพ็ญพิชชา อักษรวรนคร นิธิดา อติภัทรนันท์, 2561, หน้า 147; ภาณุ ธราวรรณ นิธิดา อติภัทรนันท์, 2562, หน้า 201) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นสังเกต ผักให้ผู้เรียนได้สังเกตคำศัพท์ ความหมาย การใช้คำศัพท์ และปรากฏการณ์การใช้คำศัพท์ที่มีปรากฏร่วมกันอยู่บ่อยครั้งจากในบทเรียน ขั้นตอนนี้ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนจดบันทึก จำการนำไปใช้ในเบื้องต้นให้ได้ก่อน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นเรียนรู้การใช้คำศัพท์ ขั้นตอนนี้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการนำคำศัพท์ไปใช้ร่วมกัน อาจจะใช้วิธีการบรรยาย หากคำศัพท์ที่อยู่ในบทเรียน การใช้เกม การจับคู่ เป็นต้น เข้ามาใช้ จุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าใจกฎเกณฑ์การสร้างชุดคำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ มีการรวบรวม สรุป และนำไปสู่การฝึกฝน เพื่อใช้สื่อสารในสถานการณ์จริง

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นทดลองการใช้คำศัพท์ ผู้สอนจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้นำความรู้ที่ปฏิบัติไปในขั้นตอนที่ 2 มาทดลองใช้ตามสถานการณ์จำลองต่าง ๆ ผู้สอนบันทึกผล ประเมินพัฒนาการด้านการสื่อสารของผู้เรียนในลำดับต่อไป จะเห็นว่าขั้นตอนข้างต้นนี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้ สรุปแล้วแนวคิดการสอนภาษาแบบเน้นคำศัพท์ของ Michael Lewis (1993) ผู้สอนควรนำคำศัพท์ในลักษณะที่ปรากฏร่วมกันให้ผู้เรียนได้ทราบ เข้าใจการสร้าง การใช้คำศัพท์ที่อยู่ด้วยกัน สร้างประสบการณ์การนำคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารเพื่อเพิ่มศักยภาพ ความรู้แก่ผู้เรียน

สำหรับวงการการศึกษาในสาธารณรัฐประชาชนจีน การสอนภาษาจีนกลางที่เน้นคำศัพท์ได้รับความนิยมในช่วงหลังจากแนวคิดจากฝั่งตะวันตกได้รับการเผยแพร่ แล้วนำไปใช้ในการออกแบบตำราเรียนภาษาจีนกลาง โดยเฉพาะตำราเรียนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่ศึกษาภาษาจีนกลางเป็นภาษาที่สอง อาทิแบบเรียนภาษาจีนกลางชุด 汉语教程 ในทุกชุดจะมีแบบฝึกหัดการนำคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันบ่อยในบทเรียนมาใช้ให้ผู้เรียนได้ศึกษา เช่นเดียวกับแบบเรียนชุด 汉语教程 (下) บทที่ 16-22 ทุกบทเรียนจะมีแบบฝึกหัดอ่านออกเสียง (朗读) ชุดคำศัพท์ที่นำมาใช้ร่วมกัน แบบฝึกหัดลักษณะเช่นนี้ยังมีให้เห็นการนำมาใช้ในแบบเรียนเล่มอื่น

จนถึงปัจจุบัน ตัวอย่างในบทเรียนบทที่ 16 你常去图书馆吗? ในแบบเรียนภาษาจีนชุด 汉语教程 (下) หน้าที่ 8 แบบฝึกหัดการอ่านชุดคำศัพท์ ดังนี้

好吧	去吧	走吧	喝吧
跟爸爸一起去	跟同学一起去	跟朋友一起去	一起去吧
复习课文	复习语法	预习生词	预习语法
常看电影	常看电视	常复习课文	常预习生词

หรือแบบเรียนชุด Excel in Chinese Better Chinese, Better Business 卓越汉语 商务致胜 ของสำนักพิมพ์ Foreign Language Teaching and Research Press (外语教学与研究出版社) ประกอบการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนธุรกิจที่เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้ ในแบบเรียนชุดนี้จะออกแบบแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนได้สังเกตการใช้ชุดคำศัพท์ที่นิยมใช้ร่วมกันและฝึกฝนให้ผู้เรียนสามารถสร้างชุดคำศัพท์จากความเข้าใจของตนเองได้ ตัวอย่างในบทเรียนที่ 1 订购真丝面料 ในแบบเรียนภาษาจีนธุรกิจ เล่มที่ 2 หน้าที่ 11 แบบฝึกหัดการเขียนคำศัพท์ที่นิยมใช้คู่กัน ดังนี้

搭配合适的词语。Complete the collocations.

- 1、订购 ()、()
- 2、()、() 合作
- 3、一批 ()、()
- 4、()、() 支持
- 5、()、() 增加
- 6、收到 ()、()

จากการทบทวนวรรณกรรมย้อนหลังถึงการศึกษา วิจัย และการนำแนวคิดการสอนภาษาแบบเน้นคำศัพท์ในวงการการศึกษาประเทศจีนจะพบว่าได้รับการศึกษา วิจัยอย่างจริงจังในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาโดยให้คำจำกัดความที่สอดคล้องกับแนวคิดการสอนภาษาที่เน้นปรากฏการอยู่ร่วมกันของคำศัพท์นี้ว่า “การสอนแบบชุดคำศัพท์ (语块教学法)” โดยให้ความหมายไว้ว่า การนำคำตั้งแต่สองคำขึ้นไปมาเรียงต่อกันหรือไม่ต่อกันก็ได้ตามกฎเกณฑ์ทางภาษา เมื่อต้องการใช้มักปรากฏอยู่ร่วมกัน เป็นหน่วยทางภาษาที่ถูกสร้างไว้ประเภทหนึ่ง (语块是由两个或两个以上的词构成的、连续的或不连续的序列, 整体储存在记忆中, 使用时整体提取, 是一种预制的语言单位。) (Qian,X. , 2008, p. 47) การแบ่งประเภทของชุดคำศัพท์หรือ语块 โดยสังเขป แบ่งได้ 3 ประเภท (Zhou, J. Chen, Q., 2011, p. 33) ดังนี้

1. ประเภทการนำคำศัพท์มาใช้ร่วมกัน (词语组合搭配语块) ประเภทนี้ได้พบได้บ่อยจากการรวมคำศัพท์ให้กลายเป็นกลุ่มคำที่ไม่ตายตัว ตัวอย่าง 关系—紧张、繁荣—经济、科学—发展、绿色—食品 เป็นต้น

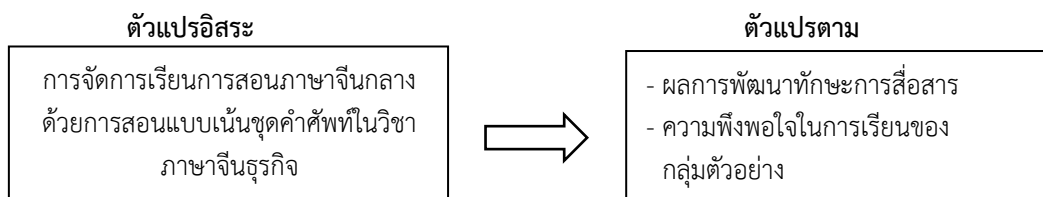
2. ประเภทคำศัพท์ที่ใช้ร่วมกันตายตัวหรือมักใช้ร่วมกันเสมอ (习用语块) ส่วนใหญ่มักเป็นสำนวนสุภาษิตจีน คำพังเพยที่นิยมใช้ร่วมกันเสมอ ตัวอย่าง 没完没了、吓我一跳、公事公办、一笔勾销、不管三七二十一、报喜不报忧 เป็นต้น

3. ประเภทคำเชื่อมที่มักใช้คู่กันเสมอ (句子中的连接成分) ประเภทนี้มักจะใช้เป็นโครงสร้างตายตัว ตัวอย่าง “不仅……, 而且……、之所以……, 是因为……、除非……, 否则……、只有……, 才……” เป็นต้น การแบ่งประเภทตามแนวคิดของนักวิชาการชาวจีนตามลักษณะข้างต้นนี้ ยังคงเป็นประเด็นที่ยังต้องศึกษากันต่อไป เนื่องจากหากยึดตามการแบ่งประเภทข้างต้นนี้ ยังไม่มีกฎเกณฑ์ที่นำไปใช้ได้กับการประกอบขึ้นเป็นชุดคำศัพท์ที่ได้รับการยอมรับอย่างชัดเจน อีกทั้งเกณฑ์ที่ใช้ในการแบ่งประเภทยังไม่ชัดเจนเช่นกัน อย่างไรก็ตาม

ก็ตาม หัวใจสำคัญของการนำแนวคิดการสอนภาษาที่เน้นชุดคำศัพท์ไปใช้ในชั้นเรียนนั้นงานวิจัยทั้งจากชาวจีนและชาวต่างชาติระบุตรงกันว่า จุดมุ่งหมายคือให้ผู้เรียนสามารถนำชุดคำศัพท์ที่ศึกษาในบทเรียนไปใช้ในการสื่อสารได้เพิ่มมากขึ้นจากการสนทนา สื่อสารเนื้อหาในบทเรียนนั้น ทั้งนี้ผู้วิจัยอ้างอิงจากกรอบแนวคิดข้างต้น ทั้งแนวคิดการสอนภาษาจีนกลางสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่ไม่ใช้ภาษาจีนกลางเป็นภาษาแม่ และแนวคิดการสอนภาษาจีนกลางแบบเน้นชุดคำศัพท์นี้ กำหนดความหมายว่าการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ไว้หมายถึงกระบวนการจัดการเรียนการสอนภาษาจีนกลางที่นำคำศัพท์ที่มักปรากฏร่วมกันในบทเรียนนำมาใช้คู่กันเป็นชุดคำศัพท์ที่ทั้งรูปแบบชุดคำศัพท์ที่ตายตัว และไม่ตายตัว เพื่อให้เกิดความหมายใหม่ หรือขยายขอบเขตของความหมาย หรือหาคำศัพท์ที่สามารถใช้คู่กันได้ตามหลักภาษาจีน และการสื่อสารของเจ้าของภาษา แล้วนำชุดคำศัพท์เหล่านั้นไปใช้ในการสื่อสารภาษาจีนกลาง ผู้สอนจัดให้มีกระบวนการเรียนรู้ ฝึกฝน ฝึกปฏิบัติ วัด และประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อประเมินการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียน ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการออกแบบงานวิจัย กรอบแนวคิดการวิจัย กระบวนการดำเนินงานวิจัยและการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้วิจัยได้ประยุกต์แนวคิดให้เข้ากับลักษณะของเนื้อหา บริบทของผู้เรียนสำหรับการวิจัยครั้งนี้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยกึ่งทดลองโดยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน และหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างกรอบแนวคิดงานวิจัยได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องประกอบ ได้แก่ งานเขียนของ Michael Lewis (1993) เรื่องแนวคิดการสอนภาษาแบบเน้นคำศัพท์ บทความวิจัยเรื่อง วิเคราะห์การศึกษา ค้นคว้าการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติด้วยกลวิธีการสอนแบบเน้นกลุ่มคำศัพท์ (Sun L, 2018, p. 49-55) รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อสร้างความรู้สึทางภาษา ทฤษฎีและการปฏิบัติการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ (Zhou, J. Chen, Q., 2011) และ การพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนภาษาจีนสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติโดยการสอนแบบเน้นคำศัพท์ (Bi X, 2019, Online) ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าสังเคราะห์ออกมาจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย คือ ตัวแปรอิสระ คือ การเรียนการสอนภาษาจีนกลางด้วยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ และตัวแปรตาม คือ ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสาร และความพึงพอใจในการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการวิจัยภายใต้กรอบเวลาและเนื้อหาที่ระบุไว้ในแผนการจัดการเรียนการสอนของวิชาภาษาจีนธุรกิจ ช่วงระยะเวลาในการดำเนินการวิจัยจึงอยู่ในช่วง 15 สัปดาห์ของภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 กระบวนการดำเนินงานวิจัยจึงได้ใส่ไว้ใน มคอ.3 เพื่อความสะดวกไม่เพิ่มภาระให้แก่ผู้สอนและผู้เรียน รวมถึงไม่สร้างความกังวลของนักศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในงานวิจัยนี้คือนักศึกษาชั้นปีที่ 4 จำนวน 27 คนได้มาจากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง เนื่องจากนักศึกษาได้ศึกษาในวิชาภาษาจีนธุรกิจที่สามารถนำรูปแบบการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์เข้ามาใช้ประกอบได้ อีกทั้งรายวิชานี้เป็นรายวิชาที่ผู้วิจัยรับผิดชอบเป็นผู้สอน จึงสะดวกต่อการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการวิจัย ตลอดจนควบคุมปัจจัยภายนอกที่อาจส่งผลต่อการวิจัยได้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการเรียนในวิชาภาษาจีนธุรกิจ วิชาภาษาจีนธุรกิจ เป็นวิชาที่เปิดสอนนักศึกษาชั้นปีที่ 4 คำอธิบายรายวิชาระบุว่า “คำศัพท์และสำนวนภาษาจีนที่จำเป็นต้องใช้ในการธุรกิจ โดยใช้สถานการณ์จำลอง ฝึกปฏิบัติในการติดต่อธุรกิจกับชาวจีนให้สอดคล้องกับบริบททางสังคมอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม” ลักษณะของรายวิชาเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาเชิงทฤษฎีการใช้ภาษาจีนในการสื่อสารและฝึกปฏิบัติให้ผู้เรียนได้สื่อสารภาษาจีนจากคำศัพท์หรือเนื้อหาในบทเรียน ผู้วิจัยได้คำนึงถึงคำอธิบายรายวิชา จุดมุ่งหมายรายวิชาที่ระบุไว้ใน มคอ.2 แล้วออกแบบแผนการเรียนประจำรายวิชาที่ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจำนวน 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 45 ชั่วโมงจัดทำขึ้นโดยนำการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์เข้ามาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละบทเรียน เนื่องจากการเรียนเนื้อหาแต่ละบทเรียน ผู้เรียนจะได้ศึกษาคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ก่อน แล้วจึงศึกษาเนื้อหาบทเรียนต่อไป วิชาภาษาจีนธุรกิจจะใช้แบบเรียนชุด Better Chinese, Better Business 卓越汉语商务致胜 เล่ม 1-2 สำนักพิมพ์ Foreign Language Teaching and Research Press ดังนั้นผู้วิจัยจึงกำหนดให้ในการเรียนเนื้อหาบทเรียนใดบทหนึ่งนั้น ช่วงแรกผู้เรียนต้องเรียนรู้คำศัพท์และการใช้คำศัพท์ก่อน จากนั้นช่วงเข้าสู่บทเรียนจึงให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาในบทเรียน สังเกตการใช้คำศัพท์ จดจำการใช้คำศัพท์และชุดคำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียนให้ได้ ช่วงท้ายชั่วโมงเรียนจึงให้ผู้เรียนฝึกการนำชุดคำศัพท์ไปใช้ ทบทวนชุดคำศัพท์ที่สำคัญในบทเรียนและทดสอบย่อย ทดสอบจากการให้ผู้เรียนได้ฝึกแต่งประโยคจากชุดคำศัพท์ การพูดบรรยายโดยใช้ชุดคำศัพท์ที่อยู่ในบทเรียน หรือการเขียนบรรยาย เขียนตอบคำถามโดยใช้ชุดคำศัพท์ที่กำหนดให้ ผู้วิจัยบันทึกผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนเป็นรายบุคคล เมื่อผู้วิจัยได้ออกแบบแผนการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาจีนธุรกิจ นำมาจัดทำตามรูปแบบ มคอ.3 แล้วจึงส่งให้ประธานหลักสูตรหรือหัวหน้าสาขาวิชาตรวจสอบความถูกต้อง

2.2 แบบทดสอบวัดผลทักษะการสื่อสารภาษาจีนก่อนเรียนและหลังเรียน จัดทำขึ้นเพื่อประเมินผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียนหลังจากใช้การสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ในวิชาภาษาจีนธุรกิจ จำนวนข้อสอบในแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนจะมีจำนวนเท่ากันคือ 46 ข้อ คิดเป็น 50 คะแนน จะแบ่งเป็นแบบปรนัย 20 ข้อ อัตนัยเขียนคำตอบขนาดสั้นหรือกลุ่มคำ 25 ข้อและเขียนบทความขนาดสั้นโดยใช้ชุดคำศัพท์ที่กำหนดให้ 1 ข้อ เนื้อหาในแบบทดสอบทั้งก่อนและหลังเรียน จะเป็นเนื้อหาเดียวกันตามบทเรียนที่ผู้เรียนได้ศึกษาตามแผนการสอนที่กำหนดไว้ ขั้นตอนในการจัดทำแบบทดสอบนี้ ผู้วิจัยเริ่มลงมือจากการศึกษาคำอธิบาย และจุดมุ่งหมายของรายวิชา จากนั้นศึกษาเนื้อหาในบทเรียน แบบฝึกหัด และคำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียน เพื่อคัดเลือกคำศัพท์เหล่านั้น นำมาเป็นชุดคำศัพท์ให้ผู้เรียนได้ฝึกสังเกตการใช้ แล้วจึงออกแบบข้อคำถามให้สอดคล้อง ตรงตามจุดมุ่งหมายของเนื้อหาในบทเรียน ซึ่งผู้เรียนจะพบว่าเนื้อหาที่ปรากฏในแบบทดสอบจะเน้นไปที่การนำชุดคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารให้ถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงวัดประสิทธิภาพ ความสามารถ ความรู้ ความเข้าใจที่ผู้เรียนมีต่อชุดคำศัพท์เหล่านั้นเป็นสำคัญ ปัญหาประการสำคัญคือ ผู้วิจัยจะสามารถประเมินการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของผู้เรียนโดยใช้แบบทดสอบนี้ได้มากน้อยเพียงใด ซึ่งจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่นำแนวทางการเรียนการสอนที่เน้นชุดคำศัพท์มาใช้ พบว่าต้องการเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการจับคู่หรือแสวงหาคำศัพท์คำอื่นที่สามารถนำมาใช้ร่วมกันได้ก่อน แล้วจึงขยายเป็นกลุ่มคำ ประโยค นำไปสู่การ

สร้างบทความขนาดสั้นได้ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือประเภทแบบทดสอบนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเมื่อได้ออกแบบทดสอบก่อนและหลังเรียนเสร็จสิ้นแล้ว จึงนำไปให้แก่ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาจีนกลาง ได้แก่ อาจารย์ชาวไทย 1 ท่าน อาจารย์ชาวจีน 1 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผลจากสาขาวิชาครุศาสตร์สาขาภาษาจีน 1 ท่าน รวมทั้งสิ้น 3 ท่าน เป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในด้านความเที่ยงตรงของข้อคำถาม (IOC) ให้ค่าคะแนนข้อคำถามรายข้อตั้งแต่ 0.50-1.00 หากข้อใดมีคะแนนต่ำกว่า 0.50 แสดงว่าข้อคำถามนั้นต้องตัดออก นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังให้ข้อเสนอแนะในด้านการจัดพิมพ์รูปแบบแบบทดสอบทั้งฉบับ การใช้คำศัพท์ที่อาจมีคำตอบได้มากกว่าหนึ่งคำตอบ รวมถึงเกณฑ์ในการให้คะแนนข้อคำถามอัตนัยที่ให้เขียนบทความขนาดสั้นต้องมีความชัดเจน ซึ่งผู้วิจัยได้นำกลับมาตรวจสอบใหม่อีกครั้ง และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขจากนั้นจึงนำไปทดลองให้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาจีนชั้นปี่นทดสอบจำนวน 7 คนเพื่อประเมินหาความยากง่ายและอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ ซึ่งผลการหาค่าความยากง่าย และอำนาจจำแนกของแบบทดสอบทั้งฉบับ พบว่าผลคะแนนของแบบทดสอบทั้งสองวิชาอยู่ในเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ ผู้วิจัยจึงนำแบบทดสอบนี้มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลแก่กลุ่มตัวอย่างต่อไป

ตัวอย่างข้อคำถามที่อยู่ในแบบทดสอบของรายวิชาภาษาจีนธุรกิจ

ส่วนที่ 1 ปรนัย จงเลือกคำศัพท์ที่สามารถจับคู่กับคำศัพท์ที่กำหนดให้ได้เพียงข้อเดียว

ตัวอย่างแบบการสร้างชุดคำศัพท์

1、登机.....

A.时间 B.提前 C.通知 D.联系 (คำตอบคือ A)

2、接风.....

A.宴请 B.讲究 C.洗尘 D.首席 (คำตอบคือ C)

ตัวอย่างแบบการนำชุดคำศัพท์ที่สร้างมาขยายเป็นกลุ่มคำ

1、请到收银台.....

A.致谢 B.道别 C.抱歉 D.付钱 (คำตอบคือ D)

2、.....产品价格

A.询问 B.整理 C.变动 D.签字 (คำตอบคือ A)

ส่วนที่ 2 อัตนัย จงเขียนคำศัพท์หรือกลุ่มคำที่สามารถนำมาประกอบกับคำที่กำหนดให้

1、请多多.....

2、.....受欢迎

ส่วนที่ 3 อัตนัย จงนำชุดคำศัพท์ที่กำหนดให้ เขียนบทความขนาดสั้น ไม่ต่ำกว่า 150 ตัวอักษร

销售量 真丝面料 有贸易往来 跟贵公司合作 逐年增加

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลาง จัดทำขึ้นเพื่อประเมินความพึงพอใจ สอบถามทัศนคติและข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ แบบสอบถามมีทั้งหมด 20 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดังนี้

ให้ 5 หมายถึง มีความพึงพอใจ มากที่สุด

ให้ 4 หมายถึง มีความพึงพอใจ มาก

ให้ 3 หมายถึง มีความพึงพอใจ ปานกลาง

ให้ 2 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อย

ให้ 1 หมายถึง มีความพึงพอใจ น้อยที่สุด

แบบสอบถามนี้แบ่งเป็น 2 ตอนได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจ แบ่งหัวข้อออกเป็น 4 หัวข้อคือ 1) ความรู้ที่ได้รับจากการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ 2) การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนภาษาจีน 3. กระบวนการในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ และ 4. ความพึงพอใจในภาพรวม ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจนี้สามารถแปลความหมายได้ดังนี้ (ราตรี นันทสุคนธ์, 2554, หน้า 136)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 พึงพอใจ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 พึงพอใจ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 พึงพอใจ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 พึงพอใจ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 พึงพอใจ น้อยที่สุด

ระดับที่ผู้วิจัยคาดหวังในการศึกษาด้านความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางนี้ต้องไม่ต่ำกว่าระดับมากคือ ได้ค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51

2.4 แบบฝึกหัดชุดคำศัพท์ในบทเรียนประจำวิชาภาษาจีนธุรกิจ เมื่อดำเนินการจัดสอบวัดผลก่อนเรียนแล้ว ในระหว่างจัดการเรียนการสอนแต่ละสัปดาห์นั้น ผู้วิจัยได้จัดทำแบบฝึกหัดการสร้างชุดคำศัพท์และการใช้ชุดคำศัพท์เพื่อการสื่อสารภาษาจีนของรายวิชาขึ้นอีก ลักษณะของแบบฝึกหัดจะออกแบบให้ผู้เรียนเริ่มจดจำคำศัพท์สำคัญในบทเรียนก่อน แล้วจึงนำคำศัพท์มาประสมกันเป็นชุดคำศัพท์ขึ้นมา เมื่อศึกษาบทเรียนจบในแต่ละสัปดาห์ ผู้วิจัยจะมอบหมายให้ผู้เรียนได้ทบทวนคำศัพท์ และชุดคำศัพท์นั้นอีกครั้ง เพื่อเป็นการเน้นย้ำถึงการนำไปใช้สื่อสารที่ถูกต้อง อีกทั้งยังช่วยลดความกังวลเรื่องไวยากรณ์ในการสื่อสารของผู้เรียน

3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

กระบวนการดำเนินงานและการเก็บข้อมูล ออกแบบดังนี้

3.1 ออกแบบการวิจัย กรอบการจัดการเรียนการสอน ศึกษาเนื้อหา และรวบรวมชุดคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันในบทเรียน เพื่อเตรียมจัดทำแบบฝึกหัดการใช้ชุดคำศัพท์

3.2 จัดทำแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียน และแบบบันทึกผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนของผู้เรียนรายบุคคล พร้อมทั้งให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือนำมาปรับปรุงแก้ไข ทดลองนำไปใช้กับผู้เรียนที่เคยศึกษาเนื้อหาในวิชาภาษาจีนธุรกิจ เพื่อทดสอบหาความยากง่าย และคุณภาพของแบบทดสอบทั้งฉบับ

3.3 ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) ให้แก่นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยบันทึกผลคะแนน

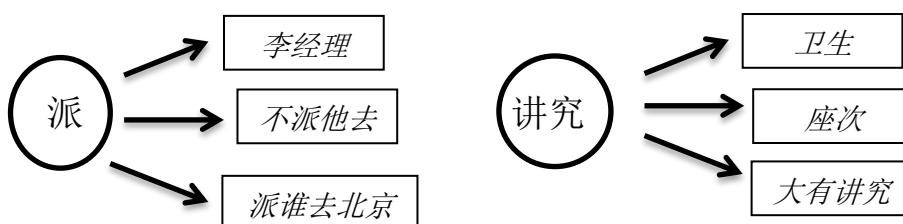
3.4 ดำเนินการวิจัยระหว่างจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยในฐานะผู้สอนนำแนวคิดการสอนภาษาที่เน้นคำศัพท์ไว้ 3 ขั้นตอนของ Michael Lewis มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนชาวไทย กล่าวคือ

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมความพร้อมก่อนการศึกษา ออกแบบให้ก่อนศึกษาบทเรียนใหม่ ผู้เรียนต้องศึกษาคำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียนด้วยตนเองก่อนเสมอ โดยการหาความหมาย เขียนเสียงอ่านพินอิน

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นสังเกต ฝึกให้ผู้เรียนได้สังเกตคำศัพท์ ความหมาย การใช้คำศัพท์และปรากฏการณ์การใช้คำศัพท์ที่มีปรากฏร่วมกันบ่อยครั้งจากในบทเรียนเช่นเดียวกับแนวคิดเดิม

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นเรียนรู้การใช้คำศัพท์จากบทเรียนแต่ละบท ขั้นตอนนี้ผู้สอนออกแบบเพิ่มเติมให้ผู้เรียนและผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้เกิดการนำคำศัพท์ไปใช้ร่วมกัน เน้นให้ผู้เรียนสามารถดึงชุดคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันบ่อยครั้งในบทเรียนออกมาด้วยตนเอง จัดบันทึก

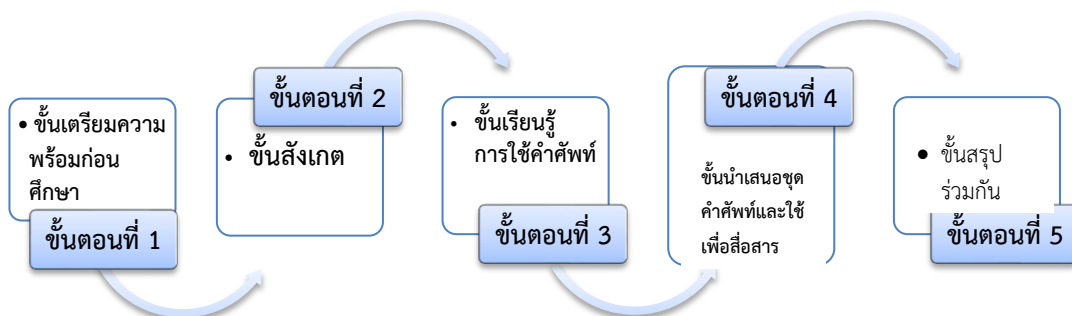
ขั้นตอนที่ 4 ชี้นำเสนอชุดคำศัพท์และการใช้เพื่อสื่อสาร จัดให้ผู้เรียนนำเสนอชุดคำศัพท์ร่วมกัน อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นว่าชุดคำศัพท์ที่หา สามารถนำไปใช้ร่วมกับคำศัพท์หรือชุดคำศัพท์อื่นได้หรือไม่ จากนั้นจัดให้มีการนำชุดคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารตามสถานการณ์จำลองในบทเรียนที่หลากหลาย ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยให้ผู้เรียนได้นำเสนอชุดคำศัพท์ที่ตนค้นพบหรือจดจำได้จากในบทเรียนโดยใช้รูปแบบที่ง่ายต่อการเข้าใจและสามารถให้ผู้เรียนคนอื่นแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงความถูกต้อง เหมาะสม รวมถึงให้ผู้เรียนได้เข้าใจความหมายและการนำไปใช้ร่วมกัน ตัวอย่าง รูปแบบการนำเสนอแบบ Mind Mapping การขยายวงคำศัพท์และชุดคำศัพท์

ขั้นตอนที่ 5 ชี้นสรุป ผู้สอนและผู้เรียนสรุปเนื้อหาสำคัญของบทเรียนร่วมกัน จดจำ แยกแยะชุดคำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียนหลังเรียนอย่างสม่ำเสมอ จัดให้มีการทำแบบฝึกหัดหลังเรียน เพื่อเป็นการทบทวนความรู้

3.5 หลังทำการสอน ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) ใช้เวลา 2 ชั่วโมง ผู้วิจัยบันทึกผลคะแนน เพื่อนำมาเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการสื่อสาร

3.6 ทำแบบวัดความพึงพอใจแบบออนไลน์ โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามผ่านโปรแกรมแบบสอบถามใน Google Form นำผลการวิจัยมาสรุปผล อภิปรายผลจัดทำรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ภาพ 2 แสดงขั้นตอนกระบวนการวิจัยระหว่างจัดการเรียนการสอน

4. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลก่อนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง จะวิเคราะห์ออกมาแล้วนำเสนอผลการทดสอบโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และทดสอบค่า t-test แบบ Independent Samples

4.2 ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์เพื่อพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารสรุปได้ ดังนี้

นักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่ได้ศึกษาในวิชาภาษาจีนธุรกิจด้วยกระบวนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์มีผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าจากผลการทำแบบทดสอบหลังเรียน ทักษะการสื่อสารภาษาจีนของนักศึกษาได้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น รายละเอียดปรากฏในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางโดยใช้การสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์วิชาภาษาจีนธุรกิจ

การทดสอบ วัดผลการพัฒนา	N	$\bar{X}$	S.D.	ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	t	p
ทดสอบก่อนเรียน	27	27.78	3.71			
ทดสอบหลังเรียน	27	38.56	2.78	+10.78	15.19*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การวิเคราะห์ผลการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ พบว่า ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการนำความรู้ไปใช้ในการเรียนภาษาจีนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือกระบวนการในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียน รายละเอียดปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 ผลการตอบแบบสอบถามวัดความพึงพอใจ

หัวข้อการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	แปลค่า
1. ความรู้ที่ได้รับจากการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์	4.48	0.26	มาก
2. การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนภาษาจีน	4.56	0.22	มากที่สุด
3. กระบวนการออกแบบและจัดการเรียนการสอน	4.26	0.34	มาก
4. ความพึงพอใจในภาพรวม	4.52	0.28	มากที่สุด
ผลเฉลี่ย	4.45	0.27	มาก

จากผลการวิเคราะห์ข้างต้น หากพิจารณาารายข้อในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่ 1 ความรู้ที่ได้รับจากการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ ผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีผลค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุดคือ ผู้เรียนได้เรียนรู้การใช้คำศัพท์และการนำคำศัพท์ไปใช้ในหลากหลายรูปแบบ รองลงมาคือได้เรียนรู้การนำคำศัพท์ที่เคยศึกษามาประยุกต์ใช้กับคำศัพท์ใหม่ในบทเรียน ช่วยเตรียมความพร้อมในการนำไปใช้สื่อสารได้อย่างเหมาะสมและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือทำให้ผู้เรียนจดจำคำศัพท์ในบทเรียนและวิธีการใช้ได้ครบถ้วน ด้านที่ 2 การนำความรู้ไปใช้ในการเรียนภาษาจีน ผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือสามารถนำชุดคำศัพท์ที่ศึกษา

ในบทเรียนไปใช้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางได้ทันที รองลงมาคือชุดคำศัพท์ที่ศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียนภาษาจีนในรายวิชาทักษะต่าง ๆ ได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือชุดคำศัพท์ที่ศึกษามีจำนวนมากพอต่อการเรียนภาษาจีนหรือการสื่อสารในชั้นเรียนและชีวิตประจำวัน ด้านที่ 3 กระบวนการในการออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ ผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือการจัดกิจกรรมการสอนที่ฝึกฝนให้ผู้เรียนได้นำคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันบ่อยในบทเรียน ช่วยให้เข้าใจความหมายและวิธีการใช้คำศัพท์ได้ง่ายมากขึ้น รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการสอนที่ฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองนำคำศัพท์ไปใช้ร่วมกัน ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ชุดคำศัพท์ใหม่ด้วยตนเองและข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับระยะเวลาการเรียนรู้ ด้านที่ 4 ความพึงพอใจในภาพรวม ผลประเมินเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่มีผลค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ผู้เรียนพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางเพิ่มมากขึ้น รองลงมาคือการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ทำให้สามารถจดจำชุดคำศัพท์ที่มักใช้ด้วยกันได้เพิ่มขึ้น ส่งผลให้เข้าใจบทเรียนและเรียนรู้ได้ดีขึ้น และข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ช่วยสร้างคลังชุดคำศัพท์ที่สอดคล้องกับความต้องการนำไปใช้สื่อสารของผู้เรียน รวมถึงสามารถจดจำนำไปใช้ในอนาคตได้

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางด้วยการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาจีนธุรกิจในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2562 พบว่า ผลการพัฒนาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าเมื่อนำการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์มาใช้สามารถช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจด้านคำศัพท์และการใช้คำศัพท์ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการนำชุดคำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ที่ต้องการสร้างคลังคำศัพท์ที่ถูกต้องและเพียงพอต่อการนำไปใช้สื่อสารให้แก่ผู้เรียน การนำคำศัพท์ที่สามารถปรากฏร่วมกันบ่อยครั้งมาใช้ในการสื่อสาร จะช่วยลดความผิดพลาดด้านการสื่อสารของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยขยายวงคำศัพท์ใหม่ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของรายวิชาได้อย่างมีประสิทธิภาพรวดเร็ว และนำไปใช้สื่อสารได้อย่างถูกต้อง แม่นยำมากกว่าการท่องจำธรรมดา เข้าใจความหมายและวิธีการใช้ของชุดคำศัพท์ได้ชัดเจนมากกว่าการท่องจำ การสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทดลองนำคำศัพท์ที่ปรากฏในบทเรียนหนึ่ง ไปประสมเพื่อให้เกิดชุดคำศัพท์ใหม่ ๆ ขึ้นมา แล้วทดลองนำไปใช้ในการสื่อสารในบริบทแวดล้อมหรือสถานการณ์จำลองที่มีความหลากหลายผ่านการฟังและการพูดสนทนาโต้ตอบ การอ่านและการเขียนบทความขนาดสั้น การแสดงบทบาทสมมติหัวข้อการต้อนรับและการจัดเลี้ยงลูกค้าและการเขียนแนะนำผลิตภัณฑ์หรือสินค้าชุมชน รวมถึงกิจกรรมการเรียนการสอนรูปแบบอื่น ๆ ที่ระบุใน มคอ.3 แต่ละวิชา สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญพิชชา อัญญาธวงศกรและนิธิดา อติภทรนันท์ (2561, หน้า 152) ที่กล่าวว่า การจัดการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพในทักษะด้านการอ่านของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ช่วยสร้างความเข้าใจในเนื้อหาบทเรียนเพิ่มมากขึ้น และช่วยกระจายวงคำศัพท์ให้กว้างขึ้น ส่งผลให้ผู้เรียนได้อ่านและแปลความหมายของบทเรียนได้รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงช่วยพัฒนาความสามารถด้านการเขียนทำให้ผู้เรียนสามารถเลือกใช้ชุดคำศัพท์มาใช้เขียนได้ตรงตามความหมายที่ต้องการสื่อสารรวดเร็วขึ้น เช่นเดียวกับผลการวิจัยของภาณุ ธารวรรณ และนิธิดา อติภทรนันท์ (2562, หน้า 203) ระบุว่าการสอนแบบเน้นคำศัพท์ตามแนวคิดของ Michael Lewis เรื่องแนวคิดการสอนภาษาแบบเน้นคำศัพท์ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถจดจำชุดคำศัพท์ที่ปรากฏร่วมกันบ่อยครั้งในบทเรียนได้ ช่วยลดความกังวลเรื่องไวยากรณ์ และเพิ่มความรวดเร็วในการเลือกชุด

คำศัพท์ไปใช้ในการสื่อสารได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับบริบทแวดล้อมมากขึ้น นำมาซึ่งการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างดี

2. ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าผลการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาจีนกลางของกลุ่มตัวอย่างมีความสัมพันธ์กับวงคำศัพท์ในบทเรียน ซึ่งในวิชาภาษาจีนธุรกิจวงคำศัพท์มีความเฉพาะเจาะจง เพื่อใช้ในการติดต่อสื่อสารทางธุรกิจ คำศัพท์ที่ใช้จึงมีลักษณะเฉพาะตัวมากขึ้น ระดับความยากย่อมเพิ่มขึ้นตามไปด้วย อีกทั้งสำนวน คำศัพท์ที่ใช้ในการสื่อสารทางธุรกิจมีความหลากหลาย ขึ้นอยู่กับบริบทแวดล้อมที่นำไปใช้ ทั้งในเรื่องการติดต่อกับลูกค้า การสั่งซื้อสินค้า คำศัพท์ที่ใช้ในการเขียนเอกสารสัญญา รวมถึงคำศัพท์ที่ใช้ในการเจรจาทางธุรกิจระหว่างองค์กร ส่งผลให้ผู้เรียนจำเป็นต้องอาศัยความเชี่ยวชาญในการแยกหมวดหมู่คำศัพท์ที่ใช้ ด้วยเหตุนี้แนวคิดการสอนแบบเน้นคำศัพท์ของ Michael Lewis และงานเขียนของ อรุณี อรุณเรือง (2551, หน้า 258) ได้กล่าวว่า ในขั้นตอนการฝึกฝนและขั้นการนำไปใช้ของผู้เรียน ผู้สอนจึงควรตระหนักถึงการสร้างความรู้ ความจำและความเข้าใจให้แก่ผู้เรียนให้ดีที่สุดก่อน ควรเริ่มจากเนื้อหาง่ายไปหายากตั้งแต่ความรู้ด้านการสะกดคำ ระบบเสียง ไวยากรณ์ ความหมาย ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ภาษาได้อย่างเป็นระบบและลึกซึ้งทั้งคำจำกัดความ ความหมายที่เปลี่ยนไปตามบริบทต่าง ๆ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทราบคำที่มีความหมายหลายความหมายอย่างละเอียดลึกซึ้ง รู้จักสังเกตความต่างของหน้าที่ของคำด้วย ทั้งหมดนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเลือกคำศัพท์ไปใช้ได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม จากการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยพบว่าหากเป็นชุดคำศัพท์ที่ผู้เรียนเคยศึกษามาแล้วในรายวิชา ก่อนหน้าและเป็นคำศัพท์ที่ใช้สื่อสารทั่วไปในชีวิตประจำวันจะไม่พบปัญหาความสับสนในการแปลความหมาย เนื่องจากคำศัพท์ที่นำมาใช้ด้วยกันมักจะมีโครงสร้างความสัมพันธ์แบบกริยาและกรรม (动宾关系) หรือส่วนขยายกับคำหลัก (定中关系) เป็นส่วนใหญ่ ตัวอย่าง

ความสัมพันธ์แบบกริยาและกรรม (动宾关系)

- 复习课文 (语法、生词) ทบทวนบทเรียน (ไวยากรณ์ คำศัพท์)
- 举行生日晚会 จัดงานเลี้ยงวันเกิด
- 收发邮件 รับส่งอีเมลล์

ความสัมพันธ์แบบส่วนขยายกับคำหลัก (定中关系)

- 汉语语法 ไวยากรณ์ภาษาจีน
- 电脑游戏 เกมคอมพิวเตอร์
- 中国画儿 ภาพวาดจีน

ผู้เรียนสามารถนำชุดคำศัพท์เหล่านี้ไปใช้ในการสื่อสาร การเขียนแต่งประโยคหรือการพูดบรรยายได้อย่างดี แต่เมื่อผู้เรียนศึกษาเนื้อหาทางธุรกิจ จะพบว่าชุดคำศัพท์เฉพาะทางที่มีลักษณะโครงสร้างของคำศัพท์ที่นำมาใช้ด้วยกันมีความซับซ้อน มีทั้งลักษณะที่เป็นส่วนขยายกับภาคแสดง รูปประโยคตายตัว สำนวน สุภาษิตที่เกี่ยวข้องกับการเจรจาทางธุรกิจ ความหมายของคำศัพท์ในภาษาจีนบางคำมีความใกล้เคียงกัน ส่งผลให้ผู้เรียนมักประสบปัญหาด้านการแปลจีนไทย เนื่องจากคำศัพท์หนึ่งคำ อาจมีหลายความหมายหรือคำศัพท์ภาษาจีนหนึ่งคำสามารถแปลความหมายได้มากกว่าหนึ่งความหมาย ตัวอย่าง

- 久仰大名 เลื่อมใสชื่อเสียงมานาน
- 请多包涵 ขอร้องเป็นอย่างยิ่ง
- 按照习俗 ยึดตามประเพณี
- 物美价廉 (สินค้า) ทั้งดีทั้งถูก
- 恭敬不如从命 ทำตามคำสั่งหรือคำขอ

- 有贸易往来

มีการติดต่อการค้าระหว่างประเทศ

ดังนั้นผู้สอนจึงต้องอธิบายความหมาย และวิธีการใช้ชุดคำศัพท์ที่มีลักษณะเฉพาะให้ผู้เรียนได้เข้าใจ และควรฝึกการนำไปใช้ในบริบทต่าง ๆ เพื่อให้สังเกตถึงหน้าที่ของชุดคำศัพท์ในประโยค และความหมายที่ถูกต้อง เพื่อช่วยให้การสื่อสารภาษาจีนกลางของผู้เรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วย

3. ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีผลการประเมินเฉลี่ยสูงที่สุดคือการนำความรู้ไปใช้ในการเรียนภาษาจีนกลาง เนื่องจากการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ ทำให้ผู้เรียนสามารถนำชุดคำศัพท์ที่มีอยู่ในคลังของตนเองนำไปประยุกต์ใช้กับการสื่อสารในบทเรียน หรือข้ามรายวิชาได้ อีกทั้งส่งผลให้ลดความวิตกกังวลเรื่องไวยากรณ์ที่ผู้เรียนชาวไทยมักจะประสบปัญหา เมื่อลดปัญหาด้านความกังวลในการเลือกใช้ไวยากรณ์ได้จึงทำให้การสื่อสารของผู้เรียนเป็นธรรมชาติมากขึ้น ช่วยเสริมการรับรู้ทางภาษาได้ดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการสื่อสารภาษาจีนกลาง นำมาสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติต่อการเรียนเชิงบวกได้เพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้เมื่อผู้สอนประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในช่วงสิ้นสุดภาคการศึกษา พบว่า ผู้เรียนทั้งสองกลุ่มมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ที่ตั้งไว้มากกว่าร้อยละ 80 แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนสามารถนำความรู้ ความเข้าใจ และชุดคำศัพท์ที่อยู่ในคลังความรู้ของตนเองไปใช้ในการสื่อสารได้ดี แต่อย่างไรก็ตาม การจัดการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์มีอุปสรรคสำคัญคือระยะเวลาที่ต้องให้โอกาสผู้เรียนได้จดจำนำไปใช้ และทดลองใช้ในการสื่อสารที่หลากหลายรูปแบบ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องออกแบบการสอนในแต่ละสัปดาห์ให้เอื้อต่อการจดจำ และนำไปใช้สื่อสารให้เพียงพอด้วย สำหรับผู้เรียนบางคน สะท้อนให้ผู้วิจัยทราบว่าการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ในช่วงแรกเริ่มสามารถจดจำชุดคำศัพท์ได้ดี และมีจำนวนที่มากพอต่อการศึกษาในบทเรียนหนึ่ง แต่เมื่อระยะเวลาเรียนเริ่มนานขึ้น ชุดคำศัพท์ที่ต้องจดจำมีจำนวนมากขึ้น จึงทำให้ผู้เรียนรู้สึกเหนื่อยล้าต่อการจำ โดยเฉพาะถ้าจำไปแล้ว ไม่ได้นำไปใช้สื่อสารอย่างสม่ำเสมอ จะทำให้ลืมได้ ด้วยเหตุนี้ผู้สอนจึงควรกระตุ้นให้ผู้เรียนได้นำความรู้ในบทเรียนเดิมมาใช้ต่อยอดในบทเรียนถัดไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการดำเนินงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้ใหม่ในการนำการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาจีน โดยเฉพาะการออกแบบขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ สามารถนำขั้นตอนการดำเนินงานวิจัยไปประยุกต์กับการออกแบบสาระการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นได้ ตลอดจนได้นำกระบวนการเก็บข้อมูลจากการดำเนินงานวิจัยไปใช้ในการวัดและประเมินผลคุณภาพผู้เรียนได้อีกด้วย งานวิจัยนี้ได้นำเสนอองค์ความรู้เรื่องชุดคำศัพท์ภาษาจีนที่ผู้เรียนชาวต่างชาติจำเป็นต้องทราบ รวมถึงข้อควรระวังในการเลือกใช้ชุดคำศัพท์ โดยเฉพาะผู้เรียนภาษาจีนชาวไทยที่มักจะประสบปัญหาอิทธิพลจากภาษาแม่ในการเลือกใช้คำศัพท์ ซึ่งยังไม่เคยมีงานวิจัยจากแหล่งใดในประเทศไทยและต่างประเทศที่มุ่งศึกษาการใช้ชุดคำศัพท์กับผู้เรียนภาษาจีนชาวไทย การวิจัยนี้จะช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถนำองค์ความรู้ไปประกอบการศึกษาภาษาจีนกลางได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ประโยชน์

ผู้สอนสามารถนำกระบวนการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัยในครั้งนี้ที่แบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอนนำไปประยุกต์ใช้กับผู้เรียนของตนได้ สามารถปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มขั้นตอนที่สอดคล้อง เหมาะสมกับภูมิหลังความรู้ ระดับชั้นของผู้เรียน ซึ่งจะช่วยให้การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนราบรื่นขึ้น งานวิจัยนี้จัดทำขึ้นสำหรับวิชาภาษาจีนธุรกิจที่มีลักษณะเนื้อหาเชิงทฤษฎี คลังความรู้ด้านคำศัพท์ของผู้เรียนมีการกำหนดไว้ที่แน่นอน ดังนั้นผู้สอนจึงต้องตั้งเป้าหมายว่าผู้เรียนในรายวิชานี้ต้องเรียนรู้ชุดคำศัพท์จำนวนมากน้อยเพียงใด แต่ละสัปดาห์ผู้เรียนควรได้รับการฝึกฝนการใช้คำศัพท์ที่มากพอ ระยะเวลาในการได้ฝึกสื่อสารจึงเป็นเรื่องที่สำคัญ

นอกจากนี้การวัดและประเมินผลที่สะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนาทักษะการสื่อสารของผู้เรียนสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่เริ่มต้นการสอนจนกระทั่งสิ้นสุดภาคการศึกษา ทักษะในแต่ละด้านผู้สอนสามารถเลือกใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความถนัด เชี่ยวชาญทักษะใดทักษะหนึ่งสามารถแสดงความสามารถในทักษะนั้นได้อย่างเต็มที่ ผลการวิจัยยังพบว่าการแปลความหมาย และโครงสร้างของชุดคำศัพท์มีความสำคัญ หากผู้สอนสามารถอธิบายความหมายของคำศัพท์ในบริบทต่าง ๆ ช่วยแปลความหมายที่ถูกต้องให้ผู้เรียนเข้าใจได้ จึงทำให้การเรียนรู้และการนำชุดคำศัพท์ไปใช้เกิดประสิทธิผลต่อการสื่อสารภาษาจีนกลางได้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- เพ็ญพิชชา อัญญาจวงศกร นิธิดา อติภักทรนันท์. (2561, ตุลาคม – ธันวาคม). การใช้การสอนภาษาที่เน้นคำศัพท์เพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 20(4), 144-156.
- ภานุ ธารารณ นิธิดา อติภักทรนันท์. (2562, มกราคม – มิถุนายน). การใช้การสอนภาษาที่เน้นคำศัพท์ร่วมกับกระดานอัจฉริยะเพื่อเพิ่มพูนความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษและความรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4. **วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น**, 16(1), 199-204.
- ราตรี นันทสุนธ. (2554). **การวิจัยในชั้นเรียนและการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ: จุฑทอง.
- อรุณี อรุณเรือง. (2551, กันยายน). แนวทางการเรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศแบบใช้คำศัพท์เป็นหลัก The Lexical-Based EFL Learning Approach. **วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร**, 2(2), 252-260.
- Bi, X. (2019). **语块研究为对外汉语教学提供新思路 แนวทางใหม่ของการศึกษา ค้นคว้าการสอนแบบเน้นชุดคำศัพท์ที่มีต่อการสอนภาษาจีนสำหรับชาวต่างชาติ**. สืบค้น ธันวาคม, 2561, จาก <http://yyzk.shyywz.com/ltt/message!detailMessage.do?id=59d230e7-2ebc-4fb0-9cc9-49a4017570db>.
- Dentisak Dokchandra. (2561, มกราคม-มิถุนายน). การสำรวจการใช้วิธีการสอนภาษาแบบเน้นคำศัพท์ โดยผู้สอนภาษาอังกฤษระดับมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 9(1), 158.
- Lewis, M. (1993). **Implementing The Lexical Approach: The State of ELT and a Way Forward**. Hove, England: Language Teaching Publications.
- Li, Z. Jiang, L. (2013). **How to teach foreigners Chinese**. Beijing: Beijing Language and Culture University Press.
- Lu, B. (1996). The Teaching of Chinese to foreigners. **Chinese Teaching in the World**. 2, 72-79. [in Chinese]
- Sun, L. (2018). A Review of the Research on the Teaching Blocks of Teaching Chinese as a Foreign Language. **TCSOL Studies**. 69(1), 49-55. [in Chinese]
- Wang, H. Zhou, H. (2011). **Excel in Chinese Better Chinese, Better Business**. Beijing: Foreign Language Teaching and Research Press.
- Yang, J. (2011). **HANYU JIAOCHENG** (2nd ed). Beijing: Beijing Language and Culture University Press.
- Zhou, J. Chen, Q. (2011). **Language sense training mode: The concept and practice of teaching Chinese as a foreign language**. Beijing: Foreign language teaching and research publishing house. [in Chinese]

นิเวศวิทยาการเมืองกับการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา:
องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ
Political Ecology with Construction for Eco-Tourism Management Strategic
of Local Government Organization in Songkhla Lake Basin :
Koh Yor Sub-District Administration Organization

อัศวศิริ ลาปีอี*, วรุตม์ นาที**, ศัญณภัท ทองเรือง***
Aussiri Lapi-e*, Warut Natee**, Santaphat Thongreung***

Received: March 28, 2020 Revised: July 19, 2020 Accepted: September 8, 2020

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอภายใต้บริบทองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา โดยกำหนดระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการระบุนวกรายการวิจัยเชิงเอกสารและอาศัยการวิเคราะห์ทฤษฎีวาทกรรมแนววิพากษ์ผ่านมุมมองนิเวศวิทยาการเมืองเพื่อฉายปรากฏการณ์ผลิตซ้ำยุทธศาสตร์ที่ทำลายชุดโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจรวมทั้งรื้อสร้างวิสัยทัศน์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบใหม่อันตกลึกจากข้อความคิดของประชาชนที่ถูกกำหนดให้มีสถานะเพียงตัวแสดงนอกรัฐ จากการศึกษาพบว่า กรณีข้างต้นถือเป็นเงื่อนไขสำคัญต่อการขยายบทบาทร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการระหว่างกลไกรัฐกับภาคประชาชนจากข้อสรุป “แหล่งทรัพยากรธรรมชาติล้ำค่าที่ควรอนุรักษ์ ก่อเกิดการพัฒนารวมชนท้องถิ่นภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยอย่างยั่งยืน ด้วยระบบการจัดการท่องเที่ยวที่หลากหลาย” ซึ่งเชื่อมโยงบนฐานแนวคิดการดำรงชีพที่ยั่งยืนของคนในชุมชน

คำสำคัญ: นิเวศวิทยาการเมือง, ยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ, ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

* อาจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

*** นักวิชาการ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

ABSTRACT

This article aims to present construction for eco-tourism management strategic of Kohyor sub-district administration organization by local government organization in songkhla lake basin context. This study used qualitative methodology by using the documentary research technique through the political ecology analysis by critical discourse for challenge to strategic reproduction and deconstruct new eco-tourism visions. Include producing from opinions who that non-state actor. The result found that a case as an important condition by role expansion to co-driven strategic toward integrated tourism management between state and peoples vision with “The rich of resources that should be conserved that causing the sustainable development of local community in southern of Thailand by diversity of tourism system” based on sustainable livelihoods concept.

Keywords: Political Ecology, Eco-Tourism Management Strategic, Songkhla lake Basin

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวาง โดยวิเคราะห์ตามแนวโน้มการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่กำหนดมาตรการไว้อย่างเป็นขั้นตอนในระยะยาว ซึ่งปรากฏผ่านวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2579 ตามแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวในแผนยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี ด้วยถือว่าเป็นแหล่งรายได้หลักแก่ประเทศ สืบเนื่องจากผลประกอบการธุรกิจและบริการท่องเที่ยว นับเป็นกลไกสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจให้กับประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งจากการคาดการณ์มูลค่าทางเศรษฐกิจดังกล่าว ได้นำไปสู่การวางมาตรการดำเนินงานที่ระบุในแผนพัฒนานันทนาการแห่งชาติฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560-2564) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อฟื้นฟูและกระตุ้นการท่องเที่ยวให้ขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนเร่งสร้างศักยภาพการหารายได้เพื่อยกระดับการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้มีความพร้อมทั้งด้านคุณภาพและการแข่งขันที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้ควบคู่กับการพัฒนายั่งยืน โดยมุ่งเน้นป้องกันผลกระทบจากการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ทั้งในและต่างประเทศตามแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2554, หน้า 2)

ถึงแม้ว่าการท่องเที่ยวได้ถูกทำให้กลายเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างรายได้แก่ประเทศจำนวนมากและมีแนวโน้มระดับสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยคาดว่าตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา มูลค่าจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจะขยายตัว 8-10% ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศโดยรวมของโลกที่มีการขยายตัวในอัตรา 3-4% ในปี พ.ศ.2559 (กรมการท่องเที่ยว, 2559, หน้า 8) จากข้อมูลคาดการณ์ดังกล่าวจะส่งผลให้มูลค่าทางเศรษฐกิจภาพรวมของประเทศไทยจะมีทิศทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับข้อเสนอให้มีการส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวจากองค์กรเครือข่ายภาครัฐและเอกชน รวมถึงผู้ประกอบการซึ่งมีบทบาทเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวรูปแบบที่หลากหลายเพื่อรองรับการเติบโตของสถานการณ์ท่องเที่ยวในอนาคตนั้น ต่างมุ่งแสวงหาข้อสรุปแนวทางดำเนินงานให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวทั้งในและต่างประเทศโดยคำนึงถึงฐานทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมตามแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นตัวกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวที่แตกต่างกันอันนำไปสู่การร่วมเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวใหม่ภายใต้บริบทซึ่งคาดว่าจะกำลังเติบโตเป็นเครือข่ายที่เชื่อมโยงกับฐานทรัพยากรชุมชนเพิ่มมากขึ้น เช่น “รูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชน” (Community-Based Tourism) หรือ “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” (Conservation tourism) รวมถึง “รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ” (Eco-tourism) เป็นต้น

ทั้งนี้รูปแบบการท่องเที่ยวภายใต้นิยามใหม่ดังกล่าวต่างถูกนำมาใช้เป็นสื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์และส่งเสริมภาพพจน์ของการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แต่ในทางตรงกันข้ามกลับส่งผลกระทบต่อฐานธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมถึงสังคม วัฒนธรรมและประเพณีของคนในท้องถิ่นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการผลักดันให้ชุมชนต่าง ๆ เร่งสร้างจุดขายที่น่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวมาใช้บริการเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก ซึ่งแม้จะก่อให้เกิดการขยายตัวของรายได้แก่ชุมชนอย่างรวดเร็ว แต่ผลอีกด้านของการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ได้นำไปสู่ความสูญเสียแก่ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นอกจากนี้ปัญหาเกี่ยวกับการขยายตัวที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวและรายได้ทางการท่องเที่ยวโดยไม่ได้เตรียมความพร้อมในการรองรับขีดความสามารถทางการท่องเที่ยวทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเกิดความเสื่อมโทรม จากข้อมูลการสำรวจสภาพของแหล่งท่องเที่ยวจำนวน 2,154 แห่ง พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมที่ต้องเร่งพัฒนาอย่างเร่งด่วน

จำนวน 138 แห่ง โดยส่วนใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติถึง 50 แห่ง รองลงมาเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 38 แห่งและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 21 แห่ง (กรมการท่องเที่ยว, 2559, หน้า 16)

การแก้ไขปัญหาดังกล่าวทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพจึงนำมาสู่การเสนอนโยบายภายใต้แนวคิดการแก้ไขและพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในประเทศไทยที่มีความสำคัญเร่งด่วน ด้วยการบริหารจัดการตามความเหมาะสมของแต่ละพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ทั้งพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวสำคัญและเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศ เช่น บริบทภูมิภาคเชิงพื้นที่ท่องเที่ยวภาคใต้ทั้งในส่วนชายฝั่งทะเลอันดามันรวมถึงชายฝั่งทะเลอ่าวไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาอันมีอาณาเขตครอบคลุมพื้นที่จังหวัดสงขลา จังหวัดพัทลุงและจังหวัดนครศรีธรรมราช โดยกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาถือเป็นกลุ่มน้ำแห่งเดียวของประเทศไทยที่น้ำฝน น้ำจืดจากคลองและน้ำหลากจากแผ่นดินไหลจากพื้นที่ลุ่มน้ำลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและมีน้ำเค็มจากทะเลเข้ามาผสมทำให้มีลักษณะเป็นระบบทะเลสาบแบบลากูน (Lagoon) ขนาดใหญ่ที่มีลักษณะคอดเป็นตอนโดยลักษณะทางกายภาพแบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ทะเลน้อย ทะเลสาบตอนบน ทะเลสาบตอนกลางและทะเลสาบตอนล่าง เนื่องจากมีระบบนิเวศที่ซับซ้อนส่งผลให้กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลามีความอุดมสมบูรณ์และความหลากหลายทางชีวภาพเป็นอย่างมาก

ทั้งนี้ทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ในทะเลสาบสงขลาได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจอย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานโดยมิได้มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูให้เหมาะสม ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมลงอย่างรวดเร็วนำไปสู่การทำลายความหลากหลายทางชีวภาพซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งจากประเด็นดังกล่าวคณะรัฐมนตรีจึงมีมติวันที่ 17 ธันวาคม พ.ศ.2545 ให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเร่งจัดทำแผนแม่บทการพัฒนากลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา (พ.ศ.2549-2558) โดยมีสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเป็นหน่วยงานผู้รับผิดชอบหลักได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์ดำเนินงานไว้ 5 ประการ ดังนี้ (กรมเจ้าท่า, 2556, หน้า 1-2)

- (1) การฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพของกลุ่มน้ำให้มากที่สุด
- (2) การใช้ประโยชน์ทรัพยากรกลุ่มน้ำแบบบูรณาการและใช้อย่างยั่งยืน
- (3) การควบคุมและป้องกันมลพิษ
- (4) การอนุรักษ์ ฟื้นฟู บูรณะ ศิลปวัฒนธรรม แหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดี ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและศิลปกรรม
- (5) การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงเป้าหมายดำเนินงานภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยข้อกำหนดมาตรการให้มีระบบจัดการเพื่อการอนุรักษ์ ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นอันนำไปสู่การดำเนินงานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวชุมชนนั้นสะท้อนถึงวัตถุประสงค์เพื่อเชื่อมโยงกับการสร้างแนวทางการพัฒนาพื้นที่ที่ครอบคลุมกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคมผ่านการยกระดับคุณภาพชีวิตของชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมประกอบกับการขยายกรอบความคิดสู่การผลิตซ้ำบริบทของอาณาบริเวณกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยอาศัยทุนทางธรรมชาติที่สำคัญทั้งยังเป็นกลไกขับเคลื่อนนโยบายการสร้างสถานที่ท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ (Alternative Destination) โดยคาดว่าจะก่อให้เกิดการสร้างรายได้ให้แก่ประเทศไทยและเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจในภาคใต้อีกด้วย

หากพิจารณาปรากฏการณ์ข้างต้นผ่านมุมมองทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่ให้ความสำคัญเพียงเฉพาะประสิทธิภาพของการเพิ่มผลผลิตด้วยการแสวงหากำไรสูงสุดแก่ผู้ผลิตและผู้บริโภคเป็นเงื่อนไขหลักตามกรอบแนวทางดำเนินงานของกลไกอำนาจรัฐทุกระดับแล้ว จะไม่สามารถก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้แท้จริง อันเนื่องมาจากฐานคิดของการทำให้ระบบนิเวศ (Eco-system) เป็นเพียงแค่ระบบย่อยของโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่แปรผันผกผันกับคุณภาพชีวิตของคนในสังคมท้องถิ่นอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้มุมมองดังกล่าวยังตอกย้ำถึงการละเลยความสำคัญต่อการปกป้องรักษาทุนทางธรรมชาติ (Natural Capital) อย่างจริงจัง ซึ่งถึงแม้ได้ระบุแนวทางการส่งเสริมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรมไว้ก็ตาม แต่ไม่สามารถนำไปสู่การปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพในเชิงปฏิบัติ สะท้อนได้จากพื้นที่ท่องเที่ยวของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในปัจจุบันนี้ยังขาดการเรียงร้อยระบบการจัดการท่องเที่ยวที่สมดุล โดยการมุ่งเน้นการสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจเพียงมิติเดียวในท้ายที่สุดหากยังติดกรอบความคิดว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยวพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาด้วยรูปแบบเดิมที่คำนึงถึงการพัฒนาด้วยตัวชี้วัดทางเศรษฐกิจเป็นองค์ประกอบสำคัญหลักก็อาจนำไปสู่การสร้างความเสียหายแก่โครงสร้างทางสังคมอย่างมากอันเนื่องมาจากความไม่เป็นธรรมในการจัดสรรและกระจายทรัพยากรแก่คนส่วนใหญ่ในพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ขณะเดียวกันยังนำไปสู่การฉุดรั้งการสร้างความสำเร็จเติบโตภายใต้บริบทความยั่งยืน อันเกิดจากการพัฒนาโดยชุมชนท้องถิ่นในฐานะเจ้าของทุนทางธรรมชาติที่แท้จริง โดยผลที่ตามมาของการสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่สมดุลดังกล่าวคาดว่าจะแนวโน้มของจำนวนนักท่องเที่ยวที่สัมพันธ์กับรายได้ อันเกิดจากการท่องเที่ยวจะลดลงอย่างต่อเนื่องในอนาคต ซึ่งส่งผลกระทบต่อกระจายตัวทางเศรษฐกิจหรือรายได้หลักแก่ชุมชนท้องถิ่น รวมถึงส่งผลกระทบต่อทรัพยากรสิ่งแวดล้อมหรือทุนทางธรรมชาติอันมีสาเหตุเกิดจากการเสื่อมโทรมของระบบนิเวศอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้ข้อเท็จจริงจากปัญหาสะสมที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวของพื้นที่กลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ผ่านมาพบว่ามีมีการกำหนดแผนดำเนินการเร่งด่วนในลักษณะบูรณาการอย่างเป็นรูปธรรมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วนที่ชัดเจนเพียงใด แต่หากละเลยบทบาทการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนท้องถิ่นภายใต้บริบทการเป็นเจ้าของทรัพยากรโดยชอบธรรมแล้วก็นับเป็นอุปสรรคต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาอย่างยั่งยืน อันเกิดจากการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องตามแนวทางอนุรักษ์ธรรมชาติท้องถิ่นอย่างจริงจังของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ซึ่งถูกเชื่อมโยงกับชุดความคิดของการมุ่งเน้นมูลค่าทางด้านวัตถุตามกระแสทุนนิยมในโลกยุคโลกาภิวัตน์ที่แพร่กระจายไปทั่วโลกอย่างเข้มข้น ประกอบกับข้อจำกัดว่าด้วยการควบคุมนโยบายผ่านหน่วยงานเกี่ยวข้องในระดับชาติที่เบียดขับให้หน่วยงานระดับท้องถิ่นรวมถึงคนในชุมชนสูญเสียอำนาจในกระบวนการขับเคลื่อนกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวได้โดยอิสระอย่างแท้จริง อาจอนุมานได้ว่าในอนาคตอันใกล้ผลกระทบที่คาดว่าจะมีต่อสภาพทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตและเอกลักษณ์ของคนในชุมชนกลุ่มทะเลสาบสงขลาที่มีความหลากหลายทางชีวภาพจะลดน้อยและเสื่อมหายไปในท้ายที่สุด

ดังนั้นด้วยบริบทของการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาที่ดำรงอยู่ภายใต้การขยายกลไกอำนาจรัฐผ่านกระบวนการผลิตซ้ำวาทกรรมความยั่งยืนเพื่อใช้สวมทับเงื่อนไขการพัฒนาแบบเดิมนั้น จึงสมควรตั้งคำถามท้าทายต่อนโยบายกระแสหลักดังกล่าวที่มักผูกโยงภายใต้กรอบความคิดแนวเศรษฐศาสตร์แบบตลาดเสรี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการประกอบสร้างนัยยะการพัฒนาจากบนลงล่างโดยมุ่งให้ความสำคัญเพียงเฉพาะดัชนีความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่วัดได้ในเชิงมูลค่าจากสินค้าและบริการนั้นจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อเสถียรภาพทางสังคมและทำลายสิ่งแวดล้อมอย่างไร ขณะเดียวกันการขยายแนวคิดนิเวศวิทยาการเมืองเพื่อนำไปสู่การประกอบ

สร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบใหม่แก่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยออันเป็นกลไกดำเนินงานจากฐานล่างภายใต้บริบทหนึ่งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ด้วยวิสัยทัศน์ “การขับเคลื่อนกลไกการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐานบนพื้นฐานของการร่วมกันรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มุ่งสู่การพัฒนาให้เป็นเลิศทางอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน” นั้น สามารถนำไปสู่การสถาปนาอำนาจชุมชนได้เชิงประจักษ์ด้วยการถกเถียงเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายและแนวทางเคลื่อนไหวของตัวแสดงที่หลากหลายในชุมชนสู่การเสริมสร้างความมั่นคงทางสังคมควบคู่การสนับสนุนกลไกการอนุรักษ์และฟื้นฟูระบบนิเวศที่ชัดเจน โดยคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่กำหนดความเป็นพื้นที่อันสะท้อนถึงวิถีการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของคนในชุมชนด้วย ทั้งนี้ข้อสรุปดังกล่าวคาดว่าจะสามารถก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อการดำเนินงานท่องเที่ยวที่บรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนาอย่างยั่งยืนและเป็นองค์รวม ซึ่งครอบคลุมมิติทางเศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งสิ่งแวดล้อมตามหลักคิดขอบข่ายนิเวศวิทยาการเมืองครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอบทบาทของตัวแสดงใหม่ในกระบวนการมีส่วนร่วมจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ในฐานะที่เป็นกลไกทางการเมืองที่สำคัญรูปแบบหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การพัฒนาศักยภาพการจัดการท่องเที่ยวภายใต้บริบทพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ขณะเดียวกันเพื่อนำเสนอแนวทางเสริมสร้างองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม โดยอาศัยฐานแนวคิดว่าการจัดการทรัพยากรโดยสนับสนุนอำนาจให้ประชาชน/ชุมชนมีส่วนร่วมในการใช้อำนาจจัดการตนเองเชิงประจักษ์ด้วยการผลิตสร้างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สอดคล้องกับองค์ประกอบที่สะท้อนการดำเนินงานด้วยหลักนิเวศวิทยาการเมือง ภายใต้ชุดความสัมพันธ์ระหว่างสังคมมนุษย์กับธรรมชาติ โครงข่ายตัวแสดงของกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม ซึ่งจะต่อยอดถึงผลผลิตเชิงหลักการว่าด้วยการอยู่รอดและอยู่ร่วมผ่านเงื่อนไขการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของคน/ชุมชนในพื้นที่ท้องถิ่น ประกอบชุดความคิดว่าด้วยการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการวิเคราะห์มุมมองใหม่ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยนี้ใช้เทคนิคการวิจัยเอกสาร (documentary research) เพื่อต่อยอดประเด็นข้อสรุปเชิงวิพากษ์องค์ความรู้ในลักษณะการสังเคราะห์และตีความเนื้อหาสู่การประกอบสร้างชุดข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) จากข้อค้นพบเบื้องต้นอันเป็นส่วนหนึ่งจากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา” โดยอาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีนิเวศวิทยาการเมืองสู่การเชื่อมโยงข้อเสนอการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานผ่านตัวแบบ (Model) การสถาปนาอำนาจของประชาชน/ชุมชนในพื้นที่บริหารจัดการท่องเที่ยวขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอภายใต้บริบทขององค์กรทางปกครองที่เป็นตัวแสดงภาครัฐในระดับท้องถิ่น ด้วยการรื้อสร้างองค์ประกอบการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ในด้านวิธีวิทยาได้รับมุมมองการวิเคราะห์แบบวิภาษวิธี (dialectic) เพื่อผลิตซ้ำวิธีการวิเคราะห์เนื้อความที่อยู่เบื้องหลังของชุดข้อมูลปฐมภูมิ ด้วยการฉายปรากฏการณ์บนฐานวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Methodology) (วิลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2557, หน้า 67-69) ที่สะท้อนกลไกและบริบทแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบใหม่ในพื้นที่กำหนดเฉพาะให้เป็นหน่วยกรณีศึกษาครั้งนี้

ผลการวิจัย

1. การขยายอำนาจรัฐผ่านกลไกเชิงยุทธศาสตร์ว่าด้วยการจัดการท่องเที่ยว: ข้อโต้แย้งเกี่ยวกับทรัพย์สินของชุมชน

ภายใต้วิสัยทัศน์การท่องเที่ยว พ.ศ.2579 ซึ่งระบุไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพชั้นนำของโลกที่เติบโตอย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” ได้สะท้อนยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวของประเทศไทยตามที่ระบุในแผนข้อกำหนดตามแนวยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี อันนำไปสู่การผลิตสร้างเงื่อนไขสำคัญของการจัดระบบกลไกตามโครงสร้างอำนาจรัฐเป็นลำดับขั้น ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างเป็นขั้นตอนโดยขับเคลื่อนด้วยแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560– 2564) ไปสู่การปฏิบัติตามบทบาทของภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง 3 ส่วน โดยแยกออกเป็นระดับที่สำคัญ ดังนี้ (กรมการท่องเที่ยว, 2559, หน้า 14-15)

1.1 ระดับนโยบาย ได้แก่ คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติทั้งนี้สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวประเทศไทย พิจารณารับปรุงนโยบายยุทธศาสตร์ แผนปฏิบัติการและแผนงาน/โครงการในความรับผิดชอบให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติที่กำหนด

1.2 ระดับพื้นที่ ได้แก่ คณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวประจำเขตพัฒนาการท่องเที่ยว คณะกรรมการประจำกลุ่มจังหวัดและคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีบทบาทเป็นผู้รับนโยบายจากคณะกรรมการนโยบายที่เกี่ยวข้องไปปฏิบัติให้เกิดความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติผ่านหน่วยงานที่เกี่ยวข้องระดับต่าง ๆ ประกอบด้วย

1.2.1 หน่วยงานระดับภูมิภาค โดยในส่วนราชการระดับจังหวัด/กลุ่มจังหวัดมีสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดในฐานะบริหารราชการส่วนภูมิภาคเป็นหน่วยงานประสานหลักระหว่างสำนักบริหารราชการกลุ่มจังหวัดคณะกรรมการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด

1.2.2 หน่วยงานระดับท้องถิ่น โดยให้มีการนำหลักการและแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ภายใต้แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติให้ทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาครับทราบและนำไปกำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือแผนปฏิบัติการการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ

1.2.3 องค์กรภาคธุรกิจเอกชน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายในทุกระดับเพื่อให้เกิดการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวมีความรับผิดชอบต่อสังคม ชุมชนและผู้รับบริการและนำไปสู่การสร้างความเป็นธรรมในการประกอบธุรกิจรวมทั้งร่วมจัดบริการสังคมและกิจกรรมสร้างสรรค์อื่นด้วย

1.3 ระดับชุมชน โดยสนับสนุนให้ภาคประชาชนและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในบริบทแตกต่างตามแต่ละพื้นที่/สถานที่ท่องเที่ยว ให้เกิดกลไกขับเคลื่อนอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะการเสริมบทบาทพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนท้องถิ่นผ่านกระบวนการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนพัฒนาระดับชุมชน

อย่างไรก็ตามเงื่อนไขพื้นฐานที่คาดว่านำไปสู่การสนองตอบต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบรวมทั้งเพื่อให้เกิดความสอดคล้องตามข้อเสนอเชิงบูรณาการตามแผนยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นลำดับขั้นอันเนื่องจากการขยายกลไกอำนาจรัฐที่ระบุในวิสัยทัศน์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2579 ซึ่งจากการพิจารณารายละเอียดทั่วไปนั้น พบว่ายังไม่ปรากฏบทบาทที่เอื้อต่อกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนจากแหล่ง

ท่องเที่ยวต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นเจ้าของทุนทางทรัพยากรธรรมชาติแท้จริงในพื้นที่เท่าใดนัก ถึงแม้ว่าอย่างน้อยที่สุดช่องทางการแสดงออกของกลุ่มคนในพื้นที่ดังกล่าวอาจถูกอธิบายโดยเชื่อมโยงเข้ากับการจัดการท่องเที่ยวผ่านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ก็ตาม แต่บริบทข้างต้นก็ได้ถูกทำให้มีสถานะเพียงการขยายกลไกอำนาจรัฐผ่านหน่วยงานระดับท้องถิ่นด้วยรูปแบบหนึ่งของการจัดการท่องเที่ยวโดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเท่านั้น ยิ่งตอกย้ำถึงการผลิตซ้ำวาทกรรมการพัฒนาโดยกลไกอำนาจรัฐที่ถูกจัดวางเป็นลำดับขั้นที่พยายามควบคุมและช่วงชิงพื้นที่จัดสรรทรัพยากรธรรมชาติอันถือเป็นทุนที่สำคัญของคนในชุมชนซึ่งแฝงอยู่ในยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวดังกล่าวอย่างแยบยล อันมีผลให้ชุดความสัมพันธ์ในการจัดการทรัพยากรภายใต้ข้อกำหนดร่วม กลับเป็นปมปัญหาสำคัญและเชื่อมโยงความขัดแย้งที่เกี่ยวกับระบบนิเวศอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ด้วยการปิดกั้นทรัพยากรจากการจัดสรรของรัฐ ซึ่ง Robbins (อ้างถึงใน เพ็ญภา สนวนทอง, 2561, หน้า 101-102) ได้สรุปถึงประเด็นข้อขัดแย้งตามปรากฏการณ์ข้างต้นไว้ว่า การใช้เครื่องมือลักษณะบริษัทเอกชนหรือชนชั้นนำทางสังคมโดยกลไกรัฐเบียดขับให้ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้น นับเป็นปัจจัยหนุนให้เกิดการขยายความขัดแย้งระหว่างกลุ่ม ก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมทั้งเชื่อมร้อยกับปัญหาทางการเมืองอีกด้วย ต่อเมื่อกลุ่มอำนาจท้องถิ่นสามารถแทรกแซง ควบคุมทรัพยากรส่วนรวม (collective resources) โดยใช้อิทธิพลและอำนาจการจัดการต่อการพัฒนาโดยตัวแทนรัฐหรือบริษัทเอกชน

ผลกระทบและข้อโต้แย้งเกี่ยวกับการขยายอำนาจจัดการทุนทางธรรมชาติในรูปแบบของทรัพยากริธิโดยชอบผ่านกลไกของรัฐ ซึ่งปรากฏผ่านวิสัยทัศน์และยุทธศาสตร์ดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาแบบเดิมนั้น ได้ฉายให้เห็นถึงปมปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการจัดการท่องเที่ยวบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในหลายกรณี เช่นเดียวกันกับแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ที่สะท้อนถึงข้อพิพาทอันเกิดจากการต่อสู้ทางสังคมเพื่อการดำรงชีพของผู้กระทำการทางการเมืองผ่านตัวแสดงหลากหลายระดับรวมทั้งสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งสะท้อนความสัมพันธ์ของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างมากและขยายไปสู่ผลกระทบในหลากหลายมิติรอบด้านทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองวัฒนธรรมรวมทั้งผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นองค์รวมอีกด้วย

ภายใต้บริบทดังกล่าวการเสนอแนวทางแก้ปัญหาซึ่งอาจขยายไปสู่การสังเคราะห์ประเด็นการพัฒนาขอบข่ายการจัดการท่องเที่ยวลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา รวมถึงสะท้อนกลไกเชิงบูรณาการร่วมของคนในชุมชนและกลไกอำนาจรัฐอย่างสมดุลนั้น อาจพิจารณาด้วยมุมมององค์ความรู้ที่เป็นองค์รวม ผ่านการเปิดพื้นที่ร่วมจัดสรรทุนธรรมชาติเพื่อการดำรงชีพของคนในชุมชนท้องถิ่นควบคู่การขยายระบบการจัดการท่องเที่ยวด้วยเครือข่ายรัฐทุกระดับให้เหมาะสมสอดคล้องกับกรอบความคิดแนวนิเวศวิทยาการเมือง (Political Ecology) นั้นจำต้องคำนึงหลักพื้นฐาน 4 ประการ (ปริชา เปี่ยมพงศ์สานต์, 2561, หน้า 59) ประกอบด้วย 1) ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม 2) การกระจายรายได้และความเป็นธรรม 3) สิทธิมนุษยชนของปัจเจกบุคคล และ 4) ความหลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับการพัฒนาข้อเสนอการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอผ่านการประกอบสร้างยุทธศาสตร์เพื่อยึดครองพื้นที่ทางวัฒนธรรมของการพัฒนาทางเลือกสำหรับการสร้างวิถีชีวิตแบบใหม่ รวมทั้งยุทธศาสตร์การสร้างชุมชนและประชาสังคมที่มีการรื้อฟื้นความเป็นชุมชนขึ้นมาใหม่ โดยเน้นการรวมกันเป็นกลุ่ม องค์กรและเครือข่ายเพื่อร่วมกันแก้ปัญหาพยายามดำเนินกิจกรรมโดยการลอดรัฐ/ข้ามรัฐ (by pass the state) และอีกทอเป็นเครือข่ายความร่วมมือของเครือข่ายตัวแสดงนอกรัฐครั้งนี้

2. การสำรวจองค์ความรู้ทางนิเวศวิทยาการเมืองกับกรอบวิเคราะห์แนววิพากษ์

นิเวศวิทยาการเมืองถือเป็นแนวคิดเชิงวิพากษ์ที่ตอกย้ำความเป็นเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยทำความเข้าใจความซับซ้อนของความสัมพันธ์ระหว่างธรรมชาติและสังคมตามหลักทวิภาษวิธี (dialectic) วิเคราะห์อำนาจการเข้าถึงและควบคุมเหนือทรัพยากรและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมแบบเป็นองค์รวม โดยมีเป้าหมายเพื่ออธิบายความขัดแย้งด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในแง่ของการต่อสู้ทางความคิด วาทกรรมและปฏิบัติการทางสังคมรวมทั้งขยายขอบข่ายอำนาจการเมือง การสร้างความยุติธรรมทางสังคมและการบริหารจัดการ

Bryant. R. L (1992, p. 15) ได้นำเสนอการวิเคราะห์องค์ประกอบพื้นฐานแนวคิดเชิงนิเวศวิทยาการเมืองในโลกที่สามโดยแบ่ง ออกเป็น 3 เงื่อนไข ได้แก่ 1) แหล่งที่มาเชิงบริบทของการเปลี่ยนแปลงทางสิ่งแวดล้อม กล่าวคือเป็นความสัมพันธ์ระหว่างนโยบายรัฐ ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและทุนนิยม การศึกษาส่วนนี้ก็เพื่อสะท้อนถึงผลกระทบที่ปรากฏมากขึ้นของพลังผลักดันจากรัฐและนานาชาติในด้านสิ่งแวดล้อมของโลกที่ระบบเศรษฐกิจและการเมืองต้องพึ่งพาอาศัยกัน 2) ความขัดแย้งในการเข้าถึงทรัพยากร เป็นความสัมพันธ์ระหว่างสิทธิการเข้าถึงทรัพยากร การต่อสู้ในท้องถิ่นและการเปลี่ยนแปลงระบบนิเวศที่ให้ความสำคัญกับข้อจำกัดและโอกาสผู้ด้อยโอกาสอื่น ๆ ในสังคมสามารถต่อสู้เพื่อปกป้องสิ่งแวดล้อมที่วิถีชีวิตของคนในชุมชนต้องพึ่งพาอาศัย 3) ผลสะท้อนทางการเมืองที่ตามมาจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมที่นำไปสู่การสร้างข้อแตกต่างระหว่างกระบวนการในการตัดสินใจ อันสะท้อนการตั้งคำถามถึงระบอบการจัดการทรัพยากรหรือระบบกรรมสิทธิ์ของปัจเจกที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินสามารถตัดสินใจว่าควรทำอะไรได้โดยอิสระและรูปแบบสถาบันใดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการทรัพยากรและพิทักษ์รักษาสีสิ่งแวดล้อมดังกล่าว

ทั้งนี้เนื่องด้วยข้อถกเถียงเกี่ยวกับระบบกรรมสิทธิ์ (property right regimes) ภายใต้อุปกรณ์ความรู้นิเวศวิทยาการเมือง มักเป็นความขัดแย้งที่ถูกเชื่อมร้อยกับการอ้างความชอบธรรมในการใช้ประโยชน์ของแต่ละฝ่ายอย่างเข้มข้น ดังนั้นแนวการวิพากษ์สาระสำคัญของบทความนี้จะยืนอยู่บนฐานการฉายปรากฏการณ์ช่วงชิงอำนาจการจัดการท่องเที่ยวกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาระหว่างด้วยการผลิตซ้ำวิสัยทัศน์กระแสหลักผ่านกลไกอำนาจรัฐกับการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศรูปแบบใหม่บนพื้นฐานการต่อสู้ต่อรองผ่านกระบวนการร่วมจัดการทรัพยากรโดยอาศัยบทบาทตัวแสดงในพื้นที่ในฐานะเจ้าทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นที่จะแสดงออกถึงการอนุรักษ์และวางแผนไว้ได้โดยชอบธรรม ซึ่งสะท้อนเจตจำนงที่สัมพันธ์โดยตรงกับข้อเสนอการดำรงชีพที่ยั่งยืนคนในชุมชนต่อการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว กรณีองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ

3. บทบาทตัวแสดงใหม่ในพื้นที่ตำบลเกาะยอกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา

เนื่องด้วยกรอบวิเคราะห์การประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา นอกจากมุ่งนำเสนอชุดความสัมพันธ์ระหว่าง “คนในชุมชน” เข้ากับ “ระบบนิเวศ” ยังขยายมุมมองความสัมพันธ์อย่างเป็นระบบระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติรวมทั้งชุมชนสังคมเดียวกันเป้าหมายของการวิพากษ์แนวนิเวศวิทยาการเมืองไม่ใช่เพื่อต่อต้านกลไกของรัฐซึ่งพยายามขับเคลื่อนกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นำไปสู่ความเจริญและความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจในการสนองความต้องการและผลประโยชน์ของมนุษย์ หากแต่อยู่บนฐานการแสวงหาหนทางที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนของธรรมชาติและชุมชนโดยคำนึงถึงความยั่งยืนจากมิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคมและมิติของสิ่งแวดล้อมประกอบด้วยและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำการสำรวจเพื่อแสวงหาข้อสรุป “ตัวแบบจำลองชีวิตสังคม” (วรวิทย์ นพแก้ว, 2561, หน้า 401-403) เพื่อฉายปรากฏการณ์ในระดับชุมชนตำบลเกาะยอโดยตรงเพื่อพิจารณาบริบทความตื่นตัวของชุมชน

ภายใต้บทบาทของตัวแสดงนอกรัฐว่ามีแนวคิดวิธีการพิทักษ์รักษาสถาปัตยกรรมชาติอย่างไร นอกจากนี้ภายใต้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในกระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวก็ต้องพยายามค้นหาทางเลือกใหม่ให้สอดคล้องกับเป้าหมาย “การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาสู่ความยั่งยืน” เช่นกัน

เมื่อพิจารณาบริบทของตำบลเกาะยอนับได้ว่าเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งสะท้อนถึงความอุดมสมบูรณ์ในระบบนิเวศที่สำคัญของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาและพื้นฐานทรัพยากรที่เป็นปัจจัยหลักต่อการก่อรูปการท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเกาะยออย่างหลากหลาย ทั้งนี้จากการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ปรากฏพบนั้นประกอบด้วยทรัพยากรทางธรรมชาติ ได้แก่ จุดชมพระอาทิตย์ตกสะพานติณสูลานนท์ จุดชมวิวด้านทิศเหนือศึกษา จุดชมวิวด้านทิศใต้ศึกษา แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา เจดีย์บนเขาเพหาร วัดแหลมพ้อ วัดโคกเปี้ยว วัดท้ายยอ สำนักสงฆ์เขาภู บ้านโบราณ ศาลเจ้าไถ่ก่ง สวนสมรม รวมทั้งทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านงานประเพณีวิถีชีวิตของคนในชุมชน โดยเฉพาะงานเทศกาลที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีแห่ผ้าขึ้นเขาภู วันสารทเดือนสิบ เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ, 2559, หน้า 3-7) ด้วยข้อมูลทั่วไปของการจัดการท่องเที่ยวของตำบลเกาะยอ ซึ่งถึงแม้ว่าเป็นเพียงพื้นที่เกาะเล็ก ๆ ในอาณาบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาแต่ก็ผสมผสานความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวได้อย่างหลากหลาย ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นจุดชมทัศนียภาพและสะท้อนวิถีการดำรงชีวิตของชาวเกาะยอที่คงความเรียบง่ายและยังคงสืบทอดวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาพื้นบ้านจนถึงปัจจุบัน

ทั้งนี้การกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลเกาะยอ จากการสำรวจบริบททั่วไปนั้น สามารถนิยามได้จากทุนทางธรรมชาติสู่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แต่หากพิจารณาภาพรวมจากความหลากหลายของทรัพยากรและสถานที่ท่องเที่ยวในพื้นที่ตำบลเกาะยอดังกล่าวแล้ว สามารถอนุมานได้ว่ารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้นจะมีการแสดงถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบเกี่ยวข้องกับรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญ โดยพิจารณาจากการประยุกต์เงื่อนไขการนำเสนอองค์ประกอบพื้นฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้ง 4 ด้าน ดังนี้ (อนุชา เล็กสกุลดิถ, 2540, หน้า 7-10)

3.1 ด้านพื้นที่ พบว่า พื้นที่ตำบลเกาะยอเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติเป็นหลัก ดังจะเห็นได้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้นมีแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ที่มีความหลากหลาย ซึ่งต่อยอดให้บริบทพื้นที่ตำบลเกาะยอมีฐานการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นสำคัญ

3.2 ด้านกิจกรรมและกระบวนการ พบว่าพื้นที่ตำบลเกาะยอนั้นการท่องเที่ยวที่เอื้อต่อกระบวนการเรียนรู้โดยให้การศึกษาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการเพิ่มพูนความรู้ประสบการณ์ เพื่อสร้างความตระหนักและปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้องแก่นักท่องเที่ยว ประชาชนและผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องจึงถือเป็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแนวสัมพันธ์สิ่งแวดล้อมศึกษาด้วย

3.3 ด้านการจัดการ พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ มีระบบกลไกเชิงนโยบายต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวที่เน้นความรับผิดชอบต่อเศรษฐกิจ ครอบคลุมถึงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการควบคุมการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างชัดเจนตามแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงคาดว่าจะนำไปสู่การสร้างรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีการจัดการอย่างยั่งยืนควบคู่ด้วย

3.4 ด้านองค์กร พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ มีนโยบายและยุทธศาสตร์ที่สะท้อนถึงการดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของชุมชนทุกภาคส่วนทั้งในและนอกพื้นที่ ตลอดจน

กำหนดแนวปฏิบัติตามนโยบายที่เกี่ยวข้องเพื่อก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อท้องถิ่น รวมถึงการกระจายรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตในแหล่งท่องเที่ยวด้วย

อย่างไรก็ตามแม้องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอได้ให้ความสำคัญกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ชัดเจนตามแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาดังกล่าวแต่ยังปรากฏข้อจำกัดเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ อันเนื่องมาจากการประเมินปัจจัยเชิงพื้นที่หลายประการ (อัครศิริ ลาปือ, วรุตม์ นาที และศัญฉภท ทองเรือง, 2560, หน้า 81) เช่น ระบบข้อมูลเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ ไม่ได้นำไปสู่การปรับปรุง/เปลี่ยนแปลงข้อมูลสำคัญให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้ข้อมูลที่พึงมีเพื่อสะท้อนแนวโน้มการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวยังไม่ครบถ้วนครอบคลุมทุกด้าน นอกจากนี้แผนยุทธศาสตร์การดำเนินงานจากองค์กรที่มีอำนาจนำในการกำหนดนโยบายการบริการการพัฒนาทั้งจากหน่วยงานส่วนกลาง/ส่วนภูมิภาค รวมทั้งข้อกำหนดตามกฎหมายรวมถึงข้อบังคับเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการจัดการทรัพยากรธรรมชาตินั้นเกิดการทับซ้อนและมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอส่งผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดสับสนขาดความชัดเจนอันนำไปสู่การขยายประเด็นความขัดแย้งอันเกิดจากการเข้าถึงและอ้างสิทธิในทรัพยากรที่ประชาชนในพื้นที่เกิดข้อขัดแย้งระหว่างกันรวมถึงการเกิดข้อพิพาทระหว่างคนในชุมชนกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอรวมถึงเกิดข้อพิพาทกับหน่วยงานรัฐอื่นน่านับการ

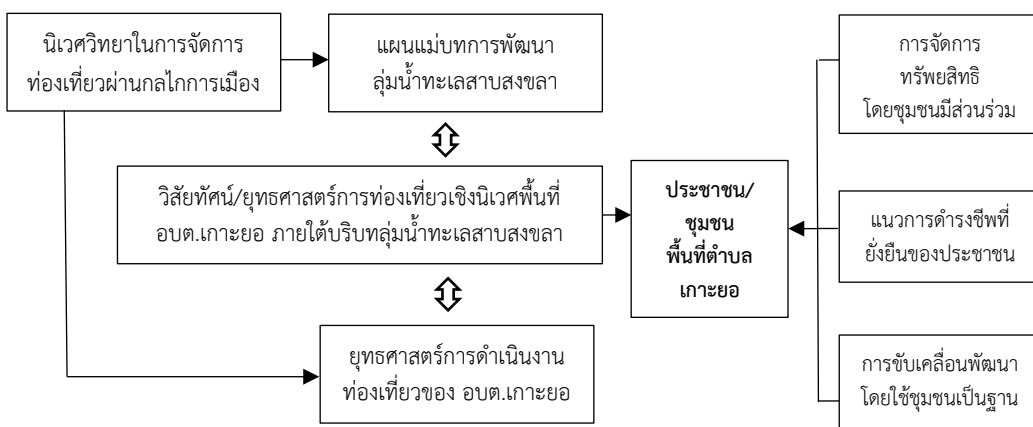
ปรากฏการณ์ดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้นปฏิเสธไม่ได้ว่ามีเงื่อนไขสำคัญอันเกิดจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์ส่วนรวมหรือการช่วงชิงพื้นที่ร่วมในกระบวนการจัดการทรัพยากรที่ไม่สมดุลอันนำมาซึ่งข้อขัดแย้งระหว่างคนในชุมชนด้วยกันเอง รวมถึงถูกทำให้กลายเป็นข้อโต้แย้งระหว่างคนในชุมชนกับหน่วยงานรัฐในระดับต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง ซึ่งอาจพิจารณาได้ถึงบริบทของการดำเนินงานจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ณ พื้นที่ศึกษาภายใต้อำนาจการจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอนั้นอยู่บนฐานคิดหลักเพียงมิติทางเศรษฐกิจประการเดียว โดยถึงแม้จะมุ่งพัฒนานักกิจกรรมด้านการวางแผนส่งเสริมการลงทุน พาณิชยกรรมและการท่องเที่ยวซึ่งระบุในแผนพัฒนาท้องถิ่นอย่างครอบคลุมแล้ว แต่กิจกรรมตามภารกิจด้านการบริหารจัดการและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมยังปรากฏพบอุปสรรคสำคัญต่อการขับเคลื่อนกลไกให้เกิดผลชัดเจน อันเนื่องมาจากช่องว่างเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรของคนในชุมชนที่ยังขาดบทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมซึ่งสะท้อนถึงข้อบกพร่องเชิงโครงสร้างดำเนินงานผ่านมุมมองเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญและตอกย้ำถึงการละเลยตามข้อกำหนดร่วมผ่านวิสัยทัศน์ซึ่งเป็นฐานการประกอบสร้างยุทธศาสตร์จากคนในชุมชนที่เป็นเจ้าของทุนทางธรรมชาติที่แท้จริง ดังกล่าวจึงส่งผลให้กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอยังไม่สามารถบรรลุประสิทธิภาพตามวิสัยทัศน์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติรวมทั้งไม่อาจนำไปสู่ผลลัพธ์ของการพัฒนาที่ยั่งยืนแก่นคนในชุมชนตามเป้าประสงค์ที่แท้จริง

ทั้งนี้เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแก่องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอให้เกิดผลเชิงประจักษ์และเกิดความยั่งยืนนั้น จึงควรปรับระบบดำเนินงานโดยคำนึงถึงบทบาทความสำคัญร่วมของคนในชุมชน ด้วยฐานะตัวแสดงใหม่ในพื้นที่อันมีลักษณะเป็นเครือข่ายเชิงสถาบันโดยชุมชนพร้อมเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมออกแบบกติกาของการจัดการทรัพยากรตามแนวคิดของ Ostrom (1990, pp. 37-39) ซึ่งครอบคลุมหลักพื้นฐานที่สำคัญ ได้แก่ ความชัดเจนของขอบเขตในการจัดการทรัพยากร ความสอดคล้องระหว่างกติกาด้วยการเก็บเกี่ยวทรัพยากรและบำรุงรักษาทรัพยากรกับเงื่อนไขทางสังคมและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ สิทธิในการร่วมตัดสินใจและปรับปรุงกฎกติกาการจัดการทรัพยากร กลไกกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพโดยคนที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการใช้

ทรัพยากร การบังคับใช้มาตรการอย่างเป็นลำดับขั้นตอน กลไกการจัดการความขัดแย้งที่มีต้นทุนต่ำและปฏิบัติได้ง่าย การขยายกลไกอำนาจรัฐที่อยู่บนพื้นฐานของการให้สิทธิ์แก่ผู้ใช้ทรัพยากรในพื้นที่ควรมีบทบาททางกติกการใช้และจัดการทรัพยากรร่วมกัน ขณะเดียวกันกติกากลไกจัดการทรัพยากรดังกล่าวควรเชื่อมโยงกับความตื่นตัวของคนในชุมชนเพื่อนำเสนอปรากฏการณ์ร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาในทุกมิติด้วยเงื่อนไขของการมุ่งความสำคัญของกลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนทางนิเวศของสังคมทั้งระบบด้วย

ดังนั้นข้อเสนอเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนแนวทางอย่างเป็นรูปธรรมด้วยการยกระดับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศผ่านตัวแสดงใหม่ภายใต้บริบทการผสมผสานกลไกดำเนินงานร่วมกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอตามมุมมองนิเวศวิทยาการเมืองสู่การขับเคลื่อนการท่องเที่ยวกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาได้อย่างมีคุณภาพทั้งระบบนั้น สามารถนำเสนอผ่านกลไกการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องปรับรูปแบบดำเนินงานโดยคำนึงทุนธรรมชาติและบทบาทร่วมต่อการจัดการทรัพยากรของกลุ่มคนในชุมชนพื้นที่ตำบลเกาะยออันจะก่อให้เกิดกลไกส่งเสริมคุณภาพคนในชุมชนเกาะยอด้วยวิถีชุมชนซึ่งสอดคล้องตามแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของรูปแบบการพัฒนาที่ใช้ชุมชนเป็นฐาน “community-based development” ต่อไป

ทั้งนี้สามารถสรุปข้อบ่งชี้เชื่อมโยงบทบาทตัวแสดงใหม่พื้นที่ “ตำบลเกาะยอ” กับกลไกการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา เพื่อสนับสนุนข้อความคิดสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กลไกการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภายใต้บริบทกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาในพื้นที่ตำบลเกาะยอ

อภิปรายผล

การประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา: องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ภายใต้ทิศทางการจัดการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นที่มีความเชื่อมโยงกับขอบข่ายการจัดทำบริการสาธารณะตามภารกิจโดยองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ซึ่งนับเป็นภาคปฏิบัติของการผลิตซ้ำวาทกรรมการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบผ่านชุดนโยบายอย่างเป็นขั้นตอนและถือเป็นกลไกดำเนินงานที่แผ่มากับการกระบวนการดำเนินงานภายใต้โครงสร้างอำนาจรัฐ ซึ่งยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวตามที่ปรากฏในสถานการณ์ปัจจุบันนั้นได้สะท้อนเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคจุดรั้งต่อการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นแก่ชุมชนท้องถิ่นอย่างแท้จริง ขณะเดียวกันข้อถกเถียงเกี่ยวกับผลกระทบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวได้เบียดขับให้คนในชุมชนไม่

สามารถแสดงออกซึ่งอำนาจต่อการร่วมขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา อย่างเป็นรูปธรรมในฐานะของตัวแสดงที่เป็นเจ้าของทุนทางธรรมชาติด้วยบทบาทที่จำเป็นต่อการสนับสนุนรูปแบบการพัฒนาบนฐานคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ส่งผลให้เกิดช่องว่างแห่งการพัฒนาที่พร้อมขยายตัวไปสู่การก่อรูปความขัดแย้งที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในทุกมิติ

ทั้งนี้เพื่อเสนอข้อสรุปเชิงอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการจัดการท่องเที่ยวด้วยมุมมองนิเวศวิทยาการเมืองภายใต้บริบทของกลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งมีจุดยืนทางยุทธศาสตร์สอดคล้องแนวคิดการดำรงชีพอย่างยั่งยืน ซึ่งปรับตามข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ของ Tefera, tesfaye Lemma (2006, pp. 145-148) ที่เชื่อมโยงการอธิบายบริบทของคนในชุมชนพื้นที่ตำบลเกาะยอ โดยสะท้อนถึงบริบทการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้สามารถดำรงชีพได้ภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงเนื่องด้วยผลกระทบจากระบบทุนนิยมภายนอกที่ทำให้ต้องสูญเสียโอกาสทางเศรษฐกิจและความเป็นชุมชน ในขณะที่รัฐกลับใช้มาตรการทางกฎหมายผ่านกลไกต่าง ๆ จำกัดสิทธิจัดการทรัพยากรบางอย่างโดยอาศัยอำนาจสร้างความชอบธรรม จนทำให้ชุมชนถูกลดทอนความเข้มแข็งเป็นอย่างมาก ดังนั้นการเสนอทางเลือกใหม่ต่อการปรับตัวให้สอดคล้องกับวิถีอัตลักษณ์ชุมชนนั้นนับเป็นเงื่อนไขหลักที่จะทำให้ชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ด้วยข้อกำหนดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบหลากหลาย ซึ่งถือเป็นวิธีการแสวงหาทางเลือกภายใต้เงื่อนไขอันมีลักษณะเฉพาะของชุมชนที่เอื้อต่อการเข้าถึงทรัพย์สินสิทธิและร่วมใช้ทุนธรรมชาติอย่างกลมกลืน ประกอบกับการเชื่อมโยงทุนธรรมชาติ ทุนกายภาพ ทุนมนุษย์ ทุนเงินตราและทุนทางสังคมมาปรับใช้เป็นกลยุทธ์ดำเนินงานท่องเที่ยวเชิงนิเวศในระดับชาวบ้าน ส่งผลให้ยุทธวิธีในการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดและสามารถอยู่ร่วมด้วยการใช้ทรัพย์สิน/ทุนที่มีอยู่นั้นมาสนับสนุนกลไกรูปแบบต่าง ๆ โดยเฉพาะกลไกการประกอบอาชีพของคนในชุมชนอย่างหลากหลาย โดยลักษณะของการรื้อสร้างยุทธศาสตร์อันเป็นข้อเสนอวิธีการในการแสวงหาทางเลือกภายใต้ข้อเสนอนี้คาดว่าจะนำไปสู่การสร้างยุทธศาสตร์การดำรงชีพชุดใหม่แก่คนในชุมชนตามแนวทางการดำรงชีพอย่างยั่งยืนหรือ Sustainable Livelihoods ให้บรรลุเป้าหมายที่สอดคล้องกับความยั่งยืนในมิติต่าง ๆ เช่น การมีรายได้ครัวเรือนเพิ่มขึ้น การสร้างความมั่นคงทางสังคมรวมทั้งการเกิดความยั่งยืนในทรัพยากรธรรมชาติอีกด้วย จากบริบทการปรับตัวของคนในชุมชนตำบลเกาะยอผานกรอบดำเนินงานตามวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวแห่งชาติด้วยยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนนโยบายการท่องเที่ยวซึ่งระบุไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอนั้น สามารถสะท้อนกลไกประกอบสร้างการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอันเกิดจากการสำรวจข้อมูลพื้นที่ตำบลเกาะยอ การประเมินศักยภาพร่วมกับชุมชนรวมถึงวิพากษ์ทฤษฎีด้วยฐานคิดการพัฒนาภายใต้ชุดวิสัยทัศน์ “แหล่งทรัพยากรธรรมชาติล้ำค่าที่ควรอนุรักษ์ ก่อเกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยอย่างยั่งยืนด้วยระบบการจัดการท่องเที่ยวที่หลากหลาย” ดังยุทธศาสตร์ 4 ประการ (อัศวศิริ ลาป้อ, วรุตม์ นาที และศัญญภัท ทองเรือง, 2560, หน้า 143-145) ต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาบนพื้นฐานของความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: 1.1) ชุมชนท้องถิ่นมีความรู้และความเข้าใจบทบาทของตนในการสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว 1.2) ชุมชนท้องถิ่นให้ความสนใจและเข้าร่วมกิจกรรมบนพื้นฐานของการตระหนักในการปกป้องดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเพื่อการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การกระจายผลประโยชน์และรายได้อันเกิดจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณอย่างมีคุณภาพ โดยมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: 2.1) ขยายความร่วมมือจากเครือข่ายธุรกิจ

ชุมชนให้เป็นที่ยอมรับจากตลาดการท่องเที่ยวรวมทั้งได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล 2.2) สนับสนุนผู้ประกอบการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินกิจกรรมทางธุรกิจ/กิจการสาธารณะได้อย่างเสรีตามความต้องการ 2.3) แสวงหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่พร้อมทั้งพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวเก๋บนฐานของทรัพยากรที่มีอยู่เพื่อตอบสนองความต้องการที่หลากหลาย 2.4) เร่งเสริมสภาพคล่องและดำเนินมาตรการลดต้นทุนการผลิตสินค้าและบริการแก่หน่วยธุรกิจการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของชุมชนด้วยกลไกการพัฒนาศักยภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ โดยมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: 3.1) พัฒนาระบบรักษาความปลอดภัยครอบคลุมทุกพื้นที่เพื่อสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้ประกอบการ ประชาชนรวมทั้งนักท่องเที่ยว 3.2) มีมาตรการให้ชุมชนท้องถิ่นมีกรรมสิทธิ์ถือครองที่ดินอย่างถูกต้อง อันนำมาซึ่งการสร้างผู้ประกอบการใหม่ที่ได้รับการกระจายผลประโยชน์อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 3.3) จัดตั้งศูนย์ให้ความรู้แก่ชุมชนเพื่อฝึกอบรมอาชีพตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว 3.4) การสร้างสรรค์นวัตกรรมการท่องเที่ยวให้เกิดความหลากหลาย โดยใช้ทุนที่มีอยู่ในท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์ที่ 4) การสร้างกลไกการดำเนินการจัดการท่องเที่ยวด้วยหลักธรรมาภิบาลและได้รับการยอมรับตามมาตรฐานสากล โดยมีเป้าหมายเชิงกลยุทธ์: 4.1) การปรับปรุงและพัฒนาระบบสาธารณูปโภคสาธารณูปการที่เชื่อมโยงเพื่อรองรับการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพและครบวงจร 4.2) การเสริมสร้างจิตสำนึกในการดำเนินกิจกรรมด้วยแนวคิดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ของชุมชนและเพื่อชุมชน

ในท้ายที่สุดเพื่อให้เกิดกระบวนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบริเวณลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาไปสู่การปฏิบัติใช้เป็นแนวทางการดำเนินงานระดับพื้นที่ผ่านกลไกขององค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ซึ่งจากข้อเท็จจริงพบว่าไม่มีการกำหนดรูปแบบการดำเนินงานที่ชัดเจน ขณะเดียวกันผลผลิตจากข้อเสนอแนะนิเวศวิทยาการเมืองสู่การรองรับรูปแบบการขยายอำนาจการจัดการทรัพยากร/ทุนทางธรรมชาติโดยขอบธรรมของคนในชุมชนพื้นที่ตำบลเกาะยอร่วมกับรัฐอย่างเป็นรูปธรรมนั้น จำเป็นต้องปรับชุดความคิดสนับสนุนการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเชื่อมโยงกับการปรับตัวภายใต้สถานการณ์ปัจจุบันด้วยเช่นกัน โดยสมศักดิ์ สัมศักดิ์ธรรม (2558, หน้า 21-23) ได้สรุปข้อเสนออันเป็นกรอบความคิดไว้อย่างน่าสนใจว่า ในยุคโลกาภิวัตน์ในปัจจุบันมีความผันผวนอย่างสูง อันทำให้รัฐที่รวมศูนย์อำนาจไม่สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมภายนอกได้ ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกระจายอำนาจให้แก่ท้องถิ่นและชุมชนอย่างจริงจังเพื่อให้ชุมชนสามารถเลือกทิศทางการพัฒนาตามต้องการได้ นอกจากนี้ยังทำให้ชุมชนที่เป็นอิสระมีความสามารถในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาเฉพาะของแต่ละชุมชนได้อย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากกว่าการอยู่ภายใต้รัฐรวมศูนย์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนด้วยการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐในฐานะเป็นภาคีที่มีความเสมอภาคและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ประกอบข้อพิจารณาว่าด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนา ทั้งการใช้เพื่อประโยชน์ทางการเมืองรวมทั้งในฐานะของความรู้ที่นำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันอีกด้วย ดังกล่าวจึงตอกย้ำถึงแนวทางเสริมอำนาจคนในชุมชนสามารถต่อรองการจัดการทุนทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดผลเชิงประจักษ์ผ่านชุดข้อเสนอการประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลาครั้งนี้

การประกอบสร้างยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา จากการสังเคราะห์บริบทการดำเนินงานรวมถึงการวิพากษ์ข้อมูลงานวิจัยในลักษณะกรณีศึกษา

เชื่อมโยงกรอบแนวคิด ทฤษฎีด้วยมุมมองแนวนิเวศวิทยาการเมืองครั้งนี้ อยู่บนฐานคิดสำคัญในการขยายขอบข่ายความรู้และรูปแบบดำเนินงานเป็นการเฉพาะ อันนำไปสู่การสนับสนุนกลไกการสถาปนาอำนาจของคนในชุมชนให้มีพื้นที่รองรับการแสดงบทบาทร่วมดำเนินการจัดการท่องเที่ยวเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ ขณะเดียวกันแสวงหาแนวทางที่สอดคล้องกับข้อเสนอการดำรงชีพอย่างยั่งยืนด้วยข้อค้นพบว่าด้วยการทรัพยากรธรรมชาติร่วมโดยชุมชนซึ่งนับเป็นปัจจัยสำคัญต่อการสนับสนุนให้คนในชุมชนมีความตื่นตัวทางนิเวศโดยสามารถอยู่รอดและอยู่ร่วมในกระบวนการจัดการท่องเที่ยวจากฐานล่างอย่างสมดุล โดยมีได้มีเงื่อนไขขัดแย้ง/ปฏิเสธต่อกลไกการใช้อำนาจรัฐแต่อย่างใด ทั้งนี้เพียงคาดหวังให้ผลผลิตจากกรอบความคิดเบื้องต้นสามารถเติมเต็มช่องว่างการดำเนินงานของหน่วยงานเกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย ระดับพื้นที่และระดับท้องถิ่น รวมทั้งการนำเสนอกลไกการสถาปนาอำนาจให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างแท้จริงอันจะนำไปสู่การบรรลุวิสัยทัศน์การท่องเที่ยวที่ครอบคลุมบริบททางเศรษฐกิจ สังคมรวมทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายใต้แนวทางที่เอื้อให้เกิดกระบวนการจัดการท่องเที่ยวที่สมดุลในทุกระดับการพัฒนาอย่างยั่งยืนได้เชิงประจักษ์

ข้อเสนอแนะ

1. องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ จังหวัดสงขลา รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในบริบทพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ควรกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากการประยุกต์ขยายทางนิเวศวิทยาการเมือง รวมถึงปรับรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวหลากหลายรูปแบบให้เกิดความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชน/ชุมชนอย่างกว้างขวาง โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนให้เป็นกลไกหนึ่งในการร่วมเสนอปัญหา ร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาและร่วมจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุลโดยอาศัยกรอบความคิดการพัฒนาโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

2. หน่วยงานที่มีบทบาทในการกำหนดยุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งภาครัฐ เอกชนและเครือข่ายประชาสังคม ทั้งในพื้นที่ภาคใต้และพื้นที่อื่นของประเทศที่มีทรัพยากรชายฝั่งทะเลควรนำผลผลิตข้อเสนอยุทธศาสตร์ “แหล่งทรัพยากรธรรมชาติล้ำค่าที่ควรอนุรักษ์ ก่อเกิดการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นภาคใต้ฝั่งอ่าวไทยอย่างยั่งยืน ด้วยระบบการจัดการท่องเที่ยวที่หลากหลาย” ไปสู่ภาคปฏิบัติการในเชิงรูปธรรม อันคาดว่าจะนำไปสู่การดำเนินงานที่สอดคล้องตามแนวทางพัฒนาและการดำรงชีพที่ยั่งยืนได้เกิดประสิทธิผลอย่างแท้จริง

กิตติกรรมประกาศ

บทความเพื่อต่อยอดประเด็นข้อสรุปเชิงวิพากษ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่องการพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนโยบายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ 2560 มหาวิทยาลัยทักษิณ และขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในบริบทของตัวแสดงภาครัฐ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอรวมถึงหน่วยงานอื่นภายใต้กลไกดำเนินงานสังกัดอำเภอเมือง จังหวัดสงขลาและประชาชน/ชุมชนตำบลเกาะยอในพื้นที่วิเคราะห์เพื่อขยายองค์ความรู้ใหม่ครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา. (2554). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ 2555-2559**. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและการกีฬา.
- กระทรวงคมนาคม. กรมเจ้าท่า. (2556). **ร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมโครงการขุดลอกร่องน้ำทะเลสาบสงขลาตอนล่าง**. กรุงเทพฯ: กระทรวงคมนาคม.
- กรมการท่องเที่ยว. (2559). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน**. สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 22, 2561, จาก <http://www.cbtdatabase.org/cat/communitytourism>.
- เพ็ญญา สวนทอง. (2561). แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษาการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม: มุมมองเศรษฐศาสตร์การเมือง. **วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา**, 5(2), 95-118.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2561). **เศรษฐศาสตร์การเมืองสีเขียวและนิเวศวิทยาการเมือง**. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วัลลภ รัฐธรรานนท์. (2557). **เทคนิควิจัยทางสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- วรวิทย์ นพแก้ว. (2561). นิเวศวิทยาการเมืองว่าด้วยเรื่องการจัดการพื้นที่ทางวัฒนธรรม “ไร่มุนเวียน”: ปมปัญหาและความขัดแย้งระหว่างรัฐกับชุมชน. **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์**, 5(1), 367-406.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม. (2558). ชุมชน ความเป็นส่วนตัวและการพัฒนาในยุคโลกาภิวัตน์. **วารสารพัฒนาสังคม**, 17(1), 1-27.
- อัศวศิริ ลาปือ วรุตม์ นาที และศัญฉภัท ทองเรือง. (2560). **การพัฒนายุทธศาสตร์การจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา**. (รายงานการวิจัย). สงขลา : สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเกาะยอ. (2559). **แผนพัฒนาสามปี พ.ศ. 2560 – 2562**. สืบค้น พฤษภาคม 4, 2560, จาก <http://www.kohyor.go.th/strategy/?cid=11>.
- อนุชา เล็กสกุลดิถ. (2541). **การศึกษาเพื่อกำหนดรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จัดทำโดย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: กองบริการที่ปรึกษาศูนย์บริการวิชาการ.
- Bryant, R. L. (1992). Political ecology: An emerging research agenda in Third World studies. **Political Geography**, 11(1), 12-36.
- Ostrom, E. (1990). **Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action**. New York: Cambridge University Press.
- Tefera, tesfaye Lemma. (2006). **Livelihood Strategies in the Context of Population Pressure: Case Study in the Hararghe Highlands, Eastern Ethiopia**. Thesis Ph.D. (Rural Development Planning) Faculty of Natural and Agricultural Sciences. South Africa: University of Pretoria.

**แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2**
**The Guidelines for the Academic Administration of the Schools under
Lopburi Primary Educational Service Area Office 2**

แหวตฉา ชุ่มอ๋ม*, ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน**, ธิตินันท์ ดวงสุวรรณ**
Waewta Chumim, Teeppipat Suntawan, Thitinan Duangsuan

Received: April 2, 2020 Revised: May 16, 2020 Accepted: July 1, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 การดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 306 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเที่ยงเท่ากับ 0.97 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) หาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม จัดสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีปัญหาสูงสุด 3 อันดับ คือ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และอันดับต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 2) แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 พบว่า สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการส่งเสริมครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดหาสื่อและสนับสนุนให้เข้ารับการอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยี รวมไปถึงการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาต้องมีการกำกับติดตามกำหนดการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ส่งเสริมให้มีการใช้แหล่งเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และมีการสรุปผลเพื่อพัฒนาปรับปรุงจัดทำหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการประเมินผลการใช้หลักสูตร วัดผลประเมินผลตามสภาพจริง และมีกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: แนวทางการบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

* นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ที่ปรึกษาหลัก คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Abstract

The purposes of this research were to study problems and find guidelines for the academic administration of the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. The research method comprised 2 steps as follows; 1) To study the academic administration problems of the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. The research sample was 306 school administrators and teachers. The research instrument was 5 rating scale questionnaires with the reliability at 0.97. The data were analyzed using standard statistics namely; frequency, percentage, mean and standard deviation. 2) To find guidelines for the academic administration of the schools under Lopburi Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument was a focus group discussion record form and a focus group discussion with 7 experts was arranged.

The research found that: 1) The academic administration problems of the schools overall were at an average level. The 3 aspects with the highest level were the development of media and technology for education, educational supervision, the learning resources development and the lowest level was the schools' curriculum development. 2) The guidelines for the academic administration of the schools were schools should encourage teachers to use media technology in learning management by providing the media resources and supporting teachers to participate in media technology skills training. Moreover, the schools' educational supervision should be inspected and monitored. The schools should develop the learning resources by encouraging the community to participate. The schools should also encourage to use of the learning resources in classroom management and get the results to improve the curriculum so the teaching and learning would be relevant to the curriculum. The schools should evaluate the curriculum with the authentic assessment and organize the professional learning community (PLC) to develop students' learning ability.

Keywords: academic administration guidelines, school, Lopburi primary educational service area office 2

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติเป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ ๒๑ เนื่องจากการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสร้างความได้เปรียบของประเทศ เพื่อการแข่งขันและยืนหยัดในเวทีโลกภายใต้ระบบเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นพลวัตในส่วนของประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษา การพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้แรงกดดัน ภายนอกจากกระแสโลกาภิวัตน์ และแรงกดดันภายในประเทศที่เป็นปัญหาวิกฤต ที่ประเทศต้องเผชิญ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีสังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 1) การบริหารงานวิชาการจึงนับว่ามีบทบาทสูงสุดต่อความสำเร็จหรือล้มเหลวของการบริหารสถานศึกษาให้ได้คุณภาพ ซึ่งงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไข เพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระคล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหาร และการจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการจัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 39 - 40)

จากที่กล่าวมา ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายหรือภารกิจด้านการบริหารวิชาการ จำแนกออกเป็น 17 งาน คือ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผลประเมินผลและดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556, หน้า 41) ดังนั้น การบริหารงานวิชาการจึงเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาโดยเฉพาะเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนให้ได้ผลดีและมีประสิทธิภาพให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553, หน้า 1 - 2)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เป็นหน่วยงานการศึกษาที่มีสถานศึกษาใน 7 อำเภอ ประกอบด้วย 1) อำเภอชัยบาดาล 2) อำเภอพัฒนานิคม 3) อำเภอด่านช้าง 4) อำเภอสระโบสถ์ 5) อำเภอโคกเจริญ 6) อำเภอลำสนธิ และ 7) อำเภอหนองม่วง รวม 139 โรงเรียน จากการรายงานผลการจัดการศึกษาในปีการศึกษา 2559 ที่ผ่านมา ซึ่งยังมีปัญหาด้านการบริหารงานวิชาการ ดังจะเห็นได้จากภาพรวมการประเมินผลการทดสอบระดับชาติ (National Test: NT) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศเกือบทุกด้าน คือ ด้านคิดคำนวณ ระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 34.49 ระดับประเทศเฉลี่ยร้อยละ 37.35

ด้านเหตุผลระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 51.59 ระดับประเทศเฉลี่ยร้อยละ 52.62 ยกเว้นด้านภาษาโดยระดับเขตคะแนนเฉลี่ย 50.87 สูงกว่าระดับประเทศที่มีคะแนนเฉลี่ย 50.29 และภาพรวมการประเมินผลการทดสอบแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนเฉลี่ยบางรายวิชามีคะแนนต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ คือ ภาษาไทย คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 50.07 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 52.98 คณิตศาสตร์ คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 34.60 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 40.47 วิทยาศาสตร์ คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 38.21 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 41.22 และภาษาอังกฤษ คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 27.53 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.59

รวมถึงโรงเรียนขยายโอกาสที่มีผลการประเมินการทดสอบระดับชาติต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศทุกรายวิชา คือ ภาษาไทย คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 42.55 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 46.38 คณิตศาสตร์ คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 23.56 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 29.31 วิทยาศาสตร์ คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 31.35 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 34.99 และภาษาอังกฤษ คะแนนระดับเขตเฉลี่ยร้อยละ 26.91 ระดับประเทศคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 31.80 ทั้งนี้ยังพบว่าโรงเรียนในบางแห่งนั้นยังมีนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในส่วนหนึ่ง อ่านไม่ออก เขียนหนังสือไม่ได้ และคิดคำนวณไม่เป็น เนื่องจากครูผู้สอนมีการกิจรับผิดชอบงานหลายด้าน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยมีสมรรถนะสูงมีไม่เพียงพอ ทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย เนื่องจากไม่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2, 2561, หน้า 28-29)

จากหลักการและเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการวิจัยเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 จำนวน 8 ด้าน โดยได้มาจากการสังเคราะห์ค่าความถี่จากการศึกษาหน่วยงานการศึกษาและข้อมูลของนักวิชาการที่มีค่าความถี่ระดับ 6 ขึ้นไป นำมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษา ส่วนที่เหลือในแต่ละด้านนำมาจัดเข้ากลุ่มในลักษณะที่มีความคล้ายคลึงกันให้อยู่ในด้านเดียวกัน เพื่อทราบปัญหาการบริหารงานวิชาการ และหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานนำไปสู่การพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2
2. เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 156 คน และครู จำนวน 1,315 คน รวมทั้งหมด 1,471 คน จากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 43) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้นจำนวน 306 คน คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 33 คน ครู จำนวน 273 คน และใช้วิธีการเทียบสัดส่วน จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้แบบสอบถามเป็นลักษณะแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) เกี่ยวกับ เพศ อายุ ตำแหน่ง ประสบการณ์ทำงาน และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา จำนวน 8 ด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยกำหนดค่าคะแนนแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือนำจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยวิธีส่งโดยตรงถึงกลุ่มตัวอย่าง ในระหว่างวันที่ 26 สิงหาคม 2562 ถึง วันที่ 20 กันยายน 2562 จำนวน 306 ฉบับ และได้รับกลับคืนมาจำนวน 306 ฉบับ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป นำผลการวิเคราะห์ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้าน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญในการจัดสนทนากลุ่ม เพื่อหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ขั้นตอนที่ 2 การหาแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางการบริหารงานวิจัยของสถานศึกษา โดยนำปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 สูงสุด 3 อันดับแรกของแต่ละด้านมาจัดทำเป็นร่างแนวทางเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบใน 2 ลักษณะ คือ 1) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากเหมาะสมให้พิจารณาว่า คงเดิม 2) ร่างแนวทางที่ผู้วิจัยนำเสนอหากไม่เหมาะสมให้ผู้เชี่ยวชาญให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในร่างเพื่อการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยขอหนังสือนำจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอเชิญผู้เชี่ยวชาญจำนวน 7 คน เข้าร่วมประชุมการสนทนากลุ่ม ในวันจันทร์ที่ 11 เดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2562 เวลา 09.00 น. – 12.00 น. ณ ห้องประชุมพระภาวนาสมณคุณ (วิ) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยมีผู้เข้าร่วมประชุม ดังนี้ ผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 3 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 คน ครูวิชาการจำนวน 1 คน และอาจารย์สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เทพสตรี จำนวน 1 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อสังเคราะห์แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 สรุปได้ว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.34 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในระดับสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อันดับสูงสุด 3 อันดับ คือ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรม ในการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ครูรายงานผลการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และคณะกรรมการกำกับติดตามการใช้สื่อและเทคโนโลยีเพื่อจัดการเรียนการสอน รองลงมา ได้แก่ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อันดับสูงสุด 3 อันดับ คือ ผู้บริหารจัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา ผู้บริหารมีการกำกับติดตามการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และคณะกรรมการประเมินผลและจัดทำเอกสารการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อใช้พัฒนาระบบการเรียนการสอน และด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา อันดับสูงสุด 3 อันดับ คือ ด้านสถานศึกษากำหนดนโยบายการมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา คณะกรรมการจัดทำแนวทางการดำเนินงานการพัฒนาและการใช้แหล่งเรียนรู้ และด้านสถานศึกษาดำเนินการจัดตั้งและพัฒนาระบบแหล่งเรียนรู้ ตามลำดับและในระดับต่ำสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า รายการที่มีปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาอันดับสูงสุด 3 อันดับ คือ สถานศึกษามีการกำหนดขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา คณะกรรมการสรุปผลประเมินการใช้หลักสูตรของสถานศึกษา และบุคลากรของสถานศึกษาร่วมกันวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 สรุปได้แต่ละด้าน ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ควรมีการจัดประชุมกำหนดขั้นตอนและแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนให้เชื่อมโยงกับหลักสูตรของสถานศึกษาควรมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านการจัดทำหลักสูตรมาให้ความรู้และมีการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ปฏิบัติจริง

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ ติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครู อย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม ออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจัดทำบันทึกกระบวนการเรียนการสอนของตนเองเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้เรียน

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ควรให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานข้อมูลการวัดผลและประเมินผลทุกปี การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน ควรมีการกำกับและติดตามการจัดทำเอกสารในชั้นเรียนของครูอย่างสม่ำเสมอ

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นาวิจัยในชั้นเรียนของครูไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียน และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับหน่วยงานอื่น ในส่วนของสถานศึกษาควรจัดประกวดและมอบรางวัลเชิดชูผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2.5 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษาและจัดทำเอกสารคู่มือการมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน มีการรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดนโยบายการมีแหล่งเรียนรู้

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา ควรมีการประชุมครูเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนการนิเทศการศึกษา กำกับ ติดตามการนิเทศการศึกษาอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง มีการประเมินผล การนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา และนำผลการนิเทศการศึกษาและข้อเสนอแนะ มาปรับปรุงและพัฒนาเพื่อนำมาใช้พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น

2.7 ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาควรประชุมครูและร่วมกันวางแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ สพฐ. ผู้บริหารสถานศึกษาควรแต่งตั้งและมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านของการประกันคุณภาพในตาม มาตรฐานของสถานศึกษาให้ชัดเจน สถานศึกษาควรตระหนักและเห็นคุณค่าในระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.8 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้จัดการเรียนการสอน จัดทำสื่อเทคโนโลยีที่สามารถทำได้และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมมือกันในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่องแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 มีประเด็นสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สามารถอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1.1 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ปัญหาสูงสุดคือ สถานศึกษาควรให้ความสำคัญส่งเสริมครูนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งไม่เห็นความสำคัญต่อการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ไม่มีงบประมาณในการหาสื่อเทคโนโลยี รวมทั้งครูไม่มีความรู้ในการนำสื่อเทคโนโลยีไปใช้ในการจัดการเรียนสอน อีกทั้งไม่มีการสร้างกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ร่วมกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภาพร พลอยบ้านแพ้ว (2555, หน้า 78) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา พบว่า ห้องเรียนส่วนใหญ่ยังไม่เอื้ออำนวยต่อการใช้สื่อด้านเทคโนโลยี โรงเรียนขาดการส่งเสริมให้ครูผลิตสื่อ อาจด้วยเพราะว่างงบประมาณที่มีอยู่จำกัด

1.2 ด้านการนิเทศของสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าปัญหาสูงสุดคือ การจัดประชุมเพื่อวางแผนการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาไม่มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างจริงจัง จึงไม่มีการกำหนดตารางปฏิทินการนิเทศการศึกษาที่แน่นอน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูไม่มีความเข้าใจในระบบการนิเทศ จึงทำให้การนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาไม่มีระบบและอาจจะไม่มีการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภาพร พลอยบ้านแพ้ว (2555, หน้า 76) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก ครูมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องกระบวนการนิเทศการศึกษาไม่มากเท่าที่ควร อีกทั้งตารางการนิเทศไม่เป็นไปตามที่กำหนด

1.3 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่าปัญหาสูงสุดคือการกำหนดนโยบายให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่มีการกำหนดนโยบายการมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา อีกทั้งไม่มีเอกสารคู่มือการมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูขาดความใส่ใจในการมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภาพร พลอยบ้านแพ้ว (2555, หน้า 75-76) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากครูไม่มีคู่มือหรือแนวทางเกี่ยวกับการสอนแหล่งเรียนรู้ในห้องเรียน

1.4 ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การจัดประชุมและวางแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารไม่มีการวางแผนและประชุมครูเพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาและไม่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการและมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านของการประกันคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาให้ชัดเจน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ มลยา จี๊สละ (2558, หน้า 89) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการประกันคุณภาพภายใน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้บริหารและครูขาดการวางแผนการจัดทำระบบการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา

1.5 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยนำผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูไปใช้และเผยแพร่ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่มีการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนขาดความรู้ และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบกับสถานศึกษาไม่ส่งเสริมหรือสนับสนุนให้ทำวิจัยในชั้นเรียน จึงไม่มีการนำวิจัยในชั้นเรียนของครูมาใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน และครูไม่มีทิศทางการทำวิจัยในชั้นเรียน สถานศึกษาไม่มีความชัดเจนให้จัดทำวิจัยในชั้นเรียนอย่างจริงจัง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภาพร พลอยบ้านแพ้ว (2555, หน้า 75) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจาก บุคลากรยังขาดความรู้ ความเข้าใจและแนวทางการปฏิบัติในการ ทำวิจัย ไม่ได้มีการจัดอบรมการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังไม่ค่อยส่งเสริมให้ครูทำวิจัยอย่างจริงจัง

1.6 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยภาพรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ ครูมีการปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้มีความหลากหลายอยู่เสมอ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาระงานของครูมีมาก ได้สอนในวิชาที่ไม่มีความถนัดและไม่มีการพัฒนาตนเองในการสืบค้นศึกษาระบบการเรียนการสอน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นภาพร พลอยบ้านแพ้ว (2555, หน้า 75) พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการ ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความถนัดและความสนใจของผู้เรียน ด้วยภาระงานของครูที่มีมากนอกเหนือจากการเรียนการสอนอย่างเดียวยังต้องทำงานด้านต่าง ๆ จึงทำให้การจัดแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สามารถทำได้โดยละเอียดครอบคลุม

1.7 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ปัญหาสูงสุด คือ การกำหนดผู้รับผิดชอบงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถาน ศึกษาไม่มีการแต่งตั้งให้มีผู้รับผิดชอบงานด้านการวัดผลประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารขาดการใส่ใจในการติดตามตรวจสอบระบบการวัดผลประเมินผล ครูละเลยไม่สนใจที่จะทำเพราะไม่มีคำสั่งที่เป็นหลักฐาน สอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ปภาวดี โพธิ์งาม (2559, หน้า 128) พบว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านการวัดผลประเมินผลเป็นด้านที่มีปัญหามากที่สุด ซึ่งมองว่าการวัดผลประเมินผล คือ การทำ

ข้อสอบเท่านั้น ไม่ได้วัดผลจากสภาพจริงและหลากหลายตามสภาพของนักเรียน ผู้บริหารไม่ได้แต่งตั้งเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบงานวัดและประเมินอย่างชัดเจน

1.8 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พบว่า ปัญหาสูงสุดคือการกำหนดขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูขาดความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ไม่มีการกำหนดขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม รวมถึงไม่มีการวางแผนหรือประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับผลงานวิจัยของปภาวดี โพธิ์งาม (2559, หน้า 127) พบว่า ปัญหาการจัดการหลักสูตรสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากผู้บริหารและครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานด้านหลักสูตร ผู้บริหารไม่ได้กำหนดแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการจัดการหลักสูตรสถานศึกษาอย่างชัดเจนและไม่มีการประชุมชี้แจงให้เข้าใจ

2. แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2 โดยการวิเคราะห์และสังเคราะห์จากความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรมีการจัดประชุมกำหนดขั้นตอนและแต่งตั้งคณะกรรมการการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา โดยมีการเชิญวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญ ในด้านการจัดทำหลักสูตรมาให้ความรู้และมีการประชุมเชิงปฏิบัติการให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษา

2.2 ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อติดตามกระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูอย่างเป็นระบบ และเป็นรูปธรรม กำหนดเกณฑ์การประเมินการจัดการเรียนการสอนของครูให้ชัดเจนและครูควรมีการออกแบบการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและจัดทำบันทึกกระบวนการเรียนการสอนของตนเองเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนา

2.3 ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรประชุมครูเพื่อให้ทราบแนวปฏิบัติการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง และมีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบงานด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน รวมทั้งให้มีผู้รับผิดชอบในการจัดทำรายงานข้อมูลการวัดผลและประเมินผลทุกปี

2.4 ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นาวิจัยในชั้นเรียนของครูไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียน และมีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อสร้างประโยชน์ให้กับหน่วยงานอื่น อีกทั้งสถานศึกษาควรจัดประกวดและมอบรางวัลเชิดชูผลงานวิจัยในชั้นเรียนของครูเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงาน

2.5 ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดนโยบายในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ควรจัดทำเอกสารคู่มือการมีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาที่ชัดเจน และมีการรวบรวมข้อมูลการใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อเป็นข้อมูลกำหนดนโยบายการมีแหล่งเรียนรู้

2.6 ด้านการนิเทศการศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการประชุมครูเพื่อแต่งตั้งคณะกรรมการวางแผนการนิเทศการศึกษาคณะกรรมการในการนิเทศการศึกษาควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาให้เข้าใจ สถานศึกษาควรกำหนดปฏิทินการดำเนินงานการนิเทศการศึกษาของสถานศึกษาให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2.7 ด้านการพัฒนาประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรประชุมครูและร่วมกันวางแผนการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับ สพฐ. ควรแต่งตั้งและมอบหมายผู้รับผิดชอบในแต่ละด้านของการประกันคุณภาพตามมาตรฐานของสถานศึกษาให้ชัดเจนและสร้างความตระหนักและเห็นคุณค่าในระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

2.8 ด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มีแนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูเข้ารับการอบรมการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนและครูควรจัดทำสื่อเทคโนโลยีที่สามารถทำได้ นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินความพึงพอใจในการใช้สื่อเทคโนโลยี อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาและครูควรร่วมมือกันในการขับเคลื่อนกระบวนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการนำสื่อเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อีกทั้งเป็นการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ที่หลากหลาย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรเอาใจใส่ในการนิเทศ กำกับติดตามครูให้จัดการเรียนการสอนแบบจริงจัง

1.3 สถานศึกษาควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา โดยการวางแผนพัฒนา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการด้านการพัฒนาสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการนิเทศภายในของสถานศึกษา

2.3 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทีปพิพัฒน์ สันตะวัน และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิตินันท์ ดั่งสุวรรณ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณาในการแนะนำ ปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนครอบครัวที่ให้การกำลังใจ ทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). คู่มือการบริหารโรงเรียนในโครงการพัฒนาการบริหารรูปแบบนิติบุคคล. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นภาพร พลอยบ้านแพ้ว. (2555). ปัญหาและแนวทางการแก้ไขการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนศรีวิชัยวิทยา จังหวัดนครปฐม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปภาวดี โพธิ์งาม. (2559). แนวทางการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครสวรรค์ เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- มลชยา จัสสะ. (2557). แนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 2. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรีเขต 2. (2560). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2561. ลพบุรี: กลุ่มนโยบายและแผน.

แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ใน ประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

Approach to improve the quality of movie and television series filming locations in Thailand to promote tourism

อติเทพ งามศิลปเสถียร*
Atitthep Ngamsilstian

Received: April 6, 2020 Revised: April 30, 2020 Accepted: May 4, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสถานการณ์ รูปแบบ ความต้องการ และแนวโน้มของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว 2) เสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ในการเก็บข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลักซึ่งเป็นผู้แทนจากภาครัฐซึ่งมีความเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารจัดการ การถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจำนวน 10 คน และผู้แทนภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการ และการผลิตภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์จำนวน 5 คน และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาจากภาครัฐพบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพสูงมากในการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพราะมีสถานที่สวยงามหลากหลาย หน่วยงานรัฐได้บูรณาการส่วนผสมทางการตลาดให้พร้อมทุกด้าน มุ่งสร้างภาพลักษณ์ที่มีคุณภาพ มีนโยบายกระตุ้นการท่องเที่ยวตามรอยเพื่อเพิ่มรายได้จากทรัพย์สินของแผ่นดิน ในส่วนของภาคเอกชนพบว่า อิทธิพลของภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ที่มีคุณภาพสามารถสร้างชาติได้ ค่ายผู้ผลิตฯ จะสร้างตามกระแสของผู้ชมโดยดำเนินการทุกอย่างเอง แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ภาครัฐและภาคเอกชนทุกฝ่ายควรหันมาร่วมมือกันเพื่อบูรณาการพัฒนาอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์อย่างจริงจัง ที่สำคัญภาครัฐควรให้การสนับสนุนภาคเอกชนอย่างเต็มที่ เช่น ด้านแหล่งเงินทุน เพิ่มการประชาสัมพันธ์สถานที่สวยงามของไทยผ่านทางภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่ยอมรับทั้งในและต่างประเทศ มุ่งพัฒนาให้หลายจังหวัดพร้อมเป็นสถานที่เป้าหมายในการถ่ายทำ อำนวยความสะดวกด้านการประสานงานด้วยการให้บริการแบบจุดเดียวเบ็ดเสร็จ เพิ่มแรงจูงใจให้เหนือกว่าประเทศคู่แข่ง ในส่วนของภาคเอกชนควรมุ่งพัฒนาการเขียนบทและการถ่ายทำ ในประเทศไทยให้มีประสิทธิภาพเพื่อสามารถส่งเสริมให้การดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวมีคุณภาพและประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: แนวทางการยกระดับคุณภาพ, สถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทย, การส่งเสริมการท่องเที่ยว

* นิสิตหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

This article is intended to 1) study situations, models, needs and trends of movie and television series filming locations in Thailand to promote tourism. 2) Propose an approach to improve the quality of movie and television series filming locations in Thailand to promote tourism. Data collection was conducted using in-depth interviews with key informants, both by government and private sector representatives and content analysis. Study results from the government sector were found that Thailand has a very high potential for being a shooting destination for movies and TV series because of many beautiful locations. The government had integrated marketing mix in every aspect to create a quality image. There was a policy to stimulate tourism trend in order to increase income from the property of the land. The results from private sector were found that Influence of qualified movies and TV series quality that could create a nation. The production camp would be built according to the audience's flow by doing everything by themselves. An approach to improve the quality of movie and television series filming locations in Thailand to promote tourism was as follows: The government and private sectors should collaborate in integrating development of film and TV series industry. Importantly, the government should provide full support to the private sectors, such as providing the source of funding, increasing the publicity of beautiful locations in Thailand through movies and TV series to promote tourist spots to be well-known both domestic and abroad, focusing on developing many provinces as film-shooting destinations, facilitating coordination with one stop service, increasing incentive to be better than competitors. The private sector should develop script writing and filming to be effective in order to encourage films and TV series shooting in Thailand to support better qualified and more successful tourism.

Keywords: Approach to Improve the Quality, Movie and Television Series Filming Locations in Thailand, Tourism Promotion

บทนำ

ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางศิลปะ เป็นการนำเสนอมุมมองของผู้สร้าง รวมไปถึงศิลปินที่ต้องการสื่อสารไปยังผู้ชม เป็นผลงานที่สร้างรายได้ให้กับเจ้าของผลงานและตลอดทั้งห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้อง เป็นการสื่อสารมวลชนที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดและพฤติกรรมของคนในสังคม สามารถช่วยสร้างสรรค์ทำให้เกิดการเรียนรู้ทางวัฒนธรรมผ่านสื่อ พร้อมทั้งยังสามารถนำไปเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้แก่ประเทศชาติได้อีกช่องทางหนึ่ง (กระทรวงวัฒนธรรม, 2560, ย่อหน้า 1)

สำหรับประเทศไทย ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ถือเป็นทุนทางวัฒนธรรมที่มีความสำคัญมาก สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพสูงในการเผยแพร่วัฒนธรรม เสริมสร้างภาพลักษณ์ให้ประเทศ ส่งเสริมการตลาดให้แก่สินค้าและบริการของอุตสาหกรรมวัฒนธรรมสร้างสรรค์ ซึ่งสามารถสร้างรายได้ทางเศรษฐกิจให้แก่ประเทศชาติได้อย่างมหาศาล นอกจากนั้นในการสร้างภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ สถานที่ถ่ายทำ ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉากเป็นองค์ประกอบที่ช่วยทำให้เรื่องราวสมจริงหรือทำให้เชื่อได้ว่าเป็นความจริง และมีความสำคัญต่อการทำงานของทีมงานที่ต้องการความสะดวก ความเชี่ยวชาญ และความร่วมมือเพื่อให้งานสร้างภาพยนตร์เรื่องนั้นสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี น่าพึงพอใจ เหมาะสมทั้งกับเวลาและการลงทุน ที่สำคัญในฝ่ายเจ้าของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์พึงได้รับประโยชน์ทั้งรายได้และชื่อเสียง ดังนั้น หลายต่อหลายประเทศจึงมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ให้กองถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์จากประเทศอื่น ๆ เดินทางมาถ่ายทำภาพยนตร์ในพื้นที่ของประเทศตน มีการสร้างแรงจูงใจหลายทางเพื่อให้เห็นถึงผลดีหรือประโยชน์เมื่อเข้าถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ณ ประเทศแห่งนั้น (จำเริญลักษณ์ ธนะวังน้อย, 2554, ย่อหน้า 1) ดังนั้น การอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยจะสามารถเอื้อประโยชน์ต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศได้เป็นอย่างยิ่งเพราะเป็นการเพิ่มมูลค่าให้แก่แหล่งท่องเที่ยว ขยายเป็นผลไปถึงการกระจายรายได้ให้แก่ธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ และยังทำให้เกิดเส้นทางท่องเที่ยวแห่งใหม่ ๆ เช่น มีการท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ชื่อดัง (วรรณสิริ โมรากุล, 2555, ย่อหน้า 4)

ยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามไม่แพ้ที่ไหนในโลก มีกองถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ทั้งมาจากต่างประเทศและประเทศไทยหลายเรื่องเลือกใช้เป็นฉากสำคัญในการถ่ายทำภาพยนตร์ซึ่งภาพที่ถ่ายทอดออกมาสู่ผู้ชมทำให้เกิดกระแสความต้องการมาท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในเมืองไทยมากยิ่งขึ้น ดังเช่นภาพยนตร์เรื่อง “เจมส์ บอนด์” ตอน เพชฌฆาตปืนทอง (James Bond 007 The Man With The Golden Gun) ซึ่งเข้าฉายเมื่อปี พ.ศ. 2517 โดยใช้ “เขาตลับ” (เกาะตลับ) ในอุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา จังหวัดพังงา เป็นฉากถ่ายทำ ทัศนียภาพที่เสนอผ่านภาพยนตร์สามารถสร้างเสียงตอบรับจากผู้ชมภาพยนตร์เรื่องนี้ ทำให้อ่าวพังงาเป็นที่รู้จักทั่วโลกอย่างรวดเร็วและทำให้เขาตลับได้รับการขนานนามใหม่ว่า “เกาะเจมส์ บอนด์” (ผู้จัดการออนไลน์, 2556, ย่อหน้า 3) นอกจากนั้นภาพยนตร์เรื่อง “The Beach” ซึ่งถ่ายทำที่อ่าวมาหยา หมู่เกาะพีพี จังหวัดกระบี่ หลังจากออกฉายในปี 2543 ทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้กลายเป็นจุดหมายปลายทางที่สำคัญของนักท่องเที่ยวต่างชาติ สามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาเมืองไทยถึงร้อยละ 22 ในปีนั้นและมากขึ้นเรื่อยมาจนกระทั่งทุกวันนี้ เหมือนกับตัวอย่างภาพยนตร์ต่างประเทศ เรื่อง “The Lord of the Rings” ซึ่งถ่ายทำที่ประเทศนิวซีแลนด์ ทำให้มีนักท่องเที่ยวจากประเทศอังกฤษเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ทุกปี ในช่วง 5 ปีหลังจากภาพยนตร์ออกฉาย (อุบลวรรณ สุจริตกุล, 2558, ย่อหน้า 1)

ภาพยนตร์เรื่อง แก๊งม่วนป่วนไทยแลนด์ (Lost in Thailand, 2555) ภาพยนตร์เรื่องนี้ถ่ายทำในประเทศไทยที่จังหวัดเชียงใหม่และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อออกฉายสามารถสร้างสถิติเป็นภาพยนตร์เรื่องแรกของประเทศจีนที่สร้างรายได้ถึง 1,270 ล้านบาท (7,128 ล้านบาท) และทำให้เกิดกระแสความนิยมเที่ยวตามรอยภาพยนตร์เรื่องนี้ของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่พากันหลั่งไหลมาเที่ยวประเทศไทยเพิ่มขึ้นโดยเฉพาะที่จังหวัดเชียงใหม่

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเปิดเผยว่า ช่วงเวลา 11 เดือนแรกในปี 2555 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยสูงถึง 19.8 ล้านคน เป็นชาวจีนร้อยละ 13 และเพิ่มเป็น 24.5 ล้านคนในปี 2556 ซึ่งมากกว่าปี 2555 ที่มียอดนักท่องเที่ยวประเมินไว้ 21 ล้านคน ถือเป็นภาพยนตร์ที่ทำให้ชาวจีนรู้จักกับประเทศไทยมากยิ่งขึ้นและสร้างรายได้มากมายให้กับประเทศไทย (ผู้จัดการออนไลน์, 2556, ย่อหน้า 7)

ในส่วนของภาพยนตร์ไทย ผู้สร้างภาพยนตร์หลายบริษัทเลือกใช้สถานที่สำคัญในประเทศไทยเป็นที่หลักในการถ่ายทำ เช่น ภาพยนตร์เรื่อง The Letter จดหมายรัก (2547) ถ่ายทำที่สถานียศพลหลวงอ่างทอง จังหวัดเชียงใหม่ ภาพยนตร์รักโรแมนติกเรื่อง The Melody รักทำนองนี้ (2555) ใช้ฉากถ่ายทำที่ทุ่งดอกบัวตองดอยแม่ฮูคอ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาพยนตร์เรื่องละติจูดที่ 6 สถานที่ถ่ายทำคือ จังหวัดปัตตานี โดยเรื่องราวต้องการนำเสนอถึงความรุนแรงของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในแง่มุมที่แตกต่างจากข่าว ซึ่งเหตุผลหลักในการสร้างภาพยนตร์เรื่องนี้เพื่อลบภาพความร้ายแรงจากเหตุการณ์ความไม่สงบของ 3 ชายแดนภาคใต้ และให้เป็นภาพความทรงจำที่ช่วยกระตุ้นสถานที่ท่องเที่ยวของภาคใต้ให้กลับมาคึกคักและกระตุ้นเศรษฐกิจการท่องเที่ยวให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังมีภาพยนตร์เรื่อง Love is สีเส้า (2558) ที่ใช้เชื่อนแม่กวัง จังหวัดเชียงใหม่ และดอยแม่สลอง จังหวัดเชียงรายเป็นสถานที่ถ่ายทำ รวมไปถึงภาพยนตร์เรื่อง Timeline จดหมายรักความทรงจำ (2558) ที่ถ่ายทำ ณ สะพานอักษฎาค์ เกาสีซัง จังหวัดชลบุรี และภาพยนตร์เรื่อง Coffee Please แก้วนี้หัวใจสั้น (2558) ซึ่งถ่ายทำที่ไร่กาแฟชาบ้าน ดอยช้าง จังหวัดเชียงราย ความสวยงามของสถานที่ดังกล่าวสามารถสร้างกระแสให้ผู้ชมต้องการไปท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ได้เป็นจำนวนมาก

ทางด้านของบทบาทละครโทรทัศน์มีหลากหลายสถานที่สวยงามในประเทศไทยที่ถูกเลือกใช้เป็นฉากสำคัญในการถ่ายทำละครโทรทัศน์หลายเรื่องและมีผลสำเร็จต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ละครโทรทัศน์เรื่อง บุพเพสันนิวาส (วิกิพีเดีย, 2561, ย่อหน้า 2) เป็นสื่อบันเทิงที่ประสบความสำเร็จอย่างสูงและมีอิทธิพลต่อการท่องเที่ยวไทยอย่างมาก เป็นละครแนวย้อนยุคที่เนื้อเรื่องมีความโดดเด่น สนุกสนาน แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างยุคสมัย และยังสามารถก่อให้เกิดปรากฏการณ์กระแสความนิยมตามรอยละครไทยครั้งยิ่งใหญ่ และมีการจัดทัวร์ท่องเที่ยวในสถานที่แหล่งโบราณสถานที่ได้ปรากฏเป็นฉากของละคร เช่น วัดไชยวัฒนาราม จังหวัดพระนครศรีอยุธยา หรือที่พระนารายณ์ราชนิเวศน์ จังหวัดลพบุรี รวมถึงนักท่องเที่ยวเกิดกระแสนิยมแต่งชุดไทยมาเยือนสถานที่ดังกล่าว นอกจากนี้ ละครโทรทัศน์บุพเพสันนิวาสยังสร้างชื่อเสียงในต่างประเทศได้แม้ในประเทศไทย สามารถขายลิขสิทธิ์ให้ประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ กัมพูชา เวียดนาม และพม่า มีการแปลซับไตเติลออกมาเป็นภาษาต่าง ๆ มากมาย

เสรี วงษ์มณฑา (2561, ย่อหน้า 2) ได้แสดงทัศนะต่อประโยชน์ที่เกิดจากละครโทรทัศน์ไทยเรื่อง บุพเพสันนิวาสไว้ว่า ละครเรื่องนี้ได้กลายเป็นปรากฏการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งใหญ่ในการปลูกกระแสความนิยมไทยสามารถก่อให้เกิดละครที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์กับประเทศชาติ ซึ่งสร้างกระแสความนิยมในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์และเชิงวัฒนธรรมที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ชมทั้งในด้านของภาษาและเอกลักษณ์ที่น่าภาคภูมิใจ และสามารถปลูกกระแสนิยมไทยให้สอดคล้องไปกับนโยบายนิยมไทยของรัฐบาลได้เป็นอย่างดี ที่สำคัญละครดังกล่าวสามารถสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้แก่ประเทศไทยอย่างมหาศาล เพราะผู้ชมที่สนใจในเรื่องราวต่าง ๆ ของเหตุการณ์ในละครย่อมสนใจที่จะเดินทางตามรอยละครไปยังสถานที่ที่ปรากฏในละครเรื่องนั้น เหมือนดังที่คนไทยได้เดินทางตามรอยละครประเทศเกาหลีได้จนทำให้การท่องเที่ยวประเทศนี้กลายเป็นที่นิยมอย่างมาก หากรัฐบาลให้ความสนใจใช้วัฒนธรรมนำเศรษฐกิจ มาส่งเสริมการท่องเที่ยวด้วยการสร้างกระแสตามรอยละครโทรทัศน์ได้สำเร็จ ประเทศไทยย่อมสามารถเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติได้มากยิ่งขึ้น นำวัฒนธรรมพร้อมความเป็นไทยแท้ออกไปเผยแพร่ให้ชาวโลกได้รับรู้ จะทำให้ละครโทรทัศน์ไทยกลายเป็นละครที่ก้าวไกลไปสู่โลกไร้พรมแดน

ประเทศไทยในปี 2561 ที่ผ่านมามีคณะถ่ายทำเข้ามาถ่ายทำเป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถสร้างเม็ดเงินให้กับประเทศจำนวนมากถึง 3 พันล้านบาท โดยมากกว่า 50% เป็นรายได้จากการถ่ายทำภาพยนตร์โฆษณาและสารคดี เช่น การท่องเที่ยว อาหารไทย มวยไทย ประเพณีไทย 25% ส่วนการถ่ายทำภาพยนตร์ในไทยนั้นมี 54 เรื่องด้วยกัน การที่ประเทศไทยได้รับความนิยมจากกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศที่ยกกองถ่ายเข้ามาถ่ายทำได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งผลดีที่ได้รับที่ไม่เพียงแต่สร้างรายได้และสร้างงานให้เท่านั้น ยังเป็นการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชนทำให้เกิดการหมุนเวียนไปในระบบเศรษฐกิจตามนโยบายรัฐบาลด้วย ทั้งนี้ กรมการท่องเที่ยวจึงผลักดันให้กองถ่ายทำต่างชาติเลือกถ่ายทำที่ในจังหวัดเมืองรอง เพื่อให้เกิดการประชาสัมพันธ์สถานที่จังหวัดต่าง ๆ ออกสู่สายตาผู้ชมทั่วโลก และส่งผลให้ผู้ชมเหล่านั้นเดินทางตามรอยภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์เข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากยิ่งขึ้น (แนวหน้าออนไลน์, 2562, ย่อหน้า 3) ยิ่งไปกว่านั้นประเทศไทยนอกจากมีสถานที่สวยงามและหลากหลายแล้ว ยังมีทรัพยากรการผลิตที่มีคุณภาพสูงพร้อมให้บริการ เช่น อุปกรณ์ถ่ายทำ ห้องแล็บสตูดิโอที่เพียบพร้อมและทันสมัย บุคลากรทีมงานถ่ายทำที่มีความเชี่ยวชาญ และงานหลังการถ่ายทำ (Post Production) อีกทั้งสามารถสื่อสารภาษาต่างประเทศ ได้หลายภาษา มีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือดี ค่าใช้จ่ายในการมาทำงานที่ประเทศไทยก็ไม่สูงมาก และค่าครองชีพโดยทั่วไปยังราคาถูกกว่าในหลายประเทศ

การสนับสนุนส่งเสริมภาคเอกชนในอุตสาหกรรมภาพยนตร์ละครโทรทัศน์ไทยให้สร้างภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ที่ใช้แหล่งท่องเที่ยวไทยเป็นสถานที่ถ่ายทำพร้อมสอดแทรกเรื่องราวของประเพณีและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีจุดเด่นหลายด้านออกเผยแพร่ไปยังต่างประเทศ เป็นวิธีการผลักดันจุดขายที่สามารถสร้างกระแสความนิยมดึงดูดตลาดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้เดินทางมาท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ และยังสร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศได้เป็นจำนวนมากมหาศาล ยิ่งไปกว่านั้นปัจจุบันประเทศไทยสามารถพัฒนาศักยภาพของการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เข้าสู่ระดับสากลได้มากยิ่งขึ้น โดยเห็นได้จากเหตุการณ์เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2562 หูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี เสด็จเป็นองค์ประธานในการเปิดงาน Thai Night ณ ห้อง Grand Salon โรงแรม Intercontinental Carlton Cannes สาธารณรัฐฝรั่งเศส จัดโดยกรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ ในงานเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ภายใต้แนวคิด Thailand – Where Films Come Alive ซึ่งปีนี้นั้นเชิดชูความสำเร็จของบุคลากรไทยผู้มีพรสวรรค์และทักษะอันโดดเด่น ตามแนวคิดไทยสร้างสรรค์ (Creative Thai)

หูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญา สิริวัฒนาพรรณวดี ทรงมีพระดำริสยงถึงการมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งของผู้สร้างและบุคลากรในวงการภาพยนตร์ไทย ซึ่งได้มีส่วนในการทำให้ภาพยนตร์ไทยเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก และตรัสถึงความสำเร็จของผู้สร้างภาพยนตร์ชาวไทยที่มีชื่อเสียง ได้แก่ อภิชาติพงศ์ วีระเศรษฐกุล วิศิษฐ์ ศาสนเที่ยง ยังรวมถึงผู้สร้างภาพยนตร์รุ่นใหม่ซึ่งเริ่มเป็นที่รู้จักจากผลงานโครงการการศึกษาด้านภาพยนตร์และศิลปิน ซึ่งทุ่มเทสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในผลงานภาพยนตร์ระดับนานาชาติ โดยเฉพาะในด้านคอมพิวเตอร์แอนิเมชัน และยังทรงมีพระดำรินำย้ถึงด้านความสำเร็จของอุตสาหกรรมในด้านการให้บริการที่เกี่ยวข้องกับการผลิตภาพยนตร์ในไทยซึ่งในปี 2561 ที่ผ่านมามีประเทศไทยต้อนรับคณะกองถ่ายทำภาพยนตร์ต่างชาติถึง 714 กอง และยังมีมาตรการสร้างแรงจูงใจให้เข้ามาผลิตภาพยนตร์ในประเทศไทย โดยที่สามารถหักค่าใช้จ่ายในการมาถ่ายทำในประเทศไทยได้ 15-20% (แนวหน้าออนไลน์, 2562, ย่อหน้า 2)

ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อวันที่ 14 มิถุนายน 2562 นายปิยะ เปสตันยี จากบริษัท เปสตัน ฟิล์ม จำกัด ผู้มีหน้าที่ประสานงานกองถ่ายทำภาพยนตร์ฮอลลีวูด เรื่อง “Fast and Furious 9” ในประเทศไทย นำนายอาตูโร บาร์เควท (Mr. Arturo Barquet) ผู้แทนบริษัทยูนิเวอร์แซล เดินทางเข้าพบ พ.ต.ท.ม.ล.กิตติบดี ประวิตร ผู้ว่าราชการจังหวัดกระบี่ เพื่อแจ้งให้ทราบว่าภาพยนตร์เรื่องดังกล่าว จะทุ่มงบการถ่ายทำในประเทศไทยจำนวนกว่า 300 ล้านบาท เนื่องจากต้องการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวที่สวยงามของไทย และสร้างงานให้กับคนใน

พื้นที่กว่า 300 คน โดยคณะถ่ายทำภาพยนตร์ ได้เลือกพื้นที่ใน 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดกระบี่ จังหวัดพังงา จังหวัดภูเก็ต และจังหวัดสุราษฎร์ธานี เป็นสถานที่ถ่ายทำ และจะใช้เวลาถ่ายทำในประเทศไทยประมาณ 4 เดือน ซึ่งจะเริ่มต้นถ่ายทำที่จังหวัดกระบี่ระหว่างวันที่ 1-27 กรกฎาคม 2562 ในพื้นที่ 3 ตำบล ได้แก่ ตำบลเขาทอง ตำบลหนองทะเล และตำบลอ่าวนาง โดยจะเริ่มขนย้ายอุปกรณ์ประกอบการถ่ายทำภาพยนตร์เข้ามาเก็บไว้ในพื้นที่จังหวัดกระบี่ ซึ่งทางบริษัท FF 9 Pictures Limited ได้ทำการประสานขอใช้พื้นที่ในจังหวัดกระบี่เพื่อถ่ายทำภาพยนตร์เรื่องนี้และคาดว่าจะเข้าฉายในปี 2020 ด้าน พ.ต.ท.ม.ล.กิตติบัตี กล่าวว่า ทางจังหวัดยินดีต้อนรับทีมถ่ายทำภาพยนตร์ ที่จะเข้ามาช่วยในส่วนของการรายได้ ซึ่งคาดว่าจะมีเม็ดเงินสะพัดจำนวนมากเข้าสู่ชุมชนในระหว่างการทำถ่ายทำ จึงอยากขอให้ชาวกระบี่ได้ ร่วมกันเป็นเจ้าบ้านที่ดี อย่างไรก็ตามอยากให้ทางกองถ่ายทำภาพยนตร์คำนึงถึงเรื่องผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การดำเนินการทุกอย่างจะต้องถูกต้องตามกฎหมาย ซึ่งจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อ จังหวัดกระบี่ ในอนาคต (มติชนออนไลน์, 2562, ย่อหน้า 3)

ดังนั้น หากหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์หันมาร่วมมือกันส่งเสริมการสร้างภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพโดยใช้สถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายสวยงามจากในภูมิภาคของประเทศไทยมาเป็นฉากถ่ายทำภาพยนตร์ พร้อมทั้งสอดแทรกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับประเพณีและวัฒนธรรมไทยที่มีจุดเด่นด้านต่าง ๆ และนำไปเผยแพร่ทั้งในและต่างประเทศ จะเอื้ออำนวยต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์ นำเสนอขายแก่นักท่องเที่ยวที่ติดตามได้อย่างต่อเนื่อง โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวสานต่อด้วยการใช้กระแสความนิยมและความประทับใจจากสื่อบันเทิงมาส่งเสริมการท่องเที่ยวไทยเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศ รวมไปถึงสนับสนุนในด้านการตลาดแก่ภาคเอกชนในธุรกิจการท่องเที่ยว เพื่อกระตุ้นความสนใจจากผู้ชมให้เดินทางเข้ามาเที่ยวประเทศไทย ได้สัมผัสกับสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครพร้อมสอดแทรกจุดเด่นในด้านต่าง ๆ จะสามารถส่งผลดีในการขยายตลาดประเทศไทยให้แก่อุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ทั้งของไทยและต่างประเทศ และสามารถขยายตลาดการท่องเที่ยวตามกระแสภาพยนตร์และละครโทรทัศน์พร้อมด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดรองรับนักท่องเที่ยวได้ในที่สุด ซึ่งสามารถเพิ่มพูนรายได้เข้าประเทศจำนวนมาก ถือเป็นแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสถานการณ์ รูปแบบ ความต้องการ และแนวโน้มของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
2. เพื่อเสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษารั้วนี้ผู้วิจัยกำหนดกระบวนการศึกษาไว้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก 2) เครื่องมือวิจัย 3) การรวบรวมข้อมูล 4) การวิเคราะห์ข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจำนวน 15 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐซึ่งมีความเกี่ยวข้องในการกำหนดนโยบาย การวางแผน การบริหารจัดการ การถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จำนวน 10 คน ได้แก่ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงคมนาคม กระทรวงพาณิชย์ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย อุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดชลบุรี การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยจังหวัดเชียงใหม่ กองกิจการภาพยนตร์

และวิถีทัศน์ต่างประเทศ ตัวแทนจากหน่วยงานภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องและมีบทบาทในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การบริการ และการผลิตภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์จำนวน 5 คน ได้แก่ สมาคมไทยธุรกิจการท่องเที่ยว (ATTA) สมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ เจ้าหน้าที่ประสานงานการถ่ายทำภาพยนตร์ในราชอาณาจักร บริษัท บีอีซีวีเล็ด จำกัด (มหาชน) (ไทยทีวีสีช่อง 3) บริษัท กรุงเทพโทรทัศน์และวิทยุ จำกัด (ช่อง 7)

ลักษณะของเครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องตรวจสอบและ 3) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก โดยการออกแบบคำถามที่จะใช้ในกระบวนการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างซึ่งประกอบด้วยประเด็นเกี่ยวกับ บทบาทและหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ลักษณะสภาพแวดล้อมการบริหารงานภายในองค์กรและการประสานงานกับภายนอกองค์กร (SWOT) ศักยภาพการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทย (10 A) แนวทางการพัฒนาศักยภาพของการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (10 P) และการสร้างความได้เปรียบในการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว (TOWS Matrix) ลักษณะกระบวนการสัมภาษณ์แบบที่ไม่เป็นมาตรฐาน ซึ่งมีการสัมภาษณ์ 2 ส่วน คือ 1) สัมภาษณ์ผู้แทนจากหน่วยงานภาครัฐ และ 2) สัมภาษณ์ผู้แทนจากหน่วยงานภาคเอกชน

ผู้วิจัยนำข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รายการทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ต้องตรวจสอบ และการสัมภาษณ์เชิงลึก มาวิเคราะห์ โดยรวมข้อมูลจากทั้งสองกลุ่มคือข้อมูลทุติยภูมิ (ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร) และข้อมูลปฐมภูมิ (ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์กับหน่วยงานภาครัฐและเอกชน) เพื่อวิเคราะห์ด้วยทฤษฎี SWOT ทฤษฎีTows Matrix ทฤษฎีการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว 10A's กลยุทธ์การตลาด 10P เพื่อเสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสถานการณ์ รูปแบบ ความต้องการ และแนวโน้มของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์ตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน รวมถึงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำข้อมูลดังกล่าวมาสรุปโดยแยกเป็นประเด็นตามผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาครัฐ

ด้านบทบาทและความรับผิดชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว พบว่า ทุกวันนี้ในหน่วยงานราชการหลายแห่งมีโครงการเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายและน่าสนใจรวมถึงกิจกรรมสร้างสรรค์ผ่านภาพยนตร์หรือสื่ออื่น ๆ เพื่อช่วยกระตุ้นการท่องเที่ยว ณ สถานที่ถ่ายทำในประเทศไทย นอกจากนี้ผู้อำนวยการบริหารการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของหน่วยงานภาครัฐมีความเป็นผู้นำในการพิจารณาข้อดีตัดสินใจแผนงานอย่างระมัดระวัง ตลอดจนมีการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2560, ย่อหน้า 6) ได้อธิบายถึง การพัฒนาคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สินค้า และบริการทุกรูปแบบอย่างจริงจังให้มีมาตรฐาน ครอบคลุมทุกรูปแบบ สอดรับกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันด้านธุรกิจการถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศในประเทศไทย ทั้งภาคผลิต ภาคบริการ และกิจการที่เกี่ยวข้อง

ด้านคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ พบว่า ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์สูงมาก เนื่องจากว่ามีสถานที่สวยงามหลายแห่งเหมาะสำหรับการถ่ายภาพและการท่องเที่ยว ยิ่งไปกว่านั้นยังมีสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ที่โด่งดังหลายแห่งได้รับการส่งเสริมจากหน่วยงานภาครัฐจึงมีแผน ๆ มากมายที่ติดตามตัวละครและต้องการไปยังสถานที่ถ่ายทำต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ นอกจากนี้ภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ยังสามารถช่วยให้ความรู้แก่ประชาชนและเพิ่มรายได้จากสมบัติของชาติ หน่วยงานภาครัฐจึงมีนโยบายที่จะเพิ่มมูลค่าการสร้างรายได้จากทรัพย์สินของแผ่นดิน มีการบูรณาการแผน MOU ร่วมกันกับภาคเอกชนในการสร้างภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ทั้งในด้านการให้บริการข้อมูลและงบประมาณสนับสนุนที่สอดคล้องกัน มีการจัดโครงสร้างระบบการจัดการให้มีคุณภาพเพื่อให้กลยุทธ์การดำเนินการขับเคลื่อนไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิยาดา วิชโรบล (2553, ย่อหน้า 1) ที่ศึกษาเรื่อง อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย ได้อธิบายว่า ผู้ชมส่วนใหญ่อยากจะไปเที่ยวตามรอยละครโทรทัศน์หลังจากที่รับชมแล้ว เช่น ละครโทรทัศน์ไทยในอดีตเรื่อง “ดวงใจอัคนี” ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 โดยใช้สถานที่ถ่ายทำที่ Villa Maroc Hotel อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ Palio เขาใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาทำให้เกิดแรงจูงใจในการไปท่องเที่ยวตามรอยละครมากที่สุด

ด้านแนวทางในการเพิ่มกลยุทธ์ในการยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ พบว่า ประเทศไทยมีพื้นที่ที่สวยงามน่าสนใจมากมายและเหมาะที่จะเป็นทั้งแหล่งท่องเที่ยวและถ่ายทำภาพยนตร์หรือละครโทรทัศน์ทั้งของไทยและต่างประเทศในทุกโอกาสทุกฤดูกาล ทุกวันนี้หน่วยงานของภาครัฐได้เผยแพร่ความพร้อมที่สะดวก สะอาด และปลอดภัย การคมนาคมที่สะดวกผ่านหลายช่องทาง มีที่พักคุณภาพหลายระดับ ราคาไม่แพง มีกิจกรรมสนับสนุนการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ การท่องเที่ยวมีการนำเสนอสิ่งจูงใจเพื่อสนับสนุน รวมถึงการบูรณาการสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งหมดสำหรับการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย (2559, ย่อหน้า 1) ที่ศึกษาเรื่อง การเปิดรับข่าวสารและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทยสากลของชาวลาว ได้อธิบายว่า ชาวลาวนั้นมีความต้องการท่องเที่ยวและเข้าร่วมทำกิจกรรมทางวัฒนธรรมไทย โดยรู้จักสถานที่ท่องเที่ยวทั่วไปทางโทรทัศน์ และหาข้อมูลการท่องเที่ยวทางสื่ออินเทอร์เน็ต และได้รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวไทยผ่านทางโทรทัศน์มากที่สุด โดยวัฒนธรรมไทยสากลที่ชาวลาวรู้จัก 3 อันดับแรกคือ การปรุงอาหาร ศิลปะตกแต่ง และการออกกำลังกาย

ภาครัฐมีคณะกรรมการที่รับผิดชอบดูแลความปลอดภัยและความคิดสร้างสรรค์ของสื่อระดับประเทศ โดยการส่งเสริมการส่งผ่านวัฒนธรรมไทยผ่านการสร้างภาพยนตร์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ชมมีความรักต่อชาติไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธพร ดิวษ์ (2556, ย่อหน้า 2) ศึกษาเรื่อง การผสมผสานวัฒนธรรมต่างชาติผ่านสื่อโทรทัศน์ พบว่า สื่อโทรทัศน์ยังคงได้รับกระแสวิพากษ์จากสังคมมากมายในการเป็นตัวขับเคลื่อนการเปลี่ยนถ่ายค่านิยม ความเชื่อ และความคิด ของคนในสังคม การเปิดรับข่าวสารต่าง ๆ จากสื่อไม่ว่าจะเป็นละครโทรทัศน์ล้วนเป็นช่องทางของการแทรกซึมแพร่กระจายทางวัฒนธรรมต่างชาติเข้าสู่สังคมไทยแบบไม่รู้ตัว

ด้านการสร้างความได้เปรียบในการยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ พบว่า หน่วยงานรัฐมีงบประมาณสนับสนุนการสร้างภาพยนตร์ที่มีประโยชน์สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้โครงการ Creative Economy Thailand 4.0 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ แผนพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ รวมถึงการมุ่งเน้นการพัฒนารักษาลักษณะของคนไทยด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเผยแพร่ข้อมูลอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับกุลฤดี นุ่มทอง และอัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว (2558, ย่อหน้า 2) ศึกษาเรื่องอุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุคสื่อใหม่ในอาเซียน: ก้าวอย่างใหม่สู่โลกออนไลน์และภูมิภาคอาเซียน ได้อธิบายว่า

ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสื่อใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อออนไลน์ ช่วยทำให้การเข้าถึงและการแพร่กระจาย เป็นไปอย่างง่ายดายและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้น หากมองจากมุมสร้างสรรค์ แรงผลักดันที่จะนำอุตสาหกรรม ภาพยนตร์ไทยออกไปสร้างรายได้และทำชื่อเสียงให้ประเทศ ย่อมเป็นไปได้ในยุคสังคมสารสนเทศ

นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐได้พัฒนาและปรับปรุงสภาพแวดล้อมภูมิทัศน์ต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับ มาตรฐานทางวิชาการสำหรับสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่ดีที่สุด รวมถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูซึ่ง มีโครงการส่งเสริมศักยภาพสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์มากมายเพื่อประโยชน์ของคณะถ่ายทำ สอดคล้องกับชนชาติ จันทรเวโรจน์, สุขุม เฉลยทรัพย์ และวรรณวิภา จิตชัย (2557, ย่อหน้า 2) ศึกษาเรื่อง ยุทธศาสตร์การจัดการรายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาในรูปแบบบันเทิงสำหรับปลูกฝังวัฒนธรรมค่านิยมและ พฤติกรรมที่ดีงามให้กับเยาวชน ซึ่งพบว่า บทเรียนในดำเนินชีวิตที่ตังามนั้นสามารถมาในรูปแบบต่างๆ ที่ หลากหลาย ทั้งบทเพลงประกอบภาพ ละครสั้น ละครยาว สารคดี พิพิธทัศน์ สันทนบันเทิง กีฬา และข่าว ผู้เชี่ยวชาญเชื่อว่ารายการเพื่อการศึกษาในรูปแบบบันเทิงมีศักยภาพที่จะปลูกฝังวัฒนธรรมและรูปแบบในการ ดำเนินชีวิตที่ดีงามได้

2. ภาคเอกชน

ด้านการดำเนินงานของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ส่วนของการผลิตภาพยนตร์และ ละครโทรทัศน์ ทางค่ายผู้ผลิตจะวางแผนการเตรียมงานก่อนดำเนินการล่วงหน้า โดยเน้นไปที่จุดขายของ ภาพยนตร์และละครซึ่งเป็นความสนุก นักแสดง สถานที่ และองค์ประกอบ เน้นการสร้างละครตามกระแสผู้ชม ปัจจุบัน ที่สำคัญสถานที่ผู้ผลิตจะดำเนินงานด้านการตลาดของตัวเองซึ่งผู้ผลิตแต่ละค่ายจะมีความสัมพันธ์ของตัวเอง ในการเจรจาเพื่อการค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของหลาน เฝิน (2558, ย่อหน้า 1) เรื่องกลยุทธ์การสื่อสารการตลาด ของบริษัทในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่นำเข้าละครโทรทัศน์ไทย ซึ่งพบว่า ผู้ชมชาวจีนมีความชื่นชอบในโครงเรื่อง ของละครชุดโทรทัศน์ไทย และมีความเห็นว่าละครโทรทัศน์ไทยมีความเหมาะสมในด้านของเนื้อหา ภาพเหตุการณ์ เพราะละครโทรทัศน์ไทยทำให้ผู้ชมชาวจีนได้รับชมประเพณี วัฒนธรรม ชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย

การยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และ ละครโทรทัศน์ในปัจจุบัน ผู้ผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ หลายคนพยายามที่จะสนับสนุนการประชาสัมพันธ์ ประเทศไทยโดยเน้นไปที่เอกลักษณ์ของความเป็นไทยหลายแง่มุมผ่านทางภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพื่อให้ผู้ชม เกิดความปรารถนาที่จะไปยังสถานที่แห่งนั้น และสร้างความภูมิใจในสถานที่ให้กับเจ้าของพื้นที่เหล่านั้น สอดคล้อง กับการศึกษาวิจัยเรื่องอุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมและการสื่อสารในยุคดิจิทัลกรณีศึกษาอุตสาหกรรม การสร้างวัฒนธรรมไทยในจีนของประภาภรณ์ รัตโน และหยกขาว สมหวัง (2560, ย่อหน้า 2) ได้อธิบายว่า ผลในมิติ สังคม คือ การเกิดเครือข่ายทางสังคมและพื้นที่ทางวัฒนธรรม (cultural sphere) การประกอบสร้างความเป็น ไทยผ่านการผลิตสื่อบันเทิงที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับความเป็นไทยในมิติเศรษฐกิจ นั่นก็คือ อุตสาหกรรมการสร้าง วัฒนธรรมไทยในจีนช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้นอุตสาหกรรมของการสร้างวัฒนธรรมผ่านการ สื่อสารในยุคดิจิทัลจะส่งผลต่อทัศนคติและพฤติกรรมนำมาสู่การสร้างอาณานิคมทางวัฒนธรรมแบบใหม่

คุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยในปัจจุบัน รัฐบาลไทยสนับสนุนให้ บริษัท ต่างชาติเข้ามาถ่ายทำภาพยนตร์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว หน่วยงานรัฐได้อำนวยความสะดวกใน การลดและคืนภาษีสำหรับการผลิต ทำให้นักแสดงต่างประเทศที่มีชื่อดังหลายคนต้องการเข้าร่วมงานในประเทศไทย โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เสมือนนั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมวางแผนการ ตัดสินใจท่องเที่ยวมาก

แนวทางการยกระดับคุณภาพของประเทศไทยในการเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละคร โทรทัศน์ ประเทศไทยพร้อมแล้วที่จะเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ มีหน่วยงานภาครัฐให้การ

สนับสนุนแก่บริษัทต่างประเทศที่มาถ่ายทำในประเทศไทย รวมถึงรัฐบาลอำนวยความสะดวกด้านภาษี ในส่วนของค่ายผู้ผลิตภาพยนตร์และละครไทยจะเน้นการสร้างละครตามกระแสผู้ชม โดยในปัจจุบันบริษัทค่ายผู้ผลิตจะเลือกสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราว และดำเนินการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ตัวแทนของหน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานภาคเอกชน รวมไปถึงจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเสนอแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งมีแนวทาง 3 ด้าน ได้แก่

1. ด้านนโยบาย

หน่วยงานภาครัฐควรแก้ไขแผนกลยุทธ์ในแต่ละปีซึ่งจะต้องค้นหาข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ให้ตรงกับจุดแข็งและนำไปพัฒนา อีกทั้งต้องสามารถปฎิบัติจุดอ่อนได้ พร้อมทั้งควรพิจารณาเป้าหมายหลักอย่างชัดเจนก่อนที่จะวางวัตถุประสงค์ ในด้านของนโยบายการพัฒนาของแต่ละจังหวัดให้เป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์นั้น หากบางจังหวัดมีกำลังขับเคลื่อนยังไม่เพียงพอ รัฐบาลควรใช้นโยบายในภาพรวมของการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และกิจกรรมการท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าไปสนับสนุนเพื่อยกระดับพัฒนาคุณภาพให้สถานที่ดังกล่าว ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงวัฒนธรรม (2560, ย่อหน้า 3) และแผนปฏิบัติการเพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ฯ (2560, ย่อหน้า 1) ได้อธิบายว่า ต้องมีการจัดโครงสร้างระบบบริหารให้มีคุณภาพเพื่อให้การดำเนินงานขับเคลื่อนยุทธศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านการประชาสัมพันธ์

หน่วยงานรัฐควรมีการเผยแพร่สถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ รวมถึงภาพลักษณ์ของความพร้อมที่สะดวก สะอาด และปลอดภัยตามนโยบายของรัฐบาลให้มากกว่านี้ นอกจากนั้นหน่วยงานรัฐควรพยายามส่งเสริมกิจกรรมหรือการใช้แหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมให้คนรู้จักสถานที่ถ่ายทำ รวมไปถึงหน่วยงานราชการควรร่วมมือกับค่ายผู้สร้างเอกชนในการสร้างภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพื่อประชาสัมพันธ์ประเทศ สร้างความต้องการให้แก่ค่ายผู้ผลิตภาพยนตร์และละครต่างประเทศต้องการเดินทางมาถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ และเพื่อกระตุ้นการท่องเที่ยวตามรอยภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ให้กับสถานที่เหล่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับจังหวัด ชู และพรทิพย์ เย็นจะบก (2558, หน้า 1) ศึกษาเรื่อง การเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน: กรณีศึกษานักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง พบว่า การรับรู้วัฒนธรรมไทยที่ปรากฏอยู่ในละครชุดนี้มีอิทธิพลสูงทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดทัศนคติใน 4 ด้าน ได้แก่ มีความเข้าใจและชื่นชอบวัฒนธรรมไทยเพิ่มขึ้น มีความสนใจเรียนภาษาไทยมากขึ้น เกิดการเปรียบเทียบวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมจีน และเกิดความสนใจอยากไปสัมผัสวัฒนธรรมไทยด้วยตนเอง มีทัศนคติที่เปลี่ยนแปลงไปในเชิงบวกนี้ได้นำไปสู่การแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องในรูปแบบที่แตกต่างกันตามมา

3. ด้านการส่งเสริม

ด้านคุณภาพในการเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ประเทศไทยควรเพิ่มความแข็งแกร่งในทุกด้านซึ่งควรมีการบูรณาการเพื่ออำนวยความสะดวกในการผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์อย่างเต็มที่ รวมไปถึงที่พัก อาหาร การคมนาคมที่สะดวก และมีความหลากหลายของสถานที่ให้เลือก จึงแทบจะไม่มีอะไรที่ไม่สามารถทำได้ นอกจากนี้รัฐบาลยังให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมภาพยนตร์อย่างเต็มที่ภายใต้โครงการ Creative Economy Thailand 4.0 เพื่อให้บรรลุตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจระดับประเทศโดยมุ่งเน้นการผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ที่มีคุณภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีการประสานงานร่วมกับองค์กรบริหารในแต่ละพื้นที่ในการกำหนดแผนงานการยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ พร้อมทั้งให้ภาคประชาชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว เพื่อสามารถนำไปสู่การสร้างความเข้าใจอันดีและความร่วมมือกันในการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของทุกฝ่าย
2. ควรมีการสร้างทัศนคติและค่านิยมใหม่ในการวางแนวทางการยกระดับคุณภาพของอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์เพื่อสามารถประสานงานกันได้อย่างมีประสิทธิภาพระหว่างทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงประชาชน ชุมชนเจ้าของพื้นที่ และนักท่องเที่ยวที่ส่วนใหญ่มีความเห็นแตกต่างกันให้รู้จักถึงประโยชน์และจุดหมายปลายทางของการให้กองถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ เข้ามาใช้พื้นที่ เพื่อร่วมกันเพิ่มคุณภาพการให้บริการและความร่วมมือแก่กองถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ และนักท่องเที่ยวทั้งของไทยและต่างประเทศ
3. การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครชุดโทรทัศน์ในประเทศไทยผ่านทางสื่ออินเทอร์เน็ตและสื่อ Smart Phone จะสามารถตอบสนองการเปิดรับข่าวสารแก่บริษัทผู้ผลิตสื่อบันเทิงได้มากที่สุด ดังนั้นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาเป็นช่องทางหลักเพื่อการสื่อสารข้อมูลประชาสัมพันธ์ พร้อมทั้งเร่งสร้างอัตลักษณ์ที่เด่นชัดของแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ ๆ ในประเทศไทยให้พร้อมสำหรับการเป็นสถานที่ถ่ายทำ และทำการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักในระดับโลก
4. ภาครัฐควรจะมีการปรับโครงสร้างขององค์กรและหน่วยงาน มีการพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ตลอดจนความพร้อมในการให้บริการเพื่อตอบสนองความต้องการแก่กองถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ต่างประเทศให้มีมาตรฐานสากล และควรพัฒนาบุคลากรทุกฝ่ายของอุตสาหกรรมภาพยนตร์อย่างจริงจังเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในทุกการปฏิบัติงาน
5. ควรเร่งสร้างความร่วมมือจากหน่วยงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ เพื่อมาร่วมกันผลักดันอย่างจริงจังให้มีการพัฒนาระบบการยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ให้ก้าวหน้าได้จริง ให้สามารถเทียบเท่ากับนานาชาติได้

บทสรุป

จากผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้แนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วย 5 ส่วนที่สำคัญ (M-O-V-I-E) ได้แก่

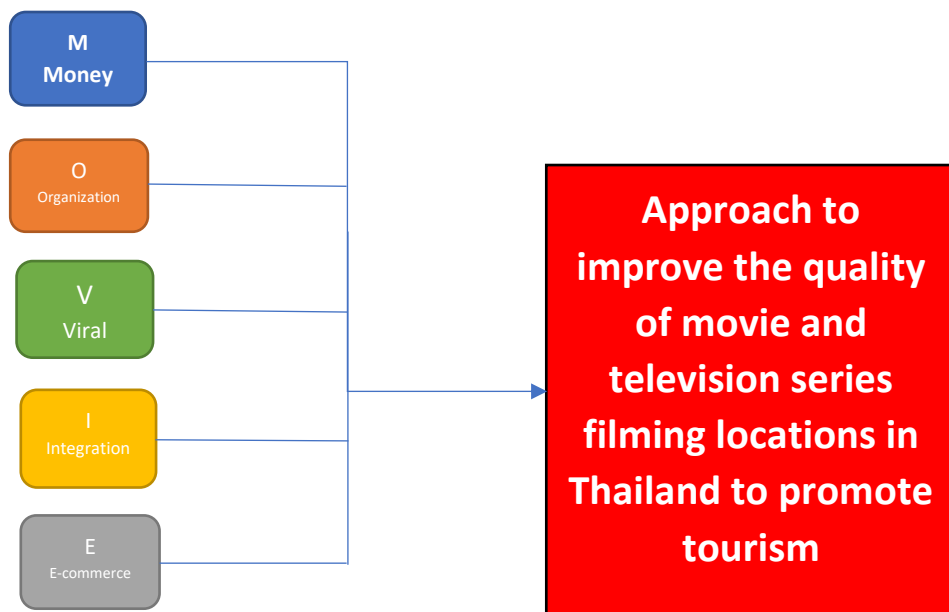
M (Money) จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาคเอกชนพบว่า ภาครัฐควรสนับสนุนด้านการเงินให้กับอุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ภาคเอกชนให้เต็มที่ เพื่อสามารถพัฒนาคุณภาพในการผลิตให้ผลงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

O (Organization) เพื่อการสร้างความได้เปรียบในการยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ ภาครัฐและภาคเอกชนควรพัฒนาคุณภาพของระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพเทียบเท่าระดับสากล

V (Viral) แนวทางในการเพิ่มกลยุทธ์ยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรร่วมกันสร้างกระแสในโลก Social Online ให้ผู้ชมพูดถึงสถานที่ที่ปรากฏในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์กันแบบปากต่อปากจนเกิดเป็นกระแสการท่องเที่ยวตามรอยขึ้นมาอย่างรวดเร็ว

I (Integration) จากการสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐและเอกชนพบว่า ทั้งสองหน่วยงานควรบูรณาการร่วมกันอย่างจริงจังเพื่อส่งเสริมให้การอำนวยความสะดวกในการผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ มีความแข็งแกร่งในทุกด้าน

E (E-commerce) การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและลดค่าใช้จ่ายของการส่งเสริมการถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

ภาพ 1 แสดงแนวทางการยกระดับคุณภาพของสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ในประเทศไทยเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การยกระดับคุณภาพของประเทศไทยสำหรับการเป็นแหล่งเป้าหมายสถานที่ถ่ายทำภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ถือเป็นการดำเนินการที่สำคัญยิ่ง เพราะเมื่ออุตสาหกรรมภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ของประเทศไทยในเบื้องต้นสามารถเจริญก้าวหน้าและดำเนินงานได้อย่างราบรื่น จะสามารถกระตุ้นต่อการสร้างศักยภาพของประเทศในการแข่งขันด้านการให้บริการทั้งสถานที่ท่องเที่ยวและสถานที่การถ่ายทำทัดเทียมกับนานาชาติ และสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวผ่านสถานที่ท่องเที่ยวที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ เพื่อทำให้ผู้ชมทั้งชาวไทยและจากทั่วโลกเกิดความหลงใหลและต้องการเดินทางมาสัมผัสกับสถานที่ท่องเที่ยวจริงในประเทศไทย สร้างชื่อเสียงให้เป็นผู้นำด้านการท่องเที่ยว และยังพร้อมเป็นศูนย์กลางด้านสถานที่ถ่ายทำทั้งสำหรับภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ รวมถึงตอบสนองต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจ สามารถทำให้เกิดห่วงโซ่การผลิตที่เกี่ยวข้องกันในทุกด้าน สร้างงานและสร้างรายได้มวลรวมมหาศาลและบรรลุดตามยุทธศาสตร์แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2579 ซึ่งได้มีวิสัยทัศน์ไว้ว่า “ประเทศไทยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพชั้นนำของโลก เติบโตได้อย่างมีคุณภาพบนพื้นฐานของความเป็นไทย เพื่อส่งเสริมทั้งด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และกระจายรายได้สู่ประชาชนทุกภาคส่วนอย่างยั่งยืน” และสอดคล้องกับนโยบายสำคัญของยุทธศาสตร์ที่ต้องการให้แต่ละประเทศนำเอาศิลปะของประเทศตนเองออกมาสร้างมูลค่าเพิ่ม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2560). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2560-2564. สืบค้น
 กุมภาพันธ์ 3, 2563, จาก [https://www.thai-german-cooperation.info/admin/uploads/
 publication/1be798cb24ee07703c498fcd47cbba4den.pdf](https://www.thai-german-cooperation.info/admin/uploads/publication/1be798cb24ee07703c498fcd47cbba4den.pdf).
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). ยุทธศาสตร์การส่งเสริมอุตสาหกรรมภาพยนตร์และวิดิทัศน์ ระยะที่ 3 (พ.ศ.
 2560-2564). สืบค้น ธันวาคม 10, 2562, จาก [https://www.m-culture.go.th/mculture_th60
 /download/article/article_20161130090947.pdf](https://www.m-culture.go.th/mculture_th60/download/article/article_20161130090947.pdf).
- กาญจนา โชคเหรียญสุขชัย. (2559). การเปิดรับข่าวสารและความต้องการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ
 วัฒนธรรมไทยสากลของชาวลาว. Vol 11 No 1 (2016): มกราคม - มิถุนายน 2559. สืบค้น
 พฤศจิกายน 14, 2563, จาก [https://www.tcithaijo.org/index.php/BECJournal/article/
 view/62405](https://www.tcithaijo.org/index.php/BECJournal/article/view/62405).
- กุลฤติ นุ่มทอง และอศวิณ เนตรโพธิ์แก้ว. (2558). อุตสาหกรรมภาพยนตร์ยุคสื่อใหม่ในอาเซียน: ก้าวอย่างใหม่สู่โลก
 ออนไลน์และภูมิภาคอาเซียน. วารสารนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ นิต้า, 2(2). สืบค้น
 มกราคม 29, 2563, จาก <https://www.tci-thaijo.org/index.php/jcin/article/view/47737>.
- จิงหง ชู และพรทิพย์ เย็นจะบก. (2558). การเรียนรู้วัฒนธรรมผ่านละครโทรทัศน์ไทยของนักศึกษาจีน:
 กรณีศึกษานักศึกษาจีนที่เรียนภาษาไทยในเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง. การประชุมวิชาการและ
 นำเสนองานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 6. สืบค้น กุมภาพันธ์ 10, 2563, จาก
<http://journalgrad.ssru.ac.th/index.php/5-02/article/view/229>.
- จำเริญลักษณ์ ชนะวังน้อย. (2559). ประเทศไทยกับการเป็นพื้นที่ถ่ายทำภาพยนตร์ต่างประเทศของอาเซียน.
 สืบค้น มีนาคม 11, 2563, จาก <http://www.polsci.tu.ac.th/fileupload/39/59.pdf>.
- ธนาชาติ จันทรเวโรจน์, สุขุม เฉลยทรัพย์ และวรรณวิภา จิตุชัย. (2557). ยุทธศาสตร์การจัดการรายการโทรทัศน์
 เพื่อการศึกษาในรูปแบบบันทึกสำหรับปลูกฝังวัฒนธรรมค่านิยมและพฤติกรรมที่ดีงามให้กับ
 เยาวชน. สืบค้น มกราคม 30, 2563, จาก [https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-
 poly/article/view/29472/25334](https://so06.tci-thaijo.org/index.php/umt-poly/article/view/29472/25334).
- นิตยาวิ วัชรโบล. (2553). อิทธิพลของละครโทรทัศน์ไทยที่มีผลต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทย.
 สืบค้น ธันวาคม 25, 2562, จาก <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/32050>.
- แนวหน้าออนไลน์. (2562). ทูลกระหม่อมหญิงอุบลรัตนราชกัญญาเสด็จเป็นองค์ประธานในการจัดงาน Thai
 Night เมืองคานส์. สืบค้น ธันวาคม 18, 2562, จาก [https://www.naewna.com/entertain/
 414845](https://www.naewna.com/entertain/414845).
- ประภาภรณ์ รัตโน และหยกขาว สมหวัง. (2560). อุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมและการสื่อสารในยุคดิจิทัล
 กรณีศึกษาอุตสาหกรรมการสร้างวัฒนธรรมไทยในจีน. สืบค้น มีนาคม 1, 2563, จาก
<https://www.tci-thaijo.org/index.php/liberalartsjournal/article/view/95951/74928>.
- พัชรพร ดิวษ์. (2556). การผสมผสานวัฒนธรรมต่างชาติผ่านสื่อโทรทัศน์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ. Vol 33 No
 1 (2013): January - March. สืบค้น มกราคม 26, 2563, จาก [https://www.tci-thaijo.org/
 index.php/executivejournal/article/view/80740](https://www.tci-thaijo.org/index.php/executivejournal/article/view/80740).
- ผู้จัดการออนไลน์. (2556). Lost in Thailand-เจมส์ บอนด์-เดอะ บีช นำทัพหนังไทยส่งเมืองไทยดังไกลทั่ว
 โลก. สืบค้น มกราคม 16, 2563, จาก <https://mgronline.com/travel/detail/9560000106198>.

มติชนออนไลน์. (2562). ผู้จัดการถ่าย ‘ฟาสต์ 9’ ทหารíoพ่อเมืองกระบี่ ปักหลักไทยถ่าย ‘Fast & Furious’ ยาว1 เดือน. สืบค้นเมื่อ ธันวาคม 29, 2562, จาก

https://www.matichon.co.th/region/news_1535269.

วรรณสิริ โมรากุล. (2555). การถ่ายทำภาพยนตร์ต่างชาติในประเทศไทย. สืบค้น ธันวาคม 6, 2562, จาก

<https://www.thansettakij.com/2016/01/08/25115>.

วิกิพีเดีย. (2561). บุพเพสันนิวาส. สืบค้น มีนาคม 2, 2563, จาก

<https://th.wikipedia.org/wiki/%E0%B8%9A%E0%B8%B8%E0%B8%9E%E0%B9%80%E0%B8%9E%E0%B8%AA%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B8%99%E0%B8%B4%E0%B8%A7%E0%B8%B2%E0%B8%AA>.

เสรี วงษ์มณฑา. (2561). ปรากฏการณ์ "บุพเพสันนิวาส". สืบค้น 13 ธันวาคม 2562, จาก

<https://www.thaipost.net/main/detail/5222>.

หลาน เฝิน. (2558). กลยุทธ์การสื่อสารการตลาดของบริษัทในสาธารณรัฐประชาชนจีนที่นำเข้าสู่ละครโทรทัศน์ไทย. สืบค้นเมื่อ กุมภาพันธ์ 14, 2563, จาก <http://dspace.bu.ac.th/handle/123456789/1145>.

อุบลวรรณ สุจริตกุล. (2558). รายได้จากภาพยนตร์ต่างประเทศ. สืบค้น ธันวาคม 18, 2562, จาก

<https://www.facebook.com/BioscopeMagazine/posts/10153505869619074>.

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

Development of a Model of Japanese Language Learning and Teaching Management in Rajabhat Universities

วิเนส จันทะวงษ์ศรี*, อัจฉรา วัฒนารงค์**, นรา สมประสงค์**, ราชนัย บุญธิมา**

Winess Juntawongsri, Achara Whattananarong, Nara Soprasong, Rachan Boonthima

Received: April 9, 2020 Revised: May 13, 2020 Accepted: September 8, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น และ 3) ศึกษาผลของการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน

ผลการวิจัยพบว่า 1) อาจารย์มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาของการบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาของการบริหารจัดการการเรียนการสอนโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ผู้บริหารและอาจารย์เห็นว่ารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) เมื่อนำรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้พบว่าอาจารย์และนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนาแบบ, การบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

* นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

** อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา

Abstract

The purposes of study are: 1) to investigate the conditions and problems of Japanese language learning and teaching management in Rajabhat Universities; 2) to develop the Japanese language learning and teaching management model, and 3) to study the effectiveness of the developed model.

The findings indicated that: 1) lecturers rated the condition of learning and teaching management in Rajabhat Universities in overall and also in each aspect at a high level except the facilitator issue that was rated at a moderate level. The problems of learning and teaching management in overall were rated at a moderate level except the curriculum that was rated at a high level. The students rated the condition in overall and each aspect at a high level except the facilitator issue that was rated at a moderate level. Moreover they rated the problems of the management in overall and each aspect at a moderate level. 2) The administrators and lecturers rated the developed model in terms of its appropriateness at the highest level, and had the possibility to be employed at a high level with the significant level of .01. 3) After the implementation of the model, both lecturers and students had satisfaction level on the developed model at the highest level with the significant level of .01.

Keywords: Model Development, Japanese Language Learning and Teaching Management

บทนำ

ประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยีพลังงาน และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลกระทบอย่างรุนแรงมากขึ้นกว่าที่ผ่านมา เช่น การเปลี่ยนแปลงเพื่อปรับตัวเข้าสู่เศรษฐกิจโลก การรวมกลุ่มเศรษฐกิจภายใต้กรอบการค้าเสรีของอาเซียนกับจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย การเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่ส่งผลต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาซึ่งเป็นแหล่งความรู้และมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤติและชี้แนะการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน พร้อมกับส่งเสริมการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันได้ในประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกโดยพัฒนานคนในสังคมไทยให้มีคุณภาพ และผลิตกำลังคนที่มีศักยภาพตรงตามความต้องการของตลาดแรงงานสามารถทำงานเพื่อดำรงชีพตนเองและเพื่อช่วยเหลือสังคม มีคุณธรรม มีความรับผิดชอบ และมีสุขภาวะทั้งร่างกายและจิตใจ ที่จะเป็แนวทางในการส่งเสริมการพัฒนาประเทศ พัฒนานคนและสังคมไทยให้มีคุณภาพ ซึ่งปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ก็คือ ทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างเศรษฐกิจ และการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นนั้น สิ่งสำคัญอยู่ที่การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ให้มีความรู้ความสามารถเพื่อสนับสนุนกระบวนการผลิตของภาคเศรษฐกิจและเป็กำลังขับเคลื่อนของประเทศ โดยเฉพาะการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีส่วนสำคัญในการผลิตบัณฑิตออกสู่ตลาดแรงงานเพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556, หน้า 57)

สำหรับการพัฒนาประเทศเพื่อไปสู่ความเป็นสากลและมีสมรรถนะแข่งขันในระดับสากลได้นั้นภาษาเป็นส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญ ในสังคมโลกปัจจุบันความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นๆ เป็นปัจจัยหลักในการสื่อสารกับนานาชาติ และการพัฒนาประเทศในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ภาษาต่างประเทศจึงกลายเป็นเครื่องมือที่สำคัญยิ่งในการสื่อสาร ในการใช้เจรจาต่อรองด้านการค้าและการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการรู้ภาษาต่างประเทศ จะช่วยสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างชนชาติไทยและชนชาติอื่นเพราะมีความเข้าใจในวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละเชื้อชาติ (อดิศา เทียว, 2550, หน้า 9) ด้วยเหตุดังกล่าว จึงจำเป็ที่จะต้องมีการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นขึ้นในระดับอุดมศึกษาไม่ว่าจะเป็นมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยของรัฐ และเอกชน ซึ่งในการผลิตบัณฑิตด้านภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพนั้น การบริหารการจัดการเรียนการสอนด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน เป็องค์ประกอบที่สำคัญของคุณภาพการศึกษาที่นับว่าเป็นสิ่งสำคัญ และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้พบปัญหาที่มีความสอดคล้องกัน ดังนี้ ด้านอาจารย์ พบว่าจำนวนอาจารย์ผู้สอนไม่เพียงพอ และมีภาระงานสอนมากจึงเป็เหตุให้อาจารย์ผู้สอนไม่มีเวลาที่จะพัฒนาตัวเองในด้านภาษาญี่ปุ่นและการทำผลงานทางวิชาการ ด้านหลักสูตรพบว่ารายวิชาของหลักสูตรไม่ได้มีการปรับปรุง เนื้อหาวิชาไม่ทันสมัยไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความต้องการของสังคม ด้านนักศึกษาพบว่า ถึงแม้มหาวิทยาลัยจะมีการสอบคัดเลือกเข้าตามกฎระเบียบของมหาวิทยาลัยก็ตาม แต่ผลจากการสอบก็รับเข้าศึกษาต่อทุกคนจึงเป็ปัญหาในระดับของการศึกษาว่าด้วยความสามารถของผู้เรียน ส่วนปัญหาในด้านปัจจัยเกื้อหนุนพบว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏส่วนใหญ่ยังขาดห้องปฏิบัติการภาษาญี่ปุ่นและขาดสื่อที่ทันสมัยที่จะให้นักศึกษาสามารถเข้าไปฝึกฝนในการใช้ภาษาญี่ปุ่นด้วยตัวเองได้ สำหรับการวัดและประเมินผลนั้นพบว่าอาจารย์ผู้สอนบางคนจะตั้งเกณฑ์ในการประเมินด้วยตัวเองในบางรายวิชาโดยที่ไม่ผ่านมติประชุมของสาขาวิชาซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

จากข้อมูลที่ได้ศึกษา และการสัมภาษณ์จากอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏเกี่ยวกับปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในเบื้องต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ” เพื่อนำผลวิจัยไปใช้

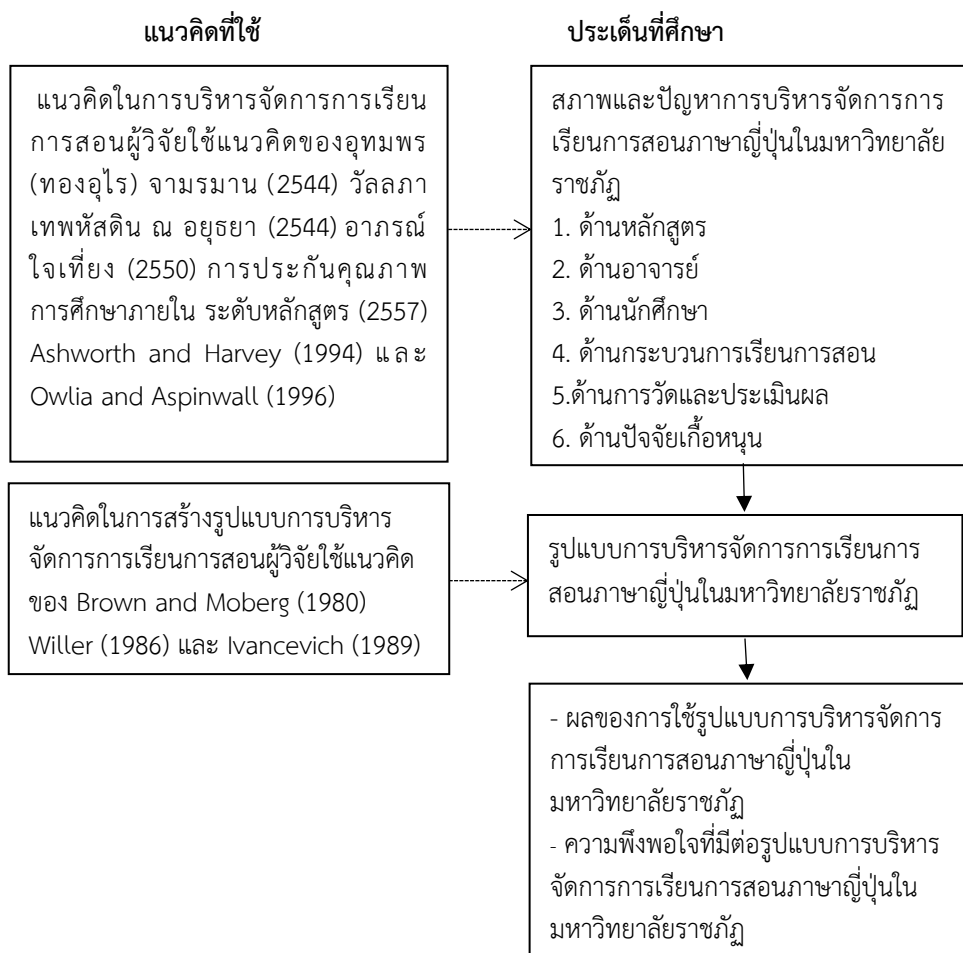
เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารจัดการเรียนการสอนให้มีการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
3. เพื่อศึกษาผลของการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาและทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และหลักการรวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอน รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอน ที่มีความสอดคล้องกับนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งแสดงเป็นแผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 แผนภูมิกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 1) ด้านหลักสูตร 2) ด้านอาจารย์ 3) ด้านนักศึกษา 4) ด้านกระบวนการเรียนการสอน 5) ด้านการวัดและประเมินผล 6) ด้านปัจจัยเกื้อหนุน

2. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย แยกตามขั้นตอนได้ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ประชากรในการสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น จำนวน 65 คน และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น จำนวน 1,522 คน 2) ประชากรในการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 6 คน อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น จำนวน 4 คน นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น จำนวน 10 คน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้ 1) ประชากรในการตรวจสอบรูปแบบด้วยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 คน และ 2) ประชากรในการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 30 คน อาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่น จำนวน 65 คน

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลจากการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ประชากรในขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นใน มหาวิทยาลัยราชภัฏ ได้แก่ อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นจำนวน 9 คน นักศึกษาสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น จำนวน 155 คน

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียน การสอน ภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งประกอบด้วยการศึกษา 3 ขั้นย่อย คือ 1) การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) การสอบถามผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยการใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) และ 3) การสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วยการศึกษา 3 ขั้นย่อย คือ 1) สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ 2) การตรวจสอบรูปแบบด้วยการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) และ 3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ โดยการใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลจากการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ

การดำเนินการวิจัยในขั้นตอนนี้ เป็นการนำผลวิจัยในขั้นตอนที่ 2 ที่ได้สร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏแล้วนำมาศึกษาผลจากการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใน 6 ด้าน ได้แก่ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน โดยนำไปทดลองใช้ใน

มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ แล้วศึกษาความพึงพอใจของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการใช้รูปแบบ โดยใช้แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ผลการวิจัย

1. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน

1.1 สภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ตามความคิดเห็นของอาจารย์ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาของการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับปานกลาง

1.2 สภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ตามความคิดเห็นของนักศึกษา พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุน อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาของการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับผู้เชี่ยวชาญ 10 คน และจากการศึกษาความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบที่มีความเหมาะสมไปปฏิบัติ จากความคิดเห็นของผู้บริหารและอาจารย์ ซึ่งพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน จากการสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏของอาจารย์และนักศึกษา พบว่า

3.1 อาจารย์มีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักสูตร ด้านอาจารย์ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏโดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านนักศึกษา ด้านกระบวนการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผล และด้านปัจจัยเกื้อหนุน ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยรวมและ ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. สภาพและปัญหาการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยราชภัฏอาจารย์มีความคิดเห็นว่าสภาพการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาของการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักสูตรอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง สำหรับนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านปัจจัยเกื้อหนุนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนปัญหาของการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ดังนี้

1.1 ด้านหลักสูตร การที่อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านหลักสูตรเป็นการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาซึ่งหลักสูตรมีการผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและตอบสนองผู้ใช้บัณฑิตได้อย่างตรงตามเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งมีการจัดรายวิชาและเลือกเนื้อหาสาระให้มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรโดยคำนึงถึงความถูกต้องและทันสมัยความน่าสนใจและมีประโยชน์ต่อผู้เรียนที่มีการจัดลำดับของเนื้อหาจากง่ายไปหายาก จัดลำดับในสิ่งที่จะต้องเรียนก่อนและเรียนหลัง และการจัดลำดับในด้านทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน

ส่วนปัญหาการบริหารจัดการการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านหลักสูตรโดยเฉพาะการพัฒนาหลักสูตร พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะอาจารย์ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำหลักสูตร ขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในในระดับหลักสูตร เนื่องจากอาจารย์ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะในด้านภาษาเท่านั้น ถึงแม้มหาวิทยาลัยได้มีการจัดอบรมเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร การประกันคุณภาพการศึกษาภายในในระดับหลักสูตรก็เป็นเพียงให้ได้รับความรู้ความเข้าใจเบื้องต้น ด้วยในการจัดอบรมก็เป็นเพียงการจัดอบรมน้อยครั้งในแต่ละปี ซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการของอาจารย์ จึงทำให้อาจารย์ไม่มีความเชี่ยวชาญ และเกิดองค์ความรู้ความเข้าใจต่อการจัดทำหลักสูตร และหรือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในในระดับหลักสูตรมากนัก

ดังนั้นในการจัดทำหลักสูตร และการจัดทำประกันคุณภาพการศึกษาภายในในระดับหลักสูตร จึงมีข้อผิดพลาดและเกิดความล่าช้าในการดำเนินงานในแต่ละครั้ง ดังแนวคิดหลักการของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) ได้กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของผู้สอนเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความประพฤติ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรารุช วงษ์ประภารัตน์ (2549) เรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาในประเทศไทย ใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านวิธีสอน ด้านผู้สอน ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ลักษณะของหลักสูตรควรมีมาตรฐานสากล และผู้สอนควรวิเคราะห์หลักสูตรเชิงลึกโดยพิจารณาทำแผนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน นำสถานการณ์ของสังคมโลก และคาดการณ์ความเปลี่ยนแปลงในอนาคตมาพิจารณาประกอบการจัดทำหลักสูตร

1.2 ด้านอาจารย์ การที่อาจารย์มีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านอาจารย์เป็นการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดไว้ในเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ในเรื่องของการรับสมัครอาจารย์ประจำหลักสูตรที่มีคุณวุฒิตรงหรือมีความสัมพันธ์กับวิชาของหลักสูตรที่เปิดสอน และอาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรที่มีภาระหน้าที่ในการบริหารและพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนนั้น ซึ่งมีการ

ดำเนินงานตามขั้นตอนในการได้มาของอาจารย์ประจำหลักสูตร หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรให้เป็นไปตามตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้ และระเบียบปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยกำหนด โดยการเปิดรับสมัครอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นผ่านการประกาศและช่องทางประชาสัมพันธ์ที่หลากหลายของมหาวิทยาลัย และตามสื่อภายนอกต่าง ๆ ในเมื่อได้รับอาจารย์ประจำหลักสูตร หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรใหม่เข้ามาแล้ว สาขาวิชาได้มีการจัดการปฐมนิเทศให้แก่อาจารย์ใหม่เพื่อให้มีความเข้าใจต่อระบบการจัดการศึกษาและการเรียนการสอน พร้อมทั้งมีการจัดอาจารย์พี่เลี้ยงไว้คอยช่วยเหลือให้คำปรึกษา และมีการสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นทุกคนให้มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น

ส่วนปัญหาการบริหารจัดการการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านอาจารย์ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการสรรหาอาจารย์ผู้ที่จะมาเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นให้ตรงตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 เป็นไปได้ยาก เนื่องจากจำนวนผู้ที่ศึกษาต่อระดับปริญญาโทด้านภาษาญี่ปุ่นมีจำนวนน้อย และส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในสถาบันนั้น ๆ อยู่แล้ว อีกทั้งเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ผู้ที่จะสมัครเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษาจะต้องมีการสอบผ่านภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ที่มหาวิทยาลัยได้กำหนดไว้ จึงทำให้ไม่มีผู้ที่สนใจสมัครเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น ด้วยเหตุที่จะต้องมีการสอบภาษาอังกฤษให้ผ่านตามเกณฑ์ ซึ่งไม่มีความเชี่ยวชาญด้านภาษาอังกฤษพอ หรือแม้กระทั่งรับเข้ามาเป็นอาจารย์ก็เป็นเพียงแค่กระบวนการในการสอบสัมภาษณ์เท่านั้นไม่มีกระบวนการในการสอบข้อเขียน และสอบวัดแววในความเป็นครู อีกทั้งเรื่องค่าตอบแทนซึ่งน้อยกว่าการทำงานในบริษัทญี่ปุ่น และการขาดการเอาใจใส่ดูแลอาจารย์ผู้สอนทั้งในด้านการจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งนอกเหนือจากงานสอนที่มีภาระงานสอนมากอยู่แล้ว อาจารย์ผู้สอนจะต้องมีภาระงานอื่น ๆ ด้วยเช่นกัน คือ การวิจัย การบริการทางวิชาการ และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

ดังนั้น จึงไม่สามารถที่จะพัฒนาตัวเองให้มีคุณวุฒิที่สูงขึ้นได้ ถึงแม้สาขาวิชาจะมีจำนวนบุคลากรครบตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 แล้วก็ตามก็ไม่สามารถที่จะศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นได้ เนื่องจาก อาจารย์ประจำหลักสูตร หรืออาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรจะต้องปฏิบัติงานให้ครบคนใดคนหนึ่งจะลาศึกษาต่อไม่ได้ ถ้าหากมีความประสงค์ที่จะลาศึกษาต่อสาขาวิชาจะต้องสรรหาหรือเปิดรับสมัครผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ที่ได้กำหนดไว้ ทั้งนี้ในการสรรหาหรือการเปิดรับสมัครบุคคลดังกล่าวต้องขึ้นอยู่กับงบประมาณของมหาวิทยาลัยด้วย

ดังแนวคิดหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557) กล่าวว่าอาจารย์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตบัณฑิต ผู้เกี่ยวข้องต้องมีการออกแบบระบบประกันบริหารและพัฒนาอาจารย์ เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณภาพเหมาะสม มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสภาพบริบท ปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถาบัน และของหลักสูตร และมีความส่งเสริมให้อาจารย์มีความรักในองค์กรและปฏิบัติงานตามวิชาชีพ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของโยโกะ คะโนะเมะ และคณะ (2558) เรื่อง ความเชื่อต่อครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นชาวญี่ปุ่น: ผลสำรวจจากแบบสอบถามของผู้เรียนและบริษัทย่อยของญี่ปุ่น สรุปได้ว่า ความเชื่อของกลุ่มคนเหล่านี้ที่มีต่อครูสอนภาษาญี่ปุ่นที่เป็นเจ้าของภาษามีทั้งหมด 8 ประการ คือ การสร้างความซื่อสัตย์และความไว้วางใจต่อผู้เรียน การเป็นผู้อำนวยความสะดวก การบรรลุบทบาทการเป็นผู้ให้คำปรึกษาการเป็นผู้ประสานงานติดต่อระหว่างบริษัทกับผู้เรียน การมีคุณสมบัติของนักศึกษา การมีความรู้ที่กว้างขวาง และมีประสบการณ์อื่นนอกเหนือจากการเป็นครู การมีจิตใจทะเยอทะยานและมีความเชี่ยวชาญสูงขึ้น และการเป็นคนนานาชาติอย่างแท้จริง ซึ่งเข้าใจความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและรู้กระจ่างในวัฒนธรรมของตน

1.3 ด้านนักศึกษา การที่อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการบริหารจัดการด้านนักศึกษาให้เป็นไปตามกฎระเบียบที่สาขาวิชา และมหาวิทยาลัย

ได้กำหนดไว้ตั้งแต่เริ่มแรกเข้าในการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษา พร้อมทั้งพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียน มีเจตคติที่ดี มีความขยันอดทนต่อการเรียน และมีความซื่อสัตย์สุจริต และมีการเสริมสร้างทักษะ การจัดระบบควบคุมดูแลให้คำปรึกษาวิชาการ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักศึกษา และมีการสนับสนุนให้นักศึกษาเผยแพร่ผลงานทางวิชาการในเวทีระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย และระดับชาติ ส่วนปัญหาการบริหารจัดการการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านนักศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะเกณฑ์การคัดเลือกเข้าศึกษาเป็นเพียงการสอบสัมภาษณ์เท่านั้นไม่ได้มีการสอบวัดแววความรู้ความสามารถอย่างอื่น จึงทำให้เป็นการเปิดรับผู้สมัครทุกคนที่มีความประสงค์ และสนใจที่อยากจะเรียนภาษาญี่ปุ่น ในเมื่อการคัดกรองเป็นเพียงการสัมภาษณ์เท่านั้นจึงเป็นมูลเหตุในการได้มาซึ่งผู้เรียนส่วนหนึ่งไม่มีความรับผิดชอบ ไม่มีความอดทน ไม่มีความเพียรที่จะศึกษา และไม่มีแรงจูงใจคำศัพท์ หรือท่องจำคำศัพท์เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในชีวิตประจำวันหรือคำศัพท์ชั้นกลางและสูง จึงเป็นผลต่อการสนทนาภาษาญี่ปุ่นที่ไม่ประสบผลสำเร็จ และไม่บรรลุตรงตามเป้าหมายในการเรียนภาษา จึงทำให้ไม่มีความต้องการที่จะพัฒนาตัวเองไปในทิศทางที่ดีขึ้น อีกทั้งความขยันและความอดทนต่อการเรียนภาษาต่างประเทศของผู้เรียนมีขีดจำกัดจึงทำให้ผู้เรียนบางคนย้ายสาขาวิชาไปเรียนสาขาวิชาที่ผู้เรียนเองคิดว่ามีความเหมาะสมมากกว่าการเรียนภาษาญี่ปุ่น

ดังแนวคิดหลักการของอัจฉรา วัฒนารงค์ และอมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์ (2550, หน้า 12-13) กล่าวว่า การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาเป็นเสรีภาพทางวิชาการที่สำคัญของสถาบันอุดมศึกษา และในหลักปฏิบัติถือว่า การรับนักศึกษาเป็นความรับผิดชอบของสถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งที่จะกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการที่เหมาะสมซึ่งโดยปกติมักจะถือเอาความเสมอภาคและความเหมาะสมทางด้านวิชาการเป็นหลักในการกำหนดเกณฑ์การรับนักศึกษา หลักเกณฑ์และวิธีการนั้น ๆ จะต้องให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ประสงค์จะรับโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาอย่างเสมอภาค ถึงแม้ว่าการดำเนินการรับสมัครและสอบคัดเลือกลักษณะนี้จะดำเนินการโดยหน่วยงานกลาง แต่เสรีภาพในการรับสมัครเข้าศึกษาก็ยังอยู่ที่สถาบัน

พร้อมกันนี้สาขาวิชาก็ยังมีการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเข้าใหม่ก่อนเข้าเรียนในหลักสูตรที่จะศึกษาล่าเรียนในรั้วของมหาวิทยาลัยเนื่องจากผู้เรียนในระดับอุดมศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ในระยะผู้ใหญ่วัยรุ่นจึงเป็นผู้ที่มีอารมณ์ผันแปรและต้องการคำแนะนำในการปรับตัวให้ถูกทางในด้านการเรียนมีความกระตือรือร้น ผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเป็นผู้มาจากทุกสารทิศ มีสิ่งแวดล้อม ทัศนคติ และวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะพื้นฐานทางวิชาการที่ได้รับมาจากโรงเรียนต่าง ๆ และมีความแตกต่างกัน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุนิย์รัตน์ เนียรเจริญสุข และคณะ (2560) เรื่องโครงการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์: การสำรวจความคิดเห็นและการประเมินตนเองของนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ สรุปได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เตรียมคิดหัวข้อที่จะสนทนาและเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง หัวข้อสนทนาหลักเป็นเรื่องใกล้ตัวโดยเป็นเรื่องเกี่ยวกับชีวิตประจำวัน อย่างไรก็ตาม แม้จะมีการเตรียมคิดหัวข้อและเนื้อหาไว้ล่วงหน้า แต่ในการสนทนาจริงนักศึกษายังคงประสบปัญหาไม่รู้จะพูดคุยเรื่องอะไรดี นอกจากนี้ นักศึกษายังคงพบปัญหาด้านภาษาโดยเฉพาะคำศัพท์

1.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน การที่อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านกระบวนการเรียนการสอนเป็นการวางแผนร่วมกันกับผู้บริหาร อาจารย์ ตลอดจนบุคลากรในสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะอาจารย์ที่เป็นตัวสำคัญในการขับเคลื่อนที่ทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพโดยการส่งเสริมการใช้วิธีการหรือกลวิธีในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่มีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้สื่อการเรียนรู้อะไหล่และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ อย่างเหมาะสมที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบันพร้อมทั้งให้ผู้เรียนได้ฝึกใช้ภาษาญี่ปุ่นตามโครงสร้างเกี่ยวกับไวยากรณ์ที่เรียนมาทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยเป็นการปฏิบัติในห้องเรียน และนอกห้องเรียน พร้อมทั้งมีการใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารในโลกสังคมออนไลน์มาช่วยในการเรียนการสอน ส่วน

ปัญหาการบริหารจัดการการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านกระบวนการเรียนการสอน อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในการจัดการเรียนการสอนถึงแม้จะเป็นการจัดแบบความถนัดของอาจารย์ผู้สอนในแต่ละรายวิชาก็ตาม แต่ก็ยังไม่ได้บรรลุตรงตามเป้าประสงค์ตามแผนในหลักสูตร เนื่องจากมีบางรายวิชาจะต้องจัดให้อาจารย์เจ้าของภาษาสอนแต่จำนวนอาจารย์ที่เป็นบุคลากรชาวญี่ปุ่นมีไม่เพียงพอจึงทำให้รายวิชาดังกล่าวสอนโดยอาจารย์ชาวไทย ซึ่งการใช้ภาษาของอาจารย์ชาวไทยไม่เป็นธรรมชาติเท่ากับเจ้าของภาษาในการใช้ภาษาญี่ปุ่นจึงทำให้ไม่เกิดคุณค่าแก่ผู้เรียน

ดังแนวคิดหลักการของ อาภรณ์ ใจเที่ยง (2550, หน้า 8) กล่าวว่า การใช้วิธีการใดในการสอนหรือสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งจะต้องใช้วิธีการที่มีความเหมาะสมอาจจะใช้วิธีเดียวหรือหลายวิธีในการสอนแต่ละครั้งโดยจะต้องเป็นวิธีที่มีความเหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาวิชากับผู้เรียนสภาพห้องเรียน และมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การสอนที่ได้กำหนดไว้ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญวารี วิจิตรเวชไพศาล และคณะ (2559) เรื่อง ความแตกต่างของกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ สรุปได้ว่า การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารในโลกสังคมออนไลน์มาช่วยในกระบวนการเรียนรู้ภาษา นักศึกษาจะใช้ทั้งกลยุทธ์ทางตรง เช่น สอบถามจากเพื่อน ผู้รู้ เช่น อาจารย์ และจากเจ้าของภาษาเป็นต้น ส่วนทางอ้อม เช่น การฟังและการอ่านจากสื่อออนไลน์ ด้านกลยุทธ์ทางสังคมคือการเข้าร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ซึ่งผลที่ได้จะเป็นผลของการรับรู้การเรียนรู้เหมือนกันทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ ดังนั้น การเรียนรู้ภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาตนเอง เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาสเปน ภาษารัสเซีย หรือแม้กระทั่งภาษาในกลุ่มอาเซียน ผู้เรียนก็อาจจะมีกลยุทธ์ในการเรียนไม่แตกต่างกันนักในการเรียนทั้งสองภาษา

1.5 ด้านการวัดและประเมินผล การที่อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานด้านนี้อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านการวัดและประเมินผลเป็นกระบวนการที่อาจารย์ผู้สอน และอาจารย์ในสาขาวิชาได้กำหนดกฎเกณฑ์ในการวัดและประเมินผลขึ้นมาเพื่อที่จะทำให้นักศึกษาได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายปลายทางตามหลักสูตรที่ได้กำหนดไว้โดยเป็นการใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่มีความเหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในแต่ละรายวิชาอย่างชัดเจนและโปร่งใสโดยการใช้วิธีการวัดผลประเมินผลการเรียนรู้ของนักศึกษาที่หลากหลายทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ด้วยการสอบข้อเขียนและสอบปฏิบัติตามเนื้อหาในรายวิชาที่เรียน พร้อมกันนี้ยังได้เปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถที่จะตรวจสอบความถูกต้องของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้

ส่วนปัญหาการบริหารจัดการการดำเนินงานเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผล อาจารย์ และนักศึกษาเห็นว่าอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการวัดและประเมินผลถึงแม้จะมีการกำหนดกฎเกณฑ์จากอาจารย์ในสาขาวิชา แต่ในบางครั้งการใช้เครื่องมือการวัดผลประเมินผลที่มีความเหมาะสมและตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาวิชาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ก็มีความคลาดเคลื่อนได้ และไม่มีความเหมาะสมในการที่จะนำมาวัดและประเมินผลในบางรายวิชาที่เป็นการจัดการสอบข้อเขียนและการสอบปฏิบัติตามเนื้อหาในรายวิชาที่เรียน เนื่องจากการเรียนภาษาส่วนใหญ่จะเป็นการทดสอบในด้านการใช้ภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการฟัง ด้านการอ่าน ด้านการเขียน และด้านการสนทนา ที่จะต้องมีการใช้ภาษาได้อย่างถูกต้อง และสาขาวิชาที่มีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถตรวจสอบความถูกต้องของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองได้ตลอดเวลา แต่กระนั้นนักศึกษาส่วนใหญ่ไม่มีความประสงค์ที่จะอยากรู้ผลคะแนนของตนเอง

ดังแนวคิดหลักการของ กิ่งแก้ว อารีรักษ์ (2544) ได้กล่าวว่า ผลที่ได้จากการวัดผลสามารถนำไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอน และตัดสินประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารการศึกษาวิจัยเพื่อที่จะช่วยให้กิจกรรมทางการศึกษาได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้อง ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทธพร รัตนวโรภาส (2555) เรื่อง สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการ

สอน รายวิชา ENG321 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารมวลชน สรุปได้ว่า ด้านการวัดและประเมินผล พบว่า ปัญหาทั้งหมดมีปัญหาย่อยในระดับน้อยที่สุด โดยเรื่องที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดในด้านนี้ได้แก่อาจารย์แจ้งผลการทดสอบของนักศึกษาให้ทราบ หลังจากการสอบทุกครั้งมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.58 ส่วนเรื่องที่มีปัญหาน้อยที่สุด คือเรื่องอื่น ๆ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.33

1.6 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน การที่อาจารย์และนักศึกษามีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานและสภาพของปัญหาด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการด้านปัจจัยเกื้อหนุนเป็นการบริหารจัดการที่มีความเกี่ยวข้องกับงบประมาณที่จะนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น อาคารเรียน ห้องเรียน ที่ได้มาตรฐานเป็นบางห้องเรียน หรือเป็นบางอาคารเท่านั้น และสัญญาณอินเทอร์เน็ตที่มีความแรงเป็นบางจุดและไม่มีทั่วถึง เอกสารตำราเรียนเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นที่มีในอาคารหอสมุดส่วนกลางของมหาวิทยาลัย และห้องสาขาวิชาที่มีจำนวนน้อย ไม่เพียงพอต่อการใช้ในการค้นคว้าของนักศึกษา และเป็นตำราที่เก่าไม่ทันสมัยต่อโลกยุคปัจจุบัน ส่วนการจัดห้องฉายภาพยนตร์มีจัดฉายเฉพาะอาคารหอสมุดส่วนกลางของมหาวิทยาลัยเท่านั้น และส่วนใหญ่จะเป็นการฉายภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับหนังฝรั่ง สำหรับการ จัดเจ้าหน้าที่ไว้คอยบริการนักศึกษาของสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่นจะเป็นการใช้บุคลากรส่วนกลางของคณะในการให้บริการ เพราะในการจัดสรรบุคลากรเพื่อมาสนองตอบต่อการให้บริการนักศึกษาภาษาญี่ปุ่นโดยเฉพาะนั้นจะเป็นไปได้ยาก เนื่องจากไม่มีนโยบายในการจัดสรรเจ้าหน้าที่ลงประจำสาขาวิชา ในส่วนการจัดซื้อนิตยสารภาษาญี่ปุ่นทั้งรายเดือน/รายสัปดาห์ และจัดซื้ออุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น ยังมีความเป็นไปได้ยากเช่นเดียวกันเนื่องจากงบประมาณที่จัดสรรมาให้สาขาวิชามีเพียงเล็กน้อยโดยจัดสรรให้ตามจำนวนนักศึกษาของสาขาวิชา ดังแนวคิดหลักการของ ปรัชญา เวสารัชช์ (2545) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในระบบยังต้องอาศัยชั้นเรียนซึ่งเป็นสิ่งจำเป็น ดังนั้นอาคารสถานที่ ห้องเรียนและบรรยากาศแวดล้อมที่ใช้ในการจัดการศึกษาจึงเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ ถึงแม้จะเป็นการจัดการศึกษาที่ใช้สื่อก็ตาม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ ศิริอักษรสาสน์ (2556) เรื่อง การประเมินการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สรุปได้ว่า การประเมินการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นทั้ง 13 ด้าน ในด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ได้แก่ ด้านอุปกรณ์ในห้องเรียน ด้านสถานที่เรียน ได้รับการประเมินอยู่ในระดับดี

2. ผลจากการสร้างรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และจากการนำไปทดลองใช้ จากรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ และจากการสอบถามผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า รูปแบบมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อนำไปทดลองใช้ พบว่า อาจารย์ และนักศึกษามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผล ดังนี้

2.1 ด้านหลักสูตร การที่รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านหลักสูตรที่ประกอบไปด้วยการจัดทำหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาตรี และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติที่ครอบคลุมพัฒนานักศึกษา 5 ด้าน การดำเนินการวิพากษ์หลักสูตรในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ทางการสอนภาษาญี่ปุ่น การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและการจัดทำระบบประกันคุณภาพการศึกษาอาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นทุกคนต้องมีผลงานทางวิชาการ และอาจารย์ที่เข้าปฏิบัติงานหลังประกาศเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 ทุกคนมีคะแนนทดสอบความสามารถภาษาอังกฤษตามเกณฑ์ และมีการแต่งตั้งประธานและคณะกรรมการที่มีคุณวุฒิความรู้ความสามารถที่เหมาะสมในการดำเนินการจัดทำหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น และการพิจารณาถ่วงถ่วงหลักสูตรโดย

คณะกรรมการระดับคณะ ระดับมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการที่มีหน้าที่พิจารณา มีการทำวิจัยเพื่อประเมินหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นเป็นระยะ ๆ และการประเมินหลักสูตรภาษาญี่ปุ่นโดยการสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ นักศึกษา ศิษย์เก่า และผู้ใช้บัณฑิต ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารจัดการเกี่ยวกับหลักสูตรให้มีคุณภาพ จะต้องมีการดำเนินงานและให้ความสำคัญเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรตามที่สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) ได้กำหนดไว้ในเรื่องเกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2558 และจะต้องปฏิบัติตามเกณฑ์การประกันคุณภาพหลักสูตร พร้อมทั้งการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การกำหนดจุดมุ่งหมายและการคัดเลือกเนื้อหาให้มีความทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม และความต้องการของ ตลาดแรงงาน และให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ ดังแนวคิดหลักการของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558, หน้า 5) กล่าวว่าหลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเป็นกรอบแนวทางการจัดการศึกษาของผู้สอนเพื่อพัฒนาคนให้มีความรู้ ทักษะ ความสามารถ และความประพฤติ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมโดยรวม ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศา เบญจรัตนานนท์ (2560) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพื้นฐานมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: เสียงสะท้อนจากผู้เรียน และผู้สอน สรุปได้ว่า เนื้อหารายวิชาสอดคล้องกับความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.71, ผู้สอน 3.30) และ เนื้อหารายวิชามีความทันสมัยและทันต่อสถานการณ์ปัจจุบัน (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.90, ผู้สอน 3.18) และเนื้อหารายวิชาส่งเสริมการพัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน รวมทั้งทักษะการคิดและการสื่อสารที่มีความเหมาะสมในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.31)

2.2 ด้านอาจารย์ การที่รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านอาจารย์ที่ประกอบไปด้วยการสรรหาอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นโดยให้มีคุณสมบัติเป็นไปตามระเบียบปฏิบัติที่มหาวิทยาลัยกำหนด และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่มีคุณวุฒิความรู้ความสามารถในการคัดเลือก มีการจัดปฐมนิเทศและจัดอาจารย์พี่เลี้ยงให้แก่อาจารย์ที่เข้ามาปฏิบัติงานใหม่เพื่อให้มีความเข้าใจต่อระบบการจัดการศึกษาและการเรียนการสอนการดำเนินการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นให้มีประสิทธิภาพ และการอำนวยการไว้ซึ่งอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นโดยผู้บริหารมีการเอาใจใส่ดูแลอาจารย์ผู้ทั้งในด้านการจูงใจและช่วยกำลังใจในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนและส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นทุกคนให้มีคุณวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น และส่งเสริมให้อาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นทุกคนทำผลงานทางวิชาการ เช่น การวิจัย การเขียนบทความทางวิชาการ การจัดโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นระหว่างชาวไทย และชาวญี่ปุ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กันมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการบริหารจัดการการเรียนการสอนด้านอาจารย์ให้มีความรู้และมีมาตรฐานพร้อมทั้งการถ่ายทอดวิชาความรู้ให้นักศึกษาได้เข้าใจและนำไปปฏิบัติใช้จริงได้อย่างถูกต้องจะต้องมีกระบวนการในการสรรหาอาจารย์ผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาญี่ปุ่นหลากหลายวิธี เช่น มีการสนับสนุนทุนการศึกษาจากมหาวิทยาลัยให้แก่บุคคลภายนอกเพื่อกลับมาเป็นอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น ซึ่งเป็นบุคคลที่ถูกคัดเลือกในด้านผลการเรียนที่ดี และมีความรู้ความสามารถด้านภาษาญี่ปุ่น เข้าใจสังคมวัฒนธรรมญี่ปุ่นเป็นอย่างดี

อีกทั้งได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ด้านการสอนและการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาด้านการวิจัยและด้านการบริการวิชาการ และส่งเสริมให้อาจารย์เข้าร่วมอบรมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการสอนภาษาญี่ปุ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ และมีการจัดโครงการแลกเปลี่ยนอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นชาวไทยกับอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่นชาวญี่ปุ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้กันมากยิ่งขึ้น ดังแนวคิดหลักการของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557) กล่าวว่าอาจารย์เป็นปัจจัยที่สำคัญในการผลิตบัณฑิต ผู้เกี่ยวข้องต้องมีการออกแบบระบบประกันบริหารและพัฒนาอาจารย์เพื่อให้ได้อาจารย์ที่มีคุณภาพเหมาะสม มีคุณสมบัติสอดคล้องกับสภาพบริบท ปรัชญา วิสัยทัศน์ของสถาบัน และ

ของหลักสูตร และมีการส่งเสริมให้อาจารย์มีความรักในองค์กรและปฏิบัติงานตามวิชาชีพ และผู้บริหารต้องมีการกำหนดนโยบาย แผนระยะยาว และกิจกรรมการดำเนินงานตลอดจนการกำกับดูแลและการพัฒนาคุณภาพอาจารย์ ในด้านการบริหารและพัฒนาอาจารย์ คุณภาพอาจารย์ และผลที่เกิดกับอาจารย์ ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงนิ ศิริอักษรสาสน์ (2556) เรื่อง การประเมินการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง สรุปได้ว่า อาจารย์ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาโทมีประสบการณ์การสอน 2-6 ปี มีการะงานสอนภาษาญี่ปุ่นเฉลี่ย 7-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ นอกจากภาระงานสอนอาจารย์ทำงานบริหารภายในมหาวิทยาลัยและงานอื่น ๆ เช่น เขียนตำรา และมีประสบการณ์ในการอบรมหรือสัมมนาเกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2.3 ด้านนักศึกษา การที่รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏด้านนักศึกษาที่ประกอบไปด้วยการกำหนดคุณสมบัติของนักศึกษา และวิธีการดำเนินการคัดเลือกนักศึกษาที่จะเข้าศึกษาในหลักสูตรภาษาญี่ปุ่น การพัฒนานักศึกษาให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบต่อการศึกษาล่าเรียน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียน มีความรู้ความสามารถทางวิชาการ และมีความขยันอดทนในการเรียน มีความซื่อสัตย์สุจริต การจัดระบบควบคุมดูแลให้คำปรึกษาวิชาการ และการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่นักศึกษา พร้อมทั้งการเตรียมความพร้อมให้นักศึกษาเข้าใหม่ก่อนเข้าเรียนในหลักสูตร และการพัฒนานักศึกษาให้เป็นไปตามอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยโดยการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการ และเกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษา อีกทั้งมีการสนับสนุนให้นักศึกษาเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ ในเวทีวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการบริหารจัดการการดำเนินงานปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ของมหาวิทยาลัย คณะ และสาขาก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อให้ให้นักศึกษาได้รับทราบระเบียบข้อบังคับของมหาวิทยาลัยและเพื่อเตรียมความพร้อมในการศึกษาระดับปริญญาตรี อีกทั้งการจัดสอนวิชาภาษาญี่ปุ่นพื้นฐานเพิ่มเติมก่อนเปิดภาคเรียน เพื่อเป็นการปูพื้นฐานและทบทวนความรู้เดิมของภาษาญี่ปุ่น และมีการสนับสนุนส่งเสริมให้นักศึกษาไปทำงานในช่วงปิดภาคเรียนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ (ประเทศญี่ปุ่น) เพื่อให้นักศึกษามีความสามารถ และมีความมั่นใจมากยิ่งขึ้นในการใช้ภาษาอย่างคล่องแคล่วเหมือนกับเจ้าของภาษาเพราะการได้สนทนากับเจ้าของภาษาที่หลากหลายสำเนียง

อีกทั้งการสนทนากับเจ้าของภาษาเป็นการสื่อสารระหว่างวัฒนธรรมอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งจำเป็นที่นักศึกษาจะต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมของผู้ใช้ภาษานั้นด้วย ดังนั้นนักศึกษาจึงจะต้องมีความสามารถทั้งทางด้านภาษา และทางด้านวัฒนธรรม ถ้าหากนักศึกษาไม่มีความรู้ด้านวัฒนธรรมนั้นแล้วก็อาจจะก่อให้เกิดการสื่อสารที่ผิดพลาดก็เป็นได้ พร้อมทั้งมีการสนับสนุนส่งเสริมนักศึกษาในการนำเสนอผลงานวิจัยในเวทีระดับมหาวิทยาลัยระดับชาติและนานาชาติ ดังแนวคิดหลักการของ อ้อมใจ วงษ์มณฑา (2555) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัยทางอุดมศึกษาพบว่า มหาวิทยาลัยมีอิทธิพลมากที่สุดต่อชีวิตของนักศึกษาในช่วงที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย 4 ปี มหาวิทยาลัยจะมีส่วนที่จะช่วยในการพัฒนานักศึกษาให้มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีเหตุผล มีความรับผิดชอบ มีบุคลิกภาพที่มีคุณธรรม วัยนี้เป็นช่วงที่สมองมีการพัฒนาสูงสุด จึงเป็นช่วงที่มหาวิทยาลัยจะมีส่วนในการจัดสภาพแวดล้อม จัดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้นักศึกษาพัฒนาสูงสุด มหาวิทยาลัยจึงควรมีแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับนักศึกษาให้มากที่สุด เพื่อการเลือกใช้ได้อย่างเหมาะสมและทันเวลา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข และคณะ (2560) เรื่อง โครงการพัฒนาทักษะการฟังพูดภาษาญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์: การสำรวจความคิดเห็นและการประเมินตนเองของนักศึกษา ที่เข้าร่วมโครงการ สรุปได้ว่า นักศึกษาได้พูดคุยกับนักศึกษาญี่ปุ่นซึ่งอยู่ในวัยเดียวกันและเรียน ภาษาไทยเป็นวิชาเอกช่วยสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาภาษาญี่ปุ่นของตัวเอง นักศึกษาได้เรียนรู้คำศัพท์ใหม่นอกชั้นเรียน ได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเจ้าของภาษา การสนทนากับเจ้าของภาษาเป็นการ สื่อสารระหว่างวัฒนธรรมจึงจำเป็นต้องมีความสามารถด้านภาษาและความรู้ความเข้าใจสังคมวัฒนธรรมของผู้ที่ใช้ภาษานั้นด้วย มิฉะนั้นอาจส่งผลให้การสื่อสารแลกเปลี่ยน

วัฒนธรรมไม่ราบรื่น ดังที่พบว่า แม้เป็นผู้เรียนที่มีความสามารถภาษาญี่ปุ่นระดับสูงแต่ผู้เรียนภาษาญี่ปุ่นสัญชาติอื่นมักใช้สำนวนคำสั้งภาษาญี่ปุ่นเนื่องจากยังขาดความเข้าใจวัฒนธรรมญี่ปุ่นอย่างถ่องแท้

2.4 ด้านกระบวนการเรียนการสอน การที่รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรสุพรรณบุรีเป็นการเรียนการสอนที่ประกอบไปด้วยการส่งเสริมการใช้วิธีการหรือกลวิธีในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่มีประสิทธิภาพ โดยมีการบูรณาการส่วนต่าง ๆ อย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ การจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยใช้สื่อการเรียนรู้และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ การจัดการเรียนการสอนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่เหมาะสม โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่มีอยู่การฝึกพูด ฟัง ฟัง ฟัง อ่าน ฟัง ฟังเขียนภาษาญี่ปุ่นตามโครงสร้างเกี่ยวกับไวยากรณ์ที่เรียน และการจัดโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษาชาวไทยและชาวญี่ปุ่นหรือชาติอื่นที่สามารถพูดภาษาญี่ปุ่นได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการบริหารจัดการการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตรงตามที่ได้เขียนไว้ในหลักสูตรโดยมีการจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน และฝึกปฏิบัติใช้ภาษาจริงกับเจ้าของภาษาหรือกับอาจารย์ผู้สอนวิชาภาษาญี่ปุ่น การจัดกิจกรรมในการถ่ายวิดีโอแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว สถานที่ซื้อของ และร้านอาหารที่มีชื่อเสียง หรือการจัดการเป็นมัคคุเทศก์ (จำลอง) ในสถานที่ท่องเที่ยวเขตกรุงเทพมหานคร หรือเขตพื้นที่จังหวัดที่มหาวิทยาลัยรับผิดชอบ

ดังแนวคิดหลักการของ อารณฺ์ใจเที่ยง (2550, หน้า 11-12) ให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่ดีควรมีลักษณะ มีการเตรียมองค์ประกอบของการเรียนการสอนมาเป็นอย่างดี การตั้งจุดประสงค์การจัดเนื้อหาสาระการจัดกิจกรรมรวมทั้งการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนอันจะเป็นการเรียนการสอนที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนา ทั้งความรู้ ความคิด เจตคติ และทักษะทำให้ผู้เรียนเกิดการรู้แจ้ง คิดชอบและประพฤติปฏิบัติดี พร้อมทั้งเกิดการเติบโตทุกด้านอย่างขึ้นบานและแจ่มใส มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของเนื้อหาโดยใช้กิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ ได้เหมาะสมกับเนื้อหา และควรให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตัวเอง หรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างดีและเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนเป็นการเรียนการสอนที่เร้าความสนใจของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสนใจจนจบกระบวนการเรียนในวิชานั้น ๆ และเป็นการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ผู้เรียนจะนำไปใช้ในชีวิตประจำวันต่อไป เช่น การสอนโดยให้ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ ได้รู้จักแสวงหาความรู้ ได้ฝึกคิดแก้ปัญหา มีบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ ทั้งบรรยากาศด้านวัตถุและด้านจิตใจ ด้านวัตถุ เช่น สภาพห้องเรียน อุปกรณ์การเรียน และสิ่งแวดล้อม ด้านจิตใจ เช่น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การให้ความรัก ความเมตตา เป็นการเรียนการสอนที่มีกระบวนการ หมายถึง มีลำดับขั้นของการเรียนที่ไม่สับสน มีความสอดคล้องและต่อเนื่องของเนื้อหากันอย่างเหมาะสม

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศา เบญจรัตนานนท์ (2560) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: เสียงสะท้อนจากผู้เรียน และผู้สอน สรุปได้ว่า ผู้เรียนและผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนด้านรูปแบบและวิธีการสอนโดยภาพรวมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.84, ผู้สอน 3.63) การส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย และโดยส่วนใหญ่จะมีค่าเฉลี่ยในระดับมากเช่นเดียวกันในส่วนของการปรับเนื้อหาและวิธีการสอนตามระดับความสามารถของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.82, ผู้สอน 3.09) และการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยสถานการณ์เนื้อหา หรือกิจกรรมที่เร้าความสนใจผู้เรียน (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.75, ผู้สอน 3.10) การใช้วิธีการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.94, ผู้สอน 3.27)

2.5 ด้านการวัดและประเมินผล การที่รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้การสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏด้านการวัดและประเมินผลที่ประกอบไปด้วยการใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

ภาษาญี่ปุ่นในแต่ละรายวิชาที่เหมาะสม พร้อมทั้งการชี้แจงการใช้เครื่องมือการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลาย อย่างชัดเจนแก่นักศึกษา เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของเนื้อหาในรายวิชาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีการดำเนินการจัดสอบด้วยการสอบข้อเขียนและสอบปฏิบัติตามเนื้อหาในรายวิชาที่เรียน ด้วยการจัดสอบข้อเขียนและภาคปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน การแจ้งผลการสอบตามระยะเวลาที่กำหนดและโปร่งใส พร้อมทั้งมีการเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถที่จะตรวจสอบความถูกต้องของการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการการศึกษา เพราะเป็นกระบวนการในการตรวจสอบ นักศึกษาได้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายตามที่หลักสูตรได้กำหนดไว้มากน้อยเพียงใด โดยการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่ยึดจุดมุ่งหมายของรายวิชาเป็นหลักมีการชี้แจงและสร้างข้อตกลงก่อนการเรียนรู้เกี่ยวกับเกณฑ์ และวิธีการวัดและประเมินผลที่มีความโปร่งใสโดยผู้เรียนสามารถตรวจสอบคะแนนของตนเองได้ และการให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวัดและประเมินผลทักษะทางภาษา ทั้ง 5 ด้าน คือ ทักษะด้านการฟัง ทักษะด้านการพูด ทักษะด้านการอ่าน ทักษะด้านการเขียน และทักษะด้านการแปล ดังแนวคิดหลักการของ ศิริพงศ์ พยอมแย้ม (2533, หน้า 23) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลที่ดี ควรมีลักษณะ ดังนี้ คือ มีความเชื่อถือได้สูง คือ ไม่ว่าจะวัดหรือประเมินผลกี่ครั้ง ลำดับความสำคัญของผู้เรียนนั้นๆ จะไม่มีการเปลี่ยนแปลงไปมาก ความเที่ยงตรง สามารถวัดและประเมินผลได้ตรงตามจุดที่ต้องการมีอำนาจจำแนก คือ สามารถที่จะแยกออกได้ระหว่างผู้ที่เรียนเก่ง และผู้ที่เรียนอ่อนตามสภาพในการเรียนรู้จริง และมีความเป็นปรนัยคือ ความคงที่ในการวัดและประเมินผล

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศา เบญจรัตน์านนท์ (2560) เรื่อง การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: เสียงสะท้อนจากผู้เรียน และผู้สอน สรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยโดยภาพรวมด้านการวัดและประเมินผลทั้งของผู้เรียน (ค่าเฉลี่ย 3.92) และผู้สอน (ค่าเฉลี่ย 3.83) ที่อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการและรูปแบบการวัดผลและประเมินผล (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.81, ผู้สอน 2.00) และการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลที่ชัดเจน (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.94, ผู้สอน 4.80) การแจ้งผลการวัดผลและประเมินผลให้ผู้เรียนทราบ (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 3.91, ผู้สอน 4.50) รวมทั้งการวัดผลและประเมินผลระหว่างเรียนจากแบบฝึกหัดการทดสอบย่อย และการให้คะแนนชิ้นงาน (ค่าเฉลี่ยผู้เรียน 4.01, ผู้สอน 4.90)

2.6 ด้านปัจจัยเกื้อหนุน การที่รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัยราชภัฏ ด้านปัจจัยเกื้อหนุนที่ประกอบไปด้วยการจัดอาคารสถานที่ การจัดห้องเรียน การจัดห้องแลป ภาษาและการจัดอุปกรณ์ด้านโสตทัศนูปกรณ์ที่ได้มาตรฐานที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น อีกทั้งมีการจัดห้องสมุดภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าหาข้อมูล หรือการจัดตั้งศูนย์วัฒนธรรมญี่ปุ่นเพื่อที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้ถึงประวัติศาสตร์ชาติญี่ปุ่น และการจัดห้องฉายภาพยนตร์ภาษาญี่ปุ่นเพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ภาษาที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ การจัดซื้อนิตยสารภาษาญี่ปุ่นทั้งรายเดือน/รายสัปดาห์ และจัดซื้ออุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่น การจัดสื่อออนไลน์เกี่ยวกับภาษาญี่ปุ่นที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นที่มีความทันสมัย และการจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการเกี่ยวกับด้านเอกสารทั่วไปแก่นักศึกษา

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาในเรื่องของการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่มีอาคารเรียน อุปกรณ์ในห้องเรียน พร้อมทั้งเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอนในหลากหลายรูปแบบการสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมในห้องเรียนเสมือนห้องเรียนแบบญี่ปุ่น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียนภาษาญี่ปุ่น และการจัดเจ้าหน้าที่ของสาขาวิชาเพื่อให้บริการแก่อาจารย์ และนักศึกษา ดังแนวคิดหลักการของอัจฉรา วัฒนางรงค์ (2545, หน้า 9) ได้กล่าวไว้ว่าสถาบันอุดมศึกษาพึงจัดปัจจัยเกื้อหนุน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมีคุณภาพและมี

ประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจัดอาคารสถานที่ที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน มีห้องสมุด ตำรา หนังสือ วารสาร มีเครื่องคอมพิวเตอร์ สื่อการเรียนการสอน และวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการสืบค้น และเสาะแสวงหา ความรู้ทั้งภายในและภายนอกประเทศมีบรรยากาศที่เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่เรียนรู้ของนักศึกษา ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร สุวรรณพุดธิ (2559) เรื่อง การพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การ เรียนภาษาต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สรุปได้ว่า นักศึกษามีความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนภาษาโดยภาพรวมนักศึกษามีความพึง พอใจอยู่ในระดับมาก ด้านที่นักศึกษามีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด คือ ด้านการใช้สื่อการสอน เช่น ภาพประกอบ สื่อเสียงและวีดิทัศน์ที่มีความสมจริงและหลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านหลักสูตร มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมและสนับสนุนให้อาจารย์ในสาขาวิชาได้เข้าร่วมในการอบรม การจัดทำหลักสูตรโดยการเชิญผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดทำหลักสูตรจากสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) มาบรรยายหรือให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตร
2. ด้านอาจารย์ มหาวิทยาลัยควรมีการคัดกรองบุคคลที่จะเข้ามาเป็นอาจารย์ผู้สอนภาษาญี่ปุ่นโดย อาจารย์ผู้นั้นต้องมีผลการสอบวัดระดับความรู้ความสามารถทางภาษาญี่ปุ่นในระดับ N 2 และความมุ่งมั่นของจิต วิญญาณในความเป็นครู นอกจากนี้ มหาวิทยาลัยควรจัดหาผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาญี่ปุ่นโดยเฉพาะมาเป็นพี่เลี้ยงใน การจัดทำผลงานทางวิชาการของอาจารย์
3. ด้านนักศึกษา มหาวิทยาลัยควรมีการคัดกรองผู้ที่เข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาตรีในสาขาวิชา ภาษาญี่ปุ่นให้มีภูมณฑลอย่างอื่นนอกจากการสัมภาษณ์ และควรจัดหรือสนับสนุนให้นักศึกษาได้ใช้ภาษาในสภาพ จริงโดยผ่านสาขาวิชาและสนับสนุนทุนการศึกษาให้ไปศึกษาภาษา และวัฒนธรรมญี่ปุ่น ในประเทศญี่ปุ่น
4. ด้านกระบวนการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีอบรม หรือเชิญวิทยากรที่มีความเก่งความ ชำนาญเกี่ยวกับด้านการสอนภาษาญี่ปุ่นโดยเฉพาะทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ มาเป็นวิทยากรในการเรียนการ สอน
5. ด้านการวัดและประเมินผล มหาวิทยาลัยควรมีการจัดอบรมเกี่ยวกับด้านการวัดและประเมินผลโดย จัดให้เฉพาะอาจารย์ในสาขาวิชาภาษาญี่ปุ่น ด้วยให้ทราบหลักการและกระบวนการในการวัดและประเมินผลทั้งนี้ เพื่อให้อาจารย์ในสาขาวิชาได้เข้าใจในหลักการและขั้นตอนในการวัด เพราะการวัดผลที่ดีจะเป็นฐานของการ ประเมินผลที่ดีด้วย
6. ด้านปัจจัยเกื้อหนุน มหาวิทยาลัยควรมีการสำรวจอย่างจริงจังเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ใน การจัดการเรียนการสอน และลงมือปฏิบัติอย่างจริงจังเช่นเดียวกันในการแก้ไขปัญหา ไม่ว่าจะเป็นความแรงของ อินเทอร์เน็ต การจัดอาคารสถานที่ที่เอื้ออำนวยต่อการสอน ควรจัดมุมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยให้เกิดมุมพักผ่อน แบบมีชีวิต และเสริมสร้างปัญญาให้นักศึกษา และบุคลากร หรือจัดมุมพักผ่อนในรูปแบบสวนญี่ปุ่น เป็นต้น
7. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ได้นำรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นในมหาวิทยาลัย ราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในภาคการศึกษาที่ 2/2562 ซึ่งมีการดำเนินงานในบางส่วนของรูปแบบไม่ครบทุกประเด็น ดังนั้นจึงควรให้มีการทดลองใช้เต็มรูปแบบของการบริหารจัดการในโอกาสต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กึ่งแก้ว อารีรักษ์. (2544). การวัดและประเมินผลทางภาษา. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ (พว.).
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: วีพริ้นท์.
- ชนกร สุวรรณพจน์. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถการฟัง-พูดภาษาอังกฤษ สำหรับนักศึกษาในระดับปริญญาตรี. วารสารวิชาการ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 9(2), 1639-1653.
- นิวัตร นาคะเวช. (2554). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการโรงเรียนในฝัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย.
- ปรีชาดี ชมชื่น. (2555). รูปแบบการบริหารงานวิชาการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนที่มีประสิทธิผลใน
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ปรีชญา เวสารัชช์. (2545). หลักการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- พจน์ ศิริอักษรสาสน์. (2556). การประเมินการจัดการเรียนการสอนภาษาญี่ปุ่นของมหาวิทยาลัยรามคำแหง.
วารสารรามคำแหง ฉบับมนุษยศาสตร์, 32(2), 145.
- เพ็ญวารี วิจิตรเวชไพศาล, สุวิมล นภมิ่งกุล, ถัดมา ชัยศักดิ์เลิศ. (2559). ความแตกต่างของกลยุทธ์การเรียนรู้
ภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ. วารสารวิจัยราชชมงคลกรุงเทพ, 10(2), 93-106.
- พัชรพร รัตนวโรภาส. (2555). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอน รายวิชา ENG321 ภาษาอังกฤษ
เพื่อการสื่อสารมวลชน สาขาวิชาภาษาอังกฤษสื่อสารธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- มีศิลป์ ชินภักดี. (2555). การพัฒนารูปแบบการบริหารการปฏิรูปการศึกษาสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- โยะโกะ คะโนะเมะ, คะนะโกะ โยะชิมิเนะ. (2558). ความเชื่อต่อครูผู้สอนภาษาญี่ปุ่นชาวญี่ปุ่น: ผลสำรวจจาก
แบบสอบถามของผู้เรียนและบริษัทย่อยของญี่ปุ่น. วารสารญี่ปุ่นศึกษา, 32(1), 15-32.
- วรารุณ วงษ์ประภารัตน์. (2549). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนระบบสองภาษาในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์
ปริญญามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา. (2544). การพัฒนาการเรียนการสอนทางการอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาควิชา
อุดมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริพงศ์ พยอมแย้ม. (2533). การเลือกและการใช้สื่อการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-
2559). กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2557). คู่มือการประกันคุณภาพการศึกษาภายในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- สุณีย์รัตน์ เนียรเจริญสุข, พัชรพร แก้วกัญญากร, เป่าสตาพร ดวงแก้ว. (2560). โครงการพัฒนาทักษะการฟังพูด
ภาษาญี่ปุ่นโดยใช้โปรแกรมสไกป์: การสำรวจความคิดเห็นและการประเมินตนเองของนักศึกษาที่เข้าร่วม
โครงการ. วารสารญี่ปุ่นศึกษา, 36(2), 38-54.

- พรรษา เศรษฐบุปผา. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยการบูรณาการสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (INTEGRATED E-LEARNING COURSE) สำหรับนักศึกษาพยาบาลในระดับปริญญาตรี. วารสารมหาวิทยาลัยนเรศวร. 18(3), 1.
- อดิศา เตียว. (2550). การจัดการเรียนการสอนทักษะการฟังและพูดภาษาอังกฤษแบบขั้นภาคฤดูร้อน. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อดิศา เบญจรัตน์นันท์. (2560). การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษพื้นฐาน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี: เสียงสะท้อนจากผู้เรียนและผู้สอน. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์, 18(2), 293-305.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2550). หลักการสอน. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อุทุมพร (ทองอุไร) จามรมาน. (2544). วิธีทำการประกันคุณภาพการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: อ้อมใจ วงษ์มณฑา. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อจิตสาธารณะของนิสิตนักศึกษาของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สืบค้นเมื่อ พฤศจิกายน 1, 2559, จาก <http://kb.psu.ac.th/psukb/browse?type=author&valu>.
- อัจฉรา วัฒนารงค์. (2545). สรุปคำบรรยายวิชา อช 661 สัมมนาปัญหาด้านวิชาการในระดับอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา วัฒนารงค์, อมรรัตน์ ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). รายงานการวิจัยเรื่องประเมินผลการรับบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- Ashworth, Allan & R.C. Harvey. (1994). *Assessing in Future and Higher Education*. London: Jessica Kingsley Publisher.
- Brown, W.B. & Moberg, D. J. (1980). *Organization Theory and Management: A Macro Approach*. New York: John Wiley and Sons.

การรับรู้และการตอบสนองบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
ชายแดนใต้ต่อการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมิติกฎหมายและมิติสังคม
ในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่
อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

Local Administration Organizations in the Southern Border Provinces'
Perceptions of and Responses to Area-Based Tobacco Integrative
Control in Legal and Social Dimensions: A Case Study of Local
Administrative Organizations in Raman District, Yala Province

ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์*, สุปรียา นุ่นเกลี้ยง**, อีสัยส มะแก้ง**

นุริย๊ะ ลาเตะเกะ***, ธงฉาน สุวรรณรักษา****

Siriluk Khumphiranont, Supreeya Nunkliang, Isayas Makeng,
Nuriya Latekeh, Tongchan Suwanrukka

Received: April 13, 2020 Revised: September 13, 2020 Accepted: November 27, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ศึกษาการรับรู้และทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การรับรู้ศักยภาพการปฏิบัติงาน และปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการ รวมทั้ง การพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบระดับพื้นที่ในมิติกฎหมายและมิติสังคม ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณเป็นหลัก ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม จำนวนรวม 237 คน เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด คุณภาพแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นที่ใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟา มีค่า .90 และ .87 วิจัยเชิงคุณภาพใช้การสนทนากลุ่มและการประชุมปฏิบัติการ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงตรรกะ

ผลการวิจัยโดยภาพรวมของวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 1-3 อยู่ระดับปานกลาง ส่วนการพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือแตกต่างกันตามสภาพการณ์ มีลักษณะดำเนินการหลายระดับมีกิจกรรมการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เสริมสร้างการดำเนินการในชุมชนที่เข้มแข็งและปรับเปลี่ยนระบบบริการสุขภาพ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างความร่วมมือพบว่า มีปัจจัยเฉพาะตาม

* ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

** อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

*** อาจารย์ประจำหลักสูตรการจัดการธุรกิจสุขภาพ, คณะวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการเกษตร, มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

**** นักส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นชำนาญการพิเศษ, สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัดยะลา

กระบวนการของห่วงโซ่อุปทาน สถานการณ์ปัญหายาสูบพบในแหล่งที่คนมาพบปะวาระต่าง ๆ รูปแบบกิจกรรม การควบคุมยาสูบมีหลากหลาย การวางแผนกิจกรรมนำร่องเน้นชุมชนและสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม

คำสำคัญ: การรับรู้, การตอบสนอง, บทบาท, การควบคุมยาสูบ, การบูรณาการ

Abstract

This research studied things towards integrative tobacco control which were local administrative organizations' roles, perceptions of and attitudes, their operational effectiveness and obstacles encountered by stakeholders who got involved in, and the development for a cooperative network in building processes among stakeholders being in driving tobacco control in boundary area in terms of legal and social dimensions. A quantitative research method was mainly utilized in this research. By applying two sets of questionnaires for each two sampling groups (segmenting groups) in total of 237 people, an overall reliability coefficient alpha was .90 and .87. The other qualitative research method was taken by a group discussion and a workshop. Percentages, frequencies, arithmetic means and standard deviation were applied for logical analysis in qualitative data.

The overall research results of research objectives 1-3 were at moderate level. Which included responsiveness of local administrative organizations' roles, acknowledges of both policy and Tobacco Act, perceptions of driving problems' situation and the impact on tobacco of their functional effectiveness and problems obtained by stakeholders. Developments of cooperative network building among local administration organizations and stakeholders in tobacco control contextually varied. There were several frameworks of processes. Activities which drove public policies for health, created an environment that was conducive to health, strengthened communities, and improved health care system. However, approaches for cooperation promotion in network groups for tobacco control depended particularly on supply chain. In addition, the situation of tobacco problems was found at various meeting sources. There were many forms of tobacco control activities. The planning pilot activities focused on community and environmental creation.

Keywords: Perception, Response, Roles, Tobacco Control, Integration

บทนำ

การบริโภคยาสูบเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อสุขภาพประชาชน โดยในปี พ.ศ. 2560 ภาพรวมอัตราการสูบบุหรี่มีแนวโน้มลดลง ยกเว้นกลุ่มอายุ 19-24 ปี โดยเฉพาะกลุ่มผู้ที่มีระดับการศึกษาประถมศึกษาจะมีอัตราการสูบบุหรี่ปัจจุบันสูงสุด และพบว่าผู้อยู่อาศัยนอกเขตเทศบาลมีอัตราการสูบบุหรี่สูงกว่าในเขตเทศบาล รวมทั้งมีการสัมผัสหรือได้รับควันบุหรี่มือสองในที่สาธารณะคือตลาดสดหรือตลาดนัดและร้านอาหาร/ภัตตาคาร/สถานที่ที่จำหน่ายอาหารเครื่องดื่มเป็นสถานที่ที่มีการพบเห็น/ได้กลิ่น/พบเห็นกันบุหรี่มากที่สุด (ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.), 2561, หน้า ฉ-ช) ซึ่งเป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีโอกาสเข้าถึงบุหรี่ราคาถูกเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีการโฆษณาและส่งเสริมการขายบุหรี่เพื่อจูงใจให้สูบบุหรี่เพิ่มขึ้น สำหรับประเทศไทยมีการตื่นตัวรณรงค์เพื่อลดจำนวนผู้สูบบุหรี่ลง และคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่มาตลอด ทั้งนี้ สาระของแผนยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ได้แก่ 1) สร้างเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาขีดความสามารถในการควบคุมยาสูบของประเทศทุกจังหวัด 2) ป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาสูบรายใหม่ มีระบบเฝ้าระวังกลยุทธ์ของธุรกิจยาสูบในสถานศึกษาและกลุ่มเยาวชน และมีการดำเนินการตามกฎหมาย 3) ช่วยผู้เสพให้เลิกใช้ยาสูบ 4) ควบคุมและเปิดเผยส่วนประกอบผลิตภัณฑ์ยาสูบ 5) ทำสิ่งแวดล้อมให้ปลอดควันบุหรี่ และ 6) ใช้มาตรการภาษีและปราบปรามเพื่อควบคุมยาสูบ รวมทั้งรัฐบาลยังมีการใช้เครื่องมือกลไกกฎหมายเกี่ยวกับยาสูบ ซึ่งปัจจุบันยึดกรอบการทำงานตามสาระของพระราชบัญญัติควบคุมผลิตภัณฑ์ยาสูบ พ.ศ. 2560 ซึ่งมีมาตรการสำคัญที่ประชาชนต้องรับทราบ ดังนี้

1. ห้ามขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี
2. ห้ามให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้ขายยาสูบ
3. ห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบใน 4 กลุ่มสถานที่ ได้แก่ วัดหรือสถานที่ปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนา สถานพยาบาลและร้านขายยา สถานศึกษาทุกระดับ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ และสวนสนุก
4. กำหนดห้ามโฆษณาสื่อสารการตลาดผลิตภัณฑ์ยาสูบในทุกรูปแบบ
5. ห้ามผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบทำกิจกรรมซีเอสอาร์ อุปถัมภ์สนับสนุนบุคคล
6. ห้ามตั้งวางโชว์ผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือซองบุหรี่ ณ จุดขาย
7. ห้ามแบ่งซองขายบุหรี่เป็นรายมวน
8. เพิ่มโทษผู้ฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่เป็นปรับไม่เกิน 5,000 บาท
9. เจ้าของสถานที่สาธารณะที่เป็นเขตปลอดบุหรี่มีหน้าที่ต้องประชาสัมพันธ์ แจ้งเตือน ดูแลให้ไม่มีการฝ่าฝืนสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ หากฝ่าฝืนไม่ดำเนินการ เจ้าของสถานที่มีโทษปรับไม่เกิน 3,000 บาท

ปัจจุบัน การกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสอดคล้องกับบริบทกฎหมายยาสูบใหม่ที่เพิ่มบทบาทเชิงพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการควบคุมยาสูบในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีพลังอำนาจทางการเมืองการปกครองที่สามารถสร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชนและกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ให้เขามาร่วมรับผิดชอบภารกิจที่เป็นเรื่องใกล้ตัวของชุมชน ประเด็นปัจจัยความเสี่ยงด้านสุขภาพของประชาชนกลุ่มต่าง ๆ และอำนาจทางกฎหมายถูกใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบในพื้นที่ ดังนั้น จึงมีความท้าทายในภารกิจของท้องถิ่นยุคใหม่ที่ต้องใช้หลักการการบริหารแบบบูรณาการร่วมกันกับหน่วยงานประเภทต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและไม่ใช่รัฐในการทำงานประเด็นต่าง ๆ โดยท้องถิ่นจะมีแนวทางทำงานให้ชุมชนมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนงานเพื่อสร้างแรงกระตุ้นและขยายแนวร่วม ลด ละ เลิกยาสูบให้เกิดขึ้นในชุมชน และเป็นการเตรียมความพร้อมของชุมชนเพื่อช่วยให้การใช้กฎหมายเกี่ยวกับยาสูบมีประสิทธิภาพขึ้น แต่เนื่องจากบริบทของชุมชนท้องถิ่นชายแดนได้มีวิถีวัฒนธรรมท้องถิ่นที่อยู่บนหลักการอิสลาม ซึ่งเป็นสังคมมุสลิมที่เป็นสังคมอนุรักษ์นิยม จึงเป็นประเด็นท้าทายว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดนได้จะมีการตอบสนองต่อการขับเคลื่อนมาตรการ

ควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ในอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายหรือไม่ และอย่างไร และนำไปปฏิบัติหรือปรับใช้ในบริบทพื้นที่อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
2. เพื่อศึกษาการรับรู้ ศักยภาพการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
3. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการตอบสนองการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา
4. เพื่อพัฒนาระบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมิติกฎหมายและมิติสังคมในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเสริมด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กล่าวคือ

สำหรับวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กำหนดประชากรที่ใช้การวิจัยเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ 1 ตัวแทนบุคลากรท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 3 แห่งคือ องค์การบริหารส่วนตำบลกาเยอบอเกาะ องค์การบริหารส่วนตำบลลาซอ และองค์การบริหารส่วนตำบลเกวอ และกลุ่มที่ 2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาสูบ เช่น เจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขอำเภอ รพ.สต. ผู้นำศาสนา บุคลากรด้านการศึกษา แกนนำชุมชน ผู้ประกอบการ องค์กรภาคธุรกิจ/วิสาหกิจชุมชนและสมาชิกในครัวเรือน

ขนาดกลุ่มตัวอย่างและวิธีการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผู้วิจัยไม่สามารถระบุจำนวนประชากร จึงไม่ใช้สูตรหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง แต่ผู้วิจัยใช้การสำรวจกลุ่มตัวอย่างโดยมีกลุ่มตัวอย่างแยกเป็น 2 กลุ่ม คือบุคลากรท้องถิ่น ผู้บริหารท้องถิ่น และนักการเมืองท้องถิ่นในพื้นที่ 3 องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์แปลผลได้ จำนวน 101 ชุด และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบในกลุ่มองค์กรและชุมชน โดยมีแบบสอบถามสมบูรณ์แปลผลได้ จำนวนรวม 136 ชุด ส่วนวิธีการสุ่มตัวอย่างเป็นแบบหลายขั้นตอน คือขั้นที่ 1 สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่มตามประเภทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกล่าวคือ คัดเลือกแบบเจาะจงด้วยเหตุผลคือใช้เกณฑ์จุดแข็งของหน่วยงานท้องถิ่นและกลุ่มองค์กรในพื้นที่ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลกาเยอบอเกาะ องค์การบริหารส่วนตำบลลาซอ และองค์การบริหารส่วนตำบลเกวอ และขั้นที่ 2 สุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่ายโดยพิจารณาถึงความเป็นตัวแทนที่หลากหลายของประเภทต่าง ๆ โดยทั้งนี้ การพิจารณาคุณภาพของเครื่องมือแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นที่ใช้สถิติสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่า .90 และ .87 ตามลำดับ

1. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม คือ

ชุดที่ 1 การรับรู้และทัศนคติต่อการนำมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา โดยเก็บกับกลุ่มตัวอย่างตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใน 3 ตำบล จำนวน 101 คน แบ่งเป็น

ส่วนที่ 1.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิด มีข้อคำถาม 17 ข้อ

ส่วนที่ 1.2 ข้อมูลปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาสูบ มีคำถาม 28 ข้อ เป็นคำถามแบบ rating scale ตัวเลือก 5 ตัวเลือก คือ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย และน้อย

ส่วนที่ 2.1 คำถามเกี่ยวกับการรับรู้สถานการณ์ปัญหา และการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบและผลกระทบด้านยาสูบเชิงพื้นที่ มีคำถาม 19 ข้อ ตัวเลือก 5 ตัวเลือก (เหมือนส่วนที่ 1.2)

ส่วนที่ 2.2 คำถามเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจในนโยบายและสาระของ พ.ร.บ.เกี่ยวกับยาสูบ ใช้ตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยมีคำถาม 19 ข้อ เป็นคำถามแบบมีตัวเลือก 2 ตัวเลือก คือ ใช่ ไม่ใช่

ส่วนที่ 2.3 คำถามเกี่ยวกับทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ มีคำถาม 20 ข้อ ตัวเลือก 5 ตัวเลือก คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย เฉย ๆ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้ต่อการตอบสนองมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีคำถาม 24 ข้อ ตัวเลือก 5 ตัวเลือกคือ (เหมือนส่วนที่ 1.2 และส่วนที่ 2.1)

ส่วนที่ 4 คำถามแนวทางการพัฒนาระบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการ มีคำถาม 4 ข้อ

ชุดที่ 2 การรับรู้ศักยภาพการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ ใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จำนวน 136 คน แบ่งเป็น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นคำถามปลายปิดคำถาม 17 ข้อ

ส่วนที่ 2 การรับรู้ ศักยภาพการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีคำถาม 20 ข้อ เป็นคำถามแบบ rating scale มีตัวเลือก 5 ตัวเลือก คือ มาก ค่อนข้างมาก ปานกลาง ค่อนข้างน้อย และ น้อย

ส่วนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบ: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีคำถาม 18 ข้อ ตัวเลือก 5 ตัวเลือก (เหมือนส่วนที่ 2)

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้ต่อการตอบสนองมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา มีคำถาม 24 ข้อ ตัวเลือก 5 ตัวเลือก (เหมือนส่วนที่ 2 และ 3) ส่วนที่ 5 คำถามแนวทางการพัฒนาระบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการ มีคำถามปลายปิด จำนวน 4 ข้อ

2. ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ

วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม โดยผู้ให้ข้อมูลเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคือ กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มสาธารณสุขอำเภอและในพื้นที่ชุมชน ตลอดจนองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคมที่ทำงานสนับสนุนด้านสุขภาพในพื้นที่ระดับตำบล 3 ตำบล จำนวน 60 คน

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยใช้เทคนิคการประชุมปฏิบัติการในเวทีระดับตำบล ๆ ละ 2-3 ครั้ง รวมกับการประชุมสนทนากลุ่ม โดยใช้เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสำรวจ /แบบประเมิน โดยมีประเด็นคำถามครอบคลุมทั้ง 3 ตำบล โดยภาพรวมระดับอำเภอ คือ

1. แบบประเมินพลังกลุ่มองค์กรและบริบทพื้นที่กับการขับเคลื่อนการควบคุมบุหรี่และปฏิบัติการ

2. แบบสำรวจการวิเคราะห์สภาวะการณ์ของปัญหาการควบคุมบุหรืในเชิงพื้นที่ตามแนวทางการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน
 3. แบบสำรวจแนวทางการจัดการระบบข้อมูลการขับเคลื่อนการควบคุมบุหรืตามห่วงโซ่อุปทานเชิงพื้นที่
 4. แบบสำรวจแนวทางการจัดการรูปแบบกิจกรรมกับมาตรการควบคุมบุหรืตามห่วงโซ่อุปทานเชิงพื้นที่
 5. แบบสนทนากลุ่ม ระดับหน่วยงาน/กลุ่มองค์กร คำถามแนวทางการพัฒนาระบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการในระดับพื้นที่
- การเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัยได้จัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยประสานตัวแทนท้องถิ่นและสม. ในการช่วยจัดเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำบล ส่วนการประชุมปฏิบัติการและการสนทนากลุ่มในแต่ละพื้นที่ของ 3 ตำบล คณะผู้วิจัยประสานดำเนินการจัดกิจกรรมพร้อมสรุปสาระข้อมูลทั้งระดับตำบลและภาพรวม
- การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเป็นค่าร้อยละและความถี่ ส่วนวัตถุประสงค์ข้อ 1-3 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงตรรกะ และสรุปสาระเชื่อมโยงทฤษฎี

ผลการวิจัย

1. ผลการวิจัยการรับรู้และทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงด้านยาสูบ การรับรู้สถานการณ์ปัญหาและการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบ และผลกระทบด้านยาสูบ และประเด็นทัศนคติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ ตลอดจนประเด็นความรู้ ความเข้าใจในนโยบายและสาระของ พ.ร.บ.เกี่ยวกับยาสูบโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง กล่าวคือ

ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงด้านยาสูบภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.36$, S.D. = 1.26) โดยเฉพาะประเด็นการสูบบุหรืเป็นสิทธิส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับสังคม ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.96) ส่วนการรับรู้สถานการณ์ปัญหาและการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบและผลกระทบด้านยาสูบในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.15$, S.D. = 1.32) โดยเฉพาะประเด็นสถานที่ราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีป้ายห้ามไม่ให้บุคคลที่ทำงานหรือประชาชนที่มาติดต่อราชการสูบบุหรืในบริเวณตัวอาคาร ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 1.13)

สำหรับความรู้ ความเข้าใจในนโยบายและสาระของพ.ร.บ.เกี่ยวกับยาสูบภาพรวมของตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความรู้ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 14.70$) โดยเฉพาะที่มีความรู้มาก หรือเป็นคำถามตอบถูกมากที่สุด คือ ข้อ 2 สภาพและลักษณะของเขตปลอดบุหรื คือ ต้องมีเครื่องหมายเขตปลอดบุหรื ไม่มีการสูบบุหรื และไม่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรื

นอกจากนี้ ตัวแทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทัศนคติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ ภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.17$, S.D. = 1.05) โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้วางแผนปฏิบัติชัดเจนที่จะสนับสนุนการจัดพื้นที่และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกให้เป็นสถานที่ทำงานเขตปลอดบุหรืตามกฎหมาย ($\bar{x} = 4.27$, S.D. = 0.96)

2. ผลการวิจัยการรับรู้ศักยภาพการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

การรับรู้ของกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเกี่ยวกับกลไกการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.19$, S.D. = 0.96) โดยเฉพาะประเด็นสนใจปฏิบัติงานด้านการณรงค์และป้องกันการขายบุหรี่ให้กลุ่มบุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มีค่ามากที่สุด ($\bar{x}=3.78$, S.D. = 0.95)

ปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.32$, S.D. = 1.01) โดยมีปัญหาอุปสรรคด้านข้อมูลและเทคโนโลยีมีค่ามากที่สุด ($\bar{x}=3.47$, S.D. = 0.99) โดยเฉพาะพื้นที่ยังขาดการนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเลิกสูบบุหรี่ในกลุ่มต่าง ๆ มาวางแผนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการร่วมกัน ($\bar{x}=3.68$, S.D. = 0.93) รองลงมาคือปัญหาอุปสรรคด้านพื้นที่/ชุมชนโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.35$, S.D. = 1.03) โดยเฉพาะคนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมขายบุหรี่ที่นำเข้าแบบผิดกฎหมาย ($\bar{x}=3.37$, S.D.=1.03) และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมโดยรวมอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.25$, S.D. = 1.04) โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีร้านค้าที่ตั้งกระจายตัวอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้เป็นจุดเสี่ยงกระตุ้นนักสูบหน้าใหม่ ($\bar{x}=3.36$, S.D. = 0.96)

3. ผลการวิจัยบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการตอบสนองการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยรวมตามยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2562

จากผลการศึกษาของ 2 มุมมองเกี่ยวกับบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการตอบสนองการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยภาพรวมตามยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2562 อยู่ระดับปานกลาง โดยยุทธศาสตร์ที่ 5 ทำสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัยมีค่ามากที่สุดจากทั้ง 2 มุมมอง โดยมุมมองขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของสถานที่ทำงานให้เป็นเขตปลอดบุหรี่ตามที่กฎหมายกำหนด ($\bar{x}=3.65$) ส่วนมุมมองผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพบว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญจัดสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ที่จะส่งเสริมและป้องกันภัยที่เสี่ยงต่อภาวะสุขภาพของคนในชุมชน ($\bar{x}=3.76$, S.D. = 0.95)

4. ผลการวิจัยการพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมติดกฎหมายและมติดังคมในระดับพื้นที่

จากมุมมอง 2 กลุ่มสามารถสังเคราะห์บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กับการช่วยขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการภาพรวมมีบทบาทไม่เหมือนกัน โดยกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าควรจะมีส่วนช่วยประเด็นเสริมสร้างความรู้รณรงค์ประชาสัมพันธ์ ส่วนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคาดหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลักดันให้มโนนโยบายคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบ

ลักษณะดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการขับเคลื่อนควบคุมยาสูบแบบบูรณาการระดับพื้นที่ในมุมมอง 2 กลุ่ม มีกรอบการทำงานหลายระดับกล่าวคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถทำเองได้เกี่ยวกับมาตรการห้ามขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนที่ควรทำร่วมกับหน่วยงานอื่นก็คือห้ามให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเป็นผู้ขายยาสูบและต้องทำร่วมกับหน่วยงานอื่นกับมาตรการห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบใน 4 กลุ่มสถานที่ ส่วนมาตรการอื่นๆ หน่วยงานไม่พร้อมรับหน้าที่หรือให้หน่วยงานอื่นทำ

สำหรับวิธีดำเนินงาน/วิธีปฏิบัติให้เหมาะสมในมาตรการการควบคุมการบริโภคยาสูบแบบบูรณาการระดับพื้นที่ใน 2 กลุ่ม คือ มาตรการห้ามขายผลิตภัณฑ์ยาสูบใน 4 กลุ่มสถานที่เสนอว่าควรใช้กับวิธีการรณรงค์

ทุกระดับและควรใช้กับวิธีการการบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้ง มีวิธีการจัดสภาพแวดล้อมปลอดบุหรี่ การสร้างมาตรการขององค์กร /กลุ่มทางสังคมและหน่วยงาน และการเสริมทักษะในระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน

ส่วนผลการสังเคราะห์กิจกรรมการขับเคลื่อนที่เหมือนกันใน 2 มุมมอง เช่น

1) กิจกรรมการสร้างนโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพ เสนอให้ขับเคลื่อนมาตรการห้ามขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี

2) กิจกรรมการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เสนอให้ขับเคลื่อนมาตรการห้ามตั้งวางโชว์ผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือของบุหรื ณ จุดขาย

3) กิจกรรมการเสริมสร้างการดำเนินการในชุมชนที่เข้มแข็ง เสนอให้ขับเคลื่อนมาตรการห้ามให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้ขายยาสูบ

สำหรับ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับแนวทางการสร้างเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ระดับพื้นที่กับการควบคุมยาสูบตามแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทานจากประเด็นหลัก ๆ คือ

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการณ์ของปัญหาการควบคุมยาสูบในเชิงพื้นที่ตามแนวทางการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน สามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยเงื่อนไขอันดับแรกๆ ที่กระตุ้น/เอื้อต่อการสูบบุหรี่ในนักสูบหน้าใหม่คือสภาพแวดล้อมสัมพันธ์หรือสัมผัสของเกี่ยวกับบุหรื ส่วนปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการสูบบุหรี่ระดับตัวบุคคลคือลักษณะปัญหาการสูบบุหรี่ระดับหน่วยงานเป็นจำนวนมาก ๆ เหมือนกัน โดยมองว่าเป็นปัจจัยแวดล้อมกระตุ้นให้สูบบุหรี่ เช่น สังคม กฎหมาย ศาสนา เทคโนโลยี สื่อ และองค์การ สำหรับระดับหน่วยงานคือ บรรยาการการทำงานอยู่ร่วมกับคนที่ใช้บุหรื ส่วนระดับพื้นที่/สถานที่ คือคนมีหลายประเภท หลายสไตล์ และคนที่มาใช้บริการไม่ให้ความร่วมมือไม่มีวินัย ไม่สนใจรับรู้ข่าวสารหรือกติกาในพื้นที่สาธารณะ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยตัวผู้สูบบุหรี่ไม่ตั้งใจและปัจจัยผู้สูบบุหรี่ยังไม่ตระหนักในผลกระทบหรือภัยบุหรืที่ถือเป็นปัจจัยเงื่อนไขกระตุ้นเอื้อต่อการเลิกหรือรักษาผู้สูบบุหรี่ และสำหรับแรงจูงใจหรือเหตุผลในการอยากเลิกบุหรืคือมองว่าป่วย รักษาสุขภาพคนในครอบครัว خوรอง และรับรู้ข้อมูลสาระที่กระตุ้นการเลิกบุหรื

2) ผลการประเมินสถานการณ์ บริบทพื้นที่ และความพร้อมของกลุ่มองค์กรในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบ สามารถสรุปได้ว่า สถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบันเกี่ยวกับยาสูบโดยภาพรวมคือมองว่าร้านน้ำชา/เครื่องดื่ม สวนหย่อม/สวนสาธารณะ และงานเทศกาลประเพณีเป็นปรากฏการณ์ปัญหายาสูบ ส่วนกิจกรรมที่เป็นไปได้ในการขับเคลื่อนการควบคุมบุหรื คือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถาบันปอเนาะ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่มีอุปสรรคในการควบคุมบุหรืกับกลุ่มเป้าหมายหรือยังไม่มีความพร้อมก็คือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล /ร้านขายของชำ/งานเทศกาลประเพณี /องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันปอเนาะ แต่ว่ากิจกรรมที่ต้องการเพิ่มเติมในการควบคุมบุหรืกับกลุ่มเป้าหมายหรือมีความเต็มใจและพร้อมเรียนรู้ในการขับเคลื่อนคือกิจกรรมให้ความรู้กับกลุ่มโรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก /ตาติกา และกิจกรรมทำป้ายรณรงค์กับสถานที่ที่มีความเสี่ยงกับสภาพปัญหายาสูบ เช่น ร้านขายของชำ/ร้านน้ำชา/เครื่องดื่ม ศาลาประชาคม ป้อม/จุดตรวจสวนหย่อม/สวนสาธารณะ และลานออกกำลังกาย/สนามกีฬา

3) แนวทางรูปแบบกิจกรรมการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ตามแนวทางห่วงโซ่อุปทานในพื้นที่ทั้ง 3 ตำบล คือ มาตรการต้นน้ำ ควรใช้รูปแบบกิจกรรมคือ 1) กิจกรรมที่จะช่วยสร้างการรับรู้ และความเข้าใจ และตระหนัก รู้ทันโทษหรือภัยของบุหรื เช่น อบรม ดูตัวอย่างสื่อ สาธิต ดูงานภาคสนาม เข้ากลุ่มที่ทำกิจกรรมดี ๆ เช่น อาสาสมัคร 2) สร้างทางเลือกกิจกรรมที่ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ไม่มีเวลาติดมาก เช่น อาชีพเสริม กีฬา ดนตรี ศิลปะ จิตอาสา ฯลฯ และ 3) สร้างกิจกรรมหาต้นแบบบุคคล หรืออาสาสมัครเฝ้าระวังในพื้นที่หรือสถานที่ให้เป็นเขตปลอดบุหรื

มาตรการกลางน้ำระดับตัวบุคคล ควรใช้รูปแบบกิจกรรม คือ 1) ส่งเสริมความรู้ด้านภัยบุหรืและการสร้างสุขภาพ 2) กิจกรรมเฝ้าระวังทางสังคมการสูบบุหรื และ 3) กิจกรรมใช้ศาสนาเป็นเกราะป้องกันการสูบบุหรื /การคุ้มครองผู้ไม่สูบบุหรื ส่วนระดับหน่วยงานควรใช้รูปแบบกิจกรรม คือ 1) กิจกรรมรณรงค์คัดกรสีชาวปลอดบุหรื เช่น จัดพื้นที่ห้าม ทำป้ายเตือน และ 2) กิจกรรมยกย่องต้นแบบบุคคลปลอดบุหรื สำหรับ ระดับพื้นที่/สถานที่ ควรใช้รูปแบบกิจกรรม คือ 1) กำหนดโซนการเข้มงวดการควบคุมบุหรื และ 2) จัดหาอาสาสมัครตรวจตระเวน

มาตรการปลายน้ำ ควรใช้รูปแบบกิจกรรมลดปัญหาอุปสรรคของการเลิกหรือรักษาผู้สูบบุหรื คือ ทำใบสมัคร/ข้อตกลง /MOU ในวาระสำคัญของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และกิจกรรมสร้างแรงจูงใจหรือเหตุผลในการอยากเลิกบุหรื คือการสร้างเนื้อหาเฉพาะในพื้นที่ เพื่อเป็นต้นแบบการขับเคลื่อนการเลิกบุหรื เช่น ถอดบทเรียนการเลิกบุหรืของคนชุมชน (เหตุของการสูบบุหรื แรงจูงใจไม่สูบบุหรื กระบวนการเลิกบุหรื)

การวางแผนการพัฒนาระบบข้อมูลการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ โดยสรุปฐานข้อมูล /Baseline ที่พึงมี ดังนี้

1. มาตรการต้นน้ำ ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline คือ

1.1 ข้อมูลกลุ่มสาระการเรียนรู้ระดับป.6-ม.3 จำแนกรายวิชาและหัวข้อเนื้อหาที่สอน และกิจกรรม/สื่อที่ใช้สอน

1.2 ข้อมูลโรงเรียนในพื้นที่ตำบล (โรงเรียนรัฐ เอกชนสอนศาสนา และปอเนาะ) และระบุจำนวนนักเรียนกลุ่มเสี่ยงบุหรื และมีปัญหาครอบครัว เศรษฐกิจ ยาเสพติด กลุ่มได้รับผลกระทบ

1.3 ข้อมูลโรงเรียนนาร่อง ขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบในสถานศึกษา หรือ ผู้บริหารเห็นความสำคัญหรือมีนโยบายเชิงรุก

2. มาตรการกลางน้ำ ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline ตามระดับ คือ

2.1 มาตรการกลางน้ำ ระดับตัวบุคคล ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline คือ 1) ผลลัพธ์ด้านผลกระทบบุหรืต่อสุขภาพ 2) กลุ่มใช้แรงงานในเกษตร ประมง ก่อสร้าง และบริการ และ 3) ข้อมูลค่าใช้จ่ายในการสูบบุหรืของคนสูบ เทียบกับรายได้ที่มีอยู่

2.2 มาตรการกลางน้ำ ระดับหน่วยงาน ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline คือ ทำกฎกติกาในหน่วยงาน (ข้อห้าม /ความร่วมมือ /ทำ MOU บุคคล /จัดพื้นที่และคนดูแลเขตปลอดบุหรื)

2.3 มาตรการกลางน้ำ ระดับพื้นที่/สถานที่ ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline คือ 1) สำรวจป้ายห้ามสูบบุหรื และเขตปลอดบุหรื มีมาตรฐาน เหมาะสมหรือไม่ และดูซากกันบุหรื และที่ขายบุหรื ว่าอยู่ห่างกันอย่างไร รวมทั้งในชุมชน และพื้นที่สาธารณะ

3. มาตรการปลายน้ำ ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline ตามประเด็น คือ

3.1 มาตรการปลายน้ำของการควบคุมยาสูบ คือการเลิกหรือรักษาผู้สูบบุหรื ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล /Baseline คือ 1) ทำกิจกรรมมัสยิดปลอดบุหรื และ 2) ให้ทำกฎชุมชน ปลอดบุหรื

3.2 มาตรการปลายน้ำของการควบคุมยาสูบคือการสร้างแรงจูงใจหรือเหตุผลในการอยากเลิกบุหรื ควรมีการจัดเก็บฐานข้อมูล/Baseline คือ ทำกิจกรรมมัสยิดปลอดบุหรื

อภิปรายผล

1. การรับรู้และทัศนคติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงเกี่ยวกับยาสูบโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นที่คิดว่าการสูบบุหรี่เป็นสิทธิส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับสังคมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะกระแสแนวคิดสิทธิเสรีภาพกดทับบริบททางวัฒนธรรมที่ซ่อนอยู่ จึงไม่มองว่าบุหรี่เป็นสิ่งไม่ดี สอดคล้องกับสุชาติ อินทรกำแหง ณ ราชสีมา, พีระ เรื่องฤทธิ์ และวราภรณ์ วรรณประสารณ์ (2555) ที่พบว่าปัจจัยเสริมคือครอบครัวไม่เคยตำหนิผู้สูบบุหรี่ และปัจจัยนำคือไม่รู้ว่าบุหรี่มีโทษร้ายแรง รองลงมาคือการคิดว่าการสูบบุหรี่ช่วยให้ปลดปล่อยอารมณ์ และการทำงานกับเพื่อนหรือสมาชิกในหน่วยงานที่มีพฤติกรรมการใช้ยาสูบ ส่วนการรับรู้สถานการณ์ปัญหาและการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบและผลกระทบด้านยาสูบในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นสถานที่ราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีป้ายห้ามไม่ให้บุคคลที่ทำงาน หรือประชาชนที่มาติดต่อราชการสูบบุหรี่ในบริเวณตัวอาคาร สอดคล้องกับงานวิจัยของรชติ บินหวัง และเกษตรชัย และหิม (2559, หน้า1) พบว่าสาเหตุที่ทำให้เยาวชนมีพฤติกรรมเกี่ยวข้องกับสารเสพติด เกิดจากปัจจัยด้านครอบครัวที่ไม่ดำเนินชีวิตตามหลักวิถีอิสลาม ด้านผู้ปกครองไม่เข้าใจวิธีการอบรมเยาวชนอย่างถูกต้องเหมาะสม ด้านชุมชนมีแหล่งจำหน่าย และสถานที่เสพยาที่เกี่ยวข้องการเสพยาเสพติดของเยาวชน ด้านกลุ่มเพื่อนที่มั่วสุมกับสารเสพติด รวมทั้งเยาวชนในชุมชนก็ขาดความรู้เกี่ยวกับพิษภัยของยาเสพติด อีกทั้งเหตุผลสนับสนุนความเป็นสถานที่ราชการถ้ามีการห้ามกระทำหรือห้ามแสดงพฤติกรรมจะมีพลังอำนาจในการบังคับให้กระทำการหรือควบคุมพฤติกรรมของคนที่เข้ามาในสถานที่ราชการนั้นได้ หากมีความจริงจังในการบังคับใช้กฎระเบียบ

ความรู้ความเข้าใจในนโยบายและสาระของ พ.ร.บ.เกี่ยวกับยาสูบ โดยเฉพาะประเด็นที่มีความรู้มากคือสภาพและลักษณะของเขตปลอดบุหรี่ ต้องมีเครื่องหมายเขตปลอดบุหรี่ ไม่มีการสูบบุหรี่ และไม่มีอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการสูบบุหรี่ และประเด็นห้ามผู้ประกอบการธุรกิจผลิตภัณฑ์ยาสูบทำกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร Corporate Social Responsibility: CSR อุปถัมภ์สนับสนุนบุคคลมีค่าเท่ากัน ส่วนประเด็นที่มีความรู้น้อยมากคือประเด็นห้ามผู้ใดสูบบุหรี่ในเขตปลอดบุหรี่ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 2,000 บาท สอดคล้องกับชอพูน จารง (2559) ที่พบว่าการที่จะทำให้บุคคลมีการแสดงออกถึงพฤติกรรมใด ๆ ย่อมต้องมาจากการที่บุคคลนั้นมีความรู้ ชาวไทยมุสลิมมีการเข้าร่วมกลุ่มบ่อย ๆ เช่น ร้านน้ำชาในการประกอบกิจกรรมกลุ่ม ประสพการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมหมู่คณะจะช่วยให้เยาวชนมีความรู้เพิ่ม และช่วยให้หาทิศทางที่เป็นแบบฉบับของตนเองได้เหมาะสมขึ้น

ส่วนทัศนคติเกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบไปปฏิบัติ มีประเด็นน่าสนใจว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้วางแผนปฏิบัติชัดเจนที่จะสนับสนุนการจัดพื้นที่และสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ให้เป็นสถานที่ทำงานเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือการห้ามสูบบุหรี่ในสถานที่ราชการของกลุ่มผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชน ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชาวบ้านยอมรับและปฏิบัติตามเวลามาติดต่องานในหน่วยงาน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญกับการนำข้อมูลหน่วยงานต่าง ๆ มาเชื่อมโยงประเด็นการควบคุมยาสูบกับการจัดกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ของแผนปฏิบัติการที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่ามีกฎหมายใหม่กำหนดให้ส่วนราชการเป็นเขตปลอดบุหรี่อย่างเป็นทางการ แต่ประเด็นค่าเฉลี่ยน้อยสุดคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังไม่พร้อมด้านกำลังคนในการเฝ้าระวังสถานการณ์ ผู้เสพและผู้ค้าขายยาสูบในตำบลที่รับผิดชอบ ซึ่งก็สอดคล้องกับปัจจุบันที่ว่าท้องถิ่นในพื้นที่ชายแดนใต้ยังไม่มีบุคลากรที่รับผิดชอบด้านบุหรี่โดยเฉพาะ

2. การรับรู้ศักยภาพการปฏิบัติงานและปัญหาอุปสรรคของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

การรับรู้ของกลไกกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการขับเคลื่อนมาตรการการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยภาพรวมอยู่ระดับปานกลาง โดยเฉพาะประเด็นสนใจปฏิบัติงานด้านการรณรงค์และป้องกันการขายบุหรี่ให้กลุ่ม

บุคคลที่อายุต่ำกว่า 20 ปี มีค่ามากที่สุด ส่วนประเด็นที่ว่าท่านยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในบทลงโทษที่เกี่ยวกับมาตรการสุบบุหรีที่ผิดกฎหมาย มีค่าน้อยสุด

ปัญหาอุปสรรคต่อมาตรการการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ส่วนมากเป็นด้านข้อมูลและเทคโนโลยี โดยเฉพาะประเด็นว่าพื้นที่ยังขาดการนำข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการเลิกสุบบุหรีในกลุ่มต่าง ๆ มาวางแผนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการร่วมกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะไม่รู้ว่ใครคนใดต้องการเลิกสุบบุหรี เพราะแต่ละบุคคลจะมีภูมิหลังและสิ่งที่กระตุ้นให้ชีวิตปรับเปลี่ยนได้ รองลงมาคือด้านตัวบุคคลในประเด็นที่ว่า ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานท่านขาดทักษะทำงานภาคสนาม การกำกับติดตามร้านค้าไม่ให้ขายหรือให้ผลิตภัณฑ์ยาสูบแก่บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนด้านพื้นที่/ชุมชนในประเด็นที่ว่าคนในชุมชนไม่ให้ความร่วมมือในการแจ้งเบาะแสผู้ประกอบการที่มีพฤติกรรมขายบุหรีที่นำเข้าแบบผิดกฎหมาย เหตุผลที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าคนในชุมชนจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกัน มีความเป็นญาติ เป็นเพื่อนพ้องคนรู้จักจึงไม่อยากจะทำหน้าที่ยึดเตือน หรือแจ้งเบาะแสให้ข้อมูลที่เป็นลบกลุ่มคนที่ยุ่งเกี่ยวกับยาสูบ ส่วนด้านสภาพแวดล้อมจะพบปัญหาอุปสรรคว่าในพื้นที่มีร้านค้าที่ตั้งกระจายตัวอยู่ใกล้สถานศึกษาทำให้เป็นจุดเสี่ยงกระตุ้นนักสูบหน้าใหม่ ซึ่งเป็นเช่นนี้ เพราะว่าร้านค้าที่มีการขายบุหรีมักจะปะปนขายของรวมกับขายของทั่วไปหรือร้านน้ำชา สอดคล้องกับรชช บินหวั และเกษตรชัย และหิม (2559, หน้า 2) พบว่าปัญหาด้านการจัดการปัญหาเสพติดที่ผ่านมาพบว่าขาดการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ไม่มีข้อมูลสถานการณ์ปัญหาที่ชัดเจน มีข้อจำกัดในด้านเวลานั้นความสำเร็จเชิงปริมาณ รวมทั้ง มุ่งใช้อำนาจกฎหมายจัดการกลุ่มผู้ค้าผู้เสพในชุมชน โดยการจับปรับ กัก ชัง ในระยะยาวชุมชนไม่สามารถป้องกัน นอกจากนี้ ยังมีปัญหาอุปสรรคด้านวัฒนธรรมองค์การโดยเฉพาะประเด็นย่อยว่าคนในหน่วยงานท่านมีพฤติกรรมที่ไม่ยอมรับประกาศห้ามสุบบุหรีในเขตปลอดบุหรีเพราะคิดว่าเป็นสิทธิส่วนบุคคล

3. บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยรวมตามยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2562

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตอบสนองการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่โดยรวมตามยุทธศาสตร์การควบคุมยาสูบแห่งชาติ พ.ศ. 2559-2562 ของทั้ง 2 มุมมองอยู่ระดับปานกลาง โดยยุทธศาสตร์ที่ 5 ทำสิ่งแวดล้อมให้ปลอดภัย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด โดยมีประเด็นย่อยในมุมมององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้สนับสนุนการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกของสถานที่ทำงานให้เป็นเขตปลอดบุหรีตามที่กฎหมายกำหนด ส่วนมุมมองของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเห็นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสำคัญจัดสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ที่จะส่งเสริมและป้องกันภัยที่เสี่ยงต่อภาวะสุขภาพของคนในชุมชน ซึ่งเป็นเช่นนี้เพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการดูแลพื้นที่สภาพแวดล้อมในเขตตำบลทุกรูปแบบทั้งปรับภูมิทัศน์ หรือปรับสภาพแวดล้อมในพื้นที่ ซึ่งมีความสอดคล้องกับรชช โตสมภาค (2558, หน้า 6) ที่ว่ารัฐบาลท้องถิ่นสามารถควบคุมผลิตภัณฑ์จำพวกแอลกอฮอล์ โดยจำกัดการแบ่งเขตสำหรับร้านค้าปลีกที่จำหน่ายเครื่องดื่มที่มีแอลกอฮอล์ และกำหนดให้เขตหนึ่งมีร้านจำหน่ายแอลกอฮอล์ได้เพียงร้านเดียว ส่วนบริเวณที่อยู่ในละแวกโรงเรียนหรือสนามเด็กเล่นจะห้ามไม่ให้มีการตั้งร้านค้าเด็ดขาด

4. การพัฒนากระบวนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้กับกลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมีกฎหมายและมติสังคมในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอรามัน จังหวัดยะลา

จากมุมมอง 2 กลุ่ม บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่กับการช่วยขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการไม่เหมือนกัน คือกลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นว่าควรช่วยประเด็นเสริมสร้างความรู้ณรงค์ประชาสัมพันธ์ ส่วนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องคาดหวังให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผลักดันให้มีนโยบายคณะทำงานหรือผู้รับผิดชอบ ที่เป็นเช่นนี้ เพราะว่าร้องการปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถวางแผนจัดทำโครงการ

สนับสนุนมาตรการควบคุมยาสูบได้ชัดเจน และกรอบอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ซึ่งก็สอดคล้องกับวิไลวรรณ วิริยะไชย และอริติ แซ่ลิ่ม (2549, หน้า 206) พบว่าการรณรงค์สูบบุหรี่ ควรส่งเสริมทัศนคติและค่านิยมในเรื่องพฤติกรรมที่ไม่สูบบุหรี่ตั้งแต่กลุ่มวัยรุ่น เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่ร่วมไปกับการให้ความรู้เรื่องพิษภัยบุหรี่ การรณรงค์ในเรื่องความสัมพันธ์ที่ดีของสถาบันครอบครัว และค่านิยมของสังคมในการไม่สูบบุหรี่เป็นส่วนสนับสนุนให้อัตราการเลิกบุหรี่สูงขึ้น

ส่วนผลการสังเคราะห์กิจกรรมการขับเคลื่อนที่เหมือนกันในการมาตรการควบคุมยาสูบในมุมมองทั้ง 2 กลุ่ม มีความน่าสนใจในประเด็นกิจกรรมการสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อสุขภาพ เสนอแนะให้นำไปใช้ในการขับเคลื่อนมาตรการห้ามตั้งวางโชว์ผลิตภัณฑ์ยาสูบหรือซองบุหรี่ ณ จุดขาย ซึ่งสอดคล้องกับเกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ (2554) พบว่า 1) ประเภทของสื่อรณรงค์ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัวที่ผู้รับสารเปิดรับมากที่สุดคือสื่อประเภทภาพคำเตือนบนซองบุหรี่ และกิจกรรมการเสริมสร้างการดำเนินการในชุมชนที่เข้มแข็งมีการเสนอแนะให้นำไปใช้ในการขับเคลื่อนมาตรการห้ามให้บุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี เป็นผู้ขายยาสูบ สอดคล้องกับฟ้ารุ่ง มีอุตร และสยาม บัระภา (2555, หน้า 46-47) ที่ให้ข้อเสนอแนะจากกลุ่มทำงานต่าง ๆ ในการขับเคลื่อนเมืองขอนแก่นปลอดบุหรี่ว่าควรมีการเพิ่มมาตรการทางสังคมเข้าไปด้วย เช่น การสร้างบุคคลครอบครัว ชุมชนต้นแบบในเรื่องการลด ละ เลิก บุหรี่ โดยพบว่า บุคคลใกล้ชิดผู้ที่สูบบุหรี่ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนในสถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่ ลด ละ เลิก พฤติกรรม และที่สำคัญควรมีการส่งเสริมความเข้มแข็งของครอบครัว ชุมชน และสังคม เพื่อเป็นแนวร่วมกับภาคีอื่น ๆ ในสังคม และสอดคล้องกับชอฟุ๊ฉ จารง (2559, หน้าบทคัดย่อ (5)) พบว่า แนวทางในการแก้ปัญหาการสูบบุหรี่ของชาวไทยมุสลิม พบว่าควรให้ผู้ปกครองประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่บุตรหลาน ให้ความรักความอบอุ่นดูแลเอาใจใส่บุตรหลาน และสร้างความสามัคคีภายในครอบครัว ตลอดจนเป็นที่ปรึกษาเมื่อบุตรหลานมีปัญหา และควรให้ผู้นำศาสนา เช่น อิหม่าม คอเต็บ บิหลั่น จัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของบุหรี่ว่าเมื่อสูบบุหรี่แล้วอาจจะทำให้เสียสุขภาพ หรือโรคต่าง ๆ ได้ หรือให้มีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโทษพิษภัยของบุหรี่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในหมู่บ้าน เช่น ร้านน้ำชา มัสยิด เป็นต้น

สำหรับ ผลการศึกษาเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการสร้างเครือข่ายกลุ่มต่าง ๆ ในระดับพื้นที่กับการควบคุมยาสูบตามแนวคิดการจัดการห่วงโซ่อุปทาน สามารถอภิปรายในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

- จากผลการวิเคราะห์สภาวะการณ์ของปัญหาการควบคุมยาสูบในเชิงพื้นที่ตามแนวทางการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน อภิปรายได้ว่า ปัจจัยเงื่อนไขอันดับแรก ๆ ที่กระตุ้นการสูบบุหรี่ในนักสูบหน้าใหม่คือสภาพแวดล้อมสัมพันธ์เกี่ยวกับบุหรี่ ส่วนปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการสูบบุหรี่ระดับตัวบุคคลเป็นปัจจัยแวดล้อมกระตุ้นให้สูบบุหรี่ เช่น สังคม กฎหมาย ศาสนา เทคโนโลยี สื่อ และองค์การ ซึ่งมีความสอดคล้องกับชอฟุ๊ฉ จารง, 2559, หน้า 107) พบว่าความรู้เป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะแสดงออกถึงพฤติกรรมการสูบบุหรี่ ซึ่งการมีระบบคิดเช่นนั้น เพราะว่ายอยู่บนฐานความเชื่อแบบเสรีประชาธิปไตยที่มีการแพร่หลายเรื่องสิทธิส่วนบุคคล สำหรับปัจจัยเงื่อนไขที่เอื้อต่อการสูบบุหรี่ระดับหน่วยงานคือบรรยากาศการทำงานอยู่ร่วมกับคนที่ซึบบุหรี่ และระดับพื้นที่/สถานที่ คือเป็นปัจจัยมีคณาหลายประเภท หลายสไตล์ และปัจจัยคนที่มาใช้บริการไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีวินัย ไม่สนใจรับรู้ข่าวสารหรือกติกาในพื้นที่สาธารณะ เป็นการเอื้อต่อการสูบบุหรี่ระดับหน่วยงานสอดคล้องกับภูวดล เพ็ญนาดี, 2556) พบว่าทัศนคติต่อการสูบบุหรี่ของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสาเหตุอันดับแรก ส่วนมากคิดที่จะเลิกสูบบุหรี่คือการที่คนรอบข้างขอร้องให้เลิกทัศนคติในเรื่องผลดี ผลเสียของกลุ่มตัวอย่างในอันดับแรก คือทำลายสุขภาพของตนเอง รวมทั้ง ปัจจัยเงื่อนไขที่กระตุ้นเอื้อต่อการเลิกหรือรักษาผู้สูบบุหรี่ คือปัจจัยตัวผู้สูบบุหรี่ไม่ตั้งใจ และปัจจัยสูบบุหรี่ยังไม่ตระหนักในผลกระทบหรือภัยบุหรี่ และแรงจูงใจหรือเหตุผลในการอยากเลิกบุหรี่คือมองว่า

ป่วย รักษาสุขภาพ คนในครอบครัวขอร้อง และรับรู้ข้อมูล สารระที่กระตุ้นการเลิกบุหรี่ ที่เป็นเช่นนี้จะเห็นมีปัจจัยที่มีผลต่อการสูบบุหรี่หรือเลิกยาสูบแตกต่างกันตามบริบทและเงื่อนไขแตกต่างกันของกลุ่มคนที่หลากหลายประเภท

- ผลการประเมินสถานการณ์บริบทพื้นที่ และความพร้อมของกลุ่มองค์กรในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบ สรุปอภิปรายได้ว่า สถานการณ์ที่เป็นปัญหาในปัจจุบันเกี่ยวกับยาสูบโดยภาพรวมมีความเห็นต่างกันในเชิงพื้นที่ กล่าวคือมองว่าร้านน้ำชา/เครื่องดื่ม สวนหย่อม/สวนสาธารณะ และงานเทศกาลประเพณีเป็นปรากฏการณ์ปัญหาเกี่ยวกับยาสูบมากกว่าแหล่งอื่น ๆ ส่วนกิจกรรมที่ทำกับกลุ่มเป้าหมายที่น่าเป็นไปได้ในการขับเคลื่อนการควบคุมบุหรี่ได้หรือมีศักยภาพการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบโดยภาพรวม คือโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล สถาบันปอเนาะ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนอุปสรรคที่เกิดขึ้นในการควบคุมบุหรี่กับกลุ่มเป้าหมายหรือยังไม่พร้อมในการทำงานขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบคือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล / ร้านขายของชำ/งานเทศกาลประเพณี /องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น /สถาบันปอเนาะ

กิจกรรมที่ต้องการเพิ่มเติมในการควบคุมบุหรี่กับกลุ่มเป้าหมายซึ่งพร้อมที่จะเรียนรู้ในการขับเคลื่อนการควบคุมยาสูบโดยภาพรวม คือมองว่าต้องการกิจกรรมให้ความรู้กับกลุ่มโรงเรียน ศูนย์เด็กเล็ก/ตาติกา และต้องการกิจกรรมทำป้ายรณรงค์กับสถานที่ที่มีความเสี่ยงกับสภาพปัญหา ยาสูบ ก็คือร้านขายของชำ ร้านน้ำชา/เครื่องดื่ม ศาลาประชาคม ป้อม/จุดตรวจ สวนหย่อม/สวนสาธารณะ และลานออกกำลังกาย/สนามกีฬา สอดคล้องกับจำนง แก้วนาวิ, สุรินทร์ กลัมพากร, กิตติกร นิลมานัต และปรีชา กาฬแก้ว (2557, หน้า6) ได้ดำเนินการจัดและควบคุมสถานที่ที่เป็นเขตปลอดบุหรี่ตามกฎหมายบำบัดรักษาผู้สูบบุหรี่ และป้องกันการสูบบุหรี่ในชุมชนแบบบูรณาการ พบว่า สถานที่สาธารณะปลอดควันบุหรี่เพิ่มขึ้น ได้แก่ มัสยิด วัด องค์การบริหารส่วนตำบล โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล อาคารอเนกประสงค์ ศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียน

จากผลการวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ บริบทพื้นที่ และความพร้อมของกลุ่มองค์กรในการขับเคลื่อนยาสูบในพื้นที่ที่มีความต่างกัน ทำให้การวางแผนต้องปรับตามบริบทด้วย ซึ่งก็สอดคล้องกับฟารุง มีอุดร และสยาม บัวระภา (2555) ให้ข้อเสนอแนะว่าควรมีการเพิ่มมาตรการทางสังคมเข้าไปด้วย เช่น การสร้างบุคคลครอบครัว ชุมชน ต้นแบบในเรื่องการลด ละ เลิก บุหรี่ โดยพบว่าบุคคลใกล้ชิดผู้ที่สูบบุหรี่ไม่ว่าจะเป็นคนในครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เพื่อนในสถาบันการศึกษามีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้สูบบุหรี่ ลด ละ เลิก พฤติกรรมดังกล่าวได้

- แนวทางรูปแบบกิจกรรมการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ตามแนวทางการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานสามารถสรุปอภิปรายได้ว่า จากผลการประชุมปฏิบัติการกับตัวแทนกลุ่มต่าง ๆ ในพื้นที่ทั้ง 3 ตำบล สรุปความคิดเห็นประเด็นแนวทางของรูปแบบกิจกรรมการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ตามแนวทางห่วงโซ่อุปทาน อย่างเช่น

มาตรการกลางน้ำ ระดับตัวบุคคล มีผลการศึกษาบางส่วนสอดคล้องกับฟารุง มีอุดร และสยาม บัวระภา (2555, หน้า 46) ที่ให้ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนว่าควรมีการประชาสัมพันธ์เรื่องสถานที่ห้ามสูบให้มากขึ้น เนื่องจากกลุ่มต่าง ๆ ในสังคมยังมีความสับสน/ไม่แน่ใจในเรื่องนี้ อาจมีการติดป้ายประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น รวมทั้งการประชาสัมพันธ์เรื่องคลินิกอดบุหรี่ที่มีอยู่ตามสถานพยาบาลต่าง ๆ ควรติดป้ายคลินิกอดบุหรี่ให้ชัดเจน

มาตรการปลายน้ำ ควรใช้รูปแบบกิจกรรมลดปัญหาอุปสรรคของการเลิกหรือรักษาผู้สูบบุหรี่ ซึ่งสอดคล้องกับภูวดล เพ็ญนาดี (2556) พบว่า ด้านตัวนักศึกษายูนิเวอร์ซิตี วิทยาลัยควรจัดให้มีการรณรงค์ให้เห็นชัดเจนถึงโทษและพิษภัยของบุหรี่ที่ทำลายสุขภาพผู้สูบบุหรี่ ทำร้ายคนในครอบครัว บุคคลรอบข้าง รวมถึงการสูญเสียเงินทองค่าใช้จ่ายทั้งของผู้สูบบุหรี่เอง หรือแม้แต่ค่าใช้จ่ายที่ประเทศชาติต้องสูญเสีย ควรจัดกิจกรรมอบรมหรือเข้าค่ายสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับโทษหรือพิษภัยของบุหรี่ป่อย ๆ และด้านสภาพแวดล้อมและนโยบายวิทยาลัยควรมีการชี้แจงเรื่องกฎหมายและโทษของการจำหน่ายบุหรี่ให้นักศึกษากับร้านค้าข้างวิทยาลัย และ

ควรมีครูคอยตรวจตราตามบริเวณร้านค้าในช่วงเช้าและเย็น มีการชี้แจงเรื่องกฎหมายและโทษของการจำหน่าย บุหรี่ให้แก่นักศึกษาที่ร้านรับฝากรถจักรยานยนต์ข้างวิทยาลัยติดกล้องวงจรปิดในจุดเสี่ยงต่อการสูบบุหรี่ของ นักศึกษา เช่น ห้องน้ำ หลังห้องพลศึกษา และเรือนเพาะชำ รวมทั้ง สอดคล้องกับฟ้ารุ่ง มีอุตร และสยาม บัวระภา (2555) ที่ให้ข้อเสนอแนะในการขับเคลื่อนว่าควรมีการสร้างมาตรการทางบวกให้กับผู้ที่มีพฤติกรรมไม่สูบบุหรี่ เช่น เพิ่มโอกาสการรับเข้าทำงานและมาตรการทางบวกแก่บุคคลหรือองค์กรที่มีการดำเนินงานด้านการ ควบคุมการสูบ/การสร้างสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการลด ละ เลิก บุหรี่ เช่น การเพิ่มคะแนนตัวชี้วัดในการทำงาน และ มีการสร้างค่านิยมใหม่ให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ให้ห่างไกลบุหรี่ และสิ่งเสพติดอื่น ๆ เพื่อลดจำนวนนักสูบหน้าใหม่ โดย อาจใช้กลุ่มเยาวชนด้วยกันเป็นแกนนำในการทำงานประสานกับกลุ่มต่าง ๆ ในสังคม

นอกจากนี้ ยังมีความสอดคล้องกับปรีชา อุปโยคิน (2557, หน้า 46) ว่าการปรับพฤติกรรมให้ผู้สูบบุหรี่เลิกสูบบุหรี่ด้วยกระบวนการควบคุมทางสังคม หรือการใช้มาตรการทางสังคมเป็นกระบวนการทางสังคมที่ กลุ่มตกลงที่จะกระทำกิจกรรมร่วมกัน โดยกลุ่มมีความมุ่งหวังกับผลประโยชน์ที่สอดคล้องหรือเหมือนกันคือ ต้องการให้อาสาสมัครเลิกสูบบุหรี่ได้อย่างเด็ดขาด โดยมีความร่วมมือ 3 ระดับ คือ 1) ความร่วมมือระดับ ครอบครัว เช่น การที่จะให้ครอบครัวปลอดบุหรี่ก็เพื่อประโยชน์ของสมาชิกในครอบครัว โดยมีผลประโยชน์ที่ สอดคล้องกันคือการปลอดควันบุหรี่ และครอบครัวปราศจากความเสี่ยงจากการเกิดโรคอันเกิดจากควันบุหรี่มือ สอง ความร่วมมือแบบนี้เกิดจากความผูกพัน ความรักและความเคารพนับถือ 2) ความร่วมมือในระดับชุมชนจาก ทุกฝ่าย เช่น เพื่อนบ้าน อสม. พระ และชมรมต่าง ๆ ในชุมชน เป็นต้น 3) ความร่วมมือในระดับหน่วยงาน คือ ได้รับความร่วมมือจากหน่วยงานภาครัฐ คือ การยอมรับและการสนับสนุนทางสังคมทั้งในด้านอารมณ์ ได้แก่การ ให้กำลังใจ การดูแลเอาใจใส่ ทำให้รู้สึกมีคุณค่าและมีความภาคภูมิใจในสังคม การสนับสนุนด้านรูปธรรม มีความ ช่วยเหลือโดยตรงคือการรักษา เช่น การให้ยา หรือการพาไปบำบัด รวมถึงการสนับสนุนในด้านข้อมูล ได้แก่การให้ คำแนะนำ การให้ความรู้เรื่องพิษภัยของบุหรี่และแนวทางการเลิกบุหรี่ เป็นต้น รวมทั้งยังสอดคล้องกับเจ๊ะเหลาะ แฆกพงศ์, รือฮีม นิยมเดชา, อับดุลรอเยะ บินเซ็ง และอานิส พัฒนปรีชาวงศ์ (2555, หน้า 59-60) ซึ่งให้เห็นว่าการรณรงค์เพื่อการควบคุมการบริโภคยาสูบและคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ในชุมชนมุสลิมของอำเภอเมือง จังหวัด นราธิวาส และชุมชนไทยมุสลิมอื่น ๆ ควรต้องคำนึงถึงความสอดคล้องระหว่างศาสนบัญญัติอิสลาม ข้อค้นพบทาง วิชาการหรือการแพทย์และเจตนารมณ์แห่งบทบัญญัติของกฎหมายของผู้รู้และผู้นำศาสนาเป็นสำคัญ

- การวางแผนการพัฒนาระบบข้อมูลการขับเคลื่อนมาตรการควบคุมยาสูบเชิงพื้นที่ สามารถสรุปรู ฐานข้อมูล/Baseline ที่พึงมีในมาตรการต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำว่ามีความสอดคล้องกับฟ้ารุ่ง มีอุตร และ สยาม บัวระภา (2555) ในประเด็นที่ว่าควรมีการพัฒนาเรื่องระบบข้อมูล การวิจัย การประเมินผลในเรื่อง แนวนโยบายของการควบคุมการสูบบุหรี่เพื่อให้ผู้ทำงานมีข้อมูลที่เป็นจริง ทันสถานการณ์ สามารถนำไปใช้ ประโยชน์ในการทำงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม

ข้อเสนอแนะ

1. ควรกำหนดแนวปฏิบัติให้ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานและผู้มาใช้บริการในหน่วยงานและพื้นที่ สาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อมเชิงสร้างสรรค์ที่จะส่งเสริมและป้องกันภัยที่เสี่ยงต่อภาวะ สุขภาพของคนในชุมชน
2. ควรมีการจัดเก็บระบบข้อมูลหรือฐานข้อมูลกับคนสูบบุหรี่ คนเลิกบุหรี่ และต้องการเลิกบุหรี่ ตลอดจนพัฒนาเจ้าหน้าที่ หรือกลุ่มจิตอาสาให้สามารถประยุกต์ใช้ Application กับมาตรการควบคุมยาสูบ เชิงพื้นที่เพื่อนำมาใช้ในการวางแผนบูรณาการจัดกิจกรรมร่วมกันของหน่วยงานภาคีที่เกี่ยวข้อง

3. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกระตุ้นให้คนในชุมชนตระหนักถึงผลกระทบด้านบุหรื และเกิดความตระหนักเป็นจิตอาสาที่จะมาช่วยหน้าที่เป็นหูเป็นตาเฝ้าระวังการสูบบุหรืที่ผิดกฎหมาย
4. ควรส่งเสริมการใช้กลยุทธ์สร้างต้นแบบผู้นำหรือแกนนำในแวดวงต่าง ๆ เพื่อเป็นแบบอย่างในการสร้างแรงบันดาลใจ หรือเป็นตัวกระตุ้นให้เปลี่ยนพฤติกรรมที่เลิกลายสูบบุ

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การรับรู้และการตอบสนองบทบาทขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดชายแดนใต้ต่อการควบคุมยาสูบแบบบูรณาการมิติกฎหมายและมิติสังคมในระดับพื้นที่: กรณีศึกษา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่อำเภอราชมาน จังหวัดยะลา ซึ่งได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจาก ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.) คณะผู้วิจัย ขอขอบคุณผู้ให้ข้อมูลทุกท่านที่ช่วยให้ข้อมูลแก่คณะวิจัยเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงไกร พัฒนกุลโกเมธ. (2554). ทศนคติและความพึงพอใจของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีต่อสื่อรณรงค์เพื่อการงดสูบบุหรี่ที่ใช้กลยุทธ์การรณรงค์ด้วยความกลัว. ในรายงานสืบเนื่องจากการประชุมทางวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัย “มสธ.วิจัย ประจำปี 2554”, 380-391. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- จำนง แก้วนาวิ, สุรินทร์ กลัมพากร, กิตติกร นิลมานัต และปรีชา กาฬแก้ว. (2557). การพัฒนารูปแบบชุมชนปลอดบุหรี่ อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี: การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารพยาบาล, 63(1), 6-14.
- เจ๊ะเหล้า แยกพงศ์, รอฮีม นิยมเดชา, อับดุลรอยะ บินเซ็ง และอานิศ พัฒนปรีชาวงศ์. (2555). แนวทางการนำหลักศาสนาบัญญัติอิสลามในการควบคุมการบริโภคยาสูบและคุ้มครองสุขภาพของผู้ไม่สูบบุหรี่ ในชุมชนมุสลิม อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 4(2), 59-72.
- ขอพุดณ จารง. (2559). ศึกษาพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของชาวไทยมุสลิมในอำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ปรีชา อุปโยคิน. (2557). รูปแบบการควบคุมทางสังคมเพื่อการเลิกสูบบุหรี่: การบูรณาการความร่วมมือระหว่างเครือข่ายชุมชนกับระบบการบริการสุขภาพของรัฐระดับชุมชน. MFU CONNEXION: Journal of Humanities and Social Sciences, 3(2), 46-68.
- ฟ้ารุ่ง มีอุดร และสยาม บัวระภา. (2555). รายงานการประเมินสถานการณ์ยาสูบเพื่อการเปลี่ยนแปลงจังหวัดขอนแก่น. ขอนแก่น: ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.).
- ภูวดล เพ็ญนาดี. (2556). การศึกษาปัจจัยและพฤติกรรมการสูบบุหรี่ของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีอุดรดิตถ์ ปีการศึกษา 2555. อุดรดิตถ์: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- รชดี บินหวัง และเกษตรชัย และหิม. (2559). สภาพและปัญหาในการจัดการปัญหาเสพติดในกลุ่มเยาวชนไทยมุสลิม ชุมชนบ้านดอนขี้เหล็ก ตำบลพะวง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 56(1), 1-33.
- รณชัย โตสมภาค. (2558). กฎหมายควบคุมการบริโภคยาสูบ และการสร้างเสริมสุขภาพในทศวรรษนโยบายของรัฐ (การปฏิรูปด้านสาธารณสุข). บทความวิชาการ (กุมภาพันธ์ 2558). กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- วิไลวรรณ วิริยะไชโย และอภิรดี แซ่ลิ้ม. (2549). ทศนคติต่อการสูบบุหรี่และสุขภาพของบุคลากร นักศึกษาแพทย์ และผู้ป่วยนอกและญาติของคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. สงขลานครินทร์เวชสาร, 24(3), 205-214.
- ศิริวรรณ พิทยรังสฤษฏ์, จิรบุรณ์ โตสงวน และหทัยชนก สุมาลี. (2553). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างเสริมสุขภาพและข้อเสนอเชิงนโยบาย เรื่องการกระจายอำนาจด้านการสร้างเสริมสุขภาพ. นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.
- ศูนย์วิจัยและจัดการความรู้เพื่อการควบคุมยาสูบ (ศจย.). (2561). มหาวิทยาลัยมหิดล. รายงานสถิติการบริโภคยาสูบของประเทศไทย พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.

สุชาดา อินทรกำแหง ณ ราชสีมา, พีระ เรืองฤทธิ์ และวราภรณ์ วรรณประสาธน์. (2555). แนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมลด เลิก บุหรี่ของประชาชนบ้านบึงบอระเพ็ด ตำบลแควใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์. *วารสารการพยาบาลและสุขภาพ*, 6(1), 43-51.

Ashe, A., Jernigan, D., Kline, R., & Galaz, R. (2003, September). Land Use Planning and the Control of Alcohol, Tobacco, Firearms, and Fast Food Restaurants. *American Journal of Public Health*, 93(9), 1404-1408.

แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ
กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
Guidelines for the career development of teachers under the Special
Training Division, Border Patrol Police Headquarters

ไทมณี ไชยฤทธิ์*
Thaimanee Chaiyarit

Received: April 13, 2020 Revised: June 18, 2020 Accepted: July 1, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรค วิเคราะห์ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าทางอาชีพ และเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จำนวน 15 คนที่เกี่ยวข้องซึ่งมีวิเคราะห์ข้อมูลแบบพรรณนาความ ผลการวิจัยมี ดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคต่อความก้าวหน้าทางอาชีพ พบว่า กำลังพลมีการโยกย้ายบ่อย ขาดอาจารย์รุ่นใหม่ ๆ ขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ขาดความรู้กับการเรียนการสอนแบบสมัยใหม่ การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ระยะเวลากับการปฏิบัติงาน สุขภาพของผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ การทำงานหลายหน้าที่ และการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม สำหรับปัจจัยที่เกื้อหนุน พบว่า การปรับโครงสร้างของตำแหน่งงานให้สูงขึ้นไปอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงจัง การให้ตำแหน่ง และค่าตอบแทน การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถโดยจัดให้มีการฝึกอบรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและการพัฒนาอุดมการณ์การปฏิบัติงานของอาจารย์ และแนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพ พบว่า การพัฒนาสายอาชีพของกำลังพลต้องมีส่วนร่วมในการผลักดันระเบียบและโครงสร้างทางการบริหารหน่วยงานที่ส่งผลความต้องการไปยังหน่วยงานต้นสังกัดถึงการปฏิรูปโครงสร้างดังกล่าวให้เป็นไปตามความต้องการอย่างแท้จริง การจัดให้มีการฝึกอบรมการเรียนการสอน การจัดหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้ทันต่อสถานการณ์โลกปัจจุบัน การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศและการทบทวนและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ: การพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพ, อาจารย์, กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

* กองกำกับการ 2 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

Abstract

The research aims to study problems and obstacles. Analyze factors that support professional progress and To propose guidelines for the development of professional progress of teachers under the Special Training Division, Border Patrol Police Headquarters Qualitative Research In-depth Interview (15 people involved, which have analyzed in descriptive data, found that problems and obstacles to career advancement found that personnel are frequently transferred. Lack of new generation of professors Lack of motivation to work Lack of knowledge and modern teaching Shortage of teaching and learning materials Duration of work The health of the practitioner is a teacher. Multi-duty And adaptation to keep up with social changes. For the supporting factors, it is found that the structure adjustment of the job position continuously goes up Giving serious attention to the development of subordinates Providing positions and compensation for increasing knowledge and competency by providing training both domestically and internationally and the development of the operational ideology of teachers. And the way to develop career advancement, it is found that the career development of the personnel must be involved in driving the regulations and the administrative structure of the department that will result in the need to the organization to reform the structure to be Truly meets the needs Providing training and teaching Providing new experiences to keep up with current world situations Developing skills in technology and foreign languages and regularly reviewing and developing oneself.

Keywords: Professional Development, Teacher, Special Training Division Border Patrol Police Headquarters.

บทนำ

กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ฝึกอบรมข้าราชการตำรวจอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ฝึกอบรมประชาชนรวมถึงเยาวชนเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติเป็นศูนย์บริการทางวิชาการของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนให้บริการฝึกอบรมอื่น เพื่อประโยชน์ทางราชการ ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นกองหนุนให้กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนภาค แบ่งส่วนราชการออกเป็น 1 งาน 1 ฝ่าย กองกำกับการฝึกพิเศษ 1-9 และ 1 ศูนย์ ได้แก่ งานเทคโนโลยีสารสนเทศ ฝ่ายอำนวยการ ประกอบด้วย งานสารบรรณและธุรการ การบริหารงานบุคคล งานแผนงาน งานงบประมาณและฝึกอบรม งานการเงินและพัสดุ กองกำกับการฝึกพิเศษ 1-9 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ทุกภาคของประเทศ ได้แก่ กองกำกับการ 1, 7 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี กองกำกับการ 2 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัด ฉะเชิงเทรา กองกำกับการ 3 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัด อุบลราชธานี กองกำกับการ 4 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัด อุดรธานี กองกำกับการ 5 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่ จังหวัดเชียงใหม่ กองกำกับการ 6 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่ จังหวัด สุโขทัย กองกำกับการ 8 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัด นครศรีธรรมราช และกองกำกับการ 9 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีที่ตั้งอยู่ที่จังหวัดสงขลา ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน ตำรวจหน่วยอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย ประชาชนและเยาวชนตามแผน และนโยบายของกองบังคับการ เป็นศูนย์บริการทางวิชาการในพื้นที่ ให้บริการฝึกอบรมอื่น เพื่อประโยชน์ทางราชการ ปฏิบัติงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ตามที่ได้รับมอบหมาย เป็นกองหนุนให้กับกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาคปกครองบังคับบัญชาหน่วยในสังกัด แบ่งออกเป็น 4 งาน 1 กองร้อยสนับสนุน 4 กองร้อยปฏิบัติการ และกลุ่มงานเก็บกู้และทำลายวัตถุระเบิด ภายใต้หน้าที่ความรับผิดชอบดังกล่าวจะเห็นได้ว่า กองกำกับการ 1-9 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีภารกิจหลักในการฝึกอบรมข้าราชการตำรวจตระเวนชายแดน และข้าราชการตำรวจในสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ (กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน, 2562, ย่อหน้า 6)

จากภาระงานดังกล่าวข้างต้นจึงทำให้ในปัจจุบันมีบุคลากรโยกย้ายไปดำรงตำแหน่งในหน่วยงานอื่น ทำให้หน่วยเกิดผลกระทบการขาดแคลนกำลังพลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการขาดแคลนผู้ที่ทำหน้าที่อาจารย์ ซึ่งเป็นบุคลากรที่มีองค์ความรู้ มีประสบการณ์ ทั้งนี้เหตุผลสำคัญของการขาดแคลนผู้ที่ทำหน้าที่อาจารย์ คือ การโยกย้ายแสวงหาความก้าวหน้าและความมั่นคงในสายงานอื่น แต่สำหรับโครงสร้างการจัดหน่วยของกองกำกับการ 1-9 กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ไม่มีกลุ่มงานอาจารย์มีเพียงการกำหนดมอบหมายหน้าที่ไว้ตามความถนัดของอาจารย์ โดยมีการจัดเป็นหมวดวิชาเพื่อมอบหมายให้อาจารย์รับผิดชอบ แบ่งเป็น 4 หมวดวิชา ได้แก่ หมวดวิชาอาวุธ ยุทธวิธีตำรวจ ยุทธวิธีทหาร และหมวดวิชาทั่วไป แต่การแบ่งมอบลักษณะนี้ ยังไม่มีหลักเกณฑ์ที่กำหนดโครงสร้างไว้ในหน่วยอย่างชัดเจน จึงไม่มีการเลื่อนไหลในตำแหน่งที่สูงขึ้น จึงทำให้ผู้ที่ทำหน้าที่อาจารย์ต้องแสวงหาความก้าวหน้าจากสายงานอื่น

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าว ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นข้าราชการตำรวจในสังกัด กองกำกับการ 2 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน และมีความรับผิดชอบด้านการฝึกอบรมและวิชาการ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาประเด็นวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรค ปัจจัยที่เกื้อหนุนที่มีผลต่อความก้าวหน้าทางอาชีพ และเสนอแนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัด กองบังคับ

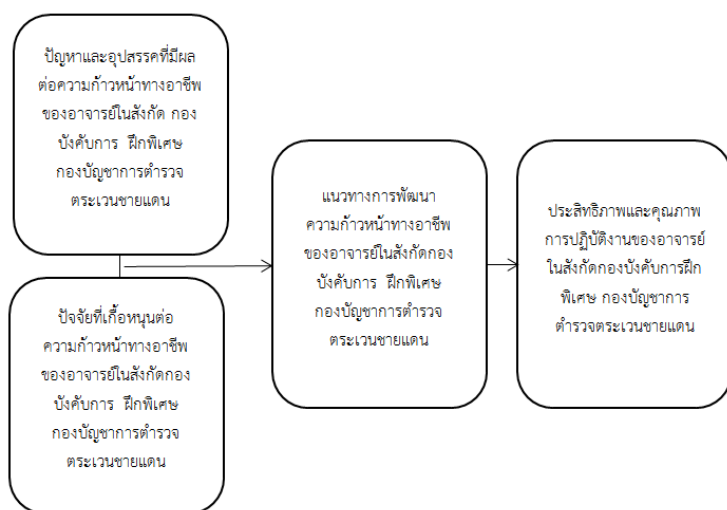
การฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนทั้งนี้ เพื่อจะได้นำผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อปรับโครงสร้างของหน่วยให้เป็นมาตรฐานที่สามารถสร้างความก้าวหน้าในอาชีพทั้งต่อตัวผู้ปฏิบัติงานและต่อองค์กรพร้อมกับก่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่ออาชีพของบุคลากรและส่งผลต่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อหน่วยงานในอนาคต เพราะการประสบความสำเร็จในการทำงานหรือมีความก้าวหน้าในอาชีพ และเลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้นนั้นถือว่าเป็นเกียรติ และสร้างความภาคภูมิใจต่อตนเองและครอบครัว อันจะส่งผลให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยสร้างฐานความรู้และแสดงหาข้อมูลประกอบสำหรับการความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัด กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนผู้วิจัยได้ศึกษาจากปรากฏการณ์ที่มีอยู่ที่จะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของอาจารย์และการพัฒนาผลงานจนสามารถรองรับการประเมินในแต่ละรอบปีโดยปัจจัยความต้องการและปัญหาการโอนย้ายตำแหน่งของกำลังพลอย่างต่อเนื่องซึ่งสามารถเขียนเป็นแผนภาพดังต่อไปนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาสายอาชีพ แนวคิดเกี่ยวกับประสิทธิภาพการปฏิบัติหน้าที่และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-Depth Interview) ได้แก่ อาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนโดยผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดจะต้องมีประสบการณ์ไม่น้อย 10 ปี โดยผู้วิจัยจะระบุคุณสมบัติตามที่ต้องการประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลระดับผู้กำกับ การ ระดับผู้บังคับกองร้อย ระดับสารวัตรกองกำกับการ และระดับรองสารวัตรกองกำกับการจำนวน 15 ท่าน โดยกำหนดโดยการสัมภาษณ์เจาะลึกแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured or guided interviews) ใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) แบบพรรณนาความ และการอธิบายความเพื่อให้เหตุผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยมากที่สุด

ผลการวิจัย

1. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมีปัญหาในเชิงการบริหารจัดการหน่วยงานโดยเฉพาะความก้าวหน้าของอาจารย์เป็นผลให้กำลังพลโอนย้ายในแต่ละปีงบประมาณจำนวนมากประกอบด้วยการโอนย้ายตำแหน่งเพื่อความก้าวหน้าทางสายอาชีพ ขาดการให้ความสำคัญของการฝึกอบรมหน่วยงานขาดอาจารย์รุ่นใหม่ ๆ ขาดการส่งเสริมในการปฏิบัติงานที่อาจารย์มีความเชี่ยวชาญขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อาจารย์ยังขาดความรู้กับการเรียนการสอนแบบสมัยใหม่ การขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอน ระยะเวลากับการปฏิบัติงาน การเพิ่มพูนอุดมการณ์ของการทำหน้าที่ของอาจารย์ ขาดการบูรณาการกับผู้เชี่ยวชาญในหน่วยงานอื่น ๆ ขาดการจัดการความรู้ในการถ่ายทอดและการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาปรับใช้ในการกระบวนการเรียนการสอน อีกทั้งกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมีอุปสรรคต่อการพัฒนาสายอาชีพอย่างมากดังนี้ โครงสร้างของกองบังคับการฝึกพิเศษ ขาดการส่งเสริมความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ สุขภาพของผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ การใช้งบประมาณส่วนตัวในการพัฒนาดตนเอง ขาดการจัดสรรผลตอบแทนและแรงจูงใจกำลังพลขาดแคลน อาจารย์บางท่านต้องทำงานหลายหน้าที่ การส่งเสริมการศึกษานอกเวลาราชการ การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและขาดการปลูกฝังการมีอุดมการณ์

2. ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า การพัฒนาสายอาชีพของอาจารย์สังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน แม้ว่าจะมีปัญหาและอุปสรรคมากมาย แต่กระนั้นโอกาสของอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่จะสามารถตอบสนองความต้องการและช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานที่มีปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพได้แก่ การปรับโครงสร้างของตำแหน่งงานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาของผู้ได้บังคับบัญชาอย่างจริงจัง การให้ตำแหน่ง และค่าตอบแทน การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถโดยจัดให้มีการฝึกอบรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและการพัฒนาอุดมการณ์การปฏิบัติงานของอาจารย์

3. แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า การพัฒนาสายอาชีพของกำลังผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์ยังต้องการกำลังใจอันเป็นมวบรวมของประสิทธิภาพและคุณภาพการทำงานให้กับหน่วยงานได้มีโอกาสแสดงผลงานอย่างสร้างสรรค์จนสามารถสร้างชื่อเสียงให้เป็นที่ประจักษ์ต่อหน่วยงานอื่น ๆ แต่กระนั้นก็ยังขึ้นอยู่กับกำลังพลที่ปฏิบัติหน้าที่กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนต้องร่วมมือกันที่จะผลักดันระเบียบและโครงสร้างทางการบริหารหน่วยงานที่ส่งผลความต้องการไปยังหน่วยงานต้นสังกัดถึงการปฏิรูปโครงสร้างดังกล่าว

ให้เป็นไปตามความต้องการอย่างแท้จริงและสอดคล้องกับผลงานเชิงประจักษ์ด้วยการเตรียมการบริการ ประเมินผลงานที่ปฏิบัติงานทั้งผลงานประจำ ผลงานพิเศษ ผลงานอื่นๆทางสังคมและชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุขผ่านความร่วมมือกันทั้งหมด การจัดให้มีการฝึกอบรมหรือทบทวนการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาผ่าน การจัดหาประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มเติมและให้ทันต่อสถานการณ์โลกปัจจุบัน การจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในแต่ละสาขาอาชีพของอาจารย์ การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศและการทบทวนและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ

อภิปรายผล

1. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า ปัญหาและอุปสรรคใหญ่ๆของความก้าวหน้าของอาจารย์นั้นก็คือการขอโอนย้ายตำแหน่งไปยังหน่วยงานอื่น ๆ ก็เพราะโครงสร้างตามระเบียบกฎหมายและความคาดหวังของอาจารย์ของกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประกร ฤทธิญาติ (2559, หน้า 1) พบว่า ความก้าวหน้าในอาชีพของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยความก้าวหน้าในเงินเดือน/ค่าตอบแทน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ความก้าวหน้าในการพัฒนาตนเอง ความก้าวหน้าในการเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น และความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชชา ม่วงพุ่ม (2559, หน้า 1) วิจัยเรื่อง ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวในหน่วยงานองค์การมหาชน พบว่า ความคิดเห็น ด้านค่าตอบแทน ด้านผลการประเมิน และด้านเงื่อนไขสัญญาจ้าง อยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านความคาดหวัง อยู่ในระดับมาก ปัจจัยบุคคล และลักษณะงานที่มีความสัมพันธ์กับความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงาน รวมถึงความคาดหวัง

2. ปัจจัยที่เกื้อหนุนต่อความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า โอกาสของอาจารย์ที่ปฏิบัติหน้าที่จะสามารถตอบสนองความต้องการและช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับหน่วยงานที่มีปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาอาชีพได้แก่ การปรับโครงสร้างของตำแหน่งงานให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การให้ความสำคัญกับการพัฒนาของผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างจริงจัง การให้ตำแหน่ง และค่าตอบแทน การเพิ่มพูนความรู้ความสามารถโดยจัดให้มีการฝึกอบรมทั้งภายในประเทศและต่างประเทศและการพัฒนาอุดมการณ์การปฏิบัติงานของอาจารย์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรางคณา ชูเชิดรัตน์ (2558, หน้า ก) พบว่า แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ ด้านการกำหนดเป้าหมาย ด้านการวางแผนความก้าวหน้าของอาชีพและการดำเนินการตามแผน ตามลำดับและสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชชา ม่วงพุ่ม (2559, หน้า 1) พบว่า การจัดระบบการส่งเสริมความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานให้กับลูกจ้างชั่วคราว โดยกำหนดเป็นนโยบายและระเบียบการปฏิบัติงานเพื่อการนํ้าอย่างชัดเจน ลูกจ้างชั่วคราวควรมีส่วนร่วมและสามารถเข้าถึงระบบดังกล่าวได้โดยง่าย การจัดการระบบต้องเป็นธรรม ในส่วนของลูกจ้างชั่วคราวนั้น ควรมีศึกษานโยบายระเบียบการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงระบบและนโยบายดังกล่าว รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในการทำงานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณินิจ อนุโรจน์ (2560, หน้า 8) พบว่า เริ่มจากผู้บริหารต้องมีความเชื่อมั่นว่าคนเก่งจะนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้จึงต้องให้ความสำคัญต่อการคัดเลือก Talent People เข้ามาเป็นสมาชิกขององค์กร ฝึกอบรมพัฒนาให้เขามีความรู้ความสามารถเพิ่มขึ้น สร้างขวัญกำลังใจ ให้ความสำคัญต่อการพิจารณาตำแหน่งและการแต่งตั้งโยกย้าย Talent People ตามผลงาน ความรู้ความสามารถ สร้างความรู้สึก

ว่าเขาเหล่านั้นเป็นบุคคลที่มีคุณค่าต่อองค์กร อาทิการมอบหมายงานที่ท้าทาย การพัฒนาความก้าวหน้าทางสายอาชีพที่เหมาะสม หรือการปรับเปลี่ยนโยกย้ายหมุนเวียนงานให้เขามีประสบการณ์ที่หลากหลาย

3. แนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางอาชีพของอาจารย์ในสังกัดกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน พบว่า การผลักดันระเบียบและโครงสร้างทางการบริหารหน่วยงาน การเตรียมการรับการประเมินผลงานที่ปฏิบัติงานทั้งผลงานประจำ ผลงานพิเศษ ผลงานอื่นๆทางสังคมและชุมชน การพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุขผ่านความร่วมมือกันทั้งหมด การจัดให้มีการฝึกอบรมหรือทบทวนการเรียนการสอนอยู่ตลอดเวลาผ่าน การจัดหาประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มเติมและให้ทันต่อสถานการณ์โลกปัจจุบัน การจัดการฝึกอบรม ให้ความรู้ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในแต่ละสาขาอาชีพของอาจารย์ การพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีและภาษาต่างประเทศและการทบทวนและพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของสังเวียน นิ่มนวล (2561, หน้า 138) พบว่า ความก้าวหน้าด้านตำแหน่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านความก้าวหน้าด้านตนเอง ตามลำดับ สำหรับการกำหนดการพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีผลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าด้านอาชีพของบุคลากรการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงแรงงานวัฒนธรรมและท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาสมรรถนะหลักมีผลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าด้านตำแหน่ง และความก้าวหน้าด้านตนเองของบุคลากรการท่องเที่ยว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของและสอดคล้องกับงานวิจัย ปาริฉัตร ตู่ดำ (2557, หน้า 48) พบว่า ความก้าวหน้าในอาชีพได้รับอิทธิพลทางตรงจากปัจจัยด้านองค์การมากที่สุดที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.45 และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากปัจจัยด้านลักษณะงานมากที่สุด ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 โดยมีขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.44 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชชา ม่วงพุ่ม (2559, หน้า 1) พบว่า กำหนดเป็นนโยบายและระเบียบการปฏิบัติงานเพื่อการนี้อย่างชัดเจน ลูกจ้างชั่วคราวควรมีส่วนร่วมและสามารถเข้าถึงระบบดังกล่าวได้โดยง่าย การจัดการระบบต้องเป็นธรรม ในส่วนของลูกจ้างชั่วคราวนั้น ควรมีศึกษานโยบายระเบียบการปฏิบัติงาน และมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงระบบและนโยบายดังกล่าว รวมถึงการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอเพื่อเพิ่มโอกาสความก้าวหน้าในการทำงานและสอดคล้องกับงานวิจัยประสิทธิ์ชัย เดชชา (2555, หน้า 186) พบว่า ความก้าวหน้าในสายอาชีพสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการส่งเสริมและ สนับสนุนความก้าวหน้าในอาชีพของอาจารย์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ระดับการปฏิบัติในการส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าในสายอาชีพอาจารย์มี ความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับความสำเร็จ/บรรลุผลในการส่งเสริมและสนับสนุนความก้าวหน้าในสาย อาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ควรมีนโยบายและแผนการจัดเตรียมข้อมูลด้านผลงานประจำ ผลงานพิเศษ ผลงานจิตอาสา และผลงานอื่น ๆ ที่สามารถแสดงผลงานเชิงประจักษ์สำหรับการประเมินผลงานอย่างน้อย 3 ปีเพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการปฏิรูปและปรับปรุงระเบียบโครงสร้างการบริหารของหน่วยงานเพื่อที่จะสร้างโอกาสให้กับอาจารย์ได้ทำผลงานและเลื่อนตำแหน่งภายในหน่วยงานได้ อีกทั้งทั้งการจัดระบบที่เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยเฉพาะผู้บังคับบัญชาต้องมีการสร้างกำลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานและจัดหาสิ่งใหม่ ๆ ให้กับหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง และสร้างกระบวนการเรียนรู้ต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาปรับใช้ต่อการฝึกอบรมให้กับผู้รับการฝึกในรุ่นต่อ ๆ ไป

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิจัยและพัฒนา

กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนควรจัดโครงการฝึกอบรมอาจารย์ที่เกี่ยวกับการพัฒนาระบบการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน การฝึกอบรม และการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ที่จำเป็นในการปฏิบัติของกำลังพลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งเรื่องภาษาต่างประเทศที่สามารถจะช่วยยกระดับประสิทธิภาพการปฏิบัติได้มากขึ้น การปรับทัศนคติให้เกิดการทำงานภายใต้สังคมโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว และการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งความสุขที่จะช่วยให้กำลังพลทั้งหมดทำงานอย่างมีความสุขและมีกำลังใจในการปฏิบัติงาน และสำหรับนักวิจัยท่านอื่น ๆ ที่มีความสนใจในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาความก้าวหน้าสายอาชีพของอาจารย์อาจมองถึงประเด็นการปฏิรูปโครงสร้างการบริหารกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนโดยเฉพาะประเด็นการเลื่อนตำแหน่งการงาน ระบบขวัญและกำลังใจเพื่อลดการโอนย้ายตำแหน่งไปยังหน่วยงานอื่น ๆ และความผูกพันระหว่างอาจารย์กับกองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

เอกสารอ้างอิง

- กองบัญชาการศึกษา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ. (2562). **ประวัติศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค**. สืบค้น มีนาคม 24, 2562, จาก <http://www.edupol.org/eduOrganize/organization/history/index.php>.
- กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. (2562). **นโยบายการบริหารราชการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562**. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน. (เอกสารอัดสำเนา).
- คณินิจ อนุโรจน์. (2560). **การรักษาคนเก่ง ให้คงอยู่กับองค์กร**. NDC Security Review วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 8.
- ประกร ฤทธิญาติ. (2559). **ความก้าวหน้าในอาชีพของพนักงานส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเสนา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประสิทธิ์ชัย เดชขำ. (2555, มกราคม-มีนาคม). **เส้นทางความก้าวหน้าในสายอาชีพของอาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษา**. **วารสารสุทธิปริทัศน์**, 28(85), 168.
- ปาริฉัตร ตู่ดำ. (2557, กันยายน-ธันวาคม). **โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุขององค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อความก้าวหน้าในอาชีพของผู้บริหารสตรีในองค์กรภาครัฐของไทย**. **วารสารการจัดการ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์**, 3(3), 48.
- วางคณา ชูเชิดรัตน์. (2558). **แรงจูงใจในการพัฒนาความก้าวหน้าในสายอาชีพ การรับรู้ความยุติธรรมในองค์กร และความสามารถในการฟันฝ่าอุปสรรคที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของ พนักงานบริษัทเอกชนในเขตกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- วณิชชา ม่วงพุ่ม. (2559). **ความก้าวหน้าและความมั่นคงในการทำงานของลูกจ้างชั่วคราวในหน่วยงานองค์การมหาชน**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สังเวียน นิมนวล. (2561, มกราคม-มิถุนายน). **การพัฒนาสมรรถนะหลักที่มีผลต่อความก้าวหน้าด้านอาชีพของบุคลากรการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยวกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และท่องเที่ยวสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว**. **วารสารสหวิทยาการวิจัย ฉบับบัณฑิตศึกษา**, 7(1), 183.

รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจ
และบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร

Desirable Personnel Leadership Style of Inspector and Enforcement
Office of Department of Law Enforcement, Bangkok Metropolitan
Administration

กชวรรณ ลีเทียน*
Kochawan Leetien

Received: April 18, 2020 Revised: May 4, 2020 Accepted: May 13, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบายที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร และเพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร จำนวน 221 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานใช้ t-test และ F-test (One-way ANOVA)

ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาารายรูปแบบ พบว่า ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลงระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า เพศ อายุ ประเภทของบุคลากร คุณวุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำแตกต่างกัน

คำสำคัญ: รูปแบบภาวะผู้นำ, สำนักเทศกิจ, กรุงเทพมหานคร

* หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

Abstract

The exploratory research objectives are study about transformational leadership, transactional leadership, and laissez-faire leadership, and to study about comparison of personnel of inspector and enforcement office, Bangkok metropolitan administration. Representative sample in the research are from 221 persons of inspector and enforcement office, Bangkok metropolitan administration. We collected information by using 0.93 percentage of reliability questionnaire that include percentage, average, and hypothesis test by t-test and F-test (One-way ANOVA).

The results revealed as the following: 1) Desirable personnel leadership style of inspector and enforcement office, Bangkok metropolitan administration's results descending order as transformational leadership, transactional leadership, and laissez-faire leadership. 2) From the information comparing inspector and enforcement office, Bangkok metropolitan administration about desirable personnel leadership style, it was found that gender, age, personnel type, educational background, and works experience have an effect on different opinions about leadership styles.

Keywords: Leadership Style, Department of Law Enforcement, Bangkok Metropolitan Administration

บทนำ

องค์กร คือ กลุ่มคนที่มีร่วมกันเพื่อดำเนินการในกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มักซ์ เว็บบอร์ (Max Weber, 1966) ในองค์กรจึงต้องมีการจัดระเบียบการติดต่อ การแบ่งงานกันทำ และต้องมีการประสานประโยชน์ของแต่ละบุคคลด้วย เพื่อให้งานดำเนินไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ โดยมีระบบของการประสานงานอย่างเหมาะสม มีการกำหนดงานให้ชัดเจน มีการแบ่งงานกันทำ สมาชิกในองค์กรจะได้รับมอบหมายงานให้ทำงานตามความรู้ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคล มีสายบังคับบัญชาเป็นชั้น ๆ ลดหลั่นกันลงมาตั้งแต่ระดับสูงสุดลงมาถึงระดับล่างสุดขององค์กร องค์กรจึงต้องมีผู้นำ (Leader) ซึ่ง คือ บุคคลที่สามารถชักจูงหรือชี้นำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ มีความสามารถที่จะทำให้องค์กรดำเนินไปอย่างก้าวหน้า และบรรลุเป้าหมายโดยใช้อิทธิพลเหนือทัศนคติ และการกระทำของผู้อื่น

ทรัพยากรในการบริหาร (Resources) ได้แก่ วัตถุและเครื่องใช้ เพื่อประกอบการดำเนินงาน รวมไปถึงความสามารถในการจัดการ ทรัพยากรในการบริหารสามารถแบ่งแยกได้เป็น 4 ประเภทหรือเรียกย่อ ๆ ว่า 4 M คือ 1) บุคลากร (Man) มีการกำหนดนโยบายการบริหารงานให้พนักงานแต่ละคนต้องผ่านกระบวนการฝึกฝนทักษะความสามารถก่อนเข้างาน จึงจะมอบหมายงานที่มีลักษณะเหมาะสมกับทักษะที่มีให้แต่ละคนเป็นไปตามแนวคิดของ มักซ์ เว็บบอร์ (Max Weber, 1966) ทฤษฎีการจัดการตามระบบราชการ (Bureaucratic Management) ที่องค์กรควรจะถูกบริหารบนพื้นฐานของเหตุผล และไม่เป็นส่วนตัวโดยการแบ่งงานกันทำเฉพาะด้าน มีการส่งเสริมพัฒนาความรู้ ความสามารถของพนักงานให้เกิดความเชี่ยวชาญอยู่ตลอดเวลา สร้างคนให้มีประสิทธิภาพมีความพร้อมต่อการทำงาน และการเรียนรู้งานใหม่ ๆ เพื่อให้ชิ้นงานที่ผลิตออกมามีคุณภาพ เป็นการบริหารคนให้มีประสิทธิภาพ 2) งบประมาณ (Money) มีการกำหนดแนวทางการบริหารการใช้จ่ายเงินหรือต้นทุนการผลิตอย่างประหยัด และคุ้มค่า ให้ได้ผลลัพธ์มากกว่าต้นทุนที่กำหนดไว้ โดยการควบคุมการผลิตงานที่มีผลงานที่ไม่มีคุณภาพให้น้อยที่สุด ซึ่งมาจากเทคนิค เครื่องมือเครื่องใช้ และพนักงานผลิตที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นหลักของการบริหารในด้านการควบคุมของ เฮนรี ฟาโยล (Henri Fayol, 1991) และพัฒนาสิ่งเหล่านี้ อยู่ตลอดเวลา การใช้เครื่องมืออย่างระมัดระวัง และช่วยกันดูแลรักษา เพื่อให้ต้นทุนการผลิตที่มีในกระบวนการต่าง ๆ เป็นไปอย่างประหยัดคุ้มค่า ทำให้องค์กรมีเงินไปพัฒนาด้านอื่น ๆ หรือการจัดสวัสดิการอื่นเพิ่มเติมให้พนักงานได้ต่อไป 3) วัสดุอุปกรณ์ (Material) โดยการกำหนดแนวทางการใช้งานเครื่องมือเครื่องใช้ที่เป็นส่วนสำคัญของการผลิตออกมาให้มีคุณภาพ และผลิตได้ในระยะเวลาที่กำหนด ดังนั้นจึงกำหนดให้พนักงาน ทุกคนต้องมีความรู้ ความสามารถในการใช้งานเครื่องมือต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี โดยมีการฝึกฝน และทำความเข้าใจรวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่จะเป็นการดูแลรักษา และป้องกันอันตรายหรือความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติงานได้ 4) การจัดการ (Management) มีการกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานที่คำนึงถึงปัจจัยแวดล้อมภายใน และภายนอกองค์กร โดยทำการวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคที่มีผลกระทบต่อการบริหารงานอยู่ตลอดเวลา เพื่อหากลยุทธ์ในการหลีกเลี่ยง และปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมภายใน และภายนอกที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นกลยุทธ์การบริหารที่มีความครอบคลุม การจัดการ 4M โดยใช้หลักการควบคุมเป็นส่วนสำคัญของการบริหารจึงจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยที่ต้องควบคุมปริมาณงาน ควบคุมคุณภาพของงาน ควบคุมเวลาการทำงานของพนักงาน และควบคุมค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงานต่าง ๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อความสำเร็จขององค์กร และต้องสร้างจิตสำนึกรักองค์กรให้เกิดขึ้นกับพนักงานทุกคนรวมทั้งผู้บริหารด้วยกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในกระบวนการต่าง ๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาองค์กรให้มุ่งไปสู่ความเป็นเลิศในด้านการจัดการภายใน ได้แก่ การรักษามาตรฐานการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การสร้างความเชื่อมั่นในความปลอดภัยในการผลิตให้กับพนักงาน และการบริการลูกค้าที่มีประสิทธิภาพรวมถึงการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมไปพร้อมกันด้วย

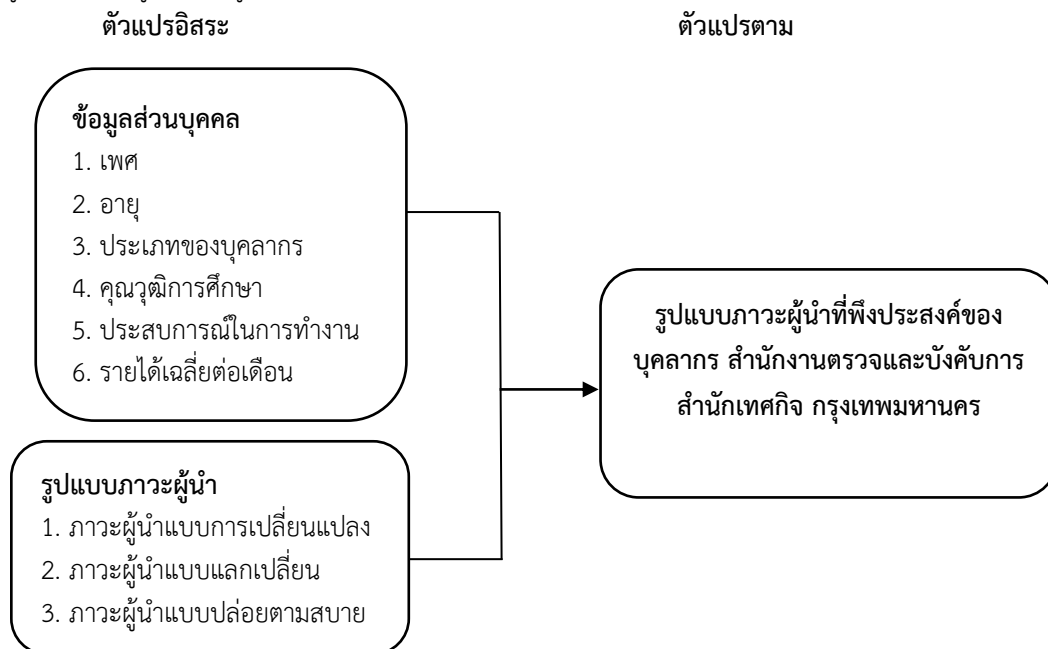
จากความเกี่ยวข้องของผู้นำและผู้ตาม ทำให้ทั้งสองฝ่ายต้องมีการปรับตัว เพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร รวมไปถึงสำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นองค์กรที่เสริมสร้างให้ประชาชนปฏิบัติตามกฎหมาย มุ่งมั่นจัดระเบียบเมือง ดูแลความปลอดภัยตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นมหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืนโดยมีเป้าประสงค์ คือ 1) มีการบริหารจัดการที่ดี มีความยุติธรรม โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ โดยการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล 2) บาทวิถีมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย 3) ประชาชนมีจิตสำนึกในการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อย 4) การเกิดอาชญากรรมในพื้นที่เสี่ยงภัยลดลง 5) ปัญหาการจราจรได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ และ 6) มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหาอุปสรรคที่เกิดจากภัยอันตรายร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ผู้น้ององค์กรต้องการทราบถึงรูปแบบภาวะผู้นำที่บุคลากรพึงประสงค์ ว่ามีความต้องการเป็นอย่างไร มีความต้องการให้ผู้นำปฏิบัติตนเองอย่างไร เพื่อให้การทำงานมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานร่วมกัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร จำแนกตามข้อมูลส่วนบุคคล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร” ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้ศึกษาได้ทำรูปแบบภาวะผู้นำทั้ง 3 รูปแบบ ของแบสและอไวโร

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ บุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ทั้งหมดเป็นจำนวน 221 ราย โดยผู้ศึกษาได้นำประชากรทั้งหมดมาใช้ในการศึกษา เนื่องจากสามารถให้ประชากรทั้งหมดตอบแบบสอบถามได้ และเพื่อให้ได้มาซึ่งความคิดเห็นที่มีความหลากหลายมากยิ่งขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาจากตำรา แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร จากนั้นนำมากำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษากำหนดนิยาม และเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม ทั้งชนิดปลายปิดและปลายเปิด

2.2 รวบรวมและเรียบเรียงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบสอบถาม โดยแบ่งเนื้อหาของคำถามออกเป็น 3 ส่วน คือ

แบบสอบถามส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากรสำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ประเภทของบุคลากร 4) คุณวุฒิการศึกษา 5) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

แบบสอบถามส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากรสำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร จำนวน 3 รูปแบบ ได้แก่ 1) ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง 2) ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน และ 3) ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบายจำนวน 30 ข้อ

คำถามที่ใช้จะให้เลือกตอบ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Likert Scale) วิธีการได้มาของเกณฑ์วัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำ แบ่งออกเป็น 5 ระดับ จากคะแนนที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

ระดับคะแนน	5	หมายถึง	ระดับเห็นด้วยมากที่สุด
ระดับคะแนน	4	หมายถึง	ระดับเห็นด้วยมาก
ระดับคะแนน	3	หมายถึง	ระดับเห็นด้วยปานกลาง
ระดับคะแนน	2	หมายถึง	ระดับเห็นด้วยน้อย
ระดับคะแนน	1	หมายถึง	ระดับเห็นด้วยน้อยที่สุด

นำคะแนนเฉลี่ยการประเมินความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามมาหาค่าน้ำหนักเป็นคะแนน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51 - 5.00	ระดับความคิดเห็นด้วยมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51 - 4.50	ระดับความคิดเห็นด้วยมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51 - 3.50	ระดับความคิดเห็นด้วยปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51 - 2.50	ระดับความคิดเห็นด้วยน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00 - 1.50	ระดับความคิดเห็นด้วยน้อยที่สุด

แบบสอบถามส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร

2.3 นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาทำการตรวจ วิเคราะห์ แก้ไข ข้อเสนอแนะ ปรับปรุง เพื่อความเหมาะสม และความถูกต้องของแบบสอบถาม

2.4 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงตามข้อ 3 เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) และความครอบคลุมของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

จากนั้นนำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ของผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) (ธีรศักดิ์ อุณารมณเลิศ, 2549) โดยที่

- +1 แน่ใจว่าสอดคล้อง
- 0 ไม่แน่ว่าสอดคล้อง
- 1 แน่ใจว่าไม่สอดคล้อง

โดยเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป จากข้อคำถามทั้งหมด จำนวน 30 ข้อ ใช้ได้จำนวน 30 ข้อ ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้มีค่า IOC เท่ากับ 1

2.5 นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร จำนวน 30 คน แล้วนำผลการตอบแบบสอบถาม ไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ซึ่งแสดงผลเอาไว้ในภาคผนวก

2.6 นำแบบสอบถามมาจัดทำแบบสอบถาม (Google Form) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถาม (Google Form) ให้กับประชากร จำนวน 221 ชุด และใช้ช่วงเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือนธันวาคม 2562

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารั้งนี้ ใช้เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) หาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) หาค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง และค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ สถิติ t-test (Independent Variable) และสถิติ F-test (One-way ANOVA Analysis of Variance)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรของสำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 69.23 รองลงมาเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุ 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.06 ส่วนใหญ่เป็นประเภทลูกจ้างประจำ คิดเป็นร้อยละ 60.18 ส่วนใหญ่มีการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.78 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 5 - 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 38.91 ส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 - 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 68.78

2. วิเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากรสำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.650 เมื่อพิจารณาเป็นรายรูปแบบ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้

2.1 ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง พบว่า บุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจ

และบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.625 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้

2.1.1 ผู้นำที่มองเห็นศักยภาพของบุคลากร และนำมาใช้มอบหมายงานได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.530

2.1.2 ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.60 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.560

2.1.3 ผู้นำที่มีแนวคิดในการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาระบบการทำงาน และบุคลากรให้ทันสมัยอยู่เสมอ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.620

2.1.4 ผู้นำที่สามารถกระตุ้นให้บุคลากร เกิดการตระหนักรู้ในการกิจ และวิสัยทัศน์ขององค์กร เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.52 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.671

2.1.5 ผู้นำที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ สามารถอธิบายเหตุผลของคำสั่งให้ผู้ปฏิบัติตาม เกิดความเชื่อมั่น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.585

2.1.6 ผู้นำที่สร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการมองความสำเร็จขององค์กรเป็นหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.658

2.1.7 ผู้นำที่ชี้แนะเป้าหมาย และสร้างแรงผลักดันในการทำงานให้ได้มากกว่าที่ตั้ง ความคาดหวังไว้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.637

2.1.8 ผู้นำที่มีจุดยืน และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าตัดสินใจและพร้อมรับผิดชอบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.630

2.1.9 ผู้นำที่มองการณ์ไกล โดยมีความสามารถในการคาดการณ์ทั้งด้านโอกาส และอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น เพื่อวางแผนการทำงาน และการแก้ปัญหา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.584

2.1.10 ผู้นำที่ปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาโดยยึดถือกฎระเบียบเป็นหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.778

2.2 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน พบว่า บุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.676 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้

2.2.1 ผู้นำมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อนำมาปรับปรุงในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.54 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.643

2.2.2 ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการทำงานมากกว่าความสัมพันธ์ส่วนตัว โดยมุ่งที่ผลงานเป็นหลัก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.671

2.2.3 ผู้นำที่ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.672

2.2.4 ผู้นำที่ยอมรับในความเป็นจริงว่าผู้ใต้บังคับบัญชาอาจมีความบกพร่อง และพร้อมให้โอกาส อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.685

2.2.5 ผู้นำที่ยึดหลักความสำเร็จของงานต้องสอดคล้องกับผลตอบแทนที่บุคลากรได้รับ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.678

2.2.6 ผู้นำที่ทำให้บุคลากรตระหนักถึงความสำคัญ และยอมรับในจุดประสงค์ และภารกิจของกลุ่ม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.622

2.2.7 ผู้นำที่มีความสามารถในการเจรจาต่อรอง เพื่อแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.643

2.2.8 ผู้นำที่ทำให้การดำเนินการขององค์กรเป็นไปอย่างราบรื่น และมีประสิทธิภาพ โดยทั้งผู้นำและผู้ตามต่างได้ประโยชน์ตอบแทน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.696

2.2.9 ผู้นำที่ตอบสนองต่อความต้องการ และความปรารถนาของบุคลากรเป็นรางวัล เช่น ชื่นเงินเดือนหรือตำแหน่ง เมื่อบุคลากรทำงานได้สำเร็จ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.38 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.681

2.2.10 ผู้นำที่ให้รางวัลเสมอเมื่อผู้ใต้บังคับบัญชามีความมานะพยายามในการทำงาน และทำได้สำเร็จตามข้อตกลง อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.770

2.3 ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย พบว่า บุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร มีความคิดเห็นว่าเป็นรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.649 เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ตามลำดับ ดังนี้

2.3.1 ผู้นำที่มีความสามารถในการประสานงานระหว่างฝ่ายนโยบายและผู้ปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.634

2.3.2 ผู้นำที่ไม่พูดหรือกระทำให้เสียบรรยากาศในการทำงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.643

2.3.3 ผู้นำที่ไว้วางใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาแสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.53 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.614

2.3.4 ผู้นำที่ทำงานแบบยืดหยุ่น เพื่อให้บุคลากรสามารถปรับระบบทำงานสู่เป้าหมายได้หลายวิธี อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.51 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.593

2.3.5 ผู้นำที่มีแนวคิดเรื่องการทำงานโดยให้อิสระแก่บุคลากร สามารถตัดสินใจในการทำภารกิจที่ได้รับมอบหมายได้เต็มที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.608

2.3.6 ผู้นำที่มีความเชื่อมั่นในศักยภาพของผู้ใต้บังคับบัญชา อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.615

2.3.7 ผู้นำที่ให้อำนาจและการตัดสินใจในการทำงานแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา แต่ต้องอยู่ในกรอบของระเบียบ และเป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.650

2.3.8 ผู้นำที่รับฟังความคิดเห็นของบุคลากรเป็นหลัก แล้วนำมาปรับใช้ในการทำงาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.690

2.3.9 ผู้นำที่ไม่กดดันการทำงานแก่บุคลากร เมื่อเกิดปัญหาและอุปสรรค ให้อำนาจในการทำงานอย่างเต็มที่ เมื่อมอบภารกิจและเป้าหมายแล้ว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.46 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.606

2.3.10 ผู้นำที่ปล่อยให้ไปเป็นไปตามสภาพเดิม ไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวจะเข้าแทรกแซงเมื่อมีการทำงานผิดพลาดหรือต่ำกว่ามาตรฐาน อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.837

3. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า

3.1 ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า เป็นผู้ที่มิวิสัยทัศน์ มีความรู้ ความสามารถ มีความทันสมัย กล้าตัดสินใจ ยอมรับฟังเพื่อนร่วมงาน เป็นแม่แบบที่เข้มแข็งให้ผู้ตาม ใช้การจูงใจให้เห็นความสำเร็จร่วมกัน ไม่ใช่อำนาจบังคับให้อิสระในการทำงาน ภายใต้กรอบกฎหมาย และเป้าหมายองค์กรนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มุ่งเน้นเป้าหมาย เพื่อประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก โดยไม่ละทิ้งผลประโยชน์ของบุคลากรให้ความสำคัญไปถึงความต้องการความสำเร็จและโอกาสก้าวหน้าของผู้ตาม มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา จึงทำให้องค์กรเจริญก้าวหน้าประสบความสำเร็จได้

3.2 ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า เป็นผู้นำที่สร้างแรงจูงใจให้กับผู้ตามได้ดี เป็นผู้นำที่สามารถทำให้ผู้ตามเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ทำงาน โดยใช้กระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม เป็นผู้นำยอมรับความต้องการของผู้ตามด้วยการให้วัตถุสิ่งของมีค่าตามที่ต้องการ แต่มีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนให้ผู้ตามต้องทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามข้อตกลงผู้ตามก็จะได้รับรางวัลตอบแทนเป็นการแลกเปลี่ยน ขณะที่ผู้นำก็ได้ประโยชน์จากผลงานที่สำเร็จนั้น ผู้นำแบบแลกเปลี่ยนจึงเน้นที่ทำให้การดำเนินการขององค์กรในปัจจุบันเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ ผู้นำต้องแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างสม่ำเสมอ ปรับแนวคิด และทัศนคติภายในองค์กร เพื่อการอยู่ร่วมกัน

3.3 ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ตามความคิดเห็นของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า เป็นผู้นำที่ปล่อยปะละเลย ไม่มีแบบแผนในการบริหาร ไม่มีอำนาจ ให้อิสระในการทำงาน การปล่อยแบบสบายมีข้อดีตรงที่ไม่กดดันผู้ใต้บังคับบัญชา ปล่อยให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานอย่างอิสระ มีความคิดเป็นของตนเอง แต่การปล่อยให้สบายเกินไปบางครั้งผู้ใต้บังคับบัญชาอาจทำผิดพลาดได้ และอาจมีผลเสียต่อองค์กร ดังนั้นจึงควรต้องควบคุมการทำงานให้เป็นไปตามระเบียบและเป้าหมาย

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานครตามข้อมูลส่วนบุคคลของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า

4.1 บุคลากรที่มีเพศแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

4.2 บุคลากรที่มีอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

4.3 บุคลากรที่มีประเภทของบุคลากรแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

4.4 บุคลากรที่มีคุณวุฒิการศึกษาแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

4.5 บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร

4.6 บุคลากรที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนแตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ “รูปแบบภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร” พบว่า ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน มีค่าเฉลี่ย 4.47 อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ สุชาติ ตรีมรรค (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “อิทธิพลของภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีต่อการจัดการความรู้” ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารที่ศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยรามคำแหง มีภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยนอยู่ในระดับสูง การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำแบบการเปลี่ยนแปลง ตามแนวคิดของ แบลและอโรโอ ดังนี้ กระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานและผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงาน และผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาศักยภาพของผู้ร่วมงาน และผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้น และศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักถึงภารกิจ และวิสัยทัศน์ของทีม และขององค์กร จูงใจให้ผู้ร่วมงาน และผู้ตามมองให้ไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขา ไปสู่ประโยชน์ของกลุ่มองค์กรหรือสังคม ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามนี้ จะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการหรือที่เรียกว่า “4I’s” (Four I’s) คือ

1.1 การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ (Idealized Influence) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกถึงการมีวิสัยทัศน์ และมีวัตถุประสงค์ที่แจ่มชัด เป็นผู้นำที่ผู้ตามให้ความไว้วางใจ และให้ความนับถือเป็นผู้สร้างพันธกิจ (Mission) ในอนาคตขององค์กร และสามารถแสดงให้ผู้ตามเชื่อว่าต้องสำเร็จได้มากกว่าที่ผู้ตามรู้สึกว่าจะสำเร็จด้วยเหตุนี้ผู้ตามจึงเต็มใจที่จะทุ่มความพยายามมากกว่าปกติเพื่อให้บรรลุความสำเร็จ

1.2 การสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงออกให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่า ความหมาย และความสำคัญของงานที่ทำ ตลอดจนสร้างความน่าท้าทายในการทำงานให้กับผู้ตาม

1.3 การกระตุ้นทางปัญญา (Intellectual Stimulation) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำกระตุ้นให้กำลังใจ เสริมแรงให้กับผู้ตามค้นคว้าวิธีใหม่ในการทำงานโดยช่วยให้ผู้ตามหัดสงสัย และตั้งคำถามต่อความเชื่อพื้นฐานที่เคยประพฤติปฏิบัติมาจนเคยชิน ฝึกให้มองปัญหาเดิมด้วยมุมมองใหม่หรือมองจากแง่มุมต่าง ๆ เป็นต้น

1.4 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล (Individualized Consideration) เป็นพฤติกรรมที่ผู้นำให้ความสนใจต่อความต้องการของผู้ตามแต่ละคน ตลอดจนให้ความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ของผู้ตามเป็นรายบุคคลโดยใช้วิธี เช่น การกระจายอำนาจความรับผิดชอบตัดสินใจการช่วยเหลือเป็นที่ปรึกษา (Mentor) การเป็นผู้สอนงาน (Coach) การให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์การให้โอกาสไปศึกษาอบรม เป็นต้น

2. ภาวะผู้นำแบบแลกเปลี่ยน ตามแนวคิดของ แบล และอโรโอ ดังนี้ กระบวนการแลกเปลี่ยนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม โดยที่ผู้นำยอมรับความต้องการของผู้ตามด้วยการให้วัตถุสิ่งของมีค่าตามที่ต้องการแต่มีเงื่อนไขแลกเปลี่ยนให้ผู้ตามต้องทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือปฏิบัติหน้าที่ได้สำเร็จตามข้อตกลงผู้ตามก็จะได้รับรางวัลตอบแทนเป็นการแลกเปลี่ยน ขณะที่ผู้นำก็ได้ประโยชน์จากผลงานที่สำเร็จนั้น

3. ภาวะผู้นำแบบปล่อยตามสบาย ตามแนวคิดของ แบล และอโรโอ ดังนี้ ผู้นำที่ปล่อยให้ผู้ตามมีอิสระและเสรีภาพเต็มที่ในการทำงาน ปล่อยให้ทำตามใจชอบ ให้อำนาจกับผู้ตามในการตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการในเรื่องต่าง ๆ ได้โดยไม่ต้องรอฟังคำสั่ง เปิดโอกาสให้ทุกคนใช้เสรีภาพได้อย่างกว้างขวาง โดยที่ผู้นำไม่ต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ หรือถ้าจะมีส่วนร่วมก็เพียงเล็กน้อย ซึ่งถ้าดูแล้วก็เหมือนกับเป็นผู้นำที่ไม่ค่อยจะรับผิดชอบอะไรเลย ไม่ค่อยมีบทบาทในการควบคุมดูแลความเป็นไปของผู้ตาม เหมือนเป็นคนที่ไม่มี

หลักการหรืออุดมการณ์ในการทำงาน ไม่คำนึงหรือยึดถือหลักถือกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติ ปลดปล่อยให้การดำเนินงานเป็นไปเรื่อย ๆ ไม่มีระเบียบแบบแผนในการทำงานไม่กล้าตัดสินใจ และแสดงความคิดเห็น ปลดปล่อยให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของตามกันเอง จะทำหน้าที่ของผู้บังคับเพียงลงนามผ่านเรื่อง

สำหรับข้อมูลการเปรียบเทียบข้อมูลส่วนบุคคลกับรูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากรสำนักงานตรวจและบังคับการ สำนักเทศกิจ กรุงเทพมหานคร พบว่า

3.1 ข้อมูลส่วนบุคคล เพศ แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากรสำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน สอดคล้องกับอารี กังสานุกุล (2553) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2” ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูเทศหญิง มีความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษามากกว่าข้าราชการครูเทศชาย

3.2 ข้อมูลส่วนบุคคล ประสบการณ์ในการทำงาน แตกต่างกันมีความคิดเห็นต่อรูปแบบภาวะผู้นำของบุคลากร สำนักงานตรวจและบังคับการสำนักเทศกิจกรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน สอดคล้องกับมณฑนา อาษากิจ (2555) ศึกษาวิจัยเรื่อง “ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในองค์กรสังกัดสำนักงานประชาสัมพันธ์เขต 3” ผลการวิจัยพบว่า ประสบการณ์ในการทำงานของผู้นำแต่ละคน มีความสัมพันธ์กับรูปแบบผู้นำการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .005

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้บริหารต้องเน้นในด้านการเสริมสร้างสร้างแรงจูงใจในการทำงานโดยการมองความสำเร็จขององค์กรเป็นหลัก ให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นถึงเป้าหมายในการดำเนินงานร่วมกัน

2. ผู้บริหารต้องเป็นที่พึ่งในการทำงานของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการวางแผนการทำงาน และจัดสรรกำลังคนในการดำเนินงาน มีการชี้แจงเป้าหมาย และสร้างแรงผลักดันในการทำงานให้ได้มากกว่าที่บุคลากรตั้งความคาดหวังไว้

3. ผู้บริหารต้องมีจุดยืนที่ชัดเจนในการบริหารงาน กล้าตัดสินใจ และพร้อมรับผิดชอบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นจากการบริหารงานของตนเอง หากเกิดความผิดพลาดจากการทำงานเกิดขึ้น

4. ผู้บริหารจะต้องมีการคาดการณ์กระบวนการทำงานขององค์กรโดยมีการมีมุมมองในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านโอกาส และอุปสรรคที่จะเกิดขึ้น เพื่อวางแผนการทำงาน และการแก้ปัญหาในการทำงาน

5. ผู้บริหารจะต้องปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาโดยยึดถือกฎระเบียบเป็นหลัก ไม่บริหารงานโดยความรู้สึกส่วนตัวหรือการมีส่วนในผลประโยชน์ใด ๆ ทั้งสิ้น

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร สมปราชญ์. (2556). *ภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา*. ขอนแก่น: คลังนาวิทยา.
- กมล ฉายาวัฒน์. (2550). *บริหารคนและงานตามหลักการของพระพุทธเจ้า* (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ชบา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *รายงานการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จันทราณี สงวนนาม. (2551). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: บัณฑิตพอเพียง.
- จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2556). *การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชาญชัย อาจิมสมาจาร. (2550). *ภาวะผู้นำในองค์กร*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท. (2551). *พฤติกรรมองค์การ*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2553). *ทฤษฎีองค์การ (Organization Theory)* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: อินทภาษ.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). *กลยุทธ์และนโยบายธุรกิจ*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุชาติา ตริมาตรค. (2555). *อิทธิพลของภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนและภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่มีต่อการจัดการความรู้*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มณฑนา อาษากิจ. (2555). *ภาวะผู้นำที่พึงประสงค์ในองค์กรสังกัดสำนักประชาสัมพันธ์เขต 3*. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อารี กังสานุกุล. (2553). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สำนักเทศกิจ. (2562). *บุคลากรในหน่วยงาน*. สืบค้น พฤษภาคม 10, 2562, จาก www.bangkok.go.th/citylaw.
- Bass, B. M., & Avolio, B. J. (1994). *Transformational Leadership Development*. Palo Alto, California: Consulting Psychologists.
- Fayol, Henri. (1991). *General and Industrial Management*. London: Pitman and Sons.
- DuBrin, Andrew J. (1998). *Leadership Research Finding, Practice and Skills*. Boston: Houghton Mifflin.
- Maslow, A. (1954). *Motivation and Personality*. New York: Harper and Row.
- McFarland, D.E. (1979). *Management: Foundation and Practices* (5th ed.). New York: Macmillan Publishing Inc.
- Steers, R. M. (1983). *Motivation and Work Behavior*. New York: McGraw-Hill.
- Stogdill, R. M. (1974). *Handbook of Leadership*. New York: The Free Press.
- Sturs, R. M. (1991). *Introduction to Organization Behavior* (4th ed.). New York: Harper Collins.
- Weber, Max. (1966). *The Theory of Social and Economic Organization* (4th ed.). New York: The Free Press.
- Yukl, G. A. (1998). *Leadership in Organization* (4th ed.). New Jersey: Prentice - Hall.

รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล

Development of the Professional Experience Model in Educational Administration on Digital Age

วิมล จันทรแก้ว*, เฉลิมวิทย์ ฉิมตระกูล*, สุชิน ม่วงมี*

Wimol Jankaew, Chalermwit Chimtragoon, Suchin Muongmee

Received: April 3, 2020 Revised: May 17, 2020 Accepted: June 16, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ในยุคดิจิทัล และ 2) สร้างรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ (1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ในสถาบันที่จัดการศึกษาหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 90 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม (2) หาคำความต้องการจำเป็นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ในยุคดิจิทัล (3) ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 30 คน และประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ 15 คน และ (4) ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย อยู่ในระดับน้อย ทั้ง 2 สภาพ และ 2) รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ โดยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพบริหารการศึกษา หลักเกณฑ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ผลลัพธ์และสมรรถนะของวิชาชีพบริหารการศึกษา การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้

คำสำคัญ: การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา, รูปแบบ

* บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์

Abstract

The objective of this research is to 1) Study the current and desirable conditions of professional educational practice experience in the digital age and 2) Create a model for practicing educational administration in the digital age using an integrated research methodology, including quantitative and quality. There are 4 research steps which are (1) Studying current conditions and desirable conditions for professional experience in educational administration in the digital age in institutions that provide education, master's degree programs in educational administration by using a sample of 90 people to collect data by using questionnaires. (2) Evaluating the need for professional experience in educational administration in the digital age (3) Evaluating the appropriateness and feasibility of the model In which 30 experts and 15 meeting groups are appointed and (4) improve and propose the format data analysis by using descriptive statistics and content analysis.

The results of the research are as follows: 1) current conditions and desirable conditions of professional educational experience training in the digital age. In general, there is an average was at a low level in both conditions and 2) the model of vocational experience in educational administration in the digital age is a format that is appropriate and possible. The developed model consists of 3 parts which are part 1, the principles, concepts and objectives of the model. Part 2 the components of professional experience training for educational administration are professional standards for education administration. Rules for professional experience in education administration results and competencies of the educational administration profession. The use of information technology in supervision. Part 3 the use of formats.

Keywords: Professional Experience in Educational Administration, Model

บทนำ

องค์กรวิชาชีพครูกำหนดให้สถาบันที่จัดการศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จะต้องจัดประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นระบบและกระบวนการที่ต่อเนื่อง มีการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาและส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานกับนักศึกษา ประสานทฤษฎีให้สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถาบันกับองค์กรและหน่วยงานภายนอก และพัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีศักยภาพด้านการบริหารการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงานทางการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2556)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพการบริหารการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไม่ว่าจะสาขาวิชาชีพใดก็ตาม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเสริมให้นักศึกษา ได้รับประสบการณ์ตรงในการทำงาน เป็นการเรียนรู้สถานการณ์และสภาพการณ์ที่เป็นจริงของการทำงาน อีกทั้งเป็นการนำเอาความรู้ที่ได้รับทั้งทางทฤษฎีและปฏิบัติไปทดลองใช้ เพื่อเป็นการตอกย้ำให้เกิดความชัดเจน เห็นจริงในองค์ความรู้ที่ได้รับ อันจะเป็นประโยชน์สำหรับนักศึกษาในการเตรียมความพร้อมพฤติกรรมทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นส่วนของบุคลิกภาพสติปัญญา เจตคติ ที่ถูกต้องเหมาะสม เพื่อที่จะออกไปดำเนินชีวิต และประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลต่อสังคมในที่สุด โดยได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติขึ้น เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานการอุดมศึกษาและเพื่อเป็นการประกันคุณภาพของบัณฑิตในแต่ละระดับคุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชา รวมทั้งเพื่อใช้เป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานด้านต่าง ๆ ให้การจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันคือการผลิตบัณฑิตได้อย่างมีคุณภาพ จึงได้ปรับปรุงและประกาศใช้เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558) จุดมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ ได้แก่ 1) จัดประสบการณ์วิชาชีพให้เป็นระบบและกระบวนการที่ต่อเนื่อง 2) ให้มีการฝึกสถานการณ์ผู้บริหารการศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาและส่วนงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้กับนักศึกษา 3) ประสานทฤษฎีให้สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสม 4) สร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างสถาบันกับองค์กรและหน่วยงานภายนอก 5) พัฒนาคุณภาพนักศึกษาให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและผู้ใช้ให้สามารถสร้างงานและสร้างโอกาสในการทำงาน

จากการศึกษาปัญหาการปฏิบัติการวิชาชีพการบริหารการศึกษาของนักศึกษา พบว่า มีปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อนักศึกษา คือ วัน เวลาที่ใช้ในการฝึกตรงกับวันเวลาราชการ (วันทำงาน) ซึ่งทับซ้อนกับการทำงานประจำของนักศึกษา ทำให้ต้องลางาน ส่งผลเสียหลายต่อหน้าที่และการประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่ประจำปีระยะเวลาในการฝึกนานเกินไปทำให้มีผลกระทบต่องานสอนของนักศึกษาที่เป็นครูผู้สอน ในส่วนที่เกี่ยวกับสถานที่ฝึกประสบการณ์พบว่า มีปัญหาด้านหน่วยฝึกปฏิบัติ คือ บุคลากรครูในหน่วยฝึกไม่ให้ความร่วมมือด้านข้อมูลการจัดการเรียนการสอน, ผู้บริหารสถานศึกษาบางคนไม่เข้าใจจุดประสงค์ของการฝึกปฏิบัติของนักศึกษาและเป็นการะการบริหารจัดการของสถานศึกษาเพราะต้องใช้เวลาในการให้ความรู้แก่นักศึกษา (วิมล จันทร์แก้ว, 2561) สำหรับการบริหารในยุคดิจิทัลนั้นทำให้เกิดการปฏิวัติทางอาชีพ (Career Disruption) ทุกฝ่ายต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย มีการนำเอาเทคโนโลยีมาใช้ให้เกิดประโยชน์ และเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพตลอดจนมีประสิทธิผลมากที่สุดสามารถรับมือกับปัญหาในการบริหารงานและสร้างคุณภาพชีวิตให้กับผู้ร่วมงาน การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการสร้างและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง รวมถึงการนิเทศกำกับติดตามการใช้และดำเนินงานต่าง ๆ เกี่ยวกับเทคโนโลยีดิจิทัล จะส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จได้มากที่สุดด้วย (มาลัย วงศ์ฤทัยวัฒนา, 2562)

ดังนั้น เพื่อให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพการบริหารการศึกษาของนักศึกษา มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผลตามมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพอย่างเพียงพอ ที่สามารถนำไปใช้ในการประกอบวิชาชีพ

ในยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทในการบริหารจัดการองค์การ รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บริหารการศึกษา จึงมีผลต่อบุคลากรที่จะไปเป็นครูในอนาคต ซึ่งในแต่ละปีมีจำนวนมาก ทั้งนี้จึงควรนำรูปแบบที่ พัฒนาขึ้นไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ให้เหมาะสมกับวิชาชีพบริหารการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาใน ยุคดิจิทัล
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษารั้วนี้ใช้วิธีวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ มีขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ในสถาบันที่จัดการศึกษาหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษา โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบ หลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน/ สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 90 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม

2. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม เพื่อเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามมีทั้งหมด 25 ข้อ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหาร การศึกษาในยุคดิจิทัล มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยทุกข้อ จะมีคำตอบ 2 สภาพ คือ สภาพ ปัจจุบันของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล และสภาพที่พึงประสงค์ของการฝึกประสบการณ์ วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นอยู่ใน ระดับมากที่สุด

- 4 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นอยู่ใน ระดับมาก

- 3 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้นอยู่ใน ระดับปานกลาง

- 2 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้น อยู่ ในระดับน้อย

- 1 หมายถึง ความเป็นจริงที่ตรงกับสภาพปัจจุบันมากและสภาพในอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้น อยู่ ในระดับน้อยที่สุด

4. หาค่าความต้องการจำเป็นในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล

5. ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตร ปริญญาโททางการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน/สถาบันอุดมศึกษา เอกชน จำนวน 30 คน และประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโททางการบริหาร การศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน/สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 15 คน โดยผู้วิจัยทำการนำข้อมูลที่ได้มายกร่างรูปแบบ และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ โดยนำร่างรูปแบบ

แบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ โดยใช้เทคนิคการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งทำการประเมิน 2 รอบ ดังนี้

รอบที่ 1 นำร่างรูปแบบแบบสอบถามเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน/สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 30 คน เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินแบบรายบุคคล แล้ววิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์ของการกระจาย และวิเคราะห์เนื้อหา

รอบที่ 2 นำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน/สถาบันอุดมศึกษาเอกชน จำนวน 15 คน เพื่อพิจารณาทบทวน แล้วสรุปผลการประเมินรูปแบบฯ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ คือ อาจารย์ผู้รับผิดชอบหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษาของมหาวิทยาลัยของรัฐ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาวิทยาลัยเอกชน/สถาบันอุดมศึกษาเอกชน และผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ตรงกับสาขาการบริหารการศึกษา จำนวน 5 คน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้เทคนิค IOC (Index of item Objective Congruence) หรือค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ทำการคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แบบสอบถามได้ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66 – 1.00

6. ปรับปรุงและนำเสนอรูปแบบ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และการวิเคราะห์เนื้อหาปรับปรุงรูปแบบหรือแบบสอบถามตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล

7. การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางอีเมล (จดหมายอิเล็กทรอนิกส์) และเว็บไซต์ ซึ่งแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน จำนวน 90 ฉบับ เป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

8. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหาและบรรยายประกอบตาราง ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถามใช้ค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เป็นรายข้อ จัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นของการบริหาร โดยใช้วิธี Modified Priority Needs Index (PNI Modified) (PNI: Priority Needs Index (Witkin & Altschuld, 1995 อ้างถึงใน สุวิมล ว่องวานิช, 2550)

ผลการวิจัย

1. จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล และการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ (PNI) เป็นรายชื่อ

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ บริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล	สภาพปัจจุบัน(D)			สภาพที่พึงประสงค์(I)			ค่า PNI	ลำดับ ที่
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		
องค์ประกอบการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพบริหาร การศึกษาในยุคดิจิทัล	3.10	0.61	ปาน กลาง	4.02	0.58	มาก		
1. มาตรฐานวิชาชีพบริหาร การศึกษา	3.99	0.66	มาก	4.56	0.60	มากที่สุด	0.1428	4
2. หลักเกณฑ์การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพบริหาร การศึกษา	3.84	0.59	มาก	4.62	0.64	มากที่สุด	0.2031	3
3. ผลลัพธ์และสมรรถนะของ วิชาชีพบริหารการศึกษา	2.36	0.52	น้อย	3.46	0.50	ปาน กลาง	0.4661	2
4. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการนิเทศ	2.24	0.68	น้อย	3.44	0.59	ปาน กลาง	0.5357	1

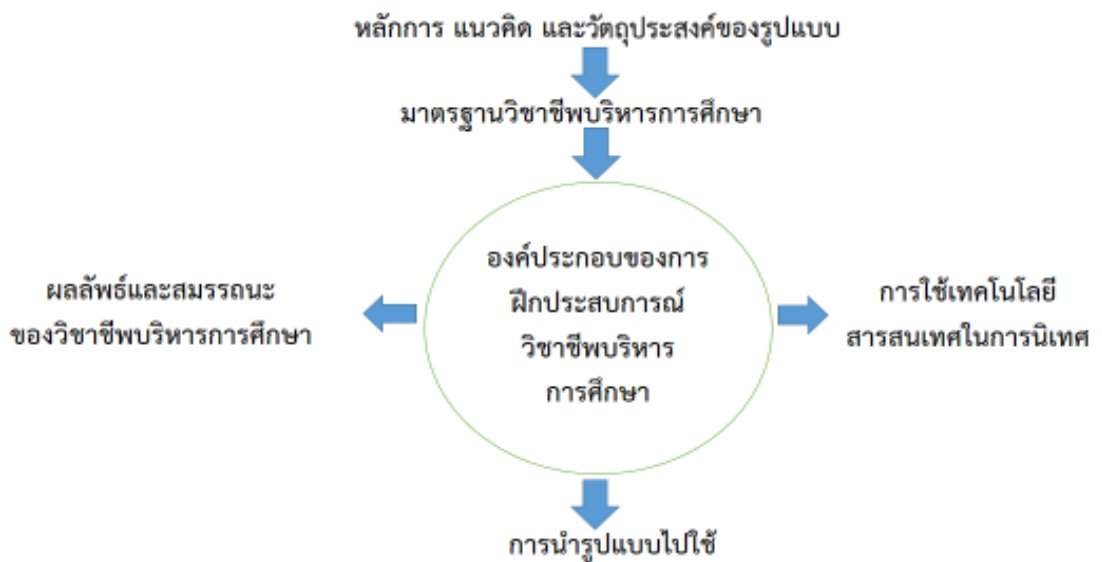
1.1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลพบว่า สภาพปัจจุบันการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.10$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ มาตรฐานวิชาชีพบริหารการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$) รองลงมา ได้แก่ หลักเกณฑ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.84$) ผลลัพธ์และสมรรถนะของวิชาชีพบริหารการศึกษา อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.36$) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ อยู่ในระดับน้อย ($\bar{x} = 2.24$) ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้ดังนี้ หลักเกณฑ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.62$) รองลงมาได้แก่ มาตรฐานวิชาชีพบริหารการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$) ผลลัพธ์และสมรรถนะของวิชาชีพบริหารการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.46$) และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.44$)

1.2 ความต้องการจำเป็นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์ (ค่า PNI) พบว่า ความต้องการจำเป็นลำดับแรก คือ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ (PNI = 0.5357) ลำดับที่ 2 คือ ผลลัพธ์และสมรรถนะของวิชาชีพบริหารการศึกษา (PNI = 0.4661) ลำดับที่ 3 หลักเกณฑ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา (PNI = 0.2031) และลำดับที่ 4 คือ มาตรฐานวิชาชีพบริหารการศึกษา (PNI = 0.1428)

2. การศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล จะพบว่า

2.1 รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

2.2 รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหาร การศึกษา ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) มาตรฐานวิชาชีพบริหารการศึกษา 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน 2) หลักเกณฑ์การฝึก ประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ และกิจกรรมการฝึกวิชาชีพการบริหาร การศึกษา 3) ผลลัพธ์และสมรรถนะของวิชาชีพบริหารการศึกษา ประกอบด้วย (1) คุณธรรม จริยธรรม (2) ความรู้ (3) ทักษะทางปัญญา (4) ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และ (5) ทักษะการนำเทคโนโลยี สารสนเทศ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข และการสื่อสาร 4) การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ ส่วนที่ 3 การนำ รูปแบบไปใช้ดังแผนภาพ 1

ภาพ 1 รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิจัย ที่พบว่า สภาพปัจจุบันการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทำให้มีความต้องการจำเป็นในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการนิเทศ ทั้งนี้ เนื่องจากปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสูงสุดของผู้บริหารที่จะนำมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจปรับปรุงพัฒนาการบริหารจัดการหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ และบุคลากรของหน่วยงานหรือองค์กร สอดคล้องกับ วันวดี กุ์เมือง (2560) ที่พบว่า นโยบายสำคัญของการจัด

การศึกษา คือ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาครูอาจารย์ ช่วยให้เด็กและเยาวชนได้เข้าถึงแหล่งความรู้และได้เรียนอย่างทัดเทียมกัน ตลอดจนการพัฒนากระบวนการบริหารจัดการให้ับให้มีประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับแนวคิดของ จริญญา บุญช่วย (2556) ที่พบว่าการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นสิ่งจำเป็นสูงสุดของผู้บริหารทุกระดับ จึงจำเป็นที่ผู้บริหารต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งเกี่ยวกับการวางแผนและการตัดสินใจโดยข้อมูลและสารสนเทศต้องมีความสอดคล้องกับความต้องการ มีความถูกต้อง และมีความทันต่อเหตุการณ์ และ Phaserd (2017) พบว่า การกำหนดนโยบายทางการศึกษา ควรต้องสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างเหมาะสมและมีคุณภาพการพัฒนาคนให้พร้อมเข้าสู่สังคมดิจิทัล (Digital Society) การเตรียมความพร้อมของคนไทยให้สามารถเข้าถึงการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การเรียนรู้ระบบบริการในรูปแบบต่าง ๆ ที่ต้องใช้ช่องทางดิจิทัลซึ่งเป็นระบบกลไกหนึ่งที่ขับเคลื่อนการพัฒนาองค์ความรู้และระบบเศรษฐกิจของประเทศต่อยอดการสร้างรายได้และอาชีพ โดยมีทิศทางการพัฒนา อีกทั้งไม่เคเลและเบอร์เวอร์รี่ (Byerly, 2001, pp. 18-20; Bobditt and Michelle, 2000, pp. 29-35) ได้กล่าวถึงรูปแบบการเรียนสอนที่ให้ผู้เรียนจัดกระบวนการเรียนรู้จากสภาพจริงด้วยตนเอง ผู้เรียนได้เรียนรู้และปฏิบัติงานในสภาพจริง โดยเน้นการเรียนนอกห้องเรียนมากกว่าในห้องเรียนที่ผู้วิจัยเห็นว่าจะเกิดประโยชน์กับผู้ฝึกประสบการณ์ได้ดีที่สุด

2. รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการ แนวคิด และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 2 องค์ประกอบของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษา ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบไปใช้ การที่รูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพมีความเหมาะสมและเป็นไปได้ เนื่องมาจากการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ คือ การสร้างเสริมประสบการณ์ให้กับผู้เรียนให้สามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกไปใช้ในการทำงานได้จริง เพราะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้บริหารพี่เลี้ยงในหน่วยฝึกประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนันท์วัฒน์ ภทรภรณ์ (2560) ระบุว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ควรจัดทั้งในและนอกห้องเรียน ตามรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1) การสร้างประสบการณ์โดยผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมเข้ากับสถานการณ์ใหม่ 2) การแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยอภิปรายหรือการสัมภาษณ์ การแบ่งปันประสบการณ์อย่างอิสระ 3) สรุปความคิดรวบยอด โดยผู้เรียนและผู้สอนเป็นประสบการณ์หรือความรู้ใหม่ 4) การประยุกต์โดยผู้เรียนกับผู้สอนสรุปหลักการ ทฤษฎี และสามารถปรับใช้ในสถานการณ์อื่น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ประเสริฐ บุญเรือง (2556, หน้า 3-7) เสนอว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นกุญแจสู่ศตวรรษที่ 21 และจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับการปรับเปลี่ยนเพื่อสนองความต้องการของตลาดแรงงาน ซึ่งมีวิวัฒนาการอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้สอดคล้องกับช่วงเวลาและจังหวะชีวิตของมนุษย์ซึ่งกำลังเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่มีความเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจของโลกและประเทศเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจมีผลกระทบอย่างมากต่อความเป็นอยู่การดำรงชีวิตของประชาชน เพราะเศรษฐกิจเป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ควรมีอิสระในการออกแบบการฝึกประสบการณ์ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของหน่วยฝึกประสบการณ์และนักศึกษา

1.2 หน่วยงานระดับกระทรวง ควรเปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชน ร่วมแสดงความคิดเห็นและนำเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพบริหารการศึกษาอย่างเหมาะสมสอดคล้องกับยุคดิจิทัล

1.3 ควรเผยแพร่รูปแบบการนิเทศการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัลและสนับสนุนให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการนิเทศ อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

2.1 การฝึกประสบการณ์ต้องตระหนักถึงความสำคัญในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ นักศึกษาควรตั้งใจในการฝึกและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เน้นในเรื่องทัศนคติ ลักษณะนิสัย ความรู้และทักษะควบคู่กับการเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งจะทำให้ได้ประโยชน์ในเชิงปฏิบัติ

2.2 สถาบันที่จัดการศึกษาหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษาสามารถนำข้อค้นพบไปใช้เป็นแนวทางในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพการบริหารการศึกษาได้ ซึ่งอาจจะพัฒนาตัวบ่งชี้คุณลักษณะการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดผลในเชิงพัฒนา และครอบคลุมเป้าหมายคุณลักษณะที่สำคัญตามหลักสูตร ต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยติดตามประเมินผลการใช้รูปแบบฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษา

3.2 ควรมีการวิจัยพัฒนาหลักเกณฑ์การฝึกวิชาชีพบริหารการศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษา

3.3 ควรมีการวิจัยเปรียบเทียบก่อนการใช้รูปแบบและหลังการใช้รูปแบบรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล ตามหลักสูตรปริญญาโททางการบริหารการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). **หลักสูตรมาตรฐานบัณฑิต 2558**. ราชกิจจานุเบกษาเล่ม 132 ตอนพิเศษ 295ง 13 พฤศจิกายน 2558.
- จรัญ บุญช่วย. (2556). **เทคโนโลยีสารสนเทศเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา**. สืบค้น ตุลาคม 19, 2562. จาก knirun1.blogspot.com/2013/04/blog-post_26.html.
- ประเสริฐ บุญเรือง.(2556). **การจัดการศึกษาตลอดชีวิต**. วารสาร กศน. สืบค้น ธันวาคม 9, 2558. จาก <https://panchalee.files.wordpress.com>.
- นันทวัฒน์ ภัทรกรนันท์. (2560). การพัฒนารูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาตลอดชีวิต. **วารสารเวอร์ริเดียน มหาวิทยาลัยศิลปากร**, 10(2), 1317 -1329.
- มาลัย วงศ์อุทัยวัฒนา .(2562). แนวทางการบริหารโรงเรียนขนาดเล็กยุคดิจิทัลสู่ความเป็นเลิศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยนาท, **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 14(1), 22-30.
- วันวิทย์ กุ้มือ. (2560). ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสำคัญต่อการศึกษาอย่างไร. สืบค้น ตุลาคม 11, 2562 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/427621>.
- วิมล จันทรแก้ว. (2561). **รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานี เขต 3**. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2556). **ข้อบังคับคุรุสภา ว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556**. ราชกิจจานุเบกษา. (4 ตุลาคม 2556).
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). **การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2550). **การประเมินทางการศึกษา: แนวคิดสู่การปฏิบัติ** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: พรอพเพอร์ตี้พรีน.
- Bodditt, L. Michelle and others. (2000, April). “Experiential learning:Marketing; Selling, Sales Management.”. **Journal of Marketing Education**, 22.
- Byerly, Steven. (2001, May). Linking Classroom Teaching to the Real World Through Experiential Instruction. **Phi De Lta Kappan**, 82, 697.
- Phaserd, A. (2017). “Way to Knowledge 4.0”. **The Knowledge**, 1(3), 3-7.

การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นเสริมภูมิคุ้มกัน ในวิถีชุมชนสุขภาพ หลังการแพร่ระบาดของไวรัส Covid-19

Creating Motivation for Local Thai Gastronomy Tourism to Strengthen Immunity in the Way of a Healthy Community after Covid-19 Pandemic

ภุริ ชุมหัจจร*, ธีรพัทธ์ ชมชื่นจิตต์สิน**, นิลบล ประเคนภักตรา**
Puri Chunkajorn, Teerapat Chomchuenjitsin, Nilubon Prakenpattr

Received: April 29, 2020 Revised: September 9, 2020 Accepted: September 28, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิชาการฉบับนี้เป็นการศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวในการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นวิถีชุมชนสุขภาพ โดยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มาจากการที่ได้ท่องเที่ยวและการบริโภคอาหารที่ดีต่อสุขภาพ เมื่อต้นปี 2563 ที่ผ่านมานักท่องเที่ยวจากทั่วโลกได้รับผลกระทบด้านสุขภาพจากการระบาดของไวรัส COVID-19 ที่เกิดขึ้นทั่วโลก ทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่หันมาสนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพมากยิ่งขึ้น นักท่องเที่ยวมองว่าการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทยเป็นการท่องเที่ยว เพื่อเสริมสร้างสุขภาพจากอาหาร การกินที่มีประโยชน์ ที่ทำมาจากวัตถุดิบที่เป็นสมุนไพรไทยที่มีชื่อเสียง ซึ่งคุณสมบัติของสมุนไพรเหล่านั้น มีฤทธิ์ในการป้องกันหรือรักษาโรคต่าง ๆ ได้

ดังนั้นการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นวิถีชุมชนสุขภาพให้ได้มีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาตินั้น ต้องเป็นความร่วมมือของคนในชุมชนที่ต้องนำเสนอความหลากหลายของวัตถุดิบ ความหลากหลายของอาหารไทย กรรมวิธีการปรุง โดยนำวัตถุดิบแต่ละท้องถิ่นมาเป็นจุดขายหลัก ซึ่งถือว่าเป็นเอกลักษณ์ของอาหารไทย

การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นนั้น สามารถนำเสนอผัก ผลไม้ และสมุนไพร ที่มีในท้องถิ่นเพื่อเป็นการท่องเที่ยวเชิงอาหารพร้อมการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับนักท่องเที่ยวได้อีกด้วย อีกทั้งอาจร่วมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้เป็นการท่องเที่ยวที่ได้ทั้งประโยชน์และมีสุขภาพที่ดีควบคู่กันไปตามวิถีชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นการนำเสนอเรื่องราววัตถุดิบท้องถิ่นร่วมกับการนำเสนอเมนูอาหารท้องถิ่นของชุมชน ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน โดยจัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนสุขภาพและจะทำให้เกิดการบอกต่อเป็นเรื่องราว (Story Telling) ของการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยสุขภาพกับนักท่องเที่ยวต่อไปในอนาคต

คำสำคัญ: แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว, การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่น, วิถีชุมชนสุขภาพ

* สาขาวิชาการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ วิทยาลัยการแพทย์บูรณาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

** สาขาวิชาการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ วิทยาลัยการแพทย์บูรณาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

Abstract

This academic article studies the motivation of tourists in local Thai gastronomy tourism, ways of health community. Having a good travel experience in local community and enjoy healthy and authentic Thai food is their main motivation. From early 2020, tourists from around the world have been affected from the outbreak of the COVID-19. Most of tourists pay more attention toward health tourism. Tourists consider that Thai food tourism is a good way to improve health through delicious and nutritious food. This is because the food ingredient made from the well-known Thai herbs which mostly accepted as medicine to prevent or cure illness.

To organize a promising local Thai gastronomy tourism for both Thai and foreigner, a synergy cooperation among local must be well prepared to present a variety of ingredients, variety of cooking method, and variety of Thai food. Using ingredients from each local community is a key selling point as this will reflect the uniqueness of each local Thai food.

Thai gastronomy tourism can present local vegetable, fruit, and herb to promote a healthy style along with increase immunity for strong body. Combining health tourism and Agro-tourism can lead to have fun, knowledgeable, and healthy activity in local community style. Presenting from growing local ingredient, food processing method, and finally cook them to have local authentic menu serving to tourist. This experienced story will be embraced in tourist mind and continually spread to the new tourist generation.

Keywords: Tourist Motivation, Local Thai Gastronomy Tourism, Healthy Community Way

บทนำ

สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยในปัจจุบันจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส 2019 (Covid-19) ในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ ตั้งแต่ปลายปี 2562 จนถึงขณะนี้ที่จำนวนผู้ติดเชื้อในหลายประเทศยังคงเพิ่มขึ้น มีผู้เสียชีวิต และพบผู้ติดเชื้อในอีกหลายประเทศในเอเชียซึ่งรวมถึงไทย และสหรัฐฯ ส่งผลตามมาให้ทางการจีน ประกาศปิดการคมนาคมในเมืองอู่ฮั่นและอีกหลายเมืองเพื่อควบคุมสถานการณ์ (ข้อมูล ณ วันที่ 21 มีนาคม 2563) ผลจากการปิดท่าอากาศยานในเมืองอู่ฮั่น ซึ่งเกิดขึ้นก่อนเทศกาลตรุษจีน 1 วัน อาจทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวจีนเที่ยวไทยในช่วงเทศกาลตรุษจีนปี 2563 อยู่ที่ประมาณ 3.55-3.58 แสนคน จากเดิมที่คาดว่าจะประมาณ 3.66 แสนคน (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2563, ย่อหน้า 1-2)

โดยรวมผลกระทบจากการระบาดของเชื้อไวรัส Covid-19 ในจีน ยังคงส่งผลจำกัดต่อการท่องเที่ยวไทย ในปี 2563 เนื่องด้วยสถานการณ์ครั้งนี้มีการแพร่ระบาดไปยังหลายประเทศอย่างรวดเร็ว มีการปิดประเทศเกิดขึ้น การแพร่ระบาดของโรคส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในตลาดนักท่องเที่ยวจีน นักท่องเที่ยวต่างชาติ ไม่เดินทางมายังประเทศไทยในปัจจุบัน ปัญหาจากการระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้ช่วงนี้ไม่เฉพาะคนจีนที่ไม่เดินทางมาท่องเที่ยวรวมถึงนักท่องเที่ยวชาติอื่นด้วย เพราะกลัวติดเชื้อไวรัสและการปิดเมืองป้องกัน หลังจากนั้นรัฐควรโปรโมตไทยเที่ยวไทย จัดโปรโมชั่นให้กับนักท่องเที่ยวคนไทยที่เคยไปท่องเที่ยวประเทศอื่น ให้เที่ยวในประเทศ ต้องหามาตรการแบบลด แลก แจก แถม เช่น ซื้อทัวร์ 3 วัน อาจให้ฟรีอีก 1 คืน ให้สิทธิฟรีกับคนเที่ยวเมืองไทย จะเพิ่มเป็น 4 วัน 3 คืน หรือ 5 วัน 4 คืน หรือ 6 วัน 5 คืน ก็แล้วแต่ เพื่อกระตุ้นท่องเที่ยวในประเทศ ให้ผู้ประกอบการอยู่ได้ (ไทยรัฐออนไลน์, 2563, ย่อหน้า 2)

การเตรียมการสำหรับฟื้นฟูการท่องเที่ยวหลังจากเหตุการณ์การระบาดของไวรัส Covid-19 สบลง ธุรกิจการท่องเที่ยวที่น่าจับตามองนั้นสามารถกระทำได้หลากหลายรูปแบบ โดยเฉพาะธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงอาหารท้องถิ่น ซึ่งพบว่าในปัจจุบันการรับประทาน "อาหารไทย" ที่มี "สมุนไพร" ช่วยเสริมภูมิคุ้มกันและต้านเชื้อไวรัส (มรุต จิรเศรษฐศิริ, 2563, ย่อหน้า 2) แนะนำผักผลไม้สมุนไพร 3 กลุ่ม เพื่อเสริมภูมิคุ้มกันของร่างกาย ช่วยป้องกันการติดเชื้อไวรัสชนิดต่าง ๆ ได้แก่

1. กลุ่มเสริมภูมิคุ้มกัน เช่น พืชคาหรือผักคาวตอง, เห็ดต่าง ๆ, ตรีผลา (สมอไทย สมอพิเภก มะขามป้อม)
2. กลุ่มที่มีวิตามินซีและสารต้านอนุมูลอิสระสูง เช่น ดอกขี้เหล็ก, ยอดมะยม, ใบเหลียง, ยอดสะเดา, มะระขี้นก, พักข้าว, ผักเชียงดา, กระเทียม, มะรุม, ผักแพว มะขามป้อม, ลูกหม่อน และผักผลไม้หลากสี
3. กลุ่มที่มีสารในการป้องกันการติดเชื้อไวรัสก่อโรคโควิด-19 เช่น พืชคาหรือผักคาวตอง กะเพรา หอมแดง หอมหัวใหญ่ มะรุม ใบหม่อน แอปเปิ้ล เปลือกผลของพืชตระกูลส้ม (ส้ม มะนาว มะกรูด ส้มซ่า) จากตัวอย่างสมุนไพรไทย ผัก และผลไม้ดังกล่าวข้างต้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นส่วนประกอบในเมนูอาหารไทยหลากหลายชนิด โดยสมุนไพรเหล่านั้นมีส่วนช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายห่างไกลจากเชื้อไวรัสได้ อาหารไทยบางชนิดยังเป็นที่รู้จักและจดจำของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ดังนั้นการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นจึงเป็นทางเลือกที่มีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เห็นมุมสะท้อนถึงอาหารเพื่อสุขภาพของประเทศไทยในแต่ละพื้นที่ อีกทั้งยังเป็นการกระจายรายได้สู่ชุมชนต่าง ๆ ในท้องถิ่น

นอกจากนี้คุณค่าของอาหารที่ได้รับจากการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นนั้น ยังเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อสุขภาพของผู้บริโภคเป็นอันดับแรก ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับอาหารต่อสุขภาพของผู้บริโภคจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านสารอาหาร คุณค่าทางโภชนาการ ผลกระทบต่อร่างกาย จึงอาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอาหารนั้นเป็นแนวคิดการท่องเที่ยวแบบสหวิทยาการที่สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อสะท้อนความรู้ทางวัฒนธรรมต่าง ๆ ผ่านการบริโภคอาหาร และไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัว (World

Tourism Organization, 2012; เบญจมาภรณ์ ชำนาญฉา, 2561, หน้า 104; Santich, 1996; Kesimoglu, 2015, p.112)

อาหารไทยจัดได้ว่าเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นชาติไทยมาแต่สมัยโบราณ และอาหารไทยก็กำลังเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายไปทั่วโลก เนื่องด้วยอาหารไทยมีความโดดเด่นทั้งในเรื่องของรสชาติ การมีคุณค่าทางโภชนาการ และการมีสารอาหารที่ครบถ้วน รวมถึงมีความหลากหลายของสมุนไพรและเครื่องเทศที่มีประโยชน์ต่อสุขภาพร่างกาย ซึ่งจากกระแสความนิยมของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพที่เพิ่มมากขึ้นส่งผลให้การท่องเที่ยวเชิงอาหารของประเทศไทยมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพของนักท่องเที่ยวบางกลุ่มจะเป็นการเดินทางมาประเทศไทยเพื่อการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพควบคู่กับการท่องเที่ยวอย่างอื่นไปพร้อมกัน

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (อพท., 2562, ย่อหน้า 1) ให้สาเหตุเกี่ยวกับแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Food Tourists) ไว้ดังนี้

1. ความรื่นรมย์ (Pleasurable Experience) นักท่องเที่ยวต้องการที่จะเติมเต็มความสุขจากการรู้สึกสัมผัส และประสบการณ์ในการกินอาหาร
2. ความสงสัยและใฝ่รู้ (Curiosity) นักท่องเที่ยวต้องการที่จะหาความรู้และค้นพบอะไรใหม่ ๆ เพื่อไปบอกถึงการศึกษาและความรู้ที่มีอยู่
3. การสืบค้นจากรากฐาน (Grounded) นักท่องเที่ยวต้องการที่จะดื่มด่ำกับรากเหง้าของอาหารในชนบทที่ซึ่งสามารถศึกษาวิถีในการผลิตอาหาร
4. การแสดงออกถึงตัวตน (Self-Expression) นักท่องเที่ยวต้องการแสดงถึงความแตกต่างตามความโดดเด่น และความเป็นตัวตน
5. ความกังวลใจ (Anxiety) นักท่องเที่ยวต้องการที่จะพักผ่อนหรือผ่อนคลายด้วยการรับประทานอาหารและเครื่องดื่มระหว่างการท่องเที่ยว และหลีกเลี่ยงชีวิตประจำวันด้วยการรับประทานอาหารท้องถิ่น

เมื่อนักท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Food Tourists) มีแรงจูงใจเหล่านี้ ทำให้ต้องแสวงหาสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการของตนเองได้ นั่นคือ อาหารท้องถิ่น นอกจากนี้ อาหารยังสามารถสร้างพื้นฐานให้กับการพัฒนาประสบการณ์การท่องเที่ยวได้ (อพท., 2562, ย่อหน้า 1) ดังนี้

1. เชื่อมโยงวัฒนธรรมเข้ากับการท่องเที่ยว การรับประทานอาหารเปรียบเสมือนการเปิดประตูสู่วัฒนธรรมท้องถิ่น และสามารถให้นักท่องเที่ยวและคนท้องถิ่นเข้าหากันได้ ด้วยการแบ่งปันประสบการณ์ทางวัฒนธรรมอาหารร่วมกัน
2. พัฒนาประสบการณ์การรับประทานอาหารแต่ละมื้อ อาหารแต่ละมื้อเป็นศูนย์กลางของประสบการณ์การท่องเที่ยว และยังช่วยสร้างประสบการณ์ที่น่าจดจำและความหมายอีกด้วย
3. เกิดการสร้างสรรคอาหารที่แตกต่างกัน อาหารเป็นสิ่งที่แสดงถึงความโดดเด่นของภาพลักษณ์ของสถานที่ และช่วยให้เกิดความเป็นเอกลักษณ์ในตลาดที่มีการแข่งขันสูง
4. พัฒนาโครงสร้างย่อย ๆ ที่สำคัญในการผลิตและบริโภคอาหาร มีองค์ประกอบย่อยมากมายที่มีความสำคัญในการผลิตและบริโภคอาหาร รวมถึงผู้ผลิตอาหาร ผู้ปรุง นักออกแบบอาหาร นักวิจารณ์ และผู้นำกระแสด้านอาหารอื่น ๆ

5. ส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่น ประสพการณ์ด้านอาหาร สามารถส่งเสริมการพัฒนาทางวัฒนธรรมท้องถิ่นได้โดยตรง ด้วยการสร้างต้นทุนทางวัฒนธรรมที่จำเป็นต้องใช้ในการสร้างและสืบสานการผลิตและการบริโภคทางวัฒนธรรมนั้น

แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร

“อาหาร” เป็นหนึ่งในกลุ่มเครือข่ายเมืองสร้างสรรค์ของยูเนสโก ดังนั้นประเด็นเรื่องอาหารกับการท่องเที่ยวจึงเป็นที่สนใจแก่นักวิชาการ ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าของนักวิชาการ พบว่า อาหารเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ ที่มีคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม และสังคม ซึ่งคุณค่าดังกล่าวมองเห็นได้อย่างง่ายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งอาหารประจำท้องถิ่น ที่สามารถนำมาใช้เป็นแรงจูงใจให้แก่นักท่องเที่ยวจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกันได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาหาความรู้จากอาหาร (Scarpato, 2002, para. 2; UNESCO, 2008, para. 3) กล่าวคือ อาหารสามารถเสริมสร้างประสบการณ์การท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี โดยอาหารสามารถทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจในจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยว (Cohen & Avieli, 2010, p. 759) บ่อยครั้งที่มีการนำเอกลักษณ์ของอาหารประจำท้องถิ่นมาใช้ในการสร้างตราสัญลักษณ์ (Brand) ของแหล่งท่องเที่ยว และยังใช้อาหารเป็นเครื่องมือในการพัฒนากลยุทธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ (Hall & Mitchell, 2000, p. 32; Hall & Sharples, 2003, para. 3-4)

การท่องเที่ยวเชิงอาหารจึงได้กลายเป็นเรื่องที่ได้รับคามสนใจเป็นอย่างมากในปัจจุบันและได้กลายเป็นหนึ่งในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่เติบโตอย่างรวดเร็วในช่วงไม่กี่ปีที่ผ่านมา ซึ่งจะเห็นได้ว่าธุรกิจท่องเที่ยวในหลากหลายประเทศได้ตระหนักถึงความสำคัญของอาหารในแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวในปัจจุบันให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะไม่ใช่เพียงแค่การบริโภคอาหารเพื่อให้เกิดความอิ่ม แต่เป็นการสร้างประสบการณ์ใหม่ ๆ ผ่านการบริโภคอาหารในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ทั้งด้านวัฒนธรรม สังคม และวิถีชีวิตของคนในแหล่งท่องเที่ยว (ญาณภา บุญประกอบ และคณะ, 2560, หน้า 95-96)

จากความสำคัญดังกล่าวมีการสรุปความสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารไว้ดังนี้ (Hall, 2003, para. 1-5)

1. ทำให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น
2. เป็นองค์ประกอบของการส่งเสริมการตลาดทางการท่องเที่ยว
3. เป็นองค์ประกอบในการพัฒนาด้านเกษตรกรรมและเศรษฐกิจของท้องถิ่น
4. เป็นส่วนสำคัญในการแข่งขันทางการตลาดกับคู่แข่ง
5. เป็นตัววัดที่สำคัญของความเจริญทั้งระดับโลก ประเทศ และท้องถิ่น
6. เป็นสินค้าและบริการที่จำเป็นต่อนักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหาร แท้จริงแล้วไม่ใช่สิ่งใหม่ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว แต่นักวิชาการและผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ได้นำเรื่อง “อาหาร” มาเป็นหัวข้อหลักในการศึกษา เนื่องจากเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอาหารมากยิ่งขึ้น การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารนี้มีอิทธิพลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรม สังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารจึงได้รับความสนใจเนื่องจากกระแสที่ยืดขึ้นในประเด็นต่าง ๆ ได้แก่

1. สังคมโลกได้ให้ความสนใจกับอาหารในเชิงวัฒนธรรมที่แตกต่าง
2. มีการเกิดของแหล่งสถานที่รับประทานอาหารที่แปลกใหม่ และหลากหลาย
3. การส่งเสริมการตลาดที่ใช้เรื่องอาหารเป็นสิ่งดึงดูดเป็นแนวทางใหม่ที่สามารถสร้างความนิยมให้กับนักท่องเที่ยวได้

4. อาหารเป็นการสร้างประสบการณ์มากกว่าการรับประทานอาหารในบ้าน ถือเป็นการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมแบบหนึ่งของนักท่องเที่ยว

5. อาหารทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกและสัมผัสแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเชิงลึก หรือเรียกว่า Sense of place (Hall, 2003, para. 1-5) เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ แม้ว่าในยุคปัจจุบันนี้อาหารในแหล่งต่าง ๆ ได้รับอิทธิพลจากที่อื่น ๆ มากมาย

รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงอาหารในประเทศไทย

1. Food Walking Tour เป็นทัวร์ชิมอาหารท่องเที่ยวตามร้านอาหารที่มีชื่อเสียงเก่าแก่หรืออาหารเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ

2. Cooking Class Tour เป็นทัวร์ที่เรียนรู้เกี่ยวกับการประกอบอาหารท้องถิ่นและการเลือกซื้อวัตถุดิบที่ตลาดด้วย

3. Food and Fruit Festival เป็นงานเทศกาลอาหารและผลไม้ประจำถิ่น เช่น งานอร่อยทุกไร่ ชิมไปทุกสวน เทศกาลกินเจ เทศกาลปลาทุแม่กลอง เทศกาลหมูย่างเมืองตรัง

4. Farm Tour เป็นทัวร์ที่นักท่องเที่ยวสามารถเยี่ยมชมสถานที่ปลูกพืชผักและผลไม้ได้เช่น ไร่รุ่งนพาร์มผักออร์แกนิก ฟาร์มเห็ด สวนผลไม้

5. การซื้ออาหารหรือผลไม้ ทั้งชนิดสดและแห้งเพื่อเป็นของฝาก ของที่ระลึกจากแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอาหาร สรุปได้ว่า คือ การที่นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้เกี่ยวกับแหล่งวัตถุดิบ ได้ทดลองประกอบอาหาร รับประทานอาหารท้องถิ่น เรียนรู้เรื่องราว หรือวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่านอาหารเหล่านั้น

ดังนั้น สถานที่ใดก็ตามที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว มักจะมีเรื่องของอาหารเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว นั้น ๆ ทำให้การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้เกี่ยวกับอาหารที่มีศักยภาพ สามารถนำมาใช้แข่งขันกันในแต่ละพื้นที่ ช่วยดึงดูดจำนวนนักท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น ช่วยสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว สร้างประสบการณ์ที่ดี สร้างรายได้ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีแก่คนในท้องถิ่น รวมทั้งมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่นได้ (Ritchie & Crouch, 2003, para. 1)

ความหมายของอาหารท้องถิ่น

สุนีย์ วัฒนายน (2557, หน้า 34) ได้ให้ความหมายของ อาหารท้องถิ่น หมายถึง อาหารที่นิยมรับประทานกันเฉพาะท้องถิ่น ซึ่งเป็นอาหารที่ทำขึ้นด้วยวิธีง่าย ๆ โดยอาศัยพืชผักหรือเครื่องประกอบอาหารที่มีอยู่ในท้องถิ่น มีการสืบทอดวิธีการปรุงและการรับประทานต่อกันมา อาหารท้องถิ่นเป็นอาหารที่ประชาชนในชุมชนบริโภคในชีวิตประจำวันและบริโภคในโอกาสต่าง ๆ โดยอาศัยเครื่องปรุง วัสดุที่นำมาประกอบอาหารจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากแหล่งธรรมชาติที่แวดล้อมอยู่ เช่น การเก็บของป่า การล่าสัตว์ การจับสัตว์น้ำ และจากการผลิตขึ้นเอง โดยมีกรรมวิธีทำเป็นเอกลักษณ์ รวมทั้งรสชาติที่เป็นเฉพาะถิ่นแตกต่างกันไป ซึ่งแต่ละท้องถิ่นจะมีการเรียกชื่ออาหารและลักษณะของอาหารที่ไม่เหมือนกัน เป็นเอกลักษณ์ที่บ่งบอกถึงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของคนในท้องถิ่นนั้น ๆ อาหารพื้นบ้านเป็นอาหารที่ให้คุณค่าทางโภชนาการระหว่างชนิดและปริมาณขออาหารซึ่งส่วนใหญ่จะมีข้าวเป็นอาหารหลัก อาจจะเป็นข้าวเจ้าหรือข้าวเหนียวแล้วแต่ท้องถิ่นและมักเป็นข้าวซ้อมมือซึ่งอุดมไปด้วยวิตามินที่สำคัญ การปรุงอาหารมีการปรุงที่เรียบง่าย ไม่พิถีพิถัน ใช้เวลาน้อย ใช้น้ำมันในการปรุงอาหารน้อย มีการใช้เนื้อสัตว์น้อย เครื่องปรุงล้วนเป็นสมุนไพรได้จากธรรมชาติ และที่สำคัญทำให้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง ทำให้ระบบขับถ่ายดี อีกทั้งช่วยรักษาการเจ็บป่วยได้ มีรสชาติที่อร่อยกลมกล่อม หลากหลายรส มีไขมันต่ำแต่มีเส้นใยสูง มีคุณค่าทางโภชนาการ ทั้งวิตามินเกลือแร่ เอนไซม์ กรดไขมัน มีความปลอดภัยจากสารเคมีและยังให้

สรรพคุณทางสมุนไพรที่ดีเลิศ ซึ่งหาได้ยากจากอาหารประเภทอื่น ๆ ในขณะเดียวกันยังเป็นการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของคนในชุมชนและครอบครัวอีกด้วย

อาหารไทยท้องถิ่นเสริมภูมิคุ้มกัน

วรุณรัตน์ ศัทมาตย์ (2563, ย่อหน้า 1) กล่าวว่า กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือกได้ให้คำแนะนำในการรับประทานสมุนไพรไทย ผัก และผลไม้ในท้องถิ่นส่วนใหญ่มักจะเป็นส่วนประกอบในเมนูอาหารไทยที่เรามักรับประทานกันบ่อย โดยสมุนไพรเหล่านั้นมีส่วนช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ร่างกายห่างไกลจากเชื้อไวรัสได้ ซึ่งได้แก่เมนู เมี่ยงคำ ต้มยำ ผัดกระเพรา ต้มโคล้ง แกงส้มมะรุม น้ำพริกผักต้ม น้ำตรีผลา และน้ำลูกหม่อน เป็นต้น

ภาพ 1 อาหารไทยกินสู้ Covid-19

ที่มา: วรุณรัตน์ ศัทมาตย์

โดยผักผลไม้และยาจากสมุนไพรที่ช่วยกระตุ้นภูมิคุ้มกันของร่างกาย ได้แก่ พลูควาว หรือผักคาวตอง เห็ดต่าง ๆ ซึ่งมีสารสำคัญ คือ เบต้ากลูแคน เช่น เห็ดหอม เห็ดนางฟ้า เห็ดออริจิ เห็ดหลินจือ และตรีผลา สมอไทย สมอพิเภก มะขามป้อม รับประทานในรูปของน้ำต้มดื่ม ผักผลไม้ที่มีวิตามินซีสูง เช่น ดอกขี้เหล็ก ยอดมะยม ใบเหลียง ยอดสะเดา มะระขี้นก ฟักข้าว ผักเชียงดา คื่นห่าน มะรุม ผักแว่น มะขามป้อม หรือมีสารกลุ่มแอนโทไซยานินซึ่งเป็นสารฟลาโวนอยด์ ที่มีฤทธิ์ต้านอนุมูลอิสระสูง เช่น ลูกหม่อน และผักผลไม้หลากสี ช่วยลดโอกาสการติดเชื้อ ได้แก่ ผักผลไม้ที่มีสารเคอร์ซีติน (Quercetin) สูง ได้แก่ พลูควาวหรือผักคาวตอง หอมแดง หอมหัวใหญ่ มะรุม ใบหม่อน แอปเปิ้ล ผักผลไม้ที่มีสารเฮสเพอริดิน (Hesperidin) และรูติน (Rutin) สูง ได้แก่

ผิวและเยื่อหุ้มด้านในเปลือกผลของพืชตระกูลส้ม (Citrus fruit) เช่น ส้ม มะนาว มะกรูด ส้มซ่า ซึ่งมีน้ำมันกาวจากประเทศจีน ทำการจำลองสารสำคัญจากสมุนไพรในการจับกับตัวรับไวรัสในทางเดินหายใจ ซึ่งจะช่วยป้องกันไวรัสเข้าสู่เซลล์ และการจับกับโปรตีนที่จำเป็นต่อการเพิ่มจำนวนของไวรัสช่วยป้องกันการแบ่งตัวของไวรัส (ไทยรัฐออนไลน์, 2563, ย่อหน้า 1)

แนวคิดการท่องเที่ยววิถีชุมชนสุขภาพ

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2551, ย่อหน้า 1) ได้ให้ความหมายของของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพเป็นการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรม ตลอดจนการเรียนรู้วิถีชีวิตและพักผ่อนหย่อนใจ โดยแบ่งเวลาส่วนหนึ่งจากการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อทำกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและกิจกรรมรักษาฟื้นฟูสุขภาพ

Gee et al (1989 อ้างใน Douglas, 2001, p. 262) ได้ให้ความหมายของของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ เป็นการเดินทางไปจุดหมายปลายทางในประเทศหรือในพื้นที่ธรรมชาติ เพื่อหลีกเลี่ยงจากความจำเจและเพื่อความสงบในจิตใจของนักท่องเที่ยวที่กังวลใจ

วรรณ วทวนิช (2546, หน้า 17-18) ได้ให้ความหมายของของการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ หมายถึง การท่องเที่ยวพักผ่อนไปท่ามกลางธรรมชาติ เรียนรู้วิถีการใช้พลังงานจากธรรมชาติ มาบำบัดและเสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง จิตใจสดชื่นแจ่มใสควบคู่ไปกับการท่องเที่ยว เห็นวัฒนธรรมท้องถิ่น และนำสิ่งที่ได้รับมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2543, หน้า 25-51) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชุมชนไว้ว่า เมื่อทำการศึกษารวมกันจึงต้องศึกษาทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม อันถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของวิถีชีวิตชุมชนหนึ่ง ๆ เพื่อทำการสำรวจสืบค้น ตีความหมายของพฤติกรรมของคนในชุมชน อันสะท้อนความเป็นจริงของชุมชนในด้านการตั้งถิ่นฐาน เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิตของผู้คนในชุมชนให้ยั่งยืนต่อไป นอกจากนี้ยังใช้ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยมอธิบายสังคมในฐานะที่เป็นระบบ มีอาณาเขตแน่นอนเป็นสังคมที่วางระเบียบตนเองควบคุมตนเอง(Self-regulating) โดยมีแนวโน้มที่ส่วนประกอบต่างๆ พึ่งพาอาศัยกันและรักษาดุลยภาพไว้ได้ ทั้งนี้สังคมมีความต้องการจำเป็นจำนวนหนึ่ง (needs or requisites) ซึ่งเมื่อสนองได้แล้ว จะทำให้สังคมดำรงชีวิตอยู่ส่วนต่างๆสามารถพึ่งพากันได้ (homeostasis) และสามารถรักษาสดุลยภาพไว้ได้ มีการวิเคราะห์ระบบที่บำรุงรักษาตนเอง (สังคม) และมองว่าในระบบที่มีความต้องการจำเป็นต่อสังคมจึงต้องมีโครงสร้างแบบใดแบบหนึ่งขึ้นมาเป็นหลักประการให้มีการพึ่งพา (Homeostasis) ดุลยภาพ (Equilibrium) และการมีชีวิต (Survival) อาจกล่าวได้ว่า โครงสร้างหลายโครงสร้างสามารถสนองความต้องการจำเป็นอันเดียวกันได้ แต่โครงสร้างจำนวนจำกัดเท่านั้น ที่สามารถสนองความต้องการจำเป็นใด ๆ หรือความต้องการจำเป็นหลายอย่างในขณะเดียวกัน

รูปแบบการท่องเที่ยววิถีชุมชนสุขภาพนั้นเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือการพักผ่อนควบคู่ไปกับการดูแลสุขภาพของนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งตามการท่องเที่ยวออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. การท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพของนักท่องเที่ยวตามชุมชนที่มีชื่อเสียง การท่องเที่ยวในลักษณะนี้กำลังเป็นที่นิยมอย่างสูงทั่วโลก เนื่องจากนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เริ่มให้ความสำคัญกับการรักษาสุขภาพของตนเองภายใต้สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมในปัจจุบัน โดยการออกกำลังกายและดูแลสุขภาพอย่างถูกวิธี เช่น การอาบน้ำแร่หรือสปา การนวดแผนโบราณ การรับประทานสมุนไพร การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพและการพักผ่อนในที่ที่มีอากาศบริสุทธิ์ใกล้ธรรมชาติมากขึ้น ซึ่งประเทศไทยมีสถานที่ให้บริการการท่องเที่ยวเพื่อรักษาสุขภาพหลายประเภทตามแหล่งชุมชนต่าง ๆ ในประเทศไทยที่มีชื่อเสียง

2. การท่องเที่ยวเพื่อฟื้นฟูสุขภาพของนักท่องเที่ยว หรืออยู่ในระยะพักฟื้น การท่องเที่ยวลักษณะนี้นักท่องเที่ยวต้องการอากาศที่บริสุทธิ์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดีและเป็นธรรมชาติรับประทานอาหารเช้าเพื่อสุขภาพ และออกกำลังกายอย่างเบา ๆ เพื่อฟื้นฟูสุขภาพ สถานที่ท่องเที่ยวที่ให้บริการลักษณะนี้ เช่น ชีวสรม สถานที่ตากอากาศชายทะเล เป็นต้น

3. การท่องเที่ยวเพื่อรักษาโรคของนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวในลักษณะนี้กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างสูง เนื่องจากค่ารักษาพยาบาลในประเทศไทยถูกกว่าต่างประเทศ และประเทศไทยมีแพทย์ที่มีความเชี่ยวชาญ และมีมือหลายด้าน

นอกจากนี้ การท่องเที่ยววิถีชุมชนสุขภาพ นักท่องเที่ยวได้เข้าถึงการมีส่วนร่วมจากการสัมผัสวิถีชุมชนสุขภาพภายใต้การท่องเที่ยวเชิงอาหาร มนต์เสน่ห์อาหารไทยที่เชื้อเชิญให้เราเข้าไปทำความรู้จักความหลากหลายทางด้านธรรมชาติ ด้านวัฒนธรรม และความหลากหลายของวิถีชีวิตผู้คน นักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาในชุมชนจะได้เรียนรู้ ทดลอง และเปิดใจการท่องเที่ยวเชิงอาหารและวิถีชุมชนสุขภาพ ที่เดินทางไม่ห่างจากตัวเมืองมากนัก เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบท ทำให้เดินทางได้ง่าย กอปรกับวิถีชาวสวนชาวนาแบบดั้งเดิมของแต่ละพื้นที่ จากการปลูกผักสวนครัวและปลูกข้าว ทำให้เห็นถึงการอนุรักษ์ต่อยอด และการถ่ายทอดจิตวิญญาณวิถีชาวสวนและชาวนาภายในพื้นที่ไว้อย่างเต็มเปี่ยม จึงสามารถออกแบบรูปแบบการท่องเที่ยว ได้ออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ เรียนรู้ ลงมือ ผ่อนคลาย และวัฒนธรรม

กล่าวโดยสรุป การท่องเที่ยววิถีชุมชนสุขภาพต้องประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพชุมชน รวมถึงการปรับสมดุลของอาหาร การปรนนิบัติ เพื่อเพิ่มพูนพลังกำลังให้สมบูรณ์ แข็งแรง ปรับสภาพจิตใจให้เกิดความรู้สึกผ่อนคลาย จัดความเครียด และปรับความสมดุลให้แก่ร่างกาย เช่น การทำอาหารจากวัตถุดิบในชุมชน การกินอยู่แบบชุมชน การอาบน้ำแร่/น้ำพุร้อน การฝึกปฏิบัติสมาธิ การลดความเครียด การปรับปรุงรูปร่างให้สมส่วน การออกกำลังกาย การรับประทานอาหารเพื่อสุขภาพ เป็นต้น

บทสรุป

การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นได้พูดถึงความได้เปรียบเชิงสุขภาพตามวิถีชุมชน ในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวหลังจากเกิดการแพร่ระบาดของปัญหาไวรัส Covid-19 ทำให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงสุขภาพในประเทศไทยสนใจการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นวิถีชุมชนสุขภาพเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวหนึ่งของด้านอาหารอย่างแท้จริง นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีส่วนร่วมใน การรับประทานอาหารเช้าท้องถิ่น อาหารพื้นเมืองหรืออาหารขึ้นชื่อของพื้นที่นั้น ๆ ซึ่งในปัจจุบันมีปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อท่องเที่ยวเชิงอาหารและส่งผลกระทบต่อแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงอาหารได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น อาทิเช่น การเปลี่ยนแปลงปัจจัยทางสังคม กระแสการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่เพิ่มมากขึ้น การแสวงหาความเป็นเอกลักษณ์ในท้องถิ่น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวเชิงอาหารมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันประเทศไทยยังคงมีศักยภาพและความได้เปรียบของการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ได้แก่ งานเทศกาลต่าง ๆ ความหลากหลายของวัตถุดิบในการประกอบอาหาร ความหลากหลายของอาหารไทยในแต่ละพื้นที่ กรรมวิธีการปรุงอาหารไทย นโยบายและกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร รวมถึงอาหารริมทางที่ขึ้นชื่อในแหล่งท่องเที่ยวของประเทศไทย

ด้วยความเป็นเอกลักษณ์ของวัตถุดิบอาหารไทย การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นต้องนำเสนอผัก ผลไม้ และสมุนไพร ที่มีในท้องถิ่นเพื่อเป็นการท่องเที่ยวเชิงอาหารพร้อมเสริมสร้างภูมิฐานทาน จากวัตถุดิบอาหารไทย ให้เป็นการท่องเที่ยวที่ได้ประโยชน์และมีสุขภาพที่ดีควบคู่กันไปกับวิถีชุมชนนำวัตถุดิบท้องถิ่นเข้าร่วมกับการนำเสนอเมนูอาหารท้องถิ่นของชุมชนเพื่อชูวัตถุดิบ ผัก ผลไม้ สมุนไพรไทย ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือน จัดเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวตามวิถีชุมชนสุขภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างแรงจูงใจในการท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่น อาจจะไม่ได้รับความสำคัญจากบางองค์กรที่มีความเกี่ยวข้อง ดังนั้นควรมีการนำเสนอข้อมูลที่แสดงถึงความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอาหาร ให้เป็นการท่องเที่ยวที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการสร้างรายได้ และชื่อเสียงให้แก่ประเทศชาติ
2. การท่องเที่ยวเชิงอาหารไทยท้องถิ่นวิถีชุมชนสุขภาพ นั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ การที่จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอาหารท้องถิ่นโดยสมบูรณ์และทั่วโลกยอมรับ ต้องมีการทำการตลาด การประชาสัมพันธ์ที่ถูกต้องมาจากวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชุมชนนั้น ๆ ดังนั้นคนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการสร้างจุดเด่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหารท้องถิ่นร่วมกัน

เอกสารอ้างอิง

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2551). การท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ในประเทศไทย. สืบค้น กุมภาพันธ์ 25, 2562, จาก www.elfhs.ssru.ac.th/phanitthat_pu/mod/resource/view.php.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2563). ไวรัสโควิด-19 จุดท่องเที่ยวลงเหว ระบาด 3 เดือน บาท. สืบค้น มีนาคม 22, 2563, จาก <https://www.thairath.co.th/news/business/market-business/1763095>.
- ญาณภา บุญประกอบ สิริพร เขตเจนการ โยธิน แสงดี และจักรวาล วงศ์มณี. (2560). อาหารพื้นถิ่นกับกลไกในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์: กรณีศึกษากลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง จังหวัดชัยนาท. **วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี**, 11(พิเศษ), 93-108.
- เบญจมาภรณ์ ชำนาญนา. (2561). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร: ศักยภาพและความได้เปรียบของประเทศไทย. **วารสารสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยในพระราชูปถัมภ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี**, 24 (1), 103-116.
- มรุต จิรเศรษฐศิริ. (2563). เปิดเมนูอาหารไทย กินสู้โรค โควิด-19. สืบค้น กันยายน 9, 2563, จาก <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30233>.
- วรรณ วะษ์วานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- วรุณรัตน์ คัทมาตย์. (2563). 7 อาหารไทยต้าน 'โควิด-19' เปิดสรรพคุณเด็ดที่ช่วยป้องกันไวรัส. สืบค้น กันยายน 9, 2563, จาก <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/871359>.
- สุนีย์ วัฒนายน. (2557). 6 อาหารท้องถิ่น วัฒนธรรมการกินแบบพื้นบ้าน สืบสานสู่อาเซียน. **Princess of Naradhiwas University Journal of Humanities and Social Sciences**, 34-44.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2543). ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2563). โควิด-19 จุดเศรษฐกิจไทย ปี 63. สืบค้น มีนาคม 22, 2563, จาก <https://www.kasikornresearch.com/th/analysis/k-econ/economy/Pages/Covid-ThaiEco-050363.aspx>.
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (ม.ป.ป.). การท่องเที่ยวเชิงอาหาร. สืบค้น กุมภาพันธ์ 25, 2562, จาก www.dasta.or.th/th/.../840_da12f12c9915698bd10e50c811eba772.
- Cohen, E., & Avieli, N. (2010). Food tourism: Attraction and impediment. **Annals of Tourism Research**, 31(4), 755-778.
- Douglas, P. (2001). **Tourist Development**. London: Pitman.
- Hall, M.C. (2003). **Food Tourism Around the World. Management and markets**. Retrieved February 25, 2019, from http://shora.tabriz.ir/Uploads/83/cms/user/File/657/E_Book/Tourism/Food%20Tourism.pdf.
- Hall, C.M. & Mitchell, R. (2000). We are what we eat: Food, tourism and globalization. **Tourism Culture and Communication**, 2, 29-37.

- Hall, C.M. & Sharples, L. (2003), **The consumption of experiences or the experience of Consumption**. Retrieved February 25, 2019, from <https://www.taylorfrancis.com/books/e/9780080477862/chapters/10.4324/9780080477862-9>.
- Kesimoglu, A. (2015). A Reconceptualization of Gastronomy as Relational and Reflexive. **Hospitality and Society**, 5(1), 71-91.
- Ritchie, J. R. & Crouch, G. I. (2003). **A model of destination competitiveness/sustainability: Brazilian Perspectives**. Retrieved February 25, 2019, from <http://www.scielo.br/pdf/rap/v44n5/v44n5a03.pdf>.
- Santich, B. (1996). **Looking for flavour**. Kent Town: Wakefield.
- Scarpato, R. (2002). **Gastronomy as a tourist product: The perspective of gastronomy studies**, in A.M. Hjalager and G. Richards (eds.), **Tourism and gastronomy**. Retrieved February 25, 2019, from https://www.researchgate.net/publication/305386515_Gastronomy_as_a_tourist_product_The_perspective_of_gastronomy_studies.
- United Nation Educational, Scientific and Cultural Organization (UNESCO). (2008). **The 2008 Santa Fe UNESCO International Conference on Creative Tourism in Santa Fe**. Retrieved February 25, 2019, from <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000159811>.
- World Tourism Organization. (2012). **Global report on food tourism: AM report volume four**. Retrieved February 25, 2019, from https://urbact.eu/sites/default/files/import/Projects/Gastronomic_Cities/outputs_media/Food_tourism.pdf.

ภาคผนวก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิอ่านบทความวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม – ธันวาคม พ.ศ. 2563

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก
รองศาสตราจารย์ ดร.วราภฤต เกื่อนช้าง
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร คัยนันทนัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดา วัฒนสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ขำคง
อาจารย์ ดร.ญาณกร ไทประยูร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา พยุงสิน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ์ สวัสดิ์ไธสง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์
อาจารย์ ดร.วรรณมา เหล่าเขตกิจ
อาจารย์ ดร.วีรวิทย์ บุญส่ง
อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์
อาจารย์ ดร.สุริยะ หาญพิชัย
อาจารย์ ดร.อภิญา จอมพิจิตร

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย นครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
สถาบันรัชต์ภาคย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

แนะนำผู้เขียน

ผู้เขียน

สวรศ กัญญักขจร

หน่วยงานสังกัด
ความสนใจทางวิชาการ
E-mail

สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
บริหารธุรกิจ การจัดการ
Patamalady@hotmail.com

ภูเทพ ประภากร

หน่วยงาน/สังกัด
ความสนใจทางวิชาการ
E-mail:

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ภาษาจีน
prapagornputhep@hotmail.com

อศศิริ ลาปี่อ

หน่วยงานสังกัด
ความสนใจทางวิชาการ
E-mail

อาจารย์ ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
รัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์การเมือง
sirin.a@hotmail.com

แหวตา ชุ่มอิม

หน่วยงานสังกัด
ความสนใจทางวิชาการ
E-mail

นักศึกษาปริญญาโท คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
บริหารการศึกษา
waewta0008@gmail.com

อติเทพ งามศิลปเสถียร

หน่วยงานสังกัด
ความสนใจทางวิชาการ
E-mail

สาขาวิชาการจัดการท่องเที่ยวและโรงแรม วิทยาลัยการจัดการมหาวิทยาลัยพะเยา
บริหารธุรกิจ การจัดการการท่องเที่ยว
atithep08@gmail.com

วินส จันทะวงษ์ศรี

หน่วยงานสังกัด
ความสนใจทางวิชาการ
E-mail

นิสิตหลักสูตรการศึกษาดุขุภักดิ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการ
จัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
บริหารการศึกษา ภาษาญี่ปุ่น
winessjo@gmail.com

ศิริลักษณ์ คัมภีรานนท์

หน่วยงานสังกัด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์, ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ความสนใจทางวิชาการ

รัฐประศาสนศาสตร์

E-mail

siriluk.k@yru.ac.th

ไทยมณี ไชยฤทธิ์

หน่วยงานสังกัด

กองกำกับการ 2 กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

ความสนใจทางวิชาการ

รัฐประศาสนศาสตร์

E-mail

dr.thai_99@hotmail.com

กชวรรณ ลีเทียน

หน่วยงานสังกัด

หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ความสนใจทางวิชาการ

รัฐประศาสนศาสตร์

E-mail

ssukyaruke@gmail.com

วิมล จันท์แก้ว

หน่วยงานสังกัด

บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันรัชต์ภาคย์

ความสนใจทางวิชาการ

บริหารการศึกษา

E-mail

wimoljankaew93@gmail.com

ภูริ ชุนห์ขจร

หน่วยงานสังกัด

สาขาวิชาการประกอบอาหารเพื่อสุขภาพ วิทยาลัยการแพทย์บูรณาการ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

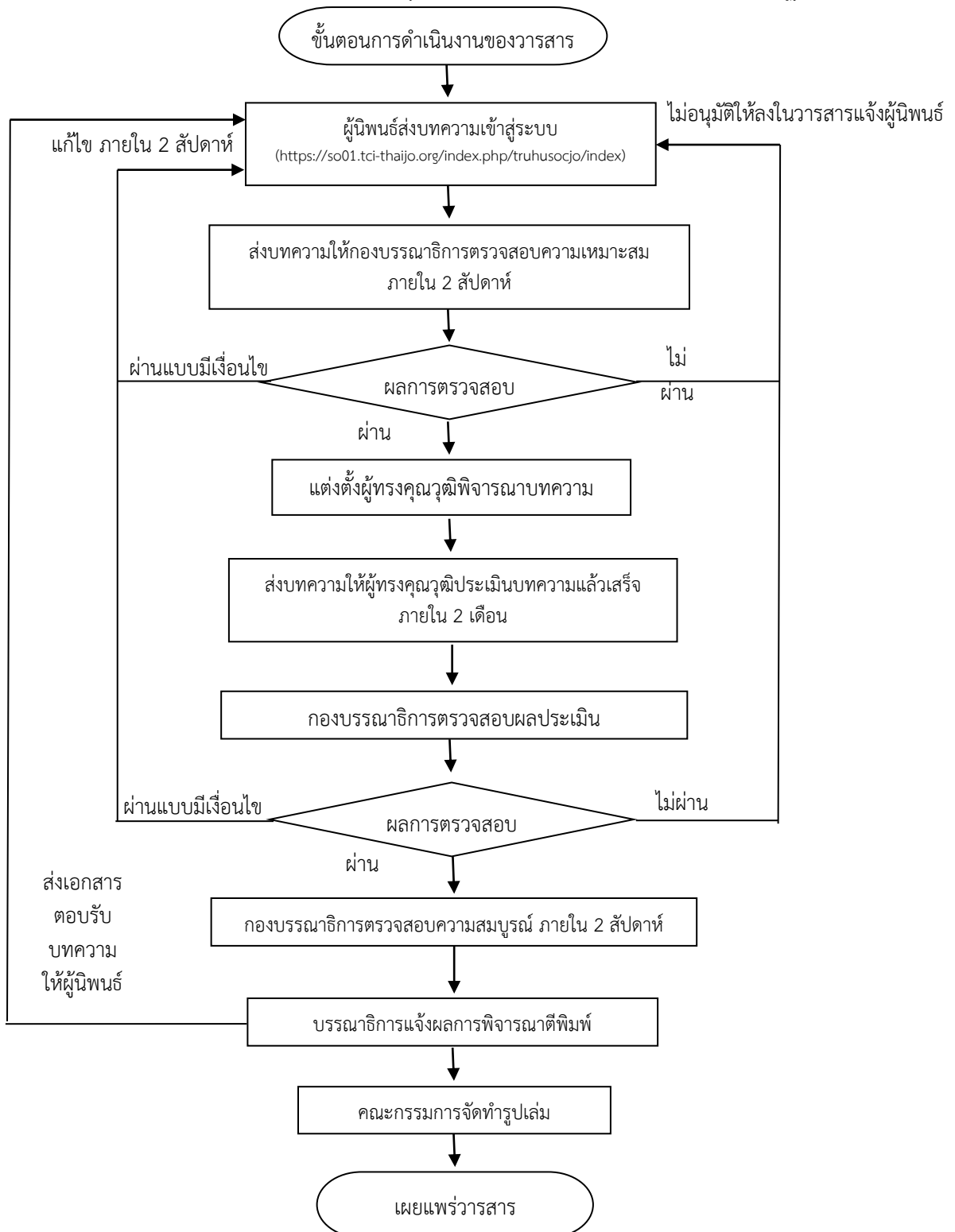
ความสนใจทางวิชาการ

บริหารธุรกิจ การจัดการการท่องเที่ยว

E-mail

chefmungon@gmail.com

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถนนราชมรรคา ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 064-313-8785 Email: husocjo@gmail.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้ใหม่เป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิต นักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความปริทัศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร (Peer Review) 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์ไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double- Blind Peer Review)

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จะต้องส่งการตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการ การเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิตไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 14 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์เส้นขนาดบีห้า (B5) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1 นิ้ว ด้านซ้ายและด้านขวากับด้านล่าง 0.75 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวบนทุกหน้าบทความไม่ควรยาวเกิน 10 หน้ากระดาษพิมพ์เส้น โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาว 250 – 300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียบเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

- วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา
- คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3-6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และคั่นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่าง ๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดีข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.6 กิตติกรรมประกาศ (acknowledgements) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงานหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงแตกต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1”

*****ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด B5
(7.17”×10.12”)****

ภายนอก 0.75”

ภายใน 0.75”

ล่าง 0.75”

ชื่อบทความภาษาไทย
ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 18)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*
ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

บทคัดย่อ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

เนื้อหาของบทความ ใช้ รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14 ความยาวของบทคัดย่อ ภาษาไทย 250-300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลและวิจารณ์ หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

* ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัด (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวธรรมดา ขนาดอักษร 12)

ABSTRACT

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250-300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3-5 คำ เป็นภาษาอังกฤษ ต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

บทนำ

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อๆ)

วิธีดำเนินการวิจัย

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบสมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย

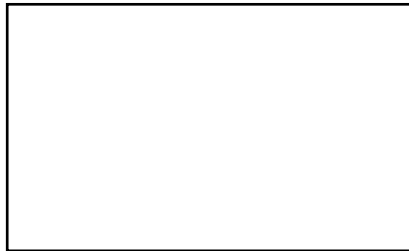
(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม

(n=30)

หัวข้อ	ขีดเส้น 2 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ

(ที่มา: ✓)

อภิปรายผล

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือ ผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ

ข้อเสนอแนะ

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

321 ถนนราชนันท์หาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 0-3642-7485 – 93 ต่อ 12231 โทรสาร 0-3641-1150

Email: husocjo@gmail.com

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style (The Publication Manual of the American Psychological Association)

2. การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้ (เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเคาะ 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป)

- ผู้แต่งที่เป็นคนไทย ใส่ ชื่อ-ชื่อสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม ยศ หรือ ตำแหน่งทางวิชาการ
- ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ใส่เฉพาะนามสกุลและตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

(ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง,ปีที่พิมพ์,หน้าที่ใช้อ้างอิง)

3. ถ้ามีการกล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้แล้ว ให้ใส่วงเล็บต่อจากชื่อผู้แต่ง โดยในวงเล็บไม่ต้องระบุชื่อผู้เขียนซ้ำอีก สำหรับชื่อชาวต่างประเทศให้ใส่นามสกุลของผู้แต่ง โดยสามารถอ้างอิงได้ 2 วิธี คือ ถ้าระบุ นามสกุลในเนื้อหาความให้ระบุปีที่พิมพ์ในวงเล็บ

ลมูลรัตนกร(2540,หน้า105)
Watson(1992,พ.89)

4. เอกสารภาษาต่างประเทศที่นำมาอ้างอิงมากกว่า 1 หน้า ใช้ตัวอักษรย่อ pp.

(Jensen,1991,พ.8)
(Jensen,1991,พ.8-15)

5. ถ้ามีผู้แต่ง 2 คน และไม่เกิน 5 คน ให้ลงชื่อผู้แต่งทั้งหมดตามลำดับรายการที่ปรากฏ คนคนที่ 1-5 ด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้าย คั่นด้วยคำว่า “และ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้ “&”

(นวลจันทร์รัตนกร,ชุตินาถ,สัจจันท์,และมารศรีศิริวัชร,2539,หน้า75)
(William,Kates,&Devies,1995,พ.61)

6. ถ้ามีผู้แต่ง เกิน 5 คนหรือตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคนอื่น ๆ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “et al.”

(อุบลบุญชู,และคนอื่น ๆ,2539,หน้า 37)
(Heggs,etVal.,1999,พ. 4-7)

7. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย, 2548, หน้า 77)
(Organization Management, 2011, pp.53-54)

8. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์ รัตนกร, 2539, หน้า 37; มารศรี ศิริรักษ์, 2552, หน้า 75; เยาวภา โตทรัพย์, 2554, หน้า 2)
(Heggs, 1999, p.7; Kates, & Davies, 2004, pp.23-26)

9. การอ้างอิงเอกสารจากอินเทอร์เน็ต กรณีที่นำเนื้อหาจากอินเทอร์เน็ต

(ชื่อผู้แต่ง, ปีพิมพ์, ย่อหน้า...)
(สุดแดน วิสุทธิลักษณ์, 2548, ย่อหน้า 3)
(Gorman, 2000, para.3)

การเขียนเอกสารอ้างอิง

1. เครื่องหมาย "v" แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ เวลาลงรายการรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป
2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมา
3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน
 - ถ้าเป็นบุคคลประเภทสามัญชน >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์

พล.อ. ผศ. รศ.

- ถ้าผู้แต่งเป็นชาวต่างประเทศ >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน ค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วย ชื่อต้น (First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)
- ถ้าผู้แต่งมีบรรดาศักดิ์ หรือนันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์ >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับนามสกุล ค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.)
- ถ้าผู้แต่งเป็นสถาบัน >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย ค้นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็นบรรณาธิการ ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บอักษรย่อ บก. (ย่อมาจาก บรรณาธิการ) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ Ed. หรือ Eds. (ย่อมาจาก editor(s)) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวนิชย์.ว(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, วและวสุนธรา/ทับทิมแท้.ว(บก.).

Ford,วGeorgeวS.ว(Ed.).

Jordan,วRobertsวJ,ว&วPeter,วTaylor,วA.ว(Eds.).

5. การลงรายการซื้อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวหนาและไม่ขีดเส้นใต้
- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกของทุกคำด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาค (:) เช่น

New Jersey: A Guide to Its Past and Present.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

6. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ (...)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4).

(2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

7. หนังสือไม่ปรากฏ สถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์

ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์ (ม.ป.ป.) = (n.d.)

ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ (ม.ป.ท.) = (n.p.)

ชื่อผู้แต่ง.ว(ปีที่พิมพ์).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).ว(ม.ป.ท.).:วสำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.ว(ปีที่พิมพ์).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).วสถานที่พิมพ์:ว(ม.ป.ท.).

ชื่อผู้แต่ง.ว(ม.ป.ป.).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).วสถานที่พิมพ์:วสำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.ว(ม.ป.ป.).วชื่อหนังสือว(ครั้งที่พิมพ์).ว(ม.ป.ท.).

8. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

หทัยา กองจันทิก. (ม.ป.ป.). ฉลากโภชนาการคืออะไร. สืบค้น มกราคม 27, 2543, จาก
http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product

9. เรียงตามลำดับอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

10. กรณีที่ผู้แต่งมีชื่อ-สกุลซ้ำกัน ให้เรียงตามปีน้อยไปมาก และในบรรทัดต่อไปให้พิมพ์ชื่กลาง 7 ครั้ง แล้วตามด้วย _____. และใส่รายละเอียดชื่อเรื่อง และอื่น ๆ ตามปกติ

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อหนังสือ(ครั้งที่พิมพ์).สถานที่พิมพ์:สำนักพิมพ์.

หมายเหตุ:

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่) กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.)

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่) ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

บันทึกถึงดวงดาว. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

สำเนา ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม อีรวณิชกุล. (2541). การพัฒนารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. New Jersey: Prentice Hall.

2. วารสาร

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์,เดือน).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

วิกุล แพทย์พาณิชย์. (2545, มีนาคม). ธุรกิจแฟรนไชส์. เนชั่นสุดสัปดาห์, 4(8), 8-11.

Bowen, J. (2005, April). FRBR coming soon to your library?. *Library Resources & Technical Services*, 49(3), 175-188.

3. บทความในหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์,เดือน,วันที่).ชื่อบทความ.ชื่อหนังสือพิมพ์,ปีที่หรือเล่มที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์บทความ.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544, มีนาคม 23). พม่ากับยาเสพติด. มติชน, 20(121), หน้า 6.

ปัญหาขยะในเมืองเชียงใหม่. (2546, 15 สิงหาคม). ไทยนิวส์, 12(23), หน้า 8.

Schwartz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status. *The Washington Post*, 30(134), p. A1.

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อวิทยานิพนธ์. ระดับวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

หมายเหตุ: ระดับวิทยานิพนธ์ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต หรือ Master's thesis ปริญญาเอกใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ หลังระดับวิทยานิพนธ์ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) แล้วจึงตามด้วยชื่อมหาวิทยาลัย

กิ่งแก้ว จันโถมศึก. (2547). ผลการเรียนรู้เชิงพุทธิพิสัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้สื่อประสมประกอบการดำเนินเรื่องผ่านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
McKenna, J. C. (1999). Sustainable Ethnic Tourism in Northern Thailand. Master's Thesis, University of Alberta

5. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ (ครั้งที่พิมพ์). สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

6. การสัมภาษณ์

6.1 บทสัมภาษณ์โดยตรง

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, เดือน/วันที่ที่สัมภาษณ์). ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้. สัมภาษณ์.

มา มั่งมูล. (2557, กรกฎาคม 11). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.

6.2 บทสัมภาษณ์ที่นำมาตีพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์. (ปี, เดือน/วันที่ที่สัมภาษณ์). ตำแหน่ง (ถ้ามี). สัมภาษณ์. ชื่อวารสาร, ปีที่ (ฉบับที่), หน้า.

ทฤษฎี ขาวสวนเจริญ. (2557, กรกฎาคม 7). อธิติกรรมปศุสัตว์. สัมภาษณ์. ไทยรัฐ, 50(1254), หน้า 5.

7. สารสนเทศจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อเรื่อง. สืบค้น เดือน/วัน/ปี, จาก URL.

หัตยา กองจันทิก. (2552). ฉลากโภชนาการคืออะไร. สืบค้น มกราคม 27, 2553, จาก

Chiang Mai University. (n.d.). Academic Support and Services Units. Retrieved September 1, 1999, from <http://www.erin.gor.au>
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

พิสูจน์อักษรภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพชรรัตน์ บริสุทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ ดร.สมชาย วัชรปัญญาวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. อาจารย์วิภาศิริ แจ้งแสงทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. อาจารย์ชยณัฐม์ บุญพระเกศ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. อาจารย์ชนากานต์ บุญแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์พรเทพ คัชมาตย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

บทความทุกบทความได้รับการตรวจสอบถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความเป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมิใช่ความรับผิดชอบของวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องเป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่น ๆ กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา